

Abdülbaki Glpınar

YUNUS EMRE

D İ V A N I

— Metinler, Sözlük, Aılama —

Cilt : 1 — 2

İSTANBUL
AHMET HALİT KİTABEVİ
1943

YENİ BİR SERİ

Cümhuriyetin yirminci yıldönümü münasebetile yayınladığımız 20 kitap arasında yeni bir seriye başlıyoruz:

TÜRK KLÂSİKLERİ SERİSİ

Bu serinin ilk kitabı da yurdumuzun dört bucağında adı bilinen ve her parçası hemen hemen halkımızın ezberinde olan bir divandır.

Yunus Emre divanı, üstad Abdülbaki Gölpınarlı'nın yıllarca süren araştırmaları neticesinde vücuda getirilmiş hakikî ve ciddi bir tedkik mahsulüdür.

Birinci ve ikinci cildini Cümhuriyetin yirminci yıldönümünde okuyuculara sunduğumuz bu eserin sözlük ve açılama kısmını teşkil edecek olan üçüncü cildi de yakında çıkarılacaktır.

A. H. Y.

YUNUS EMRE VE HAYATI

En eski kaynaklara göre Sakarya havzasında Sarıköyde doğan Yunus Emre [1], XIII üncü asırda Anadolu'da kaynaşan ve gerek akide, gerek erkân bakımından birbirlerine pek yakın olan zümrelerden Bâbâî zümresine mensup Tapduk Baba'nın mürididir. Ananeye nazaran Tapduk Baba; Hacı Bektaş, Rum Diyarı'na gelince ona tâbi olan Rum Erenlerindendir. Yunus, bir şiirinde Tapduk'un Arap tarihlerinde ahvali mufassalan anlatılan ve mensuplarına "Barâkıyyun — Barâklılar,, denen ve 707 Hicrîde Geylân'da öldürülen Barak Baba'nın müridi olduğunu, Barak'ın da 662 de Rumeline geçen Sarı Saltuk Baba'ya mensup bulunduğunu kayıt ve tasrih ediyor. Esasen Barak Baba da bizzat risalesinde Sarı Saltuk müridi olduğunu anlatmaktadır. Sarı Saltuk, ananeye göre Seyyid Mahmud-uHayrânî, yahut Hoca Bektaş-ı Velî dervişlerindendir. Bektaşî Velâyetnamesi, Barak Baba'yı da Hacı Bektaş halifeleri arasında gösterir. Bu suretle Yunus'un tarikat silsilesi, Barak ve Saltuk Baba'lar vasıtasıyla Hacı Bektaş-ı Velî'ye çıkar. Hacı Bektaş'ın, Baba Rasulüllâh denen ve 683 Hicrîde meşhur Bâbâî isyanı neticesinde öldürülen Baba İshak'ın halifesi, Baba İshak'ın da Bâbâî'ler piri ve tarikat tâbirince "Tarikat-ı

[1] 1936 da İktbal Kütüphanesi tarafından neşredilen "Yunus Emre — Hayatı,, adlı eserimizde büyük Türk şairi Yunus Emre'nin an'anevî hayatını hülâsa etmiş, bulabildiğimiz vesikalara istinaden de yaşayışını tenvir etmeğe çalışmıştık. Bu divanı, tetkik ve tenkit erbabına sunarken bu hususta tafsîlât vermek lüzumunu duymuyoruz. Burada yalnız Yunus'a ait bildiğimiz şeyleri hülâsa edecek ve bilhassa divanını nasıl hazırladığımızı anlatacağız.

Vefâiyye,, serçeşmesi Baba İlyas-ı Horasânî'nin mürit ve halifesi olduğunu biliyoruz.

Bu asırda Anadolu'da Kalenderîler, Hayderîler, Câmîler, Şemsîler, Ethemîler, Şeyyatlar gibi muhtelif zümreler vardır. Hattâ başına bir topluluk toplayan her büyük şeyhin adı ve mesleği, umumîleşerek o topluluğa alem olmaktadır. Meselâ Baba İlyas, Tarikat-ı Vefâiyyeden olmakla beraber mensuplarına "Bâbâî,, ve mesleklerine "Bâbâiyye,, dendiği gibi Barâk Baba mensuplarına da "Baraklılar,, adı veriliyor. Tapduk Emre, Yunus Emre, Said Emre, Akşehir'de metfun Gevher Emre gibi sonunda âşık manasına gelen "Emre,, lâkabını taşıyan birçok kişilerin bulunması, aynı zamanda Anadolu'da "Emrem, Emreli, Emre, Emreler,, gibi köy adlarının bulunuşu bakımından biz "Emreler,, i de Şeyyatlar gibi bir zümre sayıyoruz. Ancak Yunus'un da mensup olduğu bu "Emreler zümresi,, nin serçeşmesi Tapduk madur, yoksa meselâ Said Emre mi, yahut daha başka birisi midir? Bu hususta bir şey söylemeğe imkân yoktur.

Yunus'un hayatı hakkında katî olarak bildiğimiz ancak 707 Hicride sağ olduğu ve "Risaletün Nushiyye,, adlı mesnevî tarzındaki kitabını bu tarihte yazdığıdır. Divanında Cüneyd, Bayezid gibi eski ve büyük sofilerden başka büyük muasır Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'yi hürmetle anar, onun "göçklü nazarı,, na mazhar olduğunu, semâ meclisinde bulunduğunu söyler. Bir şiirinde de üfulüne teessüfler eder. Yine muasırlarından Ahmed Fakih'la yoldaşlarından Seydî Balum ve Giyikli Baba'dan bahseder. Vatan hasretinden bahseden şiirlerine bakılırsa ananeye uyup hayli seyahat ettiği anlaşılır. Muhtelif yerlerdeki mezarlarının bir kısmı da, hatırasının ebedileştirilmek istendiğini ve tabiatıyla oralara seyahatlerini gösterir. 672 de vefat eden Mevlânâ Celâleddîn'in meclislerinde bulunduğu, 707 de bir risale yazıp müritlerini ırşada çalıştığı düşünülmürse nihayet 730 - 735 sularında vefat etmesi lâzımdır. Ancak bu tarih, çok geniş bir mikyasa göredir. İhtimal ki 707 den biraz sonra vefat etmiştir. Fakat şiirlerinde ihtiyarlığın.

dan bahseden şairin, Mevlânâ ile şiir söyleyebilecek bir çağda görüştüğü ve uzun ömürlü olduğu kabul edilirse nihayet demin arzettiğimiz tarihlere kadar yaşadığı kabul edilebilir.

Bursa'da, Kula ile Salihli arasındaki Emre köyünde, Afyonkarahisar'na tâbi Sandıklı'da, İsparta'nın Keçiborlu kasabası civarında bir köyde, Karaman'da, Sivas yolunda, Erzurum'da Dutçu köyünde, Konya Aksaray'nda, Ünye'de ve Sarıköy'de Yunus'a ait birer mezar vardır. Bu mezarların bazıları, yukarıda da söylediğimiz gibi Yunus'un hatıralarını yaşatmak için yapılmış makamlardır. Bazıları da başka Yunus'lara aittir. Nitekim biz, Bursa'daki mezarını, Emîr Sultan'ı metheden Âşık Yunus'a aidiyetini kuvvetle tahmin ediyoruz. Bu mezarlar içinde Sarıköy'deki mezarı, Yunus'un mezarı olarak kabul etmek, bizce doğru olacaktır. Filvaki diğer mezarların birçoğunun yanında da birer tekke vardır ve bu münasebetle vakıfları, vakfiyeleri, tevliyetleri ve şeyhlere verilmiş fermanları mevcuttur. Fakat Sarıköy'deki kuvvetli anane, köyün merkezîyeti kaybetmesi yüzünden Sivrihisar'da Yunus namına yapılan dergâh, o küçük kasabanın bu dergâh yüzünden âdetâ bir irfan merkezi oluşu, dergâha ait vakfiyelerin eskiliği [1], Bektaşî Velâyetnamesinin Yunus'u Sivrihisar - Sarıköy'lü göstermesi, en eski kaynakların Tapduk Baba'yı Sakarya civarından sayması ve Yunus'un mezarını Sarıköy'de göstermesi; reddedilemeyecek kuvvetli delillerdir.

Yunus'un halk rivayetlerindeki ümmiliği tamamiyle uydurmadır. O, Divanındaki muhtelif şiirlerde de söylediği gibi okumuş, hazmetmiş, hattâ nihayet kendisini tatmin edemeyen bilgiden de soyumuş, hiçbir şey öğrenmediğini öğrenmiş bir sofidir.

Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî'yi okuyup onun mazmunlarını tasarruf edecek, Sâdî-i Şîrâzî'nin bazı parçalarını tasarruf, hat-

[1] Bu hususta Evkaf Müdürlüğü Müfettişlerinden değerli müderrick Halim Bâkî Kunter'in bir kitabı yakında intişar edecektir.

tâ aynen ve nazmen türkçeye çevirecek, eserlerinde bazı farsça kelimeler kullanacak, bazı gazellerinde yanlışsız terkipler yapacak, İran esatirinden bahsedecek, âyet ve hadislerden lâfzî ve mânevî iktibas ve tazminlerde bulunacak, aruz veznini, hattâ aruzun kıvrak ve binaenaleyh güç vezinlerini kudretle kullanacak derecede âlim bir zattır.

Seyyâl bir zekâyâ malik olan bu sofi şair; şiirlerinde vecitli bir eda, heyecanlı bir ifade ile bütün ruhî haletlerini büyük bir kudretle tesbit etmiştir. Şeraita mütabaati telkin ederken yavaş yavaş vahdet neşesiyle her türlü kaydı kırmış, şeriatin âşıklara bir tuzak olduğunu; vahdet denizi coşunca şeriat gemisinin kırlangıcını, âşıkların her türlü kayıttan münezzeht bulunduğunu söylemiş, bazan bütün varlığı, ruhî ihatası dahilinde bir habbe görmüş, kudretinin azameti karşısında “benim!”, diye coşmuş, hulâsa Vahdet-i Vücudu ihtiyatlı ve korkak bir tarzda değil, bütün varlığıyla izhar etmiş.. Din ve şeriat kayıtlarından sıyrılmış, yetmiş iki müllete bir gözle bakmış, bir kaynaktan sızan suyun acı, tatlı olmayacağı kanaatini elde etmiş, şeriat oğlanları dediği hocalara bile istihfafla bakmamış, kulken Tanrı olmuş, Tanrı iken kulluğa tenezzül etmiş, aynı zamanda kuldan da, sultandan da fâriğ olmuş.. hattâ nihayet bu vecdî, bu heyecanî, bu irfan ve ihatayı bile ehemmiyetsiz bularak ye’s’e düşmüştür [1].

*
*
*

“Yunus Emre — Hayatı., adlı eserimizin intişarından sonra Yunus hakkındaki bilgimize bir şey ilâve edecek ve herhangi müsbet bir vesikaya dayanarak hatalarımızı düzeltecek, noksanlarımızı tamamlayacak bir kitap değil, hattâ küçük bir yazı bile çıkmamıştır. Ancak Raif Yelkenci, Yunus’un bir şiirindeki bir beyte istinaden onun Âşık Paşa olduğunu iddia etmiş, bu iddia tarafımdan reddedilmiş, evvelce Yunus Divanını neşretmiş bulunan Bürhan Ümit te işe karışmış, hem

[1] Bu mukaddimede verdiğimiz malûmatı daha etraflı anlamak ve hangi vesikalara istinat ettiğimizi tetkik etmek isteyenler “Yunus Emre — Hayatı., adlı kitabımızı okusunlar.

beni, hem Raif Yelkenci'yi tenkid ederek Yunus'un Âşık Paşa olamayacağını söylemişti. Bliâhara Sadettin Nüzhet Ergun, Raif Yelkenci'nin iddiasını, fakat ihtimalî olarak ele almış, aramızda yeni baştan, hem de Sadettin tarafından cidden nâhoş bir münakaşa başlamıştı. Nihayet "Yunus ile Âşık Paşa ve Yunus'un bâtinîliği,, adlı bir broşür neşretmiştim. Bu broşürde arzettiğim münakaşalar hulâsa edildiği gibi Sadettin Nüzhet'e de icap eden cevaplar verilmiştir [1].

*
*
*

Zamanından itibaren edebiyatımıza tesir eden, birçok muakkip ve mukallitleri yetißen, zümre edebiyatlarından Bektaşî - Kızılbaş edebiyatıyla Melâmî - Hamzavî edebiyatının meydana gelmesine sebep olan, halk edebiyatının da mühim bir kaynağı bulunan Yunus Emre'nin Divanı, maalesef şimdiye kadar ciddî ve ilmî bir tarzda basılmamıştır.

Bürhan Ümit Toprak tarafından 3 cilt olarak basılan Yunus Emre Divanı, Yunus'a ait şiirlerde vezin hatalarıyla dolu olduğu gibi Bu Divana muahhar nüshalarda bulunan ve Yunus'un olmadığı halde Yunus'a izafe edilen birçok şiirler de girmiştir. Meselâ birinci ciltte "Cânan illeri karadır,, redifli şiir, Himmet Efendi'nin (s 88), 120 nci sahifedeki şiir, Said Emre'nin, 121 ve 136 nci sahifedeki şiirler. Âşık Paşa'nın, 163 üncü sahifedeki şiir yine. Said Emre'nin, ikinci cildin 383 üncü sahifesindeki şiir; Âşık Paşa'nın, 408 inci sahifedeki şiirle 468 inci sahifedeki şiir, Said Emre'nin, Yunus'un zannıyla Bursa'lı İsmail Hakkı tarafından şerhedilen ve şerhiyle beraber üçüncü cilde alınan şiir, Âşikî mahlâsiyle bazı manzumeler yazan Âşık Paşazade'nindir.

Bürhan Ümit Toprak, Yunus'un hayatını devrelere ayırmış, şiirlerini de bu devrelere göre tasnif etmiştir. Halbuki Yunus gibi ruhî haletlerini ifade etmekle beraber felsefesini de yaymaya çalışan bir sofi şair, zamana ve hitap ettiği adama veya zümreye göre söz söyler. Bu bakımdan en yüksek bir mertebede olduğu halde en aşağı bir mertebeden söz söy-

liyebilir. Bu olmasa bile böyle bir tasnifte yakın ihtimali bile düşünülemez. Nitekim kendisi de hatalara düşmüş, birinci cildin 133 üncü sahifesine ve "Yüz bin yol,, başlığıyla aldığı şiiri, ikinci cilde "Yarına kor isem,, başlığıyla almış (s. 350), birinci ciltte 148 inci sahifede "Ne işin içindeyüz,, başlıklı şiiri, yine ikinci cilde "Biz bunun neligün bildük,, başlığıyla bir daha neşretmiş (s. 334), ikinci ciltte "Söz ile kimse kabil yete geçmedi,, başlıklı şiir (s. 419), aynı cildin 457 inci sahifesine "Gözle gördüğünü,, başlığıyla bir daha alınmış, tabiatıyla hayatındaki devreler de birbirine karışıp gitmiştir.

Bu yüzden Yunus'un Divanını bir kere daha basmak mutlaka lâzımdı. İstanbul kütüphanelerinde ve bazı kimselelerin ellerinde mevcut eski ve yeni yazmaların hemen hepsini tetkik edip karşılaştırmak suretiyle meydana getirdiğimiz bu Divan hakkında da şu mülâhazaları serdetmek lüzumunu duyuyoruz:

§ Yunus'un şiirleri eski nüshalarda Said Emre, Âşık Paşa, Eşrefoğlu, İsmail Ümmî gibi kendisiyle muasır, yahut zamanına yakın şairlerin, yeni yazmalarda da Himmet Efendi, Himmetzade Abdullah, Sarı Abdullah, Muhyî gibi sofi şairlerin şiirleriyle, hattâ bazan mahlâsları bile değiştirilmeksizin karışmıştır. Bunun sebebi de bizce bilhassa şudur: Herkes, kendi Divanını tam bir Divan yapmağa çalışmış, Yunus'un diye duyduğu şiiri, derhal Divanına kaydetmiştir.

Biz, eski kaynaklarda başkalarının olarak gördüğümüz ve edasını Yunus'a yakıştıramadığımız şiirleri, Divanımıza almadık. Fakat Yunus'un olarak mukayyet bulunan şiirlerden Yunus'a aidiyeti hakkında tereddüde düştüklerimizi de atmadık. Bunları şüpheli olarak aldık ve şüphemizi kaydettik.

§ Eski yazmalar nisbeten doğru olmakla beraber Yunus'un şiirleri, pek yanlışır. Bu yanlışlar yüzünden de nüsha farkları pek fazladır. Biz bunun sebebini, şiirlerin çoğunun ağızdan yazılmasında, her söylüyene ve her söylenen devre ve yere göre değişmesinde, nihayet divan istinsah edenlerin metni kendiliklerinden gûya doğrultmalarında buluyoruz. Birçok yerlerde yalnız kelimeler değişmiyor, ilâveler, noksanlar da

var, tabîi vezin ve kafiye de bozulmakta. Halbuki Yunus şiir tekniğini bilen kudretli bir şairdir, böyle vezinsiz, kafiyesiz şeyler yazmaz. Bu yüzden herhangi bir nüshayı esas ittihaz edip diğer nüsha farklarını not olarak göstermek, yanlış bir divan basmaktan başka bir şey temin etmez. Ancak kelimelerin okunuş tarzı, şüphe yok ki Yunus'un yaşadığı asra en yakın yazmalarda daha doğru. Biz, bu noktayı gözönünde tutmak ve yine en eski yazmaları esas ittihaz etmekle beraber manaya en uygun, kafiye ve vezin bakımından en doğru metni aldık, nüsha farklarını not olarak gösterdik. Bu en doğru tarz, bizim uydurmamız değil. Yine Divanlardan birisi esas ittihaz edilmiştir. Fakat münhasıran tek bir nüshaya sadık kalmadık, arzettiğimiz sebepler yüzünden kalamazdık da. Bu suretle en doğru metni mulmaya gayret ettik. Böyle olmakla beraber, okuyucu, nüsha farkıyla bir şiirin hangi Divanda ve ne şekilde olduğunu da derhal bulabilir.

§ Bibliyografyada gösterdiğimiz gibi elimizdeki yazmaların en eskisi Prof. Ritter'in mecmuasıyla Raif Yelkenci'ye ait nüsha, Fâtih kütüphanesindeki yazma, bunlardan sonra da Nuruosmanî kütüphanesindeki mecmuadır. Her şiirin, bu divan ve mecmuaların hangi yaprağında bulunduğunu notlarımızda ve nüsha farklarını vermeden önce kaydettik. Diğer yazmaların yaprak ve sahife numaralarını koymaya lüzum görmedik. Yalnız burada şunu da kaydedelim: Yunus'un bir divanında A harfinde kayıtlı olan bir şiir, diğer bir divanında imlâ hususiyeti bakımından E harfindedr. "Gelmyeyin, gelmiyeyim,, gibi okunuş hususiyetleri de bir şiirin, bir divanda N, öbüründe M harfinde bulurmasına sebep olmuş. Sahife numarasını vermediğiniz divanlara da müracaatla bizdeki bir şiiri bulmak isteyenler olursa bu noktayı daima gözönünde bulundurmalıdır. Zaten bu aykırılık, arzettiğimiz A, E harfleriyle N, M harflerinde, bir de yine eski imlâ yüzünden K, N harflerinde vardır.

§ Her şiirin hangi yazmalarda bulunduğunu da yine notlarımızda nüsha farklarından önce gösterdik.

§ Yunus'un daha iyi anlaşılması için bazı beyitlerin izah

edilmesini faydalı bulduk. Onun için kitabımızın sonuna bir "açıklama, ilâve ettik. İcap eden beyitlerin derhal bulunabilmesi için de metne ve kenara, her beş beyitte bir numara koyduk. Bu suretle Yunus'ta kaç beyit ve kaç mısra olduğu da meydana çıkmış oldu.

§ Divanda geçen hususî adlara ait bir "Endeks,, yaptık.

§ Divanda bugün için menûs olmıyan bazı kelimeler var. Onlar için de bir Lûgatçe tertip ettik. Kelimenin manasını kendimiz vermedik. Muteber lûgat kitaplarından aldık ve bu kitapların sahife numaralarını da kaydettikten sonra Yunus'ta bu kelimenin geçtiği beyti, numarasıyla misal olarak yazdık.

*
*
*

Bu suretle tertip ettiğimiz şu divan, sanırız ki Yunus'un en ciddi bir divanıdır. Bu büyük ve hür insan şairi, bu suretle genç nesle tanıtabilirsek bize ne mutlu !

ABÜLBÂKÎ GÖLPINARLI

Bismillâhir rahmânir rahîm

- Pâdşâhun hikmeti gör neyledi
Od-u su toprağ-u yîle söyledi
Bismillâh diyüp getürdi toprağı
Ol arada hâzır oldu ol dağı
Toprağıla suyu bünyâd eyledi
Ana Âdem dimeğı ad eyledi
Yıl gelüp arduca debitdi (1) anı
Andan oldu cism-i Âdem bil bunı
Od dahı geldi vü kızdurdu anı
5. Çünkü kızdı cisme ulaştı canı
Sûrete can girmeğe fermân olur
Pâdşah emri ana dermân olur
Sûreti can girdi pürnûr eyledi
Sûret dahı cânı mesrûr eyledi
Hamd-ü şükretti didi iy Zülcelâl
Bin benüm bigi yaratsan ne muhâl
Toprağıla bile geldi dört sıfat
Sabr-u iyi hu tevekkül mekrümet
Suyıla geldi bile dört dürlü hâl
10. Ol safâdur hem seha lûtf-u visâl
Yıl ile geldi bile bil dört heves
Oldurur kizb-ü riya tizlik nefes
Odıla geldi bile dört dürlü dad
Şehvet-ü kibr-ü tama' birle hased
Cânıla geldi bile uş dört hisâl
İzzet-ü vahdet haya âdâb-ı hâl

Fî ta'rif-il akl

Akl Padşâhun kadımlığı pertevindendir. Akl dahı üç dürlüdür. Biri Akl-ı maaşdur, dünya tertiblerin bildirür. Biri de Akl-ı maaddur, âhîret ahvalin bildirür. Biri de

Akl-ı küllîdür. Allah-ü Taâlâ marifetin bildirür. İman, Pâdşâhun hidâyeti nûrındandır. İman da üç dürlüdür. Biri İlm-el yakındür ve biri Ayn-el yakındür ve biri Hakk-al yakındür. Amma ol iman kim İlm-el yakındür, akılda yirlüdür ve ol iman ki Ayn-el yakındür, gönülde yirlüdür ve ol iman ki Hakk-al yakındür, canda yirlüdür. Canla olan iman canla bile gider. Uçmak, Pâdşâhun fazlı pertevindendir. Tamu, Pâdşâhun adli pertevindendir. Toprak (2) Pâdşâhun nûrı pertevindendir Su, Pâdşâhun hayâtı pertevindendir. Yıl ol Pâdşâhun heybeti pertevindendir. Od, Pâdşâhun hışmı pertevindendir. Toprağıla su, Uçmakda yirlüdür. Odıla yıl Tamuda yirlüdür. Odıla ve yıl ile gelen tokuz kişidür ki bunlar Binbaşlarıdır, biner erleri vardır; kime gelseler kendü makamına iletmek yarağında olurlar. Toprağıla, suyıla gelen onuç kişidür, bunlar dahı binbaşlarıdır, biner erleri vardır, kime gelseler Uçmağa dartaırlar. Canıla gelen dahı dört kişidür. Bunlar canıla geldi, canıla gider. Bunların dahı biner erleri vardır. Bunlarınla olanlar dîdâra müstağrak olasılarıdır (3). Toprağıla, suyula gelen uçmakda olasılarıdır. Odıla yıl ile gelen tamuda kalasılarıdır. Canıla bile gelen hazretde müstağrakdır. İmdi bilgil ki kangı bölükdensin, kangısının sözün dutarsan anun bölüğündensin, Vallahü â'lem.

**Dâstân-ı rûh ve nefis ve mâ yetaallaku
bîhîmâ minel ahvâl**

- Gel imdi dinle sözi şerhideyin
Biri birin anı sana diyeyin
Çü Şâhun hikmeti akdemdenidi
15. Bu birkaç söze şerh Âdem'denidi
Bu muhtasar cihan iki cihanca
Dügeli bakar isen yüzbin anca
Azim cihandurur gönül cihânı
Seni izler isen bulasın anı
Haber viriserem nefsün ilünden

- Ümidün varısa gidesin andan
 İki sultandırur sana havâle
 Diler her birisi kim mülki ala
 Biri Rahmânîdür can hazretii
 20. Biri şeytânîdür garaz yatından
 Gör imdi kim seni kime taparsın
 Kime kapu açup kime yaparsın
 Onüçbin erdürür Rahmânî leşker
 Zebunsız kimselerdür key erenler
 Tokuzbindür bu nefsün haşerâtı
 Müdam eylerlüdür bunların atı
 Nişanları bu kim yüzleri kara
 Bu nifrîn - ü şikâyet kanda vara
 Sakıngıl kim bulardan olmayasın
 25. Ki nefis dîvânına yazılmayasın
 Ko nefsün dilegün can besler isen
 Yerün nur can sözünü esler isen
 Tekebbür nefsdürür sultânı bilmez
 Çerisinde iyü dirlik dirilmez
 Key arı can gerek şeh hazretinde
 Irılmadın tura sultan katında
 Kadimden nefsdür sultana âsı
 Bir urgandır heman anun bahâsı
 Bu nefis oğlanları tokkuz kişidür
 30. Nifak-u şirk anların işidür
 Ulu oğlu tama' iyü iş itmez
 Cihan mülki anun olursa yetmez
 Bin er tonlu tururlar kapısında
 Esir itmiş cihânı tapusunda
 Sever dünyâyı çün oldur imânı
 Susuzdur dünyeye kanmaz revânı
 Neyi sever isen imânın oldur
 Nice sevmeyesin sultânın oldur
 Sevindür bil seni senden ıradan
 35. Ne sever isen ol yanaya yiden
 Ki sevdiginden öte menzilün yok

Asıl ma'nî budur söz kelecî çok
 Bu yolda da'vî sığmaz ma'ni gerek
 Neyi kim sever isen anı gerek
 Buçuk gün turmayan aklun katında
 Ne lâıyk ola şahun hazretinde
 Görem bir şahs gelür benzi sararmış
 Dutulmuş dili aklı yavıvarmış
 Gelüp aklun öninde tapu kıldı

40. Hak'a şükreyledi çün anı buldı
 Eger sen akl isen gel beni gör dir
 Tımar eyle benüm derdüine ir dir
 Ayırtmadun göreyin bir gün anı
 Ne sordun kimseye ol kimse kanı
 Tama' kervânıyle yoldan azdum
 Sana geldüm çün unmam sende sezdim
 Bunalup sana geldüm hâlümü bil
 Mededün var ise gözüm yaşın sil
 Tama' habsına düşdüm çıkamazın
45. Katı berkdür dıvarı yıkamazın (4)
 Key erenlerdürür zındanı bekler
 Bahadurlar demür yürekli erler
 Bin er tonludurur tama' çerisi
 Mübârizdür bahadur her birisi
 Ele gireni zındana ururlar
 Ayağuna da demür buyururlar
 Sual itdüm bulara net kişisüz
 Ulunuz kimdürür kimün eşisüz
 Didiler kamusı nefis kullarıdur
50. Kamusunun tama' ulularıdur
 Tama' dârun yiri tamuda olur
 Kaçan tamud' olan âsûde olur
 Yolum aldı benüm aldadı tutdı
 Bu gün yarın ile ömrüm düketdi
 Akıl anun sözün çünkim işitdi
 Tefekkür eyleyüp kendüye gitdi
 Çü gine geldi akl öğütler anı

- Bize gelenlerin kurtuldu cânı
 Bize geldün ise endişe yime
55. Ne kılâm diyübeni gussa yime
 Kanâat fakr ile uş gele şimdi
 Bakadur duşmana gör nide şimdi
 Çağırdı muştucu geldi knâat
 Harir tonlar giyer biner burağ at
 Alemleri yeşil bulundu çıkdı
 Kimesne eslemez yavlak inıkdı
 Çavuşlar yögşirür sağda vu solda
 Gıriv-ü zemzemedür degme yolda
 Anı gördi kaçır nefis haşarâtı
60. Gör imdi nitedür Hâlik sıfâtı
 Sınıkdı cümlesi girü kayıkma
 Döker oğlın kızın ardına bakmaz
 Bunaldı cümlesi turmadı kaçır
 Kılıç lâzım degül iş oldu nâcâr
 Kılıçlar kanlıdur erleri ga
 Uçar kuşlar gibi atları tâzî
 Tama'dan kurtarurlar il-ü şehri
 Sıdılar leşkerin cebri vü kahrî
 İderler hây-u hû nifrîn-ü efgan
65. Muhâldür kimse andan kurtara can
 Sıyup çerisün ilüne akarlar
 Kovup oğlın kızın şehri yakarlar
 Gazâdan geldi şeh tahtın' oturdu
 Sipâhiler kamu tapuya turdu
 Kamu şehir-ü kamu il rahat oldu
 Nireye vârsan pür ni'met oldu
 Görünmez oldu ol kızlığı-u (5) âfet
 Matırbaz (6) oldılar cümle melâmet
 Harifler cümlesi tââta meşgul
70. Olupdur cümlesi sultânına kul
 Oturur cümlesi han meclisinde
 Ferahlar-u kadehler ellerinde
 Feragat oldu bunlar hoş geçerler

- Sürer sâkî şarab dün gün içerler
 Ferah oldu bular kayguları yok
 Eğinleri bütün karınları tok
 Nedem dımek ırağ oldu bulardan
 Ki ömr-ü rızka oldurur payandan
 Çü mihmandâr kendüs' oldu sultan
75. Ha döşer turmadın han üstüne han
 Nice senün gibiler yidi toydı
 Bıkirdürür dahı hiç eksimedi
 Yinür turmaz velî zerre gedilmez
 Nireden geldüğini kimse bilmez
 Erenlerdür bu dirlige irenler
 Yüzin ma'sukının mutlak görenler
 Hakikat bunlar ölmezler kalurlar
 Ki her dem yiniden kısmet alurlar
 Yunus cümle sözün senün feride
80. Çü söz seünüdürür ol sen işide
 Niçe sözün varısa sana söyle
 Has-u am gönlünü şey' (7) lillâh eyte
 Ki zira cümle iş ulularındur
 Temennâ eyleğil yol bularındur (8)

Dâstân-ı kanaat

- Eğer dinler isen haber vireyin
 Akıl câsûsı ne dir göstereyin
 Kanâat geld'oturdı taht aldı
 Harâmîler heman yollarda kaldı
 Tururlar tağ başında yol ururlar
85. Komazlar yolcuı yolda tururlar
 Akıl dir câsûsa yort imdi girü
 Kanâata haber benden değirü
 Di otursun ki tâc-u taht anındur
 İlâhî devlet ile baht anındur
 Niçe tura harâmî tağ başında
 Girür bir gün ele yol savaşında

- Kibir dirler ana bulurlar anı
 Ana uyan imansuz vire cânı
 Özünden gayrı kimseyi begenmez
90. Yüce yirde turur aşağı inmez
 Niçe tahta binenler yire düşdi
 Niçe benim diyene sinek üşdi
 Sana uğratma kibrün endişesin
 Uyarsan kibre ırağa düşesin
 Irak düşenlerün îmânı yokdur
 Ki zîra sûretünde cânı yokdur
 Gerek canlu kişi cânun sakına
 Ki taksîr itmeye kendü hakına
 Tekebbür eyleme kim sevrikesin
95. Sevrikmîşler yoluna birikesin
 Kapu gözet kapu ko dap gözetme
 Ki devlet kapudadur koma gitme
 Dilersen devleti kapuda turgıl
 Umarsan hıl'atı tapuda turgıl
 Begenmegil seni irak düşesin
 Kalup dermande ucb ile kalasın
 Tekebbür sözi her nireye vara
 İşiden lâ'net okur ol habere
 Sakıngıl olmagıl kibr ile yoldaş
100. Kibir kandayısı anınla savaş
 Kogıl kibri vefâ sana ne kıla
 Vay ol gün kim suret nakşı yıkıla
 Suret yıkılmadın kibri yıkagör
 Bu düşvarlık makamından çıkagör
 Dene kibr ıssını hiç râhatı yok
 Nireye varurısa zahmeti çok
 Hak'a giden yolu gönli içinde
 Göremez ol anı yaddur ilünde
 Öget gör hak yolu gönlünde sırdur
105. Bu cümle hâslar (9) gönülde birdür
 Şular kim ol gönülde taşra kala
 Nasîbin aldurur ayruk ne ala

- Gönül eri bilür gönül haberin
 Kamu gönüllerün içinde varın
 Dırığa cümle ömrün hayfa vardı
 Tekebbürlük seni yoldan ayırdı
 Tekebbür medür ana uyasın sen
 Ümidün yok mı hakkı tuyasın sen
 Hemişe bakuban seni görürsün
110. Görüp kendözünü mağrur olursın
 Niçe turmak bu ham endişelerde
 Ölürsün tevbesüz bu bîşelerde
 Tekebbür kişinün fâyidesi yok
 Komazsa kibri pişman olısar çok
 Hüner gözle hüner ere iresin
 Er ile varasın dostı göresin
 Tekebbür kişiler ere iremez
 Özinün duşmanıdırur göremez
 Çü sensün duşmanun dostın kim ola
115. Ki yavuz hudurur sana havâle
 Nirde sığnasın sen bu huyula
 Gönüldedür gönülden ne yuyula
 Niçe bu dirlüğe yoldaş olasın
 Niçe gelüp ilerü baş olasın
 Bu hâl ile kılınc yok hiç arada
 Aceb sana kılıncın kim yarada
 Gerek sen bilesin duşman kim ise
 Senün devletüne pişman kim ise
 Uyanıklık degül yolda gafillik
120. Uzatma ko sağıncı bunca yıllık
 Dırığa kibr işin yavlak gözetdün
 Gönüllerden seni sen taşra atdun
 Giri git itmedün gönül bazarın
 Cân ile dinlemedün dost haberin
 Niçe bir niçe bir dünya işinde
 Ki bir dem olmadın ukba (10) işinde
 Koya dünyayı kovma yitemezsin
 Ecel bağladı yolu ütemezsin

125. Bu beş günlük ömür bu harca yetmez
 Sağır mı kulağın niçün işitmez
 Kibir geldi seni (11) bulatdı (12) gitdi
 Ecel atı seğirdür irdi yetdi
 Diriga sen seni hiç bilemedin
 Niçe kulsın ki kulluk kılamdın
 Eğer sen kul isen pes kanı begün
 Niçe bir niçe bir senün dilegün
 Ne ussun var ne hud bellü delüsin
 Ne bunda diri ne sinde ölüsin
130. Bu hâl ile kalursan bihabersün (13)
 İçün şirk ile tolmuş şûr-u şersün
 Gümânun yoğamıssa inanaydun
 Bu gaflet uyhusundan uyanaydun
 Niçe kibr-ü hevâ uşada seni
 Ölüm evreni bir gün yuda seni
 Hevâ-vü kibr ile ne başarasın (14)
 Ecel eli uzun kanda varasın
 Tekâzâsı zamânun bir gün ire
 Ecel hırmanlarını yile vire
135. Yetişmedin sana va'de gözin aç
 Hevâ-vü kibr yolından beri kaç
 Beş on gün ömr için girü kayıkma
 Bu fânî dünyenün nakşına bakma
 Senün bigi bini aldadı dünye
 İnanmazsan göre kim tutdı binye
 Key çapük oynagıl utulmayasın
 Hevâya kibre sen tutulmayasın
 Katı dutdın ko kibri elden öndün
 İşitmedün tevazu' ne didügin
140. Tekebbürler yiri Siccin içinde
 Anunçün k'olmadılar din içinde
 Ki din dutanların Siccin nesidür
 Ye kibr-ü kin olıcak din nesidür
 İnanmazsan bana halün göresin
 Çü ömri kibr ile yile viresin

- Yüri imdi meded iste akıldan
 Esir olmuş kişisin niçe yıldan
 Akıl adl ıssı bir ulu kişidür
 Meded itmek sana anun işidür
 145. Bu yükden seni ol kurtarısar bil
 Saâdet yoldaşın oldı ay-u yıl
 Gelür akl önine şermende olmuş
 Ki kaygu yaşıyla gözi tolmuş
 Selâm vırmeklige önin diremez
 Oda köze düşüp yolın göremez
 Delim geçdi zaman durdı yirinde
 Geçürdi ömrünü nefis bazarında
 İşit imdi ne dir gör akl ana
 Ki alçaklık ider derdüne devâ
 150. Sözi düketmedi alçaklık irdi
 Kibir gördi anı tiz girü döndi
 Kılıç tartup gelür yir alçağından
 Kibir gördi anı kaçdı tağından
 Tag-u yazı kamu gulgule toldı
 Kime cennet kime arasat oldı
 Çün alçaklık irişdi kibr erine
 Bakadur bir kişiyi bin görine
 Tekebbür âsıdur işte sataşdı
 Tutup tağ başını kışa sataşdı
 155. Gör alçaklığı akdı ırmağ oldı
 Aka aka denize varmağ oldı
 Ne denlü kuvveti olursa bınar
 İremez denize ol yire siner
 Akup su alçağa suya katılır
 Su suya irdi denize yetilür
 Denize değin ırmağ idi adun
 Ko andan ötesin denize taldun
 Deniz olanlara gevher muhâl mi
 Sadefler dür toludur zer muhâl mi
 160. Ki her bir mevcde bir kân bulasın
 Dür-ü yakût ile mercan bulasın

- Budur sermâye ol bahre talana
 Arı dirlik gerek gevher bulana
 Çü yüzbin çapûki alçaklık utdı
 Mecâlsüz berr-ü bahrı cümle tutdı
 Ger alçak varasın meydan senündür
 Cevâhir sende biter kân senündür
 Aşaklıkdur yir-ü göki götüren
 Yedi kat yirden aşağı turan
 165. Aşaklık üzre durur yir ile gök
 Ögersen cümleden alçaklığı ög
 Aşak varan kişi devlet ilettdi
 Ana kim yetiser uzadı gitdi
 Aşaklık âlemün bünyâdı oldı
 Ki her ne varısa ana düzildi
 Kibir aldı eri görünmez oldı
 Dahı yüksek yire binemez oldı
 Aşaklıkla kanâat hoş yer oldı
 Ne ister isen anlarda var oldı
 170. Çü ma'mur oldı şehr ile vilâyet
 Şad oldı dostumuz duşmanımız mat
 Akıl dapa câsus haber ilettdi
 Gör alçaklığı girü neler itdi
 Ne assı eyledi gör ahı kibri
 Diri kalmadı bin arada biri
 İşitdi akl anı katı sevindi
 Beşâret eyledi tiz tahta bindi
 Şükür kıldı Hak'a ol devlet ıssı
 İrürdi devlete akli bilüsi
 175. Eger devlet gerekse akla danış
 Mürebbîsüz ileri varmaya iş
 Bilüni gel unut sen usluysan
 Saâdet gösterene huluyısan
 Yunus alçaklığı yavlak begendün
 Kıyas it sen seni ne kadar indün
 Farizadur sana sen seni sakın
 Kim ola senciyelel sana yakın

180. Hâs-u am harcaya yüz yire bırak
 Bunun gayrı haber bu sözden irak
 Hatâdur cümlesini harcı sanma
 Sehîl oî kamuya bir dem usanma

Dâstân-ı boşu yani gazab

- Gel imdi aydayın boşu haberin
 Birin birin sana gönülde varın
 Benüm ileyüme kim katlanısar
 Kî hışmumdan deniz oda yanısar
 Nireye kim varam başlar kesilür
 Kime boşar isem olukdem ölür
 Kim ola benciyelin câna kıyar
 Meger kim ben olam merdâna kıyar
185. Yaradılmış bana karşı turamaz
 Benümle bir nefes hemdem olamaz
 Hünerüme benüm kim birikiser
 Yahud ecel evine kim giriser
 Felek benüm işüm başaramaya
 Melek benüm yolımı varamaya
 Gözüme yüzbin er zerre görünmez
 Hezar arslan bana berre görünmez
 Boşu dirler bana key bahâduram
 Düzenlik bozmağa her dem (15) kaduram (16)
190. Nireye kim varam ot bitmez anda
 Çü nakt (17) oldu kime derd yitmez anda
 İşidenler benüm kaçır sözümden
 Kî ben de korkaram uş kendözümden
 Sakın bana uyup sen gafil olma
 Benüm sözüm tutup îmansuz ölme
 Dek ayruğa degül benüm kıluncum
 Beni dahı dutar benüm kuluncum
 Boşu kimdeyise î mânı gider
 İman gerek ise varını gider

195. Boşu gelincegiz îman ne olur
 O da düşer yanar ye can ne olur
 Boşu işi heman küfr-ü dalâldür
 Neûzü billâh ol ayruksı hâldür
 Sakıngıl kim boşudan gizlödür ol
 Nirede sezmesen anda urur yol (18)
 Göresin bir kişi sâkin sûretde
 Ne bilür kimse anı ne sıfatda
 Boynında talyasan elünde âsa
 Çöpi depretmeye yir şöyle basa
200. Göresin ansuzın ol çıkagelür
 Üzüp tesbih imâme yıkagelür
 Uzattı âsayı kopdı diraka
 Yüzi kalmadı hiç kimseye baka
 Suâl itdüm sofî bu nice hâldür
 Senün gibi kişiden bu muhâldür
 Özür gösterdi kim ben bir kişiyem
 Filân dirler bana filân eşiyem
 Bilürem anı iyü adı yokdur
 Ki şerde hiç anun irşâdı yokdur
215. Benüm gibi kişiye izzet itmez
 Cevab virür bana öğüt işitmez
 Asâla urdum-u yakamı dutdı
 Bana karşı turur Hakk'ı unutdı
 Nideyim boşu tutup almış anı
 Ki mahkûm eylemiş boşu div anı
 Özünü izlemez ayruğı sınar
 Ki toğru kim varısa anı kınar
 Sakın hazırdurur dâyim boşudan
 Ki dost esrügüdin boşu unudan
220. Kişi kim ma'sukaya esrimeye
 Dalâlet almış anı ne dimeye
 Arı dirlik gerek dost ileyünde
 Buğuz boşu nolur ma'suk yolında
 Kaçan dost gele diyü hâzır olgil (19)
 Sarayunı düzetgil hâzır olgil

- Olup hudbin oturma döşegünde
 Müdâmî kayım olgıl işigünde
 Gafil olma evüne uğrı gele
 Katı uyur isen divâr dele
225. Ev ıssı uykuda uğrı kıvanur
 Dutar ta'cil işin uyanasanur
 Nice geldiyise uyatmadı ol
 Bilür bellü ki kolayıncadır yol
 Ki her kim geldise bildügin işler
 Kimi yaylar-u kimi anda kışlar
 Ev ıssuz olıcak uğrı gelince
 Girür çıkar bahamaz kolayınca
 İvüni kandayıdun uğrı aldı
 Yir iğer oturur ev anun oldu
230. Olursan taşra sen ol iğerü hoş
 Yakındır iş ucu uş göresin uş
 Bu ne hâldür sana zulmet içinde
 Niçe uyuyasın gaflet içinde
 Geçirdün ömrünü sen boşı ile
 Heman zulmetdesın uşbu huyile
 Eğer senden boşu gitmeye kala
 Azrail ol tamardan cânun ala
 Nidivirür sana elün yuduğın
 Seni unutturur mı okuduğın
235. Sanur mısın öğüdümi dak için
 Nasihatdur sana cümle Hak için
 Tışun seccâde vü tesbîh-u destâr
 İçün murdâr-u can bilünde zünnâr
 Bu vech ile nicesi olısar hâl
 Ki hiç iyü amel yok toludur kal
 Geçürmez sini taşrağı taâtun (20)
 Arı olmaz ise gizlü sıfatun (21)
 Çü bâtın evlerini uğrı aldı
 Zahırdağı amel taşrada kaldı
240. Kamusından sana ol ola yegrek
 Ki dostâ taâtun gizlüsi yegrek

- Nicesi olısar bu iş müyesser
 Çü sultan sözi sındı oldı ebter
 Ki sultanun oninde ud ölümdür
 Eğer zerreyise suçdur delümdür
 Gele bir iki tanışık idelüm
 Ki halvet kandasana ana gidelüm
 İyâ uslu kişi sen bir haber vir
 Nirede var bize gizlenecek yir
 245. Ki gezdüm yir-ü göki bulımadum
 Ne var zerreyisem tolunamadum
 Niçün bigânesin sen iki başdan
 Gerekse sağışın it iki beşden
 Ne böyle cünbiş ile ola dirlik
 Ne böyle dirlik ile ola birlik
 Ömür geçdi hicâbı yırtamadun
 Çü kulluğa edeble yortamadun
 Söz ayruksı gerek sultan katında
 Kim ana lâıyk oldur hidmetinde
 250. Kaçan şol bir sipâhî ma'zûl olur
 Ki sultan kulluğında ol kul olur
 Nasihat ne diyeyin gayrı bundan
 Kulın diyümeye kulluk unudan
 Eğer kul olasin sermâye yiter
 Zehî rif'at yedi kat gökden üter
 Tamam olsa işün yir gök senündür
 Ne kim diler isen dilek senündür
 Ki âlem cismine sen can olasin
 Yir-ü gök olmaya sensüz tolasın
 255. Ger eyle olmadun bes kanı ol iş
 Gümân-u vehm ile geçdi yaz-u kış
 Niçe devran kim anda rahle (22) urdın
 Okuyup aşr-u âyet yolda turdın
 Niçe ilm-ü amel sen bu tapuda
 Niçe yıldan berüsin bu kapuda
 Sözüm kendözümedür nükte degül
 Bilün can birliğ' ikilikde degül

- Hayıf ol kişiye kala bu yoldan
İdinsün çâre kurtulsun bu hâlden
260. Gafillikdur bizi bu yolda koyan
Nite gafil olur ma'sukı tuyan
Süpürmedün sarayı gele bize
Ne ferrâş isterüz kim gele düze
Niçün geçmez aceb yol bu aradan
Boşu aldı yolu bil her yanadan
Boşu hayli zamandır yolu almış
Kimesn' izlemeyüp gizlenü kalmış
Akıl casuslara söyler divanda
Yürün bulun düzenlik saffı kanda
265. Didi câsus düzenlik halin ana
Boşudan tağılıupdur değme yana
Çü câsus bu sözi akla irürdi
Niçe kim varıdı haber degürdi
Çü hiç söz kalmadı ulaşdı akla
Boşuyı dutmağa iş düşdi akla
Akıl fikreyleyüp söyledi haber
Buyurdı çavuşa cem oldu leşker
Divanda söylenür ne bunca düzgün
Şikâyet boşudandır sözde her gün
270. Sabır kanı boşu kekince olmuş
Düzengile safa andak bozulmuş
Ayıdun sabıra kim dutsun anı
Harab (23) itdi il-ü şehri diyârı
Çıkageldi sabır ana olukdem
Sanasın boşuyı İbrâhim Edehem
Görünmez oldu ol izi belürmez
Nice izi hiç tozu belürmez
Bu kez (24) gördüm düzenlik-ü safa hoş
Oturup ayş iderler nûş ola nûş
275. Şunın kim dünyede sabr ola yarı
Safâ vü zevk olur her lâhza kârı
Fidâ cânım sana iy sabr ayası
Ki sabr oldu benüm cânım gıdâsı

- Kaçan kim olasın bu sabr ile sen
 Acebdür olasın sonra peşiman
 Kime sabr olsa dünyâda müyesser
 Ana Hak viriserdür mülk-i diğer
 Sabır (25) ahvâlini dinle diyeyin
 Sabır al vir kamu bu dünya malın
280. Anuncün sabrdur atâyî devlet
 Ki sabr eyler kamu müfsidleri mâd
 Sabır kandayısı iyikdür işi
 Müdâm âzâd ider yâd-ü bilişi
 Sabırlu devleti dâyim olısar
 Nasibi sabr olanlar uluyısar
 İşıtdün Yusuf'ı ol çah içinde
 Tururdı sabr ile ol mah içinde
 Bilinmezdi ne denlödür uzunı
 Çığırsa taşra çıkmaz Yusuf üni
285. Yukaru bakar ol çah ağzı ırak
 Aşağada makamı taş-u toprak
 Niçe çağırdısa ün taşra çıkmaz
 Kodı çağırmağı ayruk çağırmaz
 İlâhî ben kulın suçı var ola
 Ki bu iş ben kulunile yâr ola
 Çü toprak bendese kanda varam ben
 Sabır kılmazısam ne başaram ben
 Dir eyle gözleri yukarı bakar
 Yenilmez göz yaşı sel gibi akar
290. O sâatda girü önünü derdi
 Deşürdü kendüyi vü sabrı gördi
 İrürdi devlete ol sabr-i âlî
 Ki sabr ile hoş oldu cümle hâli
 Yapışdı koğaya tartdılar anı
 Didi irişdi uş devlet nişânı
 Çü çekdiler koğayı çıkdı taşra
 Zihî devletlü kim sabrı başara
 Gör e sabrıla Yusuf neye irdi
 Ki sabrun acısı halvaya irdi

295. Sabır ıssı bilür ol neyidüğün
 Saadetlü tutar sabrun didüğün
 Sabır kimdeyise ol arşa süner
 Ki sabr içre bulunur dürlü hüner
 Çü her hâle olasın sabrıla hoş (26)
 Sabır ider bu cümle ağuyı nûş
 Sabır gerek sana her hâl içinde
 Sabırsuzlar kalurlar kal içinde
 Ki her kimde olursa sabr hâli
 Olısar hayr ile anun meâli
300. Bırak cümle işi kıl sabr-u tedbir
 İren gönlünde olur sabr ile yir
 Nebîdür ger velî yol sabra uğrar
 Eğer sen de varursan sabr ile var
 Gözet sabrı ki tâ sen kân bulasın
 Sabır bekler isen mercan bulasın
 Sabırsız kişilerün dirliği ham
 Ki sabr ile iyü olur serencam
 Öğüt gerek ise sabr ile iş it
 Uzayın dir isen sabrıla bit
305. Ne sarı iş olsa sabr anı bitirür
 Kamu yirden saâdetler getürür
 Emânet el'emânet koma sabrı
 Bulasın sabrıla mi'râc-u Tûrı
 Sabrıla vardı ol mi'râca varan
 Diriyiken ölür sabrı başaran
Yunus sen sâdık isen gir sabra
 Katı sabır gerek sabrıla dura
 Sabırda turanın boşusu kalmaz
 Çü sâbir oldu yâvuz husi kalmaz
310. Sâadet istesen sabrı güzün gör
 Ki Vallahü muinüssâbirin gör
 İşitdün sabr hâlin tâ nihâyet
 Dutanun cânuna olsun beşâret
 Usan olma niçeme yol emindür
 Harâmî çok bu yolda pür kemindür

Der beyân-ı hâlât-ı buhl (27)

- Eğer dinler isen diyem nasihat
 Hasedle hıkddan sakın begayet
 Kadimden bu ikidür mîr-i leşker
 Yürüyüp her biri bildüğün işler
315. Hasud bir kişidür dâyim o rencûr
 Vücudı sağ iken renc ile makhûr
 Mazarratdan niçeme kim o kaçar
 Eved tohmını yetmez yire saçar
 Ne iş kim işleye kendüye ziyan
 Kim olan kendözine eyle kıyan
 Şeker yir ise dadı dalı yokdur
 Ki tatlu dirliğile halı yokdur
 Hasud eli anuğun irmez işe
 Kime kim kuyı kazsa kendü düşe
320. Diyem sana bahilün neyidüğün
 Sakınur kendüden kendü yidüğün
 Kazancın kendünün kendüye virmez
 Eli bağlu durur hayr işe irmez
 Bu ne hâldür sana iy faydasuz can
 Ki yokdur gayretün iy kaydesüz can
 Göre ne hâldedür cânun-u cismün
 Ne kimsesin sen-ü yâ nedür ismün
 Bu ne kûteh nazar yâ ne ferâset
 Ki bir dem olmadun kendünle halvet
325. Muhâldür âkil olmaklık bahilden
 Ne kimse alkış ider ana dilden
 Ko sevme dünyei kim kala senden
 Dilersen dilemezsen ala senden
 Süleyman'dan ilerü olmayasın
 Hakikatdur cihanda kalmayasın
 Bahil olmak seni Hak'dan ayırdı
 Kanı gayret hamiiyet kanda vardı
 Hasedden kişi ne fâyide görür
 Neye kim lâyük isen Tanrı virür

330. Neyi neye gerek ol bile gerek
O kâdır dur virür kime ne gerek
Nasîbüne senün sen nazar eyle
Ana göre yarak kıl hazer eyle
Zekâtsuz hayvan-u sadakasuz mâl
Ne berhurdâr ola bunun gibi can
İnanmazsan bana sen kendün özle
Benüm didüğümü kendünde gözle
Ne hâcet ben demek çün çıkdı fi'lün
Nişânı oldurur bağlanmış elün

335. Suçı yok kişinün bağlanmaz eli
Talaşur kendüye hem kendü fi'li
Çü suçun bilmez isen bildireyin
Tutup uğrıyı elüne vireyin
Çün uğrı yoldaşı başını virür
Hasudluk bil seni yavlak düşürür
Şu kim yoldaşuna hıyânet eyler
Kime yoldaş olursa la'net eyler
Sana yoldaş olanı sen bilürsen
Seni kurtarasın toğru gelürsen

340. Toğurlık besleyene buhul irmez
Hased hud kibrdür hiç anı görmez
Hasûdun kande bellü bazârı
Anun gitmez olur hiç gönlü tarı
Anunçün dirliği nidem içinde
Olur bin kez helâk bir dem içinde
Yıl oniki ay anun şadlığı yok
Yise ger yimese kayguyile tok
Ne söz söyler ise havsalası tar
Nedense tarluğmdan bin dahı var

345. Hased odı anunçün yakdı anı
Yürürken sağ esen döküldi kanı
Hasudlukdan hasûda fâyide ne
Gönülden taşra düşdi ne ide ne

Hasûd ile bahil sağışda degül
 Red oldılar bular hiç işde degül
 Bularun birlige ikrârı yokdur
 Bulara her ne olsa ârı yokdur
 Bularun şâhdan korkusu yokdur
 Kimesne begenesi hûsı yokdur

350. Nirede olsa halk ürker sözünden
 Kimesne assı eylemez özünden
 Bahîlün gözlerinde ibret olmaz
 Kimesneye bulardan himmet olmaz
 Ganîdür pâdşeh ol anı görmez
 Çeker buhl elüni nesneye irmez
 Yinür ni'metleri şâhun bayağı
 Hiç eksilmez durur dâne durağı
 Niçe yıldan berü ol ni'meti yir
 Hak'a bir dirse dahı şirk ile dir
355. Gelür her gün yeni nüzl-ü yeni han
 Yeni gelenlere virür yeni ton
 Yeni subh-u yeni ahşam yeni hâl
 Yeni devran yeni dem yeni visâl
 Kadeh yeni yeni mey yeni müşrib
 Yeni ayş (28) yeni işret yeni mutrib
 Nedür bir kişi belki cümle âlem
 Nasibini alur ne bîs-ü ne kem (29)
 Bahil kandayısı Karun'la kopar
 Ki ol da ancılayın mâla tapar
360. Diyelin dinle Karûn'ın zevâlin
 Virüb imânunu virmedi malın
 Çü Karun'a malıçün buyruk indi
 Zekâtı virmedi vü dîni döndi
 Eder feryâd yire ko vireyin
 Ki boynımdan vebâli indireyin
 Koyucak yir malun üşrini seçdi
 Kıyamaz virmeğe cânına geçdi

- Ayıtdı bunca mâlî viremeyim
 Yiğ ol kim yir yüzinde yürümeyim
365. Ko bu mal eksilince ben öleyin
 Gözüm görüriken nice vireyin
 Zekâtın virmedi devleti döndi
 Haber bu olıcak yir gine sundı
 Dutup eklitdi anı bile değin
 Virür kendü evet anun dilegein
 Görür evren degül Karun suratı
 Doyamaz ol azaba işi katı
 Girü feryâd ider bu kez beni kon
 Bolay ki olıyaydı tâli'üm ön
370. Katı şart eyledi üsrini vire
 Biçârelik nasîbin kim gidere
 Koyıcak yir anı girü yuyuldı
 Vay ol kişiye kim ol darb uruldı
 Peşîman olıcak yir gine tutdı
 Boğazına değin Karûn'ı yutdı
 Boğazına değin tutuldı turur
 Kıyamaz mâla can terkini urur
 Katılıkdan işi yavlak uzatdı
 Gözi bakar iken mâl yire batdı
375. Batar kendü dahı mâlî sonınca
 Gider her gün yire kendü boyınca
 Kıyâmete değin yir yutığider
 Gör imdi ki kıyâmet ana nider
 Ki oddan zencir iderler mâlını (30)
 Kamu âlem göre anun halını
 Olup zencir mâl boynına düşer
 Halâyık âm-u has hep ana düşer
 Diyeler ehl-i mahşer ol bu hâlde
 Boyun zencirlü kalmışdur vebâlde
380. Zekâtın virmeyenin hâli budur
 Olur boynına zencir mâli budur

Ne çâredür ki buhli göre anı (31)
 Geçüp boynına tar oldu cihânı
 Gınâdan fâyide olmaz bahile
 Geçer yohsul gibi yüzbin maliyle
 Erün baylığı mâl ile degüldür
 Niçe malluya yohsul diyü gül dur
 Meğer kim gönlünü ıldurum urdı
 Ki çevre yanına karanu durdı

385. Hudâdan mühr uruldu himmetine

Gelüp kim dinlene anun katına
 Nasihat bin olursa biri siğmez
 Küfür söyler dili hiç ağzı diğmez
 Çü âciz kendü dahı kendözünden
 Ki şâd olan olur gussa yüzünden
 Özünün özüne yokdur hisâbı
 Meğer yok âhiretden feth-i bâbı
 Nedür Lâ'ya Bela ol hiç bilmez
 Ki bunara yaraşur iş kılmaz

390. Bahil kandayısı Karûn iledür

Güman tutmayasın mutlak biledür
 Kişi kim Hak yolından taşra dura
 Dutup boynına kendü zencir ura
 Kamu buhl ehlinün işi bu ola
 Kadimden kismetidür bu nevâle
 Kimün kim buhl oldıyısı hâli
 Elin urmağa mâla yok mecâli
 Kimün kim kendüsiyle kadri yokdur
 İki gözleri kördür varı yokdur

395. Bahil olmuşdı ilm-ü hüner ıssı

Esirgedi özün ol nazar ıssı
 Diler kim buhl elünden kurtula ol
 İyan ola ana Hak'dan yana yol
 Gelüp akl önine yüz yire urdı
 Eser itmişdi ana buhlın odı

- Çü agaz itti kim sözini diye
 Kulak dutdı akıl ol kelecıye
 Öküşdür ma'siyet endîşe dâyim
 Dilerem buhlıdan ben kurtulayım
400. Ömür geçdi dirîğa gıç uyandım
 Bana bu dünye bâkî kala sandım
 Dilerem kim bana feryâd iresin
 Güç olmuş kişiye sen dâd iresin
 Gör imdi akl ana ne diyiser
 Bize gelen hasedden el yuyısar
 Akıl bir kişidür Allah'a bakar
 Uyarsan akla uy ol buhlı yakar
 Akıl aydur gele bir gün gözün aç
 Sahâvet kandayısı ol yana kaç
405. Elün ala sahâvet gide bile
 Göresin Hak yolın hoş tertib ile
 Dinince söz sahâvet dahı irdi
 Atâya perde olanı götürdi
 Olukdem cümle mâlın yağmalatdı
 Bu dünyâ cıfesin ardına atdı
 O murdar çünkim andan taşra düşdi
 Bahiller it gibi çepçevr'uluşdı
 Şu kişi kim bu gün dünyâsı terkdür
 Yakın bilgil anun îmânı berkdür
410. Sevemez dünyeyi merdân kişiler
 Beka dirlik nedür anı dilerler
 Beka âlem göründi gözlerine
 Oturdu ışk tozu yüzlerine (32)
 Anunçün gözleri Hakk'a açıldı
 Hudâ'dan cânına rahmet saçıldı
 Nesi kim var ise terk itdi yola
 Bu yol ile varan ma'sukı bula
 Kamu ilm-ü amel bir terke degmez
 Ki terki olmayan bir berke degmez

415. Veliye vü Nebiye terk buyurdı
Halâldur terk ana can terkin urdı
Eger izzet sevene terk muhâldür
Nola sızmazsa bunda anda kaldur
Nice perdedürür dostı görenler
Ye neye kayıka gönül virenler
Kayıkmaз nesneye hiç gönül eri
Kabul itmeyeler terksüz buları
Hanuman bekleyen görmeye anı
Komayınca tamam fânî cihânı
420. Eli toyup kodı sahavet ıssı
Çün öyle buyurur yolın ulusu
Ki yüzbin yürüğü cömerd er ütdi
Bu meydan öndülin ol aldı gitdi
Ki yüzbin da'vi kılan ana ırmez
Anun izi tozını kimse görmez
Sahi bir kişidür uçmağa bakmaz
Ki tâc-u hulleye hûriye akmaz
Anı tuyanlara ne cennet-ü hûr
Ki terke girene ne hûr ne kusûr
425. Anunçün kim tecelli balkır ana
Kayıkmaз zerrece ol degme yana
Müşâhede gören neye kayıksun
Ne var andan iyü ye neye baksun
Nider iki cihâm dosta giden
Işıkdur sermaye gel bazar iden
Iriz sermaye olmaz dost katında
Edebdür varlığın şeh hazretinde
Sahâvet ider isen ışk alasin
Tamam terk olıcak ışkda kalasin
430. sahavet ıvazını ışk bağışlar
Bulmur ışk içinde aceb işler
Âşık olana ne sermâye vü mâl
Dilek iki gönül bir bu ne muhâl (33)

Güzaf yirde degül bu sen dıdügün
 Bulursan sen seni sen istediğün
 Senünle sen tanış gör kandasın sen
 Senün devletüne behânesin sen
 Seni senden kim iyü bilebile
 Geçürdün ömrünü bu dirlik ile

425. Neyise dirligün oldur ölümün
 Bugünkü gündürür (34) yarıngı günün
 Hak'ı tuyanlara bugün yarın yok
 İşün bu gün bitür gözleme ayruk
 Hisâbı her kimün yarına kaldı
 Tut eyle kim balığı taşa saldı
 Kimün ehvali kim yarına kaldı
 Eliyle başına ol koydı odı
 Ki zîra pâdşâhun bunda hâzır
 Ne işin var diye ferdâda âhır
440. Gözün görür iken gel Hak yolına
 Komagıl nefsünü kendülüğine
 Niçün korsın seni düşvar saata
 Kanı aklun göyersin kıyamete
 Kamu çig işünü hep bunda bişür
 Yol uzakdur yenüni bunda devşür
 Ki bunda bitmeyen iş anda bitmez
 Sağır mı kulagun niçün işitmez
 Cömerdler duydu bunda ol zevâli
 K'olara vâsıl oldu Hak visâli
445. Sahâya sen Yunus virdünise erk
 Ayıt imdi bu yolda neyledün terk
 Vücûhın yoğusa gönüllere git
 Boyun virmez tamarlarını sekit
 Gönül erini öndin koma elden
 O kuratrur seni dürlü fiilden
 Öğüt dutar isen koma eteğin
 Tac eyle başuna ayağı hâkin

Destan-ı Akl

- Gel imdi ideyin birkaç nasihat
 Bu akl-ı cüz'iden sana iyü baht
 Kalur taşra bu şardan akl-ı maış
 Bakar bu yola akl-ı cüz'i bakış
 Anunçün dost yüzinden gözün ırmaz
 Buçuk sâat bu ansuz hiç dem urmaz
 Çü dost anun olupdur her nefesde
 Ki dostuz can kuşı turmaz kafesde
 Öğüt alurısan sen bu haberden
 Gerek hâriciler sürile şardan
 Ki bin er şehr içre elbiritdi
 Hâriciler sürilüp elbiritdi
 450. Şehir bizüm olup duşman sınıkdı
 Bize tapu iden yavlak ınıkdı
 Egerçi işlenür bühtân-ü gıybet
 Serencam oldılar bunlar melâmet
 Ki gıybet can ile kadimî degül
 Ki gıybet kandese âdemî degül
 Ki gıybet mertebesi küfre girür
 Nasıbı neyise ol anı alur
 Kişinün hayzıdur (35) ağzunda gıybet
 Ki gıybet söyleyen bulmaya rahmet
 460. Eğer varısa aklun gıybeti ko
 Ki gıybet koyanın haznesi tolu
 Pâdişeh haznesinde menna' öküş
 Uyhudan uyanup dut sözüme güş
 Kişi k'ol kapuya hâcâta vardı
 Neyise maksudı anı bişürdi
 Çü bugz-u gıybet ile gide tâat
 Gerek bu ikiden itmek feragat
 Gerek fânî cihandan dartınasın
 Muhâlif işlerinden hep yunasın
 465. İçerü gizlüdür cümle yavuz hu
 Keder gösterme kimseye anı yu

- Gerek (36) sen zengi vü pası yuyasın
 Sana lâıyk mıdur anı koyasın
 Sakın katran kabına koyma balı
 Ki nâzûk yirdedür dostun visâli
 Tamarlarına cümle saykal urgıl
 Ki her birine bir kulluk buyurgıl
 Niçe hâlden hâle gerek düşesin
 Geçe çok rûzgâr andan aşasın
470. Kaçan genc bulasın yir kazmayunca
 Ye kalp sâfi mi olur kızmayunca
 Eger gerek ise renc iletgil
 Ögüt dutar isen gel gence gitgil
 Beri gel genci sana buldurayın
 Sana buldurmayanı büldüreyin
 Bulayın dir isen Kayyûm-u Hayy ol
 Hazîneye vara bevvâbı tâ bul
 Dür-ü gevher alasın haznelerden (37)
 Bulına cümlesinde kân-u maden
475. Kolay tertîb ile kim bula genci
 Cün öyle varamazsın ko sağıncı
 Sağıncıyla şeker kim yidi (38) ye bal
Bahâsın vormeyince irmedi el
 Yükün kim bağladı raygân şekerden
 Haber alayıldık olsa bulardan
 Şeker degüldürür bu sözün ucu
 Ne yidügin bilür ma'ni bilici
 Olur ma'ni sözi şekerden ırak
 Bulayın dir isen sükkeri bırak
480. Şeker midür o kim Mısır'da biter (39)
 Niye lâıyk ise er ana yiter
 Neyi sever isen gözlersin anı
 Sana görünmedi şekker cihânı
 Tağ-u taş oldu bize küll-i şekker
 Tokuzbin kişi anı her dem öğer

Bu âlem şekerine benzemez ol
 Sebildür cümleye anda şeker bol
 Göreyin dir isen ko bu cihânı
 Duta öğüdüm ol kim ola cânı

485. Sana ko didüğüm gıybetdürür kin
 Bu iki duşmanı dost sanma miskin
 Bu duşmanlarının sözini dinle
 Ana göre yüri dirliğün eyle
 Kamu toğan günin gıceye benzer
 Neye benzedeyin ye neye benzer
 Gözi yok yir içer dünyayı görmez
 Toğar ay-u güneş ol ayı (40) görmez
 Anunçün gözleri hicab içinde
 Kalur zulmât ile ol hâb içinde

490. Kulâğı işidür şeklini görmez
 Ki görmek adı ana uyıvirmez
 Anı göstermeyen kin ile gıybet
 O sağınedan sana heyhâte heyhât
 Gözin görmez dir isem kakıyasın
 O tamardan beni hud dokuyasın
 Niçe göz ağrısı senün içinde
 Yir içer oturur senünle günde
 Bakar ölü gibi gözin nuri yok
 Özini görmeyen ne göre ayruk

495. Sana âkıl dime seni unuttın
 Ne dise kin-ü gıybet anı dutdın
 Ne işün var senün senden farıda
 Amel eyle amel senünle gide
 Niçe bir görmemek açgıl gözini
 Od içinde kodın sen kendözünü
 Kişi kim ola ol kendüye duşman
 Genez degül kim anı koya duşman
 Gözi görmez kişi sevgüden ırak
 Kanı dost kandasın sen gözin aç bak

500. Göremeden gözin n'anlaya gönül
Kabûl itmezse göz neyleye gönül
Kamu sevgü dadın evvel göz alur
Pes andan sevgüyi gönülde kalur
Gözi görmez kişinün sevgüsü yok
Gözi olandurur sevgüyle tok
Koyan kıymet göz olur her neseye
Ki kıymetsüz kim ola baha saya
Gözi yok kişi neye kıymet ide
Soğulmuş kuyudan kim su ilede
505. Gönül kâbil göze fâyiz di mutlak
İrer pişkeş cana eyle olıcak
Gözi yok kişinün sevmek nesidür
Gönül kul olsa gözin fitnesidür
Suret gözi degül bu göz didüğüm
Bilürem ben neden ne istedüğüm
Göz oldur kim müdam ol cânı göre
Farızadur kula sultânı göre
Bu baş gözi degül ol can gözidür
Kimün cânı var ise anı görür
510. Olar kim olalar can yumuşında
Kaçan hergiz ola dünya işinde
Ulu dirlik gerek ol emr-i cânâ
Ne dünya âhıret anı tuyana
Canı yok kişinün uykusu (41) kanmaz
Ki canlu barmağın uyhuya banmaz
Ömür gecdi (42) dahı uyanmağın yok
Kin-ü gıybet suyına kanmağın yok
Üçyüz altmış tamarun uykuladı (43)
Gidüp kârvan yükün yabanda kaldı
515. Dahı yuyulmadı ol kin tamarı
Yolında aybmun (44) harc oldu varı
Dilersen gıybeti ben bildireyin
Sekâvet perdesini kaldırayın

- Dimek gördüğünü gıybet bu mutlak (45)
 Ki perdelülere (46) sâbit degül Hak
 Dise görmese bühtan-ı azimdür
 Bu yüzden böyle Kur'an-ı Kadimdür
 Farıza her kişiye kendü sözi
 Bakar kendü yolına kendü gözi
520. Kaçan kim göz gönülden toğru baka
 İşitmez kulaguna hakkı çaka
 Çü hakdan gayrı sözi yokdur ayruk
 Haktı tuyan kişiler hakkile tok
 Kogıl ayruk sözi sen seni gözle
 Senün suçun ile sen seni yüzle
 Kimesne suçıla kimse kınamaz
 Kişi ayruk suçunu suç sanamaz
 Sana bigâne suçundan hatâ yok
 Meyil yok kimseye ata ana yok
525. Ayruğı söyleyen kendün unıdur
 Ki zîra suçludur âsı huludur
 Size yol yokdurur kim söylene boş
 Meger söz hakkola hem hakkola gûş
 Nice söyler isen sen hakkı söyle
 İcâzet yokdurur ayruksı meyle
 Nice sözün varısa sana söyle
 Sanasın haklusın senünle anla (47)
 Ne hâcetdür sana kimse haberi (48)
 Farıza cümleye kendü bazarı
530. Özini gözleyen kimseye bakmaz
 Dahı n'ış dir isen ol yana akmaz
 Ko ayruklar sözini sen seni güt
 Kınama kimseyi sen işit ögüt
 Sana kimse suçu bir zerre irmez
 Sana ayruk yidügi çeşni virmez
 Sen ayruk yidügiyle toymayasın
 Anunla cism-ü ömri yuymayasın

- Niçe avaralığla sana böyle
 Bir iki gün nola olsan senünle
535. Dahı bir gün sana sataşmadun sen
 Dahı bir gün tağundan aşmadun ser
 Nola bir gün eger küfrin yenesin
 Seni şerheyleyüp seni bilesin
 İgen âvâresin dölenmegün yok
 Ki kendü kendüni hiç anmağun yok
 Eger görseyidin kendü zevâlin
 Kimesne anmağa kalmazdı hâlin
 Eger görsen yaragun kılâyıdun
 Hisâbunı senün sen alayıdun
540. Saâdet olsa Hak virse basiret
 Göreydün ne kılur sana bu gıybet
 Niçe yıl bir kişi gıybete uymuş
 Serencam âkıbet kendüyi tuymuş
 Peşıman oldu vü dilteng-ü gamkin
 Neler itmiş ana bu gıybet-ü kin
 Diyüp ahvalini derdin yeniler
 Akıl şâhenşehinden çâre diler
 Kamu vasfı vü arz-ı hâli oldu
 Akıl ne didise göz yumdı kaldı
545. İşi toğruluga buyurdı akıl
 Yüri imdi buna ta'cil yari (49) kıl
 Kığırdı toğruluk yârenlerini
 Öziyle sapmasuz (50) yaranlarını
 Gör imdi toğruluk bir neler ider
 Yakar gıybet evin kara yir eyler
 Togurlık cümlesinden yüksek üzer
 Togurlık besleyenler Arsda gezer
 Mahal mi Ârş ya ferş togrulara
 Virür kendülüğini şeh bulara
550. Âşıkdur toğruluga toğru canlar
 Togurlığı bulur dostı sevenler

Sâdıkdur togrulıkda iyü kişi
 Togurlık iyü ider yavuz işi
 Ögüdi cümle togrulıktan alur
 Togrulık dirligi ebedi kalur
 Fdi cânım sana iy toğru varan
 Müşâhede bulur anı başaran
 Ezel ebed ne ola toğrulara
 Zâhir bâtın hicâb olmaz bulara

555. İki âlem bir oddur bir nazarda
 Ki birdür toğruya imrûz-u ferdâ
 Ki toğru hâlini yarına koymaz
 Bugün yarın demek ol hâle uymaz
 Neyise zâhirün bâtının oldur
 Neyise endişen ol yana yoldur
 Kamuya toğru dirsın toğruyisen
 Bulunmaz toğrulık sen iğriyisen
 Yola gitme sen igri iy yegâne
 Senün dirlüğüne sensin behâne

560. Kamular göz gibidür sen bakıcı
 Senün gözündürür seni çakıcı
 Neye kim bakar isen ol yüzündür
 Kime ne sanurısan kendözündür
 Eger bin yıl kacasın senden ütmez
 Amelindür bile kancasna gitmez
 Togurlık hıl'atın ol vakt giyesin
 Hâs-u âm harcaya togru diyesin
 Togurlık göstere göz bakışına
 Ki senden cümle yavuz iş taşına

565. Çırağı yakıcağ karanu kaçır
 Özi göynür bize nur bâbın açır
 Söze (51) târih yediyüz yidiyidi
 Yunus cânı bu yolda fidiyidi
 Çırak yandı delil togru bulundı
 Ev aydın oldu vü uğrı yolundı

Çırak didüğüm iman nûr-ı mutlak
İmanluya didarın gösterür Hak
Ol uğrı didüğüm Şeytan'dur azar
Ki dembedem içinde fitne düzer

570. Makamını yıkarsan tâat ile
Muraduna irersin devlet ile
İy gafil bilmedün ömrün geçesin
Ecel eli kamu aybun açasın
Azın azın bu ömrin geçesidür
Sorarsın sen bu ayun nicesüdür (52)
573. Ko bu fikri seni bil sende her dem
Hatmolsun bunda söz vallahü a'lem (53).

Temmetir Risâletün Nushiyye bi avnillâhil Melikis Same-
diyye hâmiden ve musalliyen lillâh.

RİSÂLET-ÜN NUSHİYYE

Metinde geçen 53 tane nüsha farkını
aşağıdaki satırlarda bulacaksınız.

Fatih Kütüphanesi: 1. b - 54. a. Nûru Osmânîdeki mec-
mua: 173. b - 180. a, Selim Nüzhet'teki divanla Yahya Efendi
ve Hâşim Paşa nüshalarında ve diğer yeni yazmalarda başta.

(1) depretdi: Haşim Paşa, (2) Bu cümle Fatih'te unu-
tulmuş, yazılmamıştır. Haşim Paşa'dan yazdık, (3) olanlardır:
Selim Nüzhet,

(4) Tama' zındanına düşdüm çıkaman

Katı pekdür divarını yıkaman (Hâşim Paşa),

(5) ol: Haşim Paşa, (6) olurlar cümlesi mât (vezin bozuk):
Fâtih, (7) Şey'en lillâh. Vezin dolayısıyla "şey'lillâh,, okunacak,
(8) ("Bunlarındur,, yazılı ise de kafiye dolayısıyla "Buların-
dur,, doğrudur), (9) hasılı: Hâşim Paşa, (10) dünya: Fâtih, (11)
(Fâtih'te bu kelime yazılmamış. Vezin düşüyor), (12) yolutdı:
Hâşim Paşa, (13) biçaresin: Fâtih, (14) barışasın: Selim Nüzhet,
(15) (Fâtih'te bu kelime unutulmuş, yazılmamış)

(16) Boşu dirler bana benven bahâdır

Düzenlik bozmağa her yerde kâdır (Hâşim Paşa),

(17) nakd Okunuşa göre "t,, ile yazılmıştır, (18)
Sakingül boşudan ki gizlidür ol

Nirede sizmesen anda yol urur (takdim ve tehirle yazılmıştır.
kafiye bozuk. Bu beyti Hâşim Paşa nüshasından yazdık): Fatih,
(19) (Olgıl: redif olduğu cihetle burası "nâzır olgıl,, olsa gerek-
tir), (20) sıfâtun: Hâşim Paşa,

(21) Eger pâk eylemezsen kendü zâtun: Hâşim Paşa,

(22) rıhlı: Fâtih; rahlı: Selim Nüzhet, (23) idi: Fâtih, (24)
gün: Selim Nüzhet, (25) (Fâtih nüshasında bu beyitten evvel,
başlık yeri var, fakat bir şey yazılmamış. Yeni bir yazmada
"Der beyan-ı ahvâl-i sabr ve hikâyet-i Yusuf Aleyhisselâm,,
yazılı. Fasıllar biterken Yunus, adını zikrediyor. Bundan evvel
böyle bir şey olmadığından burada başlık yoktur ve bu beyit-
ler bundan evvelki fasla aittir.

(26) Çü her hâl sana sabır gerek hoş: Fâtih (Vezin bozuk ve mısra eksiktir), (27) (Fâtih'te burada başlık var, fakat bir şey yazılmamış. Fasil nihayetlerinde Şair adını andığı cihetle burasının fasıl başı olması lâzımdır. Bazı yeni yazma'larda bulunan bu başlığı yazdık), (28) (Fâtih'te ayş-u, yazılı. Fakat vezin bozulacağı cihetle olmayacak) (29) Bazı yeni yazma'larda bu beyitten sonra "Hikâyet-i Kârûn,, başlığı var, fakat yukarıda da söylediğimiz gibi bu beyitten evvel mahlâs zikredilmediğinden başlık yoktur, (30) (Bu mısra' Fâtih'te "Ki oddan zencir ider malını,, şeklinde, vezni düşük olarak yazılmış, Hâşim Paşa nüshasında da aynı şekilde kaydedilmişse de divanın kenarına nüsha farkı olarak bir "ler,, ilâve olunmuştur, (31) Ne câredür ki göre buhl anı: Hâşim Paşa, (32) (Fâtih nüshasında "gözlerine,, dir. Fakat kafiye bulunmadığından bu kelime, reddif olamaz. Bizdeki yazmada "yüzlerin,, dir. Mânâ bakımından da doğrusu budur, (33) Dilin birdür dilek iki aceb hâl: Hâşim Paşa, (34) gündür: Fâtih (Bu takdirde "gündür,, imâle ile okunmazsa vezin düşer, (35) hazzıdur: Hâşim Paşa, (36) Gerekdür ki kir-ü pasun yuyasın: Hâşim Paşa, (37) (Fâtih'te "hazneler,, dir; kafiye düşüktür, (38) yindi: Hâşim Paşa, (39) (Bu mısra' Fâtih nüshasında yanlışdır), (40) (anı, ise de kafiye düşüyor. "Ayı,, olmalı, (41) dünyâsı: Hâşim Paşa. (42) gitti: Hâşim Paşa, (43) Çü gıybet gözlerine uyku saldı: Hâşim Paşa, (Bu şekilde vezindeki ağırlık gittiği gibi kafiye de düzeliyor. Fakat biz, Fâtih nüshasındaki şekli tercih ettik), (44) (Bu kelime "gıybetün,, olsa gerek). (45) Dimekdür gördüğün gıybet cü mutlak: Hâşim Paşa, (46) perdesüzler: Hâşim Paşa (yanlıştır), (47) (Bu kelime Fâtih'te "gaminla,, dir. Bu takdirde vezin bozulur. Selim Nüzhet'in nüshasında ankla yazılmıştır. Biz bunu "anla,, okuduk. Bâzı yeni nüshalarda "toyla,, yazılı. (48) Hâşim Paşa ve Fâtih'te bu mısra' bozuktur. (49) meded: Hâşim Paşa, (50) (Bu kelime, doğru okunamadığı cihetle Selim Nüzhet'te "sapmasun,, , H. P. da "saymasun,, tarzında kaydedilmiş), (51) Tarih dahi: Nûru Osmani,

(52) Azın azın giçer ömrin nicedür.

Sanursın sen bu ay-u gün gicedür: Hâşim Paşa, (53) (Bu beyit, Fâtih nüshasında yoktur. Nûru Osmânîdeki mecmuada ve diğer yeni yazmalarda vardır. İkinci mısraın ilk cüzünde vezin sikleti var).

A

I

müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- Kimün ne zehresi vardır (1) sana kılıç yorutmağa
Cümle âlem hükmündedir (2) kim ne bilür el katmağa
Viren alan sen olıcak kim cünbiş eyleyübile
Kıymeti müşteri senün her (3) mata'unı satmağa (4)
Cümle hazîneler (5) senün kime dilersen viresün
Kimün ne zehresi vardır destursız el uzatmağa
İki cihân varlğını (6) kudret eli tutupdurur
Yol yokdur hiç bir kimseye (7) sensüz bir adım atmağa
5 Cümle âlemler üstine hayr-u şerri sen yasadun (8)
Hışm-u rahmet havâledür kendü (9) asluna katmağa
Tevfik inâyet olmasa (10) kim sebep eyleyübile
Her kandeysel kudret senün her işe el uzatmağa (11)
İblis-ü Âdem (12) kim ola (13) anda (14) fuzullık kılması
Yırlı yirine sen kodın kul geldi kulluk kılmağa (15)
İy yârenler siz bu sözi dinlen gönül kulağıyle
Can dudacı hâlis gerek birlik (16) şarabın datmağa
Bu dirlüğü duyan cânun hiç fikri bunda değüldür (17)
Yunus dilin (18) yumuşdurur bu tevhibi ayıtmağa

II

müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

10. İki cihân zından ise (1) gerek bana (2) bostan ola
İmdi bana (3) ne gam gussa çün inâyet dostdan (4) ola

- Varam ol (5) dosta kul olam hem (6) açıluban gül olam
 Hem ötüben (7) bülbül olam (8) durağum gülistan ola (9)
 Ol dost yüzün (10) gördi gözüm erenlere toprak yüzüm (11)
 Söz bilene benüm (12) sözüm (13) gerek şekeristan ola
 Her da'viden geçen kişi Hak'dan (14) yana uçan kişi
 Işk şarabın içen kişi geh esrük geh mestan ola (15)
 Henüz iki cihan benüm zından görünür gözüme
 Senün ıskunla bilişen gerek hâsül hasdan ola (16)
15. Kördür münâfıkun gözi yarın kara kopar yüzi
 Halkun bana acı sözi gerek şekeristan ola (17)
 Her dem yüzüm yire uram Allah'uma şükür kılam
 Ben benliğüm dosta virem ne da'vi-i destan ola (18)
 Bundayiken açgıl gözin dir önüne kendü özin (19)
 Yunus senün işbu (20) sözün âlemlere destan ola

III

müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- Aceb aceb ne nesnedür bu derd ile firak bana
 Canımı serhoş eyledi ışk ağı-vu tiryak bana
 Kimin ki renci var ise derdüne derman istesün
 Kesdi benüm rencümi derman oldu bu derd bana
20. Işk odına yan dirisen gönüllere gir dirisen
 Karanılar aydın ola ne kandil-ü çırak bana
 Gökden inen dört kitâbı günde bin kez okur isen
 Erenlere münkir isen dîdar irak senden yana
 Miskin Yunus erenlere tekebbür olma toprak ol
 Toprakdan biter küllisi gülistan toprak bana (1)

IV

müstef'ilünmüs tef'ilünm üstef'ilün müstef'ilün

İy pâdsâh-ı lem yezel kıldum yönüm senden yana
 İşbu yüzüm karasile vasl isterem senden yana

Sensün bu gözümde gören sensün dilümde söyleyen
Sensün beni var eyleyen semsün hemin önden sona

25. Sen kim dedün ya Rab bana ben yakınam senden sana
Çün yakınsın benden bana görklü yüzün göster bana
Nice yakınsın bana sen müştâk-u hasret sana ben
Dun gün seni gözleyüben göremezem kaldum tana
Oldur gelen oldur giden ol görinen oldur gören
Ulvî-vü süflî cümleten görünen oldur görsene
Yunus bu sır-ı Hak'durur bu dile gelmek yokdurur
Bilmesi bunun zevk'durur aklile fehmi ermez ana (1)

V

müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- Ol kişinün yokdur yeri işbu cihan zından ana
Demesün kim ben şâzıyam ye şâzılık kandan ana
30. Şeddâd yapıdı uçmağını girmedin aldı canını
Bir dem aman virdirmedi yed' ıklımı (1) dutan ana
Dimesün kim müselmanum Çalab emrüne fermanum
Tutmaz ise Hak sözini fayda yokdur dinden ana
Ayıtmasun coğaç toğar etüm tenüm üşütmeye
Çün (2) vücûdun delük degül şu'le irmez günden ana
Er tonını giyübeni toğrı yola gelmez ise (3)
Çıkarsun ol tonın yoksa noksan irer tondan ana (4)
Ol kişi kim sağır'durur söyleme Hak sözün ana
Ger dirisen zâyî' olur nasîb yokdur sözden ana
35. Ol kişi kim yol eridür garîb gönüller yârıdır
Bir söz diyem tutar ise yeğdür şeker baldan ana
Yunus senün kulundurur bellü bilesün sen anı
Ko söyleyenler söylesün yanabışar dilden ana

VI

fâilâtün fâilâtün fâilün

Her kime kim dervişlik bağışlana
Kalbı gide pâk ola gümüşlene

- Nefsinden müşk ile anber tüte
 Budağundan il-ü şar yimişlene
 Yaprığı dertlü için derman ola (1)
 Gölgesünde çok kademler işlene
 40. Âşıkun gözü yaşı hem göl ola
 Ayağundan saz bitüp kamışlana
 Cümle şâir dost bağçesi bülbulü
 Yunus Emre arada dürraclana

VII

müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- Hoşdur eger yürür isen ışk (1) odına yana yana
 Pes (2) yanmadın nite (3) ola çün ışk odı düşe cana
 Cânım ıskun külhanıdur dartunmadın at odunu
 Kamu sular (4) şeker ola (5) od bırağıcak külhana
 Her nesne kim ciğ olıcak (6) od olmayınca bişmez ol
 Benüm dirliğüm çiğine (7) ışk od oldu behâne
 45. Devletdürür ol kiş.ye ışk (8) odına yanar ise
 Acı (9) tütünü çıkıcak aydın olur bu (10) tavhâne (11)
 Nice öküş yanar ise dahı şirin gelür ana
 Yüzbin selâm-u can fidi ışk odına göyünene (12)
 Ma'suk yüzün gören kişi gerek ki yana dükene
 Gör nice can fidî kılur şem' ileyinde pervâne (13)
 Ol (14) işler tamam olıcak halvet olur ma'suk (15) ile
 Âşık ma'suka iricek cümle varlık (16) yoğa sana (17)
 Ol dost ile bazârumuz (18) yaradılalıdan (19) degül
 Sever idük ma'sukayı henüz gelmedin cihâne
 50. ışk sultanı Tapduk'durur Yunus gedaydur (20) kapuda
 Gedaylara lûtfeylemek (21) kaidedürür (22) sultâna

VIII

müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- İy âşikan iy âşikan ışk mezheb-ü dindür bana (1)
 Gördi gözüm dost yüzini yas (2) kamu duğündür bana

- Ayrık bize yas (3) eylemez gönlümüzü pas eylemez
 Şahdan gelen görklü avaz (4) andan gelen ündür bana
 Ayrık bana ben dimeyem kimseneye sen dimeyem
 Ye kul ye sultan (5) dimeyem kalsun (6) işidenler tana
 Ben bu ışıktan ırılmayam (7) dergâhdan (8) sürülmeyem
 Bundan dahı gider isem senün ile varam sana (9)
55. Ol dost beni (10) virib'di var dünyayı bir gör (11) didi
 Geldüm-ü gördüm nicedür (12) seni (13) seven kalmaz ana
 Kullarına va'deyleyen (14) yarınki gün görnem diyen (15)
 Ol dostların (16) sevindiği yarınım (17) bugündür bana
 Yunus seni din idindi din nedür (18) iman idindi
 Işka bugün yarın n olur (19) işi nedür (20) önden sona

IX.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- Işk da' visün kılan kişi (1) hiç anmaya hırs-u hevâ
 Işk evüne girenlere ayrık ne meylü ne vefâ
 Gerçek aşık olan kişi anmayısar dünya ahret
 Âşık değüldür ol kişi yürüye (2) izzeti kova
60. Her kim izetden geçmedi âşıklık bühtandır ana (3)
 Hergiz girdiği yokdurur ışk ile izzet bir eve
 Diliyle ışk diyenler bilemez ışk nidüğünü (4)
 Benüm cevâbum sen ayıt ışka izzetündür bahâ
 Dünya . vü izzet ışk ile bular sâzıkâr olmadı
 Vallah nükte benüm değül ışk hâzırdur görmez revâ
 Her kimde ki ışk var ise ayrık nesne sığmaz anda
 Dost döşegine geçemez at-u katır yahud deve (5)
 Bu cümle âşık olanlar ışk ile geldiler yola
 Müşâhedeye gark olan düşmeyiserdür o ağa
69. Yunus'ı (6) âşık diyüben zinhâr özenüb gelmenüz (7)
 Çok bazergân ziyan ider (8) varacağız irak (9) çava

X.

Hakk'ı kağan bulasın Hakk'a kul olmayınca
 Erenlerün eşigün yasadup yatmayınca
 Bir bağ ki viran ola içi dikenle dola
 Ayıtlamak neylesün od ile yanmayınca
 Issuzluk-u yabanda od mı bulunur anda
 Kavı taşı çakmağı bir yerde olmayınca
 Issızlukta kalma sen odını söndürme sen
 Odı kağan bulasın ocağa varmayınca

70. Ol hakikat güneşi doğar vahdet burcundan
 Şu'le vermez Yunus'a hicablar gitmeyince

XI.

Aklum başuma gelmedi ışk şarabın tatmayınca
 Kandeligümi bilmedüm gerçek ere yetmeyince
 Kendi bilişiyle kişi hiç irişe mi menzile
 Allah'a iremez kalur er eteğin tutmayınca
 Var din îman gerek ise iyi diril bu dünyede
 Yarın anda bitmez işin bugün bunda bitmeyince
 Bülbül dahı âşık güle nazar Hak'dan olur kula
 Bir kelecı gelmez dile gönüllerde yanmayınca

- 75 Gönüldeki bu razımı sağınmaz dirdüm sözümü
 Âşık ne katlanur söze ışk matâ'ın satmayınca
 Biçâre Yunus'ın sözün key âşık gerek anlaya
 O kuş dilidür neylesün öğütlenmez ötmeyince

XII.

Zehî şirin hulu dilber ki bu dem durağı canda (1)
 Can evini ol almışdur çün dost (2) sığar heman anda (3)
 Can içinde anı (4) bilen (5) ayruk yirde (6) ne istesün
 Anı taşra soranlarun (7) ömri geçdi perâkende
 Anı bana sorar isen benüm yönüm (8) andan yana
 Her ne hâle döner isem (9) mehrüm artadurur günde

80. Anun ıŝkunın gözgüsi kendüde gösterür (10) bizi (11)
 Benüm varlığum andadur eserüm yokdurur bunda (12)
 Gör niceŝi şirin olur gör kocalar yiğit olur (13)
 Esrüklüğü eylemedin (14) ne ŝur eyler bu meydanda
 Dostdan yana giden kişi kendülüğün kıyasıdur (15)
 Varluk (16) dutagelen harif, geçmeyiser bu divanda (17)
 Anı bana soranlara nice nişan aydıvırın
 Dilile kim aydabile bu ışkun durağı (18) kanda
 Zehî ilâhî devletdür kime yoldaş olur ise
 Kim dost ile sürdi ışkı (19) bu arada bu mekânda
85. Yunus gel gör âşıkları nice yavu varupdurur (20)
 Cân.u cihan terkin urup ne alanda ne satanda (21)

XIII.

- Bi mekânâ (1) bu cihanda menzil-ü (2) durağum anda
 Sultânüm tâc ile tahtum (3) hulle vü buragum anda
 Kim ne bilür ne kuşam ben her dem (4) ol yüze tuŝam ben(5)
 Tâ ezeli (6) serhoŝam ben içmişem ayağum anda
 Bülbülem uş öte geldüm dilde (7) menŝur tuta geldüm
 Bunda müŝkim (8) sata geldüm giyiğem otlağum anda
 Felek-i Atlasda durdum yedi kez in cevân urdum (9)
 Muhammed nûrını gördüm bu benüm karağum (10) anda
90. Eyyub'am bu cevri (11) buldum Cercis'em (12) yetmiş kez öldüm
 Ben bu mülke tenhâ geldüm düğeli (13) yarağum anda
 Mansûr'am uş dâra geldüm Yûsuf'am bazara geldüm
 Arslanam şikâra geldüm ve lâkin yatağum anda (14)
 Delüiyem pendî dutmazam değme yire ben gitmezem
 İşbu sözi (15) işitmezem dutmuŝam kulağum anda
 Sır sözi âŝkâre dinmez semender (16) oda göyünmez
 Dûn.u gün yanar(17) söyünmez bu(18) benüm çırağum anda
 Yunus çün bu fikre daldı dünyeyi (19) ardına saldı
 Valiah ki key (20) lezzet aldı bu benüm damağum anda (21)

XIV.

95. Sensüz yola girür isem çârem yok adım atmağa
Gövdeme (1) kuvvetüm sensün başum götürüp gitmeğe
Gönlüm(2) cânum usum(3) bilüm (4) senün(5) ile karar ider
Can kanadı sevi gerek uçuban dosta gitmeğe (6)
Kendülüğinden geçeni doğan idinür ma'sukı
Ördeğe (7) keklige çözen (8) suda yüzeni tutmağa
Bin Hamza'ca kuvvet virmiş Gani (9) Cebbar ışk erine (10)
Tağları yirinden ırdı yol eyler dosta gitmeğe (11)
Yüzbin (12) Ferhad küling almış(13) kazar dağlar bünyadını
Kayalar kesüp (14) yol eyler Âb-ı Hayât (15) akıtmağa
100. Âb-ı Hayâtın çeşmesi âşıkklarun (16) visâlidür
Kadehi dolu yüridür susamışları yakmağa (17)
Yedi veylün tamusını kül (18) eyler âşklar (19) âhı
Kasdider sekiz uçmağı nur idüp nûra katmağa (20)
Âşık mı diyem (21) ben ana Tanrı'nun uçmağın seve (22)
Uçmak dahı bir tuzakdur mü'minler canın (23) tutmağa
Âşık olan (24) miskin olur Hak yoluna (25) teslim olur
Her ne dirsen (26) boyun tutar çâre yok gönül yıkmağa (27)
Bildün gelenler geçdiler gördüm konanlar göçdiler
Işk şarabın içen cânlar uymaz göçmeğe konmağa (28)
105. Tutılmadı, Yunus cânı geçdi (29) tamudan uçmakdan
Yola düşüp (30) dosta gider hem (31) aslına uyakmağa (32)

XV.

Anmamısın sen şol günü cümle kişi (1) hayran ola
Nidesünü bilimeye (2) bihud.ü sergerdân ola
İsrâfil sûrını ura hep mahlûkat yirden (3) dura
Derilüben haşre vara kadı (4) ande Sübhan ola
Zebâniler çeke duta ilete (5) tamuya ata
Deri yana süngök düte şulukdem b'r (6) figan ola

- Mâlik çağıra tamuya çeküp (7) meydâna getüre
 Tanrı korkusundan tamu zârî kılup nâlân ola (8)
 110. Mâlik aydur hey hey tamu korkubanı (9) ditrer kamu
 Tanrı buyruğın tutmayan bişe sinde büryan ola (10)
 Dağlar yirinden ırıla heybetinden (11) gök yarıla
 Yıldızlar bağı kırıla düşe yire perran ola
 Yazıklarımız dartıla anca perdeler yırtıla
 Bilmedüğün günahların anda sana ıyân ola (12)
 Yunus aydur işbu sözi (13) erenlere toprak yüzü
 Diler Hakk'ı göre gözi hem (14) inâyet andan ola

XVI

- Bir şâha (1) kul olmak gerek hergiz ma'zûl olmaz ola
 Bir ışık yastanmak gerek kimse elden almaz ola
 115. Bir kuş olup uçmak gerek bir kenâra geçmek gerek
 Bir şerbetden içmek gerek içenler ayılmaz ola
 Çevik bahri olmak gerek bir denüze dalmak gerek
 Bir gevher çıkarmak gerek hiç sarraflar bilmez ola
 Bir bağçeye girmek gerek hoş teferrüç kılmak gerek
 Bir güli yaylamak gerek hergiz ol gül solmaz ola
 Kişi âşık olmak gerek ma'sukayı bulmak gerek
 Işk odına yanmak gerek ayruk oda (2) yanmaz ola
 Yunus imdi var dek otur yüzünü hazrete götür
 Özün gibi bir er getür hiç cihana gelmez ola

XVII

120. Anmamısın (1) sen şol günü gözin nesne görmez ola
 Düşe sûretün toprağa dilün haber virmez ola
 Çün Azrail ine tuta assı kılmaz ana ata
 Kimse doyamaz heybete halkdan meded irmez ola (2)
 Oğlan gider (3) dânişmana salâdur dosta düşmana
 Sonra gelmeğün pişmana sana assı kılmaz ola (4)

- Evvel gele şol yuyıcı ardunca şol su koyıcı (5)
 İledüp kefen sarıcı bunlar halün bilmez ola (6)
 Ağaç ata bindüreler sinden yana (7) göndereler
 Yir altına (8) indüreler kimse ayruk (9) görmez ola
 125. Üç güne dek oturalar hep işünü bitüreler (10)
 Ol dem dile getüreler ayruk kimse anmaz ola (11).
Yunus miskin bu öğüdi sen sana versen yiğidi
 Bu şimdiki mahlûkata öğüt assı kılmaz ola (12)

XVIII.

- Sana direm iy velî dur irtе namazına
 Eğer değülsen öli dur irtе namazına
 Ezan okur müezzîn çağırur Allah adın
 Yıkma dinün bünyadun dur irtе namazına
 Ağar pervaza kuşlar tesbih okur ağaçlar
 Himmet alın kardaşlar dur irtе namazına
 130. Namazı kıl zıkr ile elün getir şükr ile
 Öleceğün fikr ile dur irtе namazına
 Namaz kıl yarağ olsun ahretde gerek olsun
 Sinünde çirağ olsun dur irtе namazına
 Namaz kıl imam ile yatmagıl güman ile
 Gidesin îman ile dur irtе namazına
 Çıka gide can dahı şöyle kala ten dahı
 Derviş **Yunus** sen dahı dur irtе namazına

XIX.

- Benem ol ışk bahrısı (1) denüzler hayran bana
 Derya benüm katremdür zerreler umman bana (2)
 135. Kaf dağı zerrem değül ay.u güneş bana kul
 Hak'dur aslum şek değül mürşiddür Kur'an bana (3)
 Çün dosta gider yolum (4) mülk-i ezeldur ilüm
 İşkdan söyler bu dilüm ışk oldu seyran bana (5)
 Yoğiken (6) ol bârigâh varıdı ol pâdişâh (7)
 Ah bu ışk elünden ah derd oldı (8) dërman bana

- Âdem yaradılmadın can kalıba girmedin
 Şeytan lâ'net olmadın Arş idi seyran bana
 Yaradıldı (9) Mustafa yüzi gül gönli safa (10)
 Ol kıldı Hakk'a vefâ andandur ihsan bana
 140. Âşık hâlden bilmeyen ya delüdüdür ya diri
 Ben kuş dilün bilürem söyler Süleyman bana
 Şeriat ehli ırak iremez bu menzile
 Aslum Hak'dur şek değül mürşidüm Kur'an bana
 Yunus bu halk (11) içinde eksiklidir Hak bilür (12)
 Divane (13) olmuş çağırır dervişlik bühtan bana

XX.

- Kimse doymaz bu nazara ışk ile kim pençe ura
 Bu nazara karşı varan hânümânın garka vire (1)
 Çün elüni ışka ura ışk okına kimdür dura
 Gök yüzünde melâiki ışk anı indüre yire (2)
 145. Gör Hârût Mârût neyidi hazretde ferîşteyidi
 Nasibin ışka aldırup makamın Zühreye vire
 Abdestimüz namazımız doğrulukdur tâatımız
 Işk ile bağladuk kâmet safumuzu kim ayıra
 Mescid medrese olduğu pâk cemâat kılunduğı
 Halâyık saf saf durduğı şükrânesidür (ür) zire (3)
 İçümde yanar ışk odı gönlümde anun hasedi
 Işk odunun tütününden Yunus'ın benzi sarara

XXI.

- Bir söz diyeyin sana dinle canun varısa
 Kem tama'lık eyleme aklun sana yarısa
 150. Ma'nide getürmişler kardaşdan yar yiğrekdür
 Oğuldan dahı tatlu eğer toğrı yarısa
 Gördün yarun eğridür nen var ise vır kurtul
 Uslulardan öğütdür işitdüğün varısa

Yarun sana mukabil tapusunda sücûd kıl
 Çıkar ciğerün yidir eğer çâren varısa
 Ansuz sözün gör nedir çavuk hayvan yolıdur
 Ârife bir söz yeter tende gevher varısa
 Etmek yiyüb tuz basmak ol nâmerdler işidür
 Etmek anı komaya tuzun hakkı varısa

155. Eylik erün yarıdur ölürs.uçmak yarıdur
 Senden sonra söylenür ne dirliğün varısa
Yunus miskin delidür hem sözünden bellüdür
 Ayıblaman yarenler eksüklüğü varısa

XXII.

- İşk eteğün tutmak gerek âkibet zevâl olmaya
 Işkdan bir elif okursan (1) kimseden suâl olmaya
 Işk didiğün duyar isen ışka candan uyar isen
 Işk yolına candur fidi ana fidi mâl olmaya (2)
 Asilzâdeler nişanun eğer bilmek diler isen (3)
 Özi oğlan da olursa sözünde vebâl olmaya (4)
 160. Âriflerden nişan budur her gönülde hâzır ola (5)
 Kendüyi teslim eyleye sözde kıyl-ü kal olmaya (6)
 Görmez misin sen aruyi her bir çiçekden bal ider (7)
 Sinek ile pervanenün yuvasında bal olmaya
 Dürr-ü cevher (8) ister isen âriflere hizmet eyle (9)
 Câhil bin söz söyler ise (10) ma'nide miskal olmaya (11)
 Miskin **Yunus**(12) zehr.i katil ışk elünde tiryak(13) olur(14)
 İlm.ü âmel (15) zühd-ü tâat bes ışksuz halâl (16) olmaya

XXIII.

- Bir imaret göster bâna kim (1) sonı vîran olmaya
 Kazanagör sen ol malı kim senden girü kalmaya (2)
 165. Dökülüp kalısar malun ayruklar ala halâlün
 Senden girü kalan malun sana bil assı olmaya (3)

Ol malun ki Halîlindür hayırlara (4) yilter seni (5)
 Ol malun ki Karûmındur (6) assı hiç (7) râhat bilmeye
 İsrâfil sûrını ura dağlar depeler sürile (8)
 Bir karınca cevâbunı bin Süleyman viremeye
 Bu dünya hep ıssuz kala (9) altunı malı dökile
 Sebil olubeni yata hergiz (10) ıssı bulunmaya
 Hey Yunus Emre ölünce var yürü doğru yolınca
 Dünyasını terkidenler yarın hazretde ölmeye (11)

XXIV.

170. Bir kez yüzünü gören ömrünce unutmaya (1)
 Tesbihi sen olasun ol ayruk dîn tutmaya
 Tâat iden zâhide nazarun irer ise
 Unuda tesbihini mihrâba secde'tmeye
 Ağzuna şeker alup gözi sana tuşolan
 Unuda şekerini çiğneyüben yutmaya
 Ben seni sevdiğüme baha dilerler ise
 İki cihan mülkünü virüp baha yetmeye
 İki cihan toptolu bağ-u bostan olursa
 Senün kokundan yahşı gül-ü reyhan bitmeye (2)
175. Sekiz uçmak hurisi bezenüp gelür ise
 Senün sevgünden artuk gönlüm kabûl etmeye (3)
 Gül-ü reyhan kokusu âşık ile ma'sukdur
 Âşıkın maşukası hiç önünden gitmeye
 İsrâfil sur urıcak mahluk yine turıcak
 Senün ününden artuk kulağum işitmeye
 Zühre gökden inüben sazın nevaht iderse
 İşretüm sen olasun gözüm senden gitmeye
 Niderler hanümânı sensüz cân-u cihanı
 Yiğsin iki cihandan kimse güman tutmaya
180. Yunus seni seveli beşaret oldu canı
 Her dem yeni dirlikde ömrünü eskitmeye

XXV.

- Âlem duşman olurısa beni dostdan ırımıya
 Dost kandayise ben anda düşmanlık ayırımıya
 Dost ehli bizüm ile hem dost bundadur bize ne gam
 Yüzbin cehdiderse düşman dost mahfilin turumaya
 Düşman bana nidebile işüm gücüm dostdan yana
 Dost makamı can içinde düşman eli irimiye
 Sultanlar âcizdür anda ne gönüldedür ne canda
 Mahrumdur iki cihanda kim dost yüzi göremeye
 185. Kime kim dost kapu aç a düşmanı elünden kaç a
 Yunus ağzı güher saç a değme ârif diremeye (1)

XXVI.

- Uş yine nazar oldu bu bizüm cânumuza
 Muhammed bünyad urdı dîn-ü îmânumuza
 Peygamberler serveri din direği Muhammed
 Gör ne gevherler kodı (1) bu bizüm kânumuza
 Gelün amel idelüm (2) elimüz irer iken
 Ecel irer ansuzın irürmez (3) sanumuza
 İy diriga nidelüm bizde amel olmazsa
 Hışm idüp yapışalar bu kefen tonumuza
 190. Sorucılar geleler soru hisab soralar
 Karangu sin içinde otura yanumuza
 Ölüm hakdur bilürsin niçün gafil olursın
 Azrâil kasdidiser günahlu tenümüze (4)
 Miskın Yunus bu sözi kendüsinden ayıtmaz
 Hak Çalab (5) viribidi sabagun dilümüze (5)

XXVII.

- İsrâfil sûri urıla yirü gök (1) yüzi dengşürile
 Harab olan yaşı kuru çarhı felek de yorıla

- Kimesne kalmaya bunda fenâ ola hepi sinde
 Mikâilün dükkânunda şol hâk terazü kurıla
 195. İyan ola çün cümle iş kurtılmaya yadu biliş
 Gele fûlan ibni fûlan hep adıyla çığırıla
 Cümle halâyık hep bite yir yüzünü düpdüz tuta
 Hükmeyleye Cebbârı vakt mahşer depe hep sürile
 Kopa kıyâmetün hevli ikinci nefhanun kavli
 Üçünci nefha içinde yirlerün yüzi yarıla
 Çün gele siddık sanub âşika yokdur Ceguf (2)
 Yarın mahşer gününde Yevmi yeşfa' kurıla (3)
 Yunus var yaragun ilen yol korkuludur key önlen
 Öninde katran denizi kıldan sırat da gerile

XXVIII

200. Beni ıskdan (1) esriden havâle eyledi Tûr'a
 Tağeyledi panbuklayın kayayı (2) pâre pâre
 Işk elin kirişe ursa okına kim karşı tura
 Gök yüzinde melâike ışk okı indirdi yire
 Gör Hârut Mârut neyidi hazretde ferîşteh idi
 Nasibin ışka aldırub makamın Zühreye vire
 - Abdestümüz namazumuz toğruluktur tâatumuz
 Işka bağladuk safumuz safumuzdan kim ayıra
 Mescid kilise olduğı bank cemâat kılunduğı
 Halâyık saf saf turduğı ışk şükrânesidür yire
 205. İçümde yanar ışk odı ağzum anun derecesi
 Yanan ışkun tütününden Yunus'un benzi sarara.

A HARFİNDEKİ ŞİİRLERE AİT NOTLAR ve NÜSHA FARKLARI

I:

Râif (17.6) Fâtih (177b-178b) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır(1) Kimün nesi var kim vire: Yahya, (2) elündedür: Fâtih, (3) her bir mataun: Yahya, (4) Her kandeyse kudret senün pi-r-ü yiğit avutmağa: Fâtih, (5) hazneler senündür: Fâtih, (6) İki cihanın varluğun: Fâtih. (7) Yol yokdurur hiç kimseye: Fâtih, (8) Cümle âlemün üstine hayr-u şerri saçan sensün: Fâtih; Cümle âlemler üstine hayr-u şerri çün sen kodın: Yahya, (9) her bir: Yahya, (10) olmazsa: Yahya, (11) Her kandese fitne senün gücün yeter oynatmağa: Râif, (12) Şeytan: Fâtih, (13) olur: Fâtih, (14) bunda: Fâtih, (15) itmeye: Râif, (16) aşkı şarabın katmağa, (17) Birlik diyenler hiç sen-ü ben bunda değüldür: Râif (Vezin bozuk). Birliğünü duyanlar hiç sende bende değüldür: Yahya, (18) sen yumşatdun: Râif.

II:

B. Râif'in divaniyle (10.a) Fâtih (57.a-57.b) ve Yahya Efendi K. lerindeki divanlarda, Prof. Ritter'in mecmuasında (s. 25) ve Nûru Osmânîdeki mecmuada (148.a) vardır.

(1) olsa: Ritter, (2) bize: Ritter, (3) bize: Ritter, (4) Hak'dan: Yahya, (5) ben: Nûru Osmânî, (6) her dem açılam: Nûru Osmânî, (7) ötüp: Fâtih (vezin bozuk), (8) Ye söyleyem bülbül olam: Nuru Osmânî, (9) (Bu beyit, Râif ve Ritter'de yoktur), (10) Dost yüzini: Fâtih, (11) nûrum: Fâtih, (12) işbu: Yahya, (13) Söz anlayana bu sözüm: Fâtih; Nûru Osmânî, (14) Hak'dan: Ritter, (15) (Bu beyit, Râif'te yoktur), (16) Çoklar âsı oldu sana al-u atlas ana virdün ★ İşkun ile palas bana gerek hassül hasdan ola: Râif. Hocam oldum âşık sana kaldum ibret ile tana ★ İşk ile palasın bana gerek hassül hasdan ola: Nûru Osmânî. Senün ile bana palas gerek hassül hasdan ola: Ritter, (17) (Bu beyit, Ritter'de yoktur); (18) (Bu

beyit te yok); (19) Işka doyamadı özüm keksüzün söylerem râzum: Ritter. Işkdan doyamadı özüm keksüzün söylerin sözüm: Fâtih. Işkuna doymadı özüm keksüzün açukdı râzum: Nûru Osmânî; (20) herbir: Ritter. Yunus Emre senün sözün: Nuru Osmânî.

III:

(1) Bu şiir, yalnız B. Râif'teki divanda vardır. 4 üncü ve son mısra'larda vezin düşüklüğü, 4 üncü beytin ilk mısraında da vezin bozukluğu vardır (64.a).

IV:

Bu şiir, yalnız Yahya Efendideki divanda ve yeni yazmalarda vardır. Yunus edasını taşımakta ise de Yunus'un olması şüphelidir.

V:

Râif (59.a) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) Yedi iklim: Râif, (2) Çün titredün degül degül: Râif, (3) gelmez isen: Yahya, (4) Çüridürsin anı sakın noksan irer andan sana: Yahya.

VI:

B. Râif'in divaniyle (54.a-54.b) Yahya Efendi nüshasında vardır.

(1) Yaprağı hem dertlüye derman ola: Yahya Efendi. en eski Yunus divanında olan bu şiir, Fâtih kütüphanesindeki nüshada yoktur. 1 ve 9 uncu mısra'lar, aruza uymamakla beraber diğer mısra'lar tamamıyla "Fâilâtün fâilâtün fâilün,, veznine mutabıktır.

VII:

B. Râif'in divanında (22.b), Fâtih (161.a - 161.b) ve Yahya Efendi nüshalarında, Prof. Ritter'in mecmuasiyle (s. 26) Nûru Osmânideki mecmuada (181.a) vardır.

(1) İşkun ile: Nûru Osmânî, (2) Ben: Nûru Osmânî, (3) nice olam: Fâtih, (4) suvi: Râif, (5) olur: Nûru Osmânî, (6) olısar: Nûru Osmânî, (7) çiğ idi: Raif, (8) yanar ise ışk odına: Râif, (9) İçi: Yahya, (10) tevhîdhane: Ritter; bu hâne: Râif (vezin bozuk), (11) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (12) Işka nice yanar isem dahi şirin gelür bana ★ Cânım fîdi olsun beni bu ışk odına atana: Nûru Osmânî; (Bu beyit Râif, Fâtih ve Yahya

Efendi nüshalarında yoktur); (13) Râziyam ol oda ben günde bin kez yanarsam; ★ Gör nice can feda kılur şem'i öninde per-vâne: Râif ve Yahya Ma'sukamun yüzün gören gerek yana kül ola: Yahya; (vezin düşük. Bu beyit Fâtihde yoktur), (14) Bu: Fâtih, (15) âşık başı: Nûru Osmânî, (16) varluğı yok: Nûru Osmânî, (17) Ma'suk yüzün gören kişi gerek yana dükene: Fâtih, (18) Bazarum: Nûru Osmânî, (19) filân vakdan berü degül, Nûru Osmânî; (Bu beyit, Râifte yoktur), (20) geda bu kapuda: Râif, (21) lûtfişlemek: Râif, (22) Kaidedür hud sultâna: Nûru Osmânî. Gedâlarına lûtfetmek hem kâidedür: Fâtih.

VIII:

Fâtih (58.b - 59.b) ve Râif nüshalarında (4.a - 4.b) Ritter'in mecmuasında (S: 1), Yahya Efendi'de, Nûru Osmânî'deki mecmuada (186.a) ve Câmîunnazâir'de vardır (S: 33).

(1) Ey âşıklar ey âşıklar mezheb-ü din ıskdur bana: Fâtih; ısk mezhebi dindür bana: Râif, (2) kamu yas: Râif, (3) pas: Râif, (4) Zehi Hak'dan gelen avaz: Râif, Fâtih; Zi dostdan gelen avaz: Câmîunnazâir, (5) Ya kul-u sultan: Râif; Bu kul o sultan: Fâtih, (6) işidenler kalsun tana: Râif Câmîunnazâir; işidenler kala tana: Fâtih; bes işiden kalsun tana: Nûru Osmânî, (7) Ben ıskundan: Râif; Câmîunnazâir, (8) dergâhundan: Râif, dergâhundan ayrılmayan: Câmîunnazâir. (9) Bundan dahi gider ise senünle varam ben sana: Câmîunnazâir. (10) bizi: Nûru Osmânî, (11) var dünyamı sen gör didi: Câmîunnazâir; var bu dünyayı gör didi: Fâtih, (12) Geldüm gördüm hoş ârâyış: Fâtih, Câmîunnazâir, Nûru Osmânî, (13) dosti: Câmîunnazâir, (14) va'de kıldı: Râif, va'deyledi: Fâtih, Câmîunnazâir, (15) Yarın uçmak virem didi: Fâtih; Yarınki gün görmem didi: Râif, Câmîunnazâir, Nûru Osmânî, (16) Kullarun: Nûru Osmânî, (17) varınmı: Câmîunnazâir, (18) bilün: Nûru Osmânî, (19) nedür: Câmîunnazâir; Nuru Osmânî (20) içüm budur: Nûru Osmânî.

Yahya Efendi nüshasındaki metin Râif'tekine uygundur. Prof. Ritter'in mecmuasındaki metin, en doğrudur. Bu şiir, Fâtih K. nde

Ey pâdişâh ey pâdişâh uş ben beni virdüm sana

Genc-ü hazînem kamusı sersün benüm önden sona matla'lı şiirle karışmıştır. Hâlbuki bu matla'la başlayan şiir-

rin ayrı bir matlar olup Câmiunnazâir'de Âşık Paşa nâmına mukayyettir. (Abdülbâki Gökpınarlı; Âşık Paşa'nın şiirleri: Türkiye mecmuası, Cilt: v. s: 90).

IX:

B. Râif'in divanında (38.a), Fâtih (56.b - 57.a) ve Yahya Efendi kütüphanelerindeki divanlarda vardır.

(1) İşkdan da'vi kılan kişi; Fâtih K. , (2) Bürüye: Râif, (3) İzzet-ü erkân kamusu bunlardır dünya sevgisi: Fâtih K. , (4) Diliyle ışk diyenler bilmezler ışk nidüğünü

İşkdan haber ayıtmasun kim dünya izzetin seve: Fâtih ve Yahya Efendi K. ,

(5) Her kim izzetden geçmedi âşıklık bühtandır ana

Geçemez dost döşegüne at-u katır yahud deve: Fâtih K. , (6) Yunus'a: Fâtih K. , (7) gelmeğil: Fâtih, Yahya Efendi K. , (8) pişman olur: Fâtih K. , (9) uzun: Fâtih.

Fâtih nüshasında bu şiirin 4 üncü beyti, 2 inci 6 ncı beyti de 4 üncü beyit olarak mukayyettir. "4 müstef'ilün,, ile yazılmış ise de pek bozulmuştur,,.

X:

Prof. Ritter'in mecmuasında, Nûru Osmânî'deki mecmuada, Fâtih ve Yahya Efendi K. lerindeki divanlarda Yunus nâmına mukayyet olan ve

Gönül nite dolana ma'sukın bulmayınca

Kişi âşık mı olur gönülsüz kalmayınca
matlaiyle başlayan bir şiir var. Bu şiir, B. Râif'in divanında Said namına mukayyettir ve son beyti şudur:

Sözi Said'den işit kılma kibir öğüt tut

Ol seni sora gelmez sen yavu varmayınca (11.b - 12.a)

B. Râif'in divanı en eski nüsha olduğundan ona dayanarak bu şiiri Said Emre'nin olarak kabûl ettik ve divana almadık. B. Hüsnü'nün yeni yazmasında, bizdeki yeni yazmada ve diğer yeni yazmalarda, nüsha farklariyle mukayyet olan yukarıdaki şiir, Said'in şiirine çok benzer. Bu iki şiirin nazire olarak yazıldığını söyleyebiliriz. Maamafih Yunus edasını taşıyan bu şiirin Yunus'a aidiyetini kat'iyetle söyleyemeyiz.

XI:

Yahya Efendi nüshasında ve bazı cüz'î farklarla yeni yazmalarda vardır. Bizçe Yunus'a aidiyeti, şüphelidir.

XII:

B. Râif'in divanında (18.a - 18.b. Bu şi'r 26. a. da bir daha yazılmıştır.) Fâtih (174.b - 175.b) ve Yahya Efendi nüshalarında ve Nuru Osmânî'deki mecmuada (193.a) vardır.

(1) durağı revan içinde: Fâtih, (2) ol: Fâtih, (3) ayruk ne sığar anda: Fâtih ve Nûru Osmânî (vezin bozuk), (4) dostı: Fâtih, (5) bulan: Nûru Osmânî, (6) ne yerde: Fâtih, (7) sananların: Fâtih, (8) bu yönüm dosdan yanadır: Fâtih; yönüm dostdan yana benüm: Nûru Osmânî, (9) yürür isem: Fâtih; Nûru Osmânî, (10) gösterdi: Fâtih, (11) beni: Nûru Osmânî, (12) Gönül esrük Hakk'a âşık esir olmuş bu dermanda: Fâtih; (Fâtih nüshasında bu beyte benziyen şöyle bir beyit daha var:

Bu sûretde kim var dahı yönin ayruk yana döner

Benüm varlığum dost aldı eserimdür kalan bunda)

(13) Gör nice şîrindür ki kocaları yiğit eyler: Fâtih (vezin bozuk). Nice şîrindür gel gör kocalar yiğit olur: Nûru Osmânî (vezin bozuk), (14) Eylemedin eksüklüğü: Nûru Osmânî, (15) Dost yüzünü gören kişi kendözünü koyasıdur: Fâtih; Dost yüzünü gören kişi: Nûru Osmânî, (16) Dünya: Fâtih, (17) dut-sak olur bu erkânda: Fâtih, (18) duzağı: Fâtih. (Bu beyit, Râif'te yoktur), (19) Kim sürer dost ile ömri: Nûru Osmânî; (Râif'te bu beyit yoktur), (20) idüpdürrür: Râif (21) Dünya ahret elden koyup ne alanda ne satanda: Fâtih, Nûru Osmânî.

XIII:

Râif'in divaniyle (27.a - 27.b) Fâtih (170.a - 170.b) ve Yahya Efendi divanlarında, Prof. Ritter'in mecmuasıyla (s. 24) Nûru Osmânî'deki mecmuada (180.b) ve Râif'in mecmuasında (50.a) vardır.

(1) Lâmekânam: R. M., (2) menzilüm: Râif, (3) Sultanam ki taht-u tâcum: Fâtih; Bunda seyreyleyür geldüm bağçe vü bağum anda: Nûru Osmânî, (4) dayım: R. M., (5) Kim ne bile ne kuşam ben şol ay yüze tutmuşam ben: Fâtih, (6) Ezeliden: Râif, (7) dilden: Râif, (8) müşki: Nûru Osmânî, (9) Ben bu mülke ta'lim kıldum yedi kez ben cev lân urdum: Râif; Ben bu mülke kıldum cev lân yedi kerre urdum seyran: Nûru Osmânî; Ben bu mülke ta'lim kıldum hem yidi kez cev lân urdum: R. M., (10) mekânüm: Râif; Benüm ol durağum anda: Nûru Osmânî, (11) sabrı: Râif, (12) ki bin kez öldüm: Fâtih, (13) bi-küllî: Râif, (14) (Bu beyit, Fâtih nüshasında yoktur), (15) sa-

zı: Nûru Osmânî; (Bu beyit, Râif'te yoktur), (16) anda su oda göyünmez: Fâtih; (Bu beyit Râif'in mecmuasında yoktur), (17) yanan: Nûru Osmânî, (18) benüm ol ırağum anda: Nûru Osmânî, (19) cihani: Râif; Nûru Osmânî, (20) hoş: R. M., (21) Vallah o lezzete ki ben tatmuşam dımağum anda: Râif.

XIV:

B. Râif'in divanında (70.a), Fâtih (55.b - 56.b) ve Yahya Efendi K. lerindeki divanlarla, Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 1) ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (189.a) vardır.

(1) Gevdemde: Ritter, (2) Gövdem: Râif (3) usum: Yahya, aklum: Râif, Ritter, Fâtih, (4) aklum: Yahya, (5) benüm ile gelüp: Râif (6) Pervaz ururlar dembedem açuban dosta yetmeğe: Râif; Can kanadı açık gerek: Fâtih, (7) Ördeğ-ü: Râif, (8) şeşer: Râif; salar süre irüben tutmağa: Fâtih, (9) Kadır: Fâtih, (10) Gani Cebbâr ışk erine bin Hamza'ca kuvvet virür: Râif, (11) bakmağa: Râif, yetmeğe: Yahya, (12) Yüz yıl: Nûru Osmânî, (13) alup: Râif, (14) keser: Râif, (15) hayvan: Yahya, (16) Mâ'sukın: Râif, (17) kandırmağa (vezin bozuk): Râif; Sohbeti ışk ile ider susamışları yakmağa: Fâtih, (18) kün: Râif, (19) âşıkun: Nûru Osmânî, (20) ayıda nûra katmağa: Râif; nûr eyler nûra: Yahya; nûr ile nûra: Nûru Osmânî, (21) direm: Râif, (22) sever: Râif (23) mü'min canlarun: Râif; Uçmak da bir tuzak imiş: Nûru Osmânî, (24) kişi: Nûru Osmânî, (25) yol içinde: Nûru Osmânî, (26) Ne dir isen boyun virür: Nûru Osmânî, (27) (Bu beyit, Râif, Ritter ve Yahya Efendi'de yoktur), (28) (Bu beyit, yalnız Fâtih'te vardır), (29) geçüp: Yahya, (30) düşmiş: Râif, (31) ol: Fâtih; gin' aslına ulaşmağa: Râif, (32) uyakmağa.

XV:

B. Râif'in divaniyle (50.a) Fâtih (59.b - 60.a) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) âlem: Fâtih, (2) bilemeyüp: Fâtih, (3) mahlûk yirinden: Yahya, (4) Derilüben haşre vara zıra: Yahya; (Bu beyit, Râif'te yoktur), (5) iltüben: Râif, (6) Katı ola figan ola: Fâtih, (7) çek anı meydana getir: Râif; çeke: Yahya, (8) ditreyüben figan ola: Râif, (9) korkubeni ditrer kamu: Râif, (10) Tanrı buyruğunu boşlar sinde büryân ola: Râif; (vezin bozuk); Tanrı buyruğın tutmayan bişe sinde büryân ola: Yahya, (11) gökler heybetden yarıla: Fâtih, (12) Bir nicelerin günahı kala anda pinhân ola: Râif, (13) dergâhına dutgıl yüzi: Râif; gel

dergâha: Yahya, (14) inâyet ger andan ola: Fâtih; hem inâyet senden ola: Yahya.

XVI:

B. Râif'in divaniyle (40.a) Yahya Ef. de vardır.

(1) şehe: Yahya, (2) yirde od yanmaz ola: Râif (vezin bozuk).

XVII:

Bu şiir eski yazmalardan Fâtih (174.a - 174.b) nüshasıyla Râif'in mecmuasında (6.a) vardır.

(1) Anmaz mısın: R. M., (2) Kimse doymaz bu heybete andan aman virmez ola: R. M., (3) Haber idün: R. M. (4) Sonra geldüğünpişmana assı sana kılmaz ola: R. M. (5) Gele sana şol yuyıcı andan sonra su koyıcı Râif. M. (6) Gelüben kefen sarucı bunlar hâlin bilmez ola: R. M. (7) sinleye dek: R. M., (8) ka'rina: R. M., (9) ayruk kimse: R. M., (10) Kur'an dile getüreler üç güne dek oturalar: R. M., (11) Cümle işün bitüreler ayruk kimse anmaz ola: R. M.

(12) Ey Yunus sen bu öğüdi sen sana virsen yiğidi

Simdi zamâne halkı kimse öğüdin almaz ola: R. M.

XVIII:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih (172.b - 173.a) nüshasında bulunan bu manzumenin, eda bakımından ve bilhassa "Derviş Yunus,, mahlâsını taşıdığından bizçe Yunus'a aidiyeti küpheli-dir.

XIX:

Bu şiir, Yahya Efendi kütüphanesindeki divanla Nûru Osmânî'deki mecmuade (189.b) ve yeni yazmalarda vardır. Yahya Efendi'de 7 beyit olup buradaki 5 ve 7 inci beyitler yoktur.

(1) Bahri-i ışk: Nûru Osmânî, (2) dost oldu seyran bana: Nûru Osmânî, (3) Ben kuş dilün bilürem söyler Süleyman bana: Nûru Osmânî, (4) mülke irişdi elüm: Yahya Efendi K., (5) ne kul ne sultan bana, (6) Yoğıdı: Nûru Osmânî, (7) sen var idin pâdişah: Yahya Ef. K., (8) yeter: Nûru Osmânî, (9) Çünkü doğdı: Yahya Ef. K., (10) kalbi dolu bir safa: Yahya Ef. K., (11) il: Nûru Osmânî, (12) dervişliğün arzeder: Nûru Osmânî, (13) Delü: Nûru Osmânî, (14) Çağırır: Nûru Osmânî.

XX:

Bu şiir eski yazmalardan yalnız Fâtih (169.a - 169.b) nüs.

hasında vardır ve iki kere yazılmıştır; nüsha farklarını gösterdik:

(1) Beni ıskdan esriden havâle eyledi Tûra (Vezin düşük)
Dağı eyledi panbuklayın kayayı pâre pâre (Vezin bozuktur).

(2) Işk elin kirîşe ursa okına kim karşu dura
Gök yüzünde melâike ışk okı indirdi yire

(3) "şükranesidürür,, olacaktır.

XXI:

Yalnız Prof. Ritter'in mecmuasında vardır. (S. 2).

XXII:

Bu şiir, Fâtih (58.b - 59.a) ve Yahya Efendi kütüphanelerindeki divanlarla Nûru Osmânî'deki mecmuada (194.a) vardır.

(1) Işkdan sen bir sabak okı: Yahya Ef. ; Işkdan okuyan elif: Fâtih K. , (2) Işk nidüğün bilür isen ışka gönül virir isen Işk yolına mal ne ola can dahı muhâl olmaya: Yahya Ef. K.

Işk yolına geldün ise ışk nidüğün bildün ise

Işk yolına mal da fidî can dahı muhâl olmaya: Nûru Osmânî, (3) ister isen: Nûru Osmânî, (4) Özi cüvan olur ise sözü sebk sâl olmaya: Yahya Ef. K. ; Her sözünün ma'misi var sözünde vebâl olmaya: Nûru Osmânî, (5) her gönülden hâli degül: Yahya Ef. K. , (6) Erlik ana lâ müsellemler çünkü sâhib-hâl olmaya: Yahya Ef. K. ; (Bu beyit Nûru Osmânî'de yoktur). (7) Gör imdi sen bu zenbûru âb-ı revan şîrin ider: Yahya Ef. K. , (8) Eğer gevher: Yahya Ef. K. , (9) hizmet eyle âriflere: Yahya Ef. K. ; kulluk eyle âriflere: Nûru Osmânî, (10) Câhile bin söyler isen: Yahya Ef. K. , (11) Câhile yüz bin der isen ma'nisi miskâl olmaya: Nûru Osmânî, (12) Yunus sana: Yahya Ef. K. , (13) ola: Yahya Ef. K. , (14) Işk elünden Yunus miskin zehr-i kâtil tiryak olmuş: Nûru Osmânî, (15) Kur'an: Nûru Osmânî, (16) hâl: Yahya Ef. K.

XXIII:

B. Râif'in divanında, (38.b) Fâtih (172.a - 172.b) ve Yahya Efendi K. lerindeki divanlarla Nûru Osmânî'deki mecmuada (186.a) vardır.

(1) hiç: Yahya Ef. , (2) Kazan şol malı kim senden dökülüp girü kalmaya: Fâtih, (2) Döküle altın-u malun ayruğıle ola hâlün: Fâtih, (3) kalmaya: Râif, (4) Girü kalan mülk-ü mâlün sana assı kılmaya: Nûru Osmânî, (5) hayıra yilterler anı: Râif, (6) Ol malı ki Halilidür hayırlara yelter seni: Fâtih, (7)

kim: Nûru Osmânî, (8) ıssı râhat bulmaya: Nûru Osmânî; ıssı râhat bilimeye: Râif, (9) Dağlar yerinden dura: Râif (vezin düşüktür), (10) (Râif'te bu kelime yok ve vezin düşüktür), (11) hiç: Râif (vezin düşüktür; bu beyit, Nûru Osmânî'de makta' beytiyle şu tarzda birleştirilmiştir:

Yunus dünya ıssuz kala altun mal döküle kala
Sebil olubeni yata hiç ıssını bulmaya).

(12) Ey Yunus sen ölünce yürü doğru yolunca; Dünyâsını terkiden yarın anda ölmeye: Râif (vezin bozuktur).

XXIV:

(1) Eski ve yeni bütün nüshalarda ve Prof. Ritter'in mecmuasıyla (S: 27) Nûru Osmânî K. ndeki mecmuada (183.b) bulunan bu şiirin en sahih şekli Prof. Ritter'in mecmuasındaki şeklidir. Bu mecmuada 1 inci mısra' "Bir kez senün yüzünü gören ömrü geçe unutmaya,, tarzında ve vezni düşük bir halde dir. Vezin ve ifade bakımından doğrusu yazdığımız gibi olacaktır; bu şekil Nûru Osmânî K. ndeki mecmuadır.

(2) Prof. Ritter'in mecmuasında bu mısraın yerinde "Yığ-sın iki cihandan kimse güman tutmaya,, mısraı var. Fakat hiç uymuyor. Aynı zamanda bu mısra 10 uncu beytin ikinci mısraı olarak tekrarlanıyor ki usulden değildir. Yanlışlıkla yazıldığı muhakkak. Bizim yazdığımız mısra yine aynı mecmuada bu şiirin bundan sonraki beytinin 2nci mısraıdır ve mâna bakımından buraya en fazla yakışan mısra budur. Nûru Osmânî K. de bu mısra şöyledir: "Kabûl etmeyen anı ben hâcetüm sen. süz bitmeye,,. Bu tarzda vezin düşüyor.

(3) Prof. Ritter'in mecmuasında bu mısraın yerinde "Senün kokundan yahşı gül-ü reyhan bitmeye,, mısraı var ki mâna bakımından bundan evvelki beyte aidiyeti muhakkaktır. Fâtih nüshasında burada yazdığımız mısra' vardır ve mâna bakımından gayet doğrudur.

Yunus'un şiirlerindeki nusha farklarını tamamiyle göstermek istiyoruz. Bu şiir en fazla nusha farklarını ihtiva eden şiirlerden biridir. En doğru şeklini metne aldık. Burada da Râif, Fâtih ve Yahya Ef. nushalarındaki şekillerini olduğu gibi yazıyoruz.

Raif:

Bir kez yüzünü gören ömrünce unutmaya
Tesbihi sen olasun ol ayruk din tutmaya

Tâatla duran zâhid nazaruna irerse
 Unuda tesbihini mihrâba secde'temeye
 Ağzuna şeker alup gözü sana tuşolan
 Unuda şekerini çiğneyüben yutmaya
 Ben seni sevdiğüme baha dilerler ise
 İki cihan mülküne verüp baha yetmeye
 İki cihan toptolu bağ-u bostan olursa
 Yiğsün iki cihanda kimse gûman tutmaya
 Sekiz uçmak hurisi bezenüben gelürse
 Senün kokundan yakşı gül-ü reyhan bitmeye
 Gül-ü reyhan kokusu âşık ile mâşukdur
 Âşıkın maşukası hiç önünden gitmeye
 İsrâfil sur urıcak mahluk girü durıcak
 Senün ününden artuk kulağum işitmeye
 Zühre yere inübeni sazın nevaht iderse
 İşretüm sen olasun senden gözüm gitmeye
 Nider âşık hânümânı sensüz cânı cihanı
 Yiğsün iki cihandan kimse guman tutmaya
 Sekiz uçmak hurisi bezenüp gelür ise
 Senün sevgünden artuk gönlüm kabûl itmeye
 Yunus seni sevdi beşaret oldu canı
 Her dem yeni dirlikde ömrünü eskitmeye

Fâtih nüshası (57.a - 58.a)

Bir gün yüzün gören kişi ömrünce hiç unutmaya
 Tesbihi sensün dilinde ayruk nesne aytmaya
 Tâata duran zâhidin gözleri seni görürse
 Tesbihini unutup ol ayruk secde de itmeye
 Ağzına şeker alup gözleri sana tuşolan
 Unuta ol şekerini ayruk çiğneyüp yutmaya
 Ben seni sevdiğüm için eğer baha dirlerise
 İki cihan mülkün virem daha bahası yetmeye
 İki cihan toptolu bağ-u bostan olurise
 Senün kokundan iyü gül bostan içinde bitmeye
 Gül-ü reyhan kokusu âşıklara maşuk yeter
 Âşık olanun maşukı hergiz önünden gitmeye
 İsrâfil surın urıcak mahlûkât turu gelicek
 Senün ününden artuk hiç kulağum işitmeye
 Zühre yere inübeni sazın nevaht iderise
 Âşıkun işreti sensüz gözü ol yana gitmeye
 Ne iderler hanümanı ye sensüz iki cihanı
 İki cihan fidi sana kimesne gûman tutmaya

Dünyede ne ola kim âhiretde ol olmaya
Hûr ile gılman gelicek âşık elün uzatmaya
Yunus seni seveliden beşâret oldı canuna

Her dem yeni dirlikdedür hergiz ömrün eskitmeye

Görülüyor ki Fâtih nüshasında vezin tamamiyle ayrıdır. Prof. Ritter'in ve B. Raîf'in mecmua ve divaniyle Nûru Osmânideki mecmuada bu şiir $7 + 7 = 14$ heceli olduğu halde Fâtih nüshasında $4 + 4 + 4 + 4 = 16$ hecelidir. Burada da şekil düzgündür. Ancak 5 inci beytin 1 inci, 7 inci beytin 2 inci ve 10 uncu beytin 1 inci mısra'larında vezin düşüktür.

Yahya Efendi kütüphanesindeki itimada değer nüshada da 14 heceli olan bu şiir, 7 beyitten ibarettir ve 5 inci beyit, diğer nüshalarda yoktur, onu da yazıyoruz:

Senün yüzünü gören ömrünce unutmaya
Tesbihi sen olasun ol ayruk din tutmaya
Ağzına şeker alup gözü şes olur ise
Unuta şekerini çiğneyüben yutmaya
Tâata duran zâhid nazarı irerise
Yanıla fikretini mihraba sücüd itmeye
Dünyâda hod ne ola ahretde bulunmaya
Yersün iki cihanda kimse güman tutmaya
Yüzün şöyle berk urur cümle mülk andan olur
Ayun on dört gicesi senden sabak itmeye
İsrâfil sûr urıcak ölü girü durıcak
Senün ününden artuk kulağın işitmeye
Yunus seni sevdi beşâret oldu hâli
Her dem yeni dirilikden hiç ömrün eskitmeye

Burada da 3 üncü beytin 2 inci mısraı ile son beytin ilk mısraında düşüklük vardır. 4 üncü beytin 2 nci mısraındaki "Yersün,, ün doğrusu "yiğsun,, olacaktır.

XXV:

(1) Yalnız Prof. Ritter'in mecmuasında vardır (S: 2).

XXVI:

B. Raîf'in (23.b) divanında, Fâtih (170.b - 171.a) , Yahya Efendi divanlariyle Nûru Osmânideki mecmuada (185.a) vardır.

(1) konuş: Fâtih, (2) Hay gel amel idelüm: Fâtih, (3) ırgör. mez: Yahya, (4) cânumuza: Fâtih, (5—5) emr itdi sözi lisânumuza: Raîf.

XXVII.

Fâtih'te (168.b - 169.a) ve Yahya Ef. de var.

- (1) (Yir gök olursa vezin düzelir), (2) (Aynen böyle), (3) (Mısram birinci cüzünde bir hece eksik).

XXVIII.

Fâtih'te (175.a - 176.a).

- (1) ("ışkundan,, olmalı), (2) (Bir hece eksik).

B

I

Ulu ulu günahlarum yüz komadı bana Çalab
Hiç kimse çare kılmadı döndüm yine sana Çalab
Âlimlere sordum durdum derman nedür günahlara
Anlar dahı ayıtdılar derman ana yine Çalab
Vade yetüb öliceğiz ol sinliye varıcağız
Zebaniler geliceğiz sen inayet eyle Çalab
Zebaniler geleler (1) beni yalnız bulalar
Bilmediğim dil soralar sen yardım eylegil Çalab

210. Kûrda soralar bu sözi esirgemez anlar bizi
Biz dahı (2) sana tutdık yüzi sen esirge bizi Çalab
Sensün bu benüm sultanum bu canlar içinde canum
Çokdur benüm günahlarum sen meded eylegil Çalab
Uçmakdaki hurileri giymiş anlar tonları (3)
Ne bahtılı (4) müminleri bize nasib eyle Çalab
Durmayub söylerem sözüm günahuma göyner özüm
Günahlu Yunus'un sözün sen kabûl eylegil Çalab

Bu şiir, yalnız B. Râif'in divanında vardır. (20.a - 20.b).

Bu şiir, yalnız B. Râif'in divanında vardır. (20.b - 20.b).

(1) Bir hece eksiktir, (2) "de., olacak. Dahı denirse bir hece fazla oluyor, (3) Bu mısraın ikinci cüzünde bir hece eksiktir, (4) Vezin dolayısıyla "bahtılı,, okunması lâzımdır.

Ç

Gideridüm ben yol sıra yavlak uzamış bir ağaç
Böyle lâtif böyle şirin gönlüm aydur bir kaç sır aç

215. Böyle uzmak (1) ne manidür çünkü bu dünya fânidür
Bu fuzulluk nişanıdur gel berü miskinliğe geç
Böyle lâtif beznüben böyle şirin düzenüben
Gönül Hakka uzayuban dilek nedür neye muhtaç
Ağaç karır devran döner kuş budağa bir kez konar
Dahı sana kuş konmamış ne güğercin ne hud dürreç
Bir gün sana zevâl ire yüce kaddun ine yire
Budakların oda gire kaynaya kazan kıza saç
Yunus imdi sen bir nice eksüklüğün yüzbin onca
Kur - ağaca (2) yol sorunca teferrücle yoluna geç

Bu şiir B. Râif'in divaniyle Yahya Efendi'de var.

(1) "Uzamak,, vezin dolayısıyla "uzmak,, okunması lâzımdır, (2) "Kuru ağaca,, . Vezin yüzünden vasıl ile okunması lâzımdır.

D

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

220. Düşmüşem elden ayağa şah-u sultânüm meded
Dertlüyem geldüm kapuna derde dermânüm meded
Sen hakikat serveri ben bir kemîne kul senün
Hidmete geldüm kabûl it ben kulun hânüm meded
Sendedür Mühr-i Süleyman sana ferman ins-ü cân
Yir yüzünü dutdı divler iy Süleymânüm meded
Fikr-ü zikrindür hemîşe gönlümün eğlencesi
Kimse yâr olmaz bana hiç bendeki cânüm meded
Yânalıdan nâra bağrum ışkuna Ceyhun gibi
Durmaz akar gözlerümden yaş ile kanum meded
225. Kafilemden ayru düşdüm iy emîr hâcım benüm
Âsı hurma bürküsünde kaldı kârvânüm meded
Işk ile geldi kapuna Tapduğ'um Yunus senün
Gice gündüz endişem Tapduğ'um-u cânüm meded

Câmiunnazâirde (S: 105) ve yeni yazmalarda vardır.

E

I.

Fâilâtün fâilâtün fâilün

- Tâmusu âşıkları yandurmaya
Uçmağuna baş bular indürmeye
Yidi tamu bir aha katlanmaya
Yidi denüz ışk odın söndürmeye
Buyruğın tutmaz isen Âdemleyin
Üçyüz yılda yaşunı dindirmeye
Çekmeyince Nuh gibi bin yıl cefâ
Tufânunda gemiye bindirmeye
225. Cevze kaçmasa Zekerıyyâ gibi
Bıçkı ile iki bölündürmeye
Kurban olmayunca İsmâil gibi
Cebreil güzel koçı indirmeye
Çobanlık itmeyince Mûsî gibi
Kelimüm diyü Tur'a göndermeye
Hulkun olmayunca Muhammed gibi
Hak didârunı sana göstermeye
Yunus imdi dal bu mani bahrine
Vay ana kim Allah uyandırmaya

II.

Fâilâtün fâilâtün fâilün

230. Âşık oldum irene irmek ile
Hakk'ı buldum ben eri (1) görmek ile (2)
Ere irdüm erde buldum maksudum (3)
Bulmâdum taşradan sormağıla
Ne yire (4) bakdum ise er oturur
Gönlin aldum yüz yire sürmek ile (5)

Hak'dan imiş canlara cümle nasîb (6)

Olmaz imiş Kâbe'ye varmağıla

İşigündür Kâbe bilürsen senün (7)

Bulmadum (8) yol çeküp varmağıla

235. Beni gören bir pula sapmaz idi

Şimdi gören gösterür parmağıla (9)

Bir göl idüm (10) kıldı irenler nazar

Denüz oldum dört yana ırmağıla

Geldi ün Yunus diyü durdum uru (11)

Gözüm açdum kulağum burmağıla

III.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Ben (1) dost için ağlar isem gözüm yaşını kim sile

Yaşum nice dine benüm böyle acâib derd ile (2)

İy yârenler (3) gelün berü anladayın ahvâlümü

Hiç kimsene ola mı kim bu derdüme derman kıla (4)

240. Cümle alem gelir ise ansuz derman olmayısar (5)

Derdüme kim derman olur gönlümde çün ol seville (6)

Ölüp sine girür isem etüm tenüm çürümeye

Anun için ki dünyadan ben giderem sevmek ile (7)

Yârenlerüm aydur bana (8) ayruk anı görmeyevüz (8)

Firkata düşdi sûretüm (9) bir menzilden bir menzile

Bir gözi yaşlu ârife uğradum aydur ağlagıl (10)

Kim (11) ağlayu gelür ise (11) anda gider güle güle

(12) Ahd-ı sabık dinilmedin henüz (12) Elest belürmedin

Ben ol idüm ol ben idüm şimdi nicesi kesile (13)

245. Ol Kıyamet bazarunda her bir kula baş kayısı

Ne kayırsun seven anı çün ol arasatda bile (14)

İsrâfil sûrı urıcak her bir suret nefsum diye (15)

Ben anmayam hiç Yunus'ı (16) Tapduk gele ol dem dile (16)

IV.

Bir ay gördüm bu gice kamu burclardan yüce

Esritdi gönlüm canum bilmezem hâlim nice

Ol ayun şulesünden âlem münevver olur (1)

Gönlümdeki çırağı nur itdi ulu Hoca (2)

255. Nur (3) Muhammed nurıdur Halilullah sırrıdur
 Sanasın kim açıldı uçmakdan bir deriçe (4)
 Müddei bizi görmez gözine girersevüz
 Gerekse yüz kez varsun kâbeye ulu hacca (5)
 Âşıklarun sözünden kan yaş akar gözünden (6)
 Bülbüller söyleşicek nöbet değmez dürraca (7)
 Kur'ağacı niderler kesup oda yakarlar
 Her kim âşık olmadı benzer kuru ağaca ,
 Yunus'u ögen ögsün (8) sögenler dahı sögsün
 Işk ile yola geldük yatalum irt e gice (9)

V.

260. İy ışk delüsi olan ne kaldun perakende
 Ol seni delü kılan yine sendedür sende
 Dünya âhret ol Hak yir gök doludur mutlak
 Hiç gözlere görünmez kim bilür ne nişanda
 Ger meyhâneye vardum ansuz yir göremedüm
 Yine ana sataşdum girdüm ise külhanda
 Her kim aradı cismin cisminde buldu hasmın
 Ne dünya ahret ana ne assı ne ziyanda
 Bir niçesine kaç dir bir niçesine tut dir
 Kaçanla bile kaçır bile durır duranda
 265. Bir niçe kullarını giriftar iden oldur
 Meded idüp irişen oldur gine zındanda
 Aydırlar miskin Yunus niçün delü oldın sen
 Ne aklı fehim kalsun işbu sırrı duyanda

VI.

- İstedüğümü buldum eşkere can içinde
 Taşra isteyen kendü kendüsi (1) ten içinde
 Kayımdurur (2) ırılmaz ansuz kimse dirilmez
 Adım adım yir ölçer kendü (3) revan içinde
 Bu tılsımı bağlayan cümle dilde (4) söyleyen
 Yire köke sığmayan girmiş bu can (5) içinde

270. Uğrı olmuş uğrılar yine kendüyi tutar (6)
 Şahne kendüsi olmuş kendü zından içinde
 Dutun diyü (7) çağırur uğrı dahı çağırur
 Bu ne acâyib uğrı bu çağran içinde
 Siyâset meydanında galebeden bakan ol
 Siyâset kendü olmuş girmiş (8) meydan içinde
 Tartmış(9) kudret kılıcın çalmış(10) nefsün(11) boynunu
 Nefsünü depelemiş elleri kan içinde
 Sayru olmuş iniler Kur'an ününü dinler
 Kur'an okuyan kendü kendü Kur'an içinde
275. Yüce yüce arş düzer (12) kendüzin anda bezer (13)
 Gör nice cevlan ider (14) hırka palas (15) içinde
 Dürlü dürlü imâret köşk-ü saray yapan ol
 Kara nikab dutunmuş girmiş külhan içinde
 Başdan ayağa değin (16) Hak'dur ki seni dutmuş (16)
 (17) Hak'dan ayru ne vardır (17) kalma güman içinde
 Birüsen birliğe gel ikiyi elden bırak
 Bütün ma'ni bulasın sâdk-u imân içinde (18)
 İşit işit key işit marifet ârif dî
 Marifetün mekâlî ilm-i Kur'an içinde
280. Orucuna güvenme namazuna dayanma (19)
 Cümle tâat tak olur nâz-u niyaz içinde (20)
 Oruç namaz gusül hac hicabdur âşıklara
 Âşık andan münezzeh hass-ul (21) havas içinde
 Girdüm gönül şehrine deldüm anun ka'rına (22)
 İşk ile seyriderken iz buldüm cenn içinde
 Ol izi ben (23) izledüm sağur solun gözledüm
 Çok (24) acâibler gördüm yoldur cihan içinde
 Yunus senin sözlerin mânîdür (25) bilenlere
 Söyleyeler sözünü devr-ü zaman içinde

VII.

285. Maşûkunı isteyü işbu cihan içinde
 Delüm teferrüç kıldum zemin asman içinde

- Gördüm cümle âlemi arş-u levh-u kalemi
 İlmi kitabı dahı delil beyan içinde
 Çok cehd idüp istedüm yir-ü göki aradum
 Hiç mekânda bulmadum buldum insan içinde
 Nâgehan gördüm bir yüz yokdur anunla hiç söz
 Sırrun dir isem olmaz sığmaz lisan içinde
 Çünkü gördüm yüzini ana verdüm özümü
 Beni benden iletdi kaldum hayran içinde
290. Yunus Emre yok oldu küllî varı Hak oldu
 Andan artuk nesne yok kalman güman içinde

VIII.

- Can olgıl can içinde kalma güman içinde
 İstedüğün bulasun yakın zaman içinde
 Rükû sücûda kalma amelüne dayanma
 İlmi-ü amel gark olur nâz-u niyaz içinde
 İkiliği terk itgil birlik makamun dutgil
 Canlar canun bulasun işbu dirlik içinde
 Canlar canun bulasun sen dahı can olasun
 İşk ile teferrücün ola didâr içinde
95. Oruç namaz zekât hac cürm-ü cinâyetdürür
 Fakir bundan azaddur has-ı heves içinde
 Şeriat korucıdur hakikât ordusunda
 Senün için kuraruz hâsıl ordu içinde
 Aynel yakın görüpdür Yunus mecnun olupdur
 Bir ile bir olupdur hakkal yakın içinde

IX.

- On sekiz bin âlem halkı cümlesi bir içinde (1)
 Kimse yok birden ayrı söyleyen dil içinde
 Cümle bir anı birler cümle ana giderler
 Cümle dil anı söyler her bir menzil içinde
 Cümle göz anı gözler kimse yok nişan virür
 Gören kim görinen kim kalduk müşkil içinde
 Kim göre anı ıyan aydan nakş-u nişanı

- Sözidür "Len Teranî,, Mûsî'ye Tûr içinde
 Kimseden ayru görme her birile bile gör
 Cümle âlem tolıdur bahr ile ber içinde
 Sidretülmüntehâ'dan andan içerü giden
 Hiç nişan ayıtmasun menzili nur içinde
 Toksanbin kelimesi otuzbin has-u âmı
 Otuz bin haslarına otuz bin sırr içinde
 305. Oldur (ur2) ol gizlü söz ârif söyler dün gündüz
 Hiç nişan ayıtmasun hûr-u kusûr içinde
 Yunus sen iverisen dostı gören dirisen
 İyan ol görnidurur işde gönül içinde

X

- Vücut bir binadurur sırr-ı hikmet içinde
 Gönül bir bünyaddurur nakd ol bünyad içinde
 Gönül sultan hakîm can cümle iş ana kurban
 Dil dahi bir tercüman yürür kudret içinde
 Gönül oturur tahta hükmider kaftan kafa
 Nefis durmuş irakda meyli işret içinde
 310. Ol nefes kim câna uyar ma'niden sanma duyar
 Her dem ana uymayan bil inâyet içinde
 Evvel kapu şeriat geçse andan tarikat
 Gönül evi marifet ışk hakikat içinde
 Şeriat şîrîn olur işi de ne hoş gelür
 Ne kim dilerse kılur ol şeriat içinde
 Tarikat can yoldaşı can ile olur işi
 Tarika giren kişi dun gün ibret içinde
 Marifet gönül ile dun-u gün zariyle
 Söylesem gelmez dile sırr-ı sıfât içinde
 315. Hakikat ıskdur ıyan görsün ol şebih beyan
 Hakikat donun giyen ağır hil'at içinde
 Şeriat sûret evi tâata girer kavi
 Âleme çıkdı çavı ubûdiyyet içinde
 Tarikat cana gelür tâatını can kılur
 Girmeyen ziyan kılur işbu devlet içinde

- Marifet oldu yiri gönüldür anun sırrı
 Yürür marifet eri hoş feragat içinde
 Hakikata irenler hakikatı bulanlar
 Ne bahtlıdur canları hep mahabbet içinde
320. Her kim şeriat bile hem okuya hem kıla
 Ol gerek kim er ola dün gün tâat içinde
 Ger tâat kılmaz ise üstâda varmaz ise
 Şer'iden olmaz ise adı lânet içinde
 Şeriat ana aydur ana abes ol addur
 Anun makamı oddur şol âhiret içinde
 Her kim tarika gire gerek mal terkin ura
 Yola doğru can vire bu tarikat içinde
 Ger doğru durmaz ise mal terkin urmaz ise
 Yola can virmez ise duymaz sohbet içinde
325. Tarikat anun değül ol kılmış yolın melûl
 Hak kılmaz anı kabûl bulmaz rahmet içinde
 Ger bahrı olmaz ise denüze dalmaz ise
 Seyrânun bilmez ise yokdur kıymet içinde
 Marifet gönül şehri makamun bulur fakri
 Bahrı gerekdür bahrı bu marifet içinde
 Marifet andan ırak anun degüldür durak
 İşi olsa da yavlak anun bu ad içinde
 Her kim hakikat süre kahrı lûtfu bir göre
 İş aça doğru dura bu hakikat içinde
330. Ger doğru durmaz ise yoluna ırmaz ise
 Kahrı hoş görmez ise adı yok ad içinde
 Anun değül hakikat ol devlet ol nasihat
 Evvel âhır âkibet bulunca mat içinde
 Bu dört menzildür utan ledün makamun tutan
 Oldur menzile yeten tamam murad içinde
 Ol mezile yetenün dört nişanı var anun
 Ol nişanı kılanun yiri rahmet içinde
 Sûretün halka düze Hakk'un yolunda ize
 Çıka seyir eyleye ol semâvât içinde

335. Tevekkül işi ola kanâat aşî ola
 İnâyet başî ola nûr-ı rahmet içinde
 Kil-u kale mecâl yok ol hâldür ana kal yok
 Hergiz ana ecel yok ezel ebed içinde
 İşdur bunca avazlar didiğüm ma'ni sözler
 Tapduk Yunus'ı gözler bu vilâyet içinde

XI.

- İy kopuz ile çeşte aslun nedürür işde
 Sana suâl soraram aydîvir bana üşde
 Aydur aslumdur ağaç koyun kirişi bir kaç
 Gel işretüm dinle geç aklı koma beleşde
340. Aydurlar bana haram ben uğrılık degülem
 Çünkü aslum mısmıldur ne var imiş kirişde
 Bana kiriş didiler ışka giriş didiler
 Benüm adum ışk virdi ben durmazam kolmaşda
 Şadılığıla geldüm işbu âleme doldum
 Mürüvvetler düzüldüm kodular işbu düşde
 Ağaç deri derildi kiriş ile bir oldu
 Işk denüzine daldı behâne yok bu işde
 MEVLÂNÂ sohbetinde saz ile işret oldu
 Ârif ma'niye daldı cün biledür ferişte
345. Ferişteyi anmakdan bilesin murad nedür
 Gice gündüz biledür senün ile her işde
 Ol feriştehler adı Kirâmen kâtibindür
 Yazmakdan usanmazlar ırmazlar yaz-u kışda
 Birisi sağ omzunda birisi sol omzunda
 Birisi hayrun yazar birisi şer cünbişde
 Kâğıtları dükenmez ne hod mürekkebleri
 Aşınmaz kalemleri kayimlerdür ol işde
 Hem meyhâneye varur hem büthâneye girür
 Bunlar saklarlar seni sen gafilsin bu işde

XII.

350. **Yunus** imdi Sübhânı vasfeylegil gönülde
 Ayru degül ârifden bu kopuz ile çeşte
 Dirligüm neyidüğün aydayım (1) kıldan kıla
 Irak yakın işide hâs-u âm cümle bile (2)
 Hâs-u âm muti âsı (3) dost kuludur cümlesi
 Kullar yol virmeyince (4) şâhı kim görebile
 Dosta gidenin yolu gönül içinden geçer (5)
 Bir amel eylemedüm gireyidüm gönüle (6)
 Dosta giden kişiler unuttur kendözünü (7)
 Ben nireye vurursam beni ileden bile (8)
355. Senlük benlük olıcak (9) iş ikilikden kalır (9)
 İkilik tutan kişi (10) nice birike birle
 Bundan böyle (11) dost ile bilmezem (12) nolasını
 Şimdiye değin ömrüm geçmiş yok sevdâyile
 Bu kıssam uzundurur nice (13) dükedibilem
 Kangı bir eksikligüm getürebilem dile
 Yetmiş iki milletin ayağın öpmek gerek
 Anun için (14) maşûka cümle milletde (15) bile
 Âşık imişse (16) **Yunus** vuslat bulaydı bu gün
 Işk nice karar kılsun yarıngı vâdeyide

XIII.

360. Derviş olan kişiler aceb nite dirile
 Yol takazası budur bir ola her bir ile
 İkilik eylemeye hiç yalan söylemeye
 Aceb öyle kim ola bulamadan durıla
 Âlem bulanur ise bulanmadan durıla
 Öylelik ister isen yoldaş olgıl er ile
 Er ile yoldaş olan key olısar gönülden
 Âlem yoldaş olurdu olur ise dil ile
 Dilden nesne gelemes suyla gönül yunmaz
 Eğer ciğın (1) gelenler yederler bir kıl ile

365. Dün-ü günün çekerler o kıl üzölsün diyö
 Ömrün anda berkitmiş yidilür bir kıl ile
 Anca sanman ol kılı güzaf sanman bu yolı
 Erenler geçdi geldi her biri bir hâl ile
 Her kim hâli hallendi ol beğ oldı kullandı
 Yunus kılı olagör beğ söyleşür kul ile

XIV.

- İsrafil surı urula yirün yüzi denşirile
 Harab ola yaş-u kurı çarh-ı felekde yorula
 Kimesne (1) kalmaya bunda fenâ ola hepsi sinde
 370. Mikâil'ün dükânunda şol hak terazu kurıla
 İyan ola cümle bu (2) iş kurtulmaya yâd-u biliş
 Gele fülân ibni fülân hep adiyile çığrıla
 Cümle halâyık hep bite yir yuzünü düpdüz tuta
 Hükmeyleye Cebbâr-ı vakt mahşer depe hep sürile
 Kopa kıyâmetün hevli ikinci nefhanun kavli
 Üçüncü nefha içinde yir yüzi heman (3) yarıla (4)
 Çünkü gele sıddık zaif âşıklara yokdur havuf
 Yarın ol mahşer gününde "Yevme yeşfau" kurıla (5)
 Yunus var yarağün eylen yol korkuludur key eğlen
 Önünde katran denüzi kıldan sırat da gerile

XV.

375. Görenün hâli döner nişansuz bî nişâne
 Esritdün (1) cümle halkı sırf içildi (1) peymâne
 Sen bî sıfât sıfâtsun bâ nihâyet (2) nihansun
 Âşıklara devletsün (3) meşhur oldun cihâne
 Sözüñ (4) işiden kulak (5) kendüden gitdi andak (5)
 Cümle gönüller mutlak (6) saddak didi burhâne
 Senünle bir dem (7) birlik oldur (8) cihanda erlik (8)
 Senden ayruksı dirlik (9) oldı kamu efsâne (9)
 Senün hikmetün ırak sensün canlara durak
 Sen yandurduğün çırak (10) ebedi ömür (10) yana

380. Hass-ül havas babısun âşıklara (11) kitabsun
 Mutlak didar kapusun göricek (12) mahluk sana
 Yir kök kâim durduğı denüzler mevc urduğı
 Cennet-ü hûr olduğı cümle sana behâne (13)
 Dahı yir gök yoğıdı (14) cümle söz mensuh idi
 Âşıklar taparlardı ol bî nişan Sübhân'e (15)
 Senün kaşun durmadın ok atar yay kurmadın
 İsrâfil sur urmadın niçe canlar uyana (16)
 Bu göz kendözün görmez (17) nişan nişanun virmez (17)
 Yunus'un aklı irmez igen (18) olmaz dîvâne

XVI.

385. Bu dünyanun misâli benzer bir değirmene
 Gaflet anun sepedi bu halk anda üğüne
 Dünya bir değirmiendür ol Çalab'a ferman dur
 Azrâildür demişler ol unı üğüdene
 Bu âlem bir olukdur Halk varluğı çarh eli
 Çarhı çarha benzetmiş şükr anı benzedene
 Andan ol çarhun yiri ol çokladuk ileri
 Endişendür bulaşık kaygula perîşana
 İy Yunus tekye kılma sözler ayduram diyü
 Nice bilürler vardur el var elün üstüne

XVII

390. Yine bu bâd-ı nev/bahâr hoş nev' ile esdi yine
 Yine kışın sovuğluğı (1) fuzullıgın kesdi yine
 Yine rahmet-i bî kıyas (2) yine işret oldı demâz
 Yine geldi bu yeni yaz kutlu kadem basdı yine
 Yine yeni hazineden yeni hil'at giydi cihan
 Yine virildi yeni can (3) ot-u ağaç süsdi yine (3)
 Ölmüş idi ot-u şecer dirilüben (4) girü biter
 Müşriklere nükte yeter vâir itdüğü (5) nesli yine
 Yine sahra-vü mergızar hoş akar esrük bu sular (6)
 Cihanlara saçdı nisar cümle âlem dostı yine

395. Yine yir yüzi donanup (7) kat kat olup (8) renge batup
 Bülbül güle karşı ötüp (9) can budağa asdı yine
 Sözüm degül yaz kış için geldi (10) maşuka iş için
 Öldürdigün (11) bağışlamak pâdişahun (12) kasdı yine (13)
 Yine Yunus başdan çıkup âr-u (14) nâmusını yıkup (15)
 Âşıklarun cur'asundan ulu kadeh içdi (16) yine

XVIII.

- Âşık-ı zinde kulun hükmi geçer canlara
 Eksilmez nukl-u şarab ışk hânun yiyenlere
 İşbu cihân-ı harab dâyim işidür taleb
 Harabluklar gösterür kendüyi bulanlara
 400. ışk dâlde genez olur ışk bilici az olur.
 Dünya ahret terk gerek âşıkın diyenlere
 Dünyâyı elden bırak olmagıl Hak'dan ırak
 Sermâye kendüs' olmuş varluklar yuyanlara
 Bundan ulusu makam ne şâdi vardır ne gam
 Ödler sıdırmak gerek salâdur diyenlere
 Gel imdi miskin Yunus yolunda yalan olma
 Bilürsin ışk aldanmaz yalan söyleyenlere

XIX.

- Vasf-ı hâlim aydısaram vuslât hâlin bilenlere
 Yedi dürlü nişan gerek hakikata irenlere
 405. Bu yedi dürlü nişanın (1) eksük olursa olmaya
 Biri gitse eksük gelür bu sarp yola girenlere (2)
 Evvel nişanı budurur (3) yirmeye cümle milleti (4)
 Yirenler kaldılar yirnü nesne değmez yirenlere (5)
 İkinci nişanı budur hiç nefsi semirtmeye
 Zinhar (6) siz andan olmanız nefsine kul olanlara (7)
 Üçüncü nişanı budur cümle heveslerden (8) geçe
 Hevâset eri argurur yetemez yol varanlara
 Dördüncü nişan budurur dünyeden münezzeh ola
 Dünya şahsı sökel eyler ne yol kaysı sökellere (9)

Yunus bu yedi nişanın üçünü gizlü söyledi
Anı dahı aydıvire gelüp halvet soranlara (10)

XX.

Tutgil (1) bir Tanrı hassını gel ikrar (2) it irenlere (2)
Sileler (3) gönlün pasını gel ikrar it irenlere
Öyle bir berkitgil ahdun hem malun olsun hem rahtun
Hakk'ı bilmek olsun cehdün gel ikrar it irenlere (4)
İrenlerdür (5) Tanrı hası silerler gönülden pası
Dost iledür mağmalası (6) gel ikrar it irenlere
Gider gönül teşvişini bezeme hoyrat nakşını
Uçurmadın can kuşunu gel ikrar it irenlere (7)

415. Geç bu uzun endişeden erdire nefsin uşadan
Bakmagil dosta taşradan gel ikrar it irenlere (8)
Bu can sana bâkî kalmaz anda varan girü gelmez
Son pişmanlık assı kılmaz gel ikrar it irenlere
Bu dünyayı elden bırak ahretüne eyle yarak
İrenlerden olma ırak gel ikrar it irenlere (9)
Eğer seversen Allah'ı hoş nidâ eyle ol şâhı
Hak rahmet ider vallahi gel ikrar it irenlere (10)
Yunus sen pişman olmadın irişgil ere ölmedin
Bu dünyâ (11) sana gülmedin gel ikrar it irenlere

XXI.

420. İçümde bir derd vardur diyeyim dervişlere
Dervişlerün kademi kutludur her işlere
Her kimün ne derdi var derman isteyü gider
Benüm dermanum sensün bağrumdaki başlara
Işkdan sabak alursun hem key katı bilürsün
Nite reva görürsün hizmeti dervişlere
Işkınun cefâsundan dünü günü ağlaram
Akan pınar ne misâl gözden akan yaşlara
Cana tuzak kuralum şâyed ışk ele gire
Işkı nice avlarlar soralum tutmuşlara
425. Şöyle hevâî gelür tuzak ilmin kim bilür
Nice tuzak kuralum bu konmadık kuşlara

Yunus gönlün olanı sen kime söyleyesün
Sorar isen sor imdi sen onu bulmuşlara

XXII.

- Miskinlik ile gelsün (1) kimde erlik var ise
Nerdübenden yiterler (2) yüksekden bakar ise
Gönül yüksekde gezer dâyima (3) yoldan azar
Daş yüzine ol sızar içinde ne var ise
Ak sakallu bir koca (4) hiç bilmez ki hâl nice (4)
Emek yimesün hacca bir gönül yıkar ise
430. Gönül Çalab'un tahtı Çalab gönüle bahtı
İki cihan bedbahtı kim (5) gönül yıkar ise
Sağır işitmez sözi gice sanur gündüzi
Kördür münkirin (6) gözi âlem münevver ise
Gördün yarun doğrıdur baş kogıl ayağuna
Çıkar ciğerün yidir eğer çaren var ise (7)
Gördün yarun egridür nen var ise kurtul
Ululardan meseldür işitdiğün var ise (8)
Az söz erün yükidür çok söz hayvan yükidür
Bilüre bu söz yeter sende güher var ise (9)
435. Sen sana ne sanursan hem ayruğa anı san (10)
Dört kitabun ma'nisi budur eğer var ise
Bildün gelenler geçmiş konanlar girü göçmüş
Işk şarabından içmiş kim ma'ni duyar ise (11)
Yunus yoldan ırmasun (12) yüksek yirde durmasun
Sinle sırat görmesün sevdüğü didâr ise

XXIII.

- Sanaatun yiğreği namaz imiş hoş bişe
Namaz kılan kişide olmaz yavuz endişe
Tanlacak durıgelgil elüni suya urgıl
Üç kez salâvât virgil andan bakgil güneşe
440. Allah buyruğın tutgil namazın kılup gitgil
Namazın kılmayınca zinhar varmagil işe
Evünde halâlüne beş vakt namaz öğretgil
Öğüdin tutmaz ise yazugı yokdur boşa

Namaz kılmaz kişinün kazandığı hep haram
 Bin kızılı var ise birisi gelmez işe
 Namaz kılmayana sen müslümandur dimegil
 Hergiz müslüman olmaz bağı dönmüşdür taşa
Yunus imdi namazun komagıl sen kılagör
 Ansuzın ecel irer ömür yetişir başa

XXIV.

445. Zinhar gönül (1) evinde (2) dutma yavuz endişe
 Kardaşna (3) kuyu kazan âkibet kendi düşe
 Kendüye yaramazı beriküye sana ol
 Adı müslüman anun kendü benzer keşişe (4)
 Nefsün beğenmeyeni ayruklara sanmagıl
 Ayruklara sanursan bilgil ki işün şaşa
 Komaduğın nesneyi (5) sunuben götürmegil
 Komaduğın götürmek düşüre yatlu işe
 Bu dünyâda üç kişi Hak dîdârun görmeye (7)
 Bir dekci biri kovucu biri gammadur peşe (8)
450. Yunus'dan bu nasihat dutan yavuz olmaya
 Bil kim iyü söz ile her bir iş gelür başa (10)

XXV.

- Ma'ni beratun aldık uş yine (1) elümüze
 Hak sözi (2) viribidi pâdişah (3) dilimize
 Hak sözlerini söyler canları hayran eyler (4)
 Câhilller giremezler bu bizim hâlimüze
 Sırrımıza irmezler (5) inen (6) yoldaş olmazlar
 Değmeler haldaş olmaz bu bizüm hâlimüze
 Hâlimüze haldaş ol (7) yolumuza yoldaş ol (8)
 Müşkilin ıyan (9) olsun baş indir ulumuza (10)
455. Bu bir genç-i nihandur n'ister sufiler (11) bunda
 Niçe ördek niçe kaz hoş oynar gölümüze
 Şol bâkî yüze tapduk (12) dünyeyi elden koduk (13)
 Ahreti kabûl itdük şâkirüz ilimüze (14)
Yunus sen bahrı olgıl nur denüzine (15) dalgıl
 Bu hak sözleri algıl iresün kânımuza

E HARFİNDEKİ ŞİİRLERE AİT NOTLAR ve NÜSHA FARKLARI

I:

Yahya Efendi nüshasıyla yeni yazmalarda bulunan bu şiirin en doğru şeklini yazdık. Yunus'undur sanıyoruz.

II:

Bu şiir, Fâtih (161 b - 162 a), Râif (13 a - 13 b), Yahya nüshalarıyla Prof. Ritter'in mecmuasında (S. 26 - 27) ve Nûru Osmânîdeki mecmuada (188 b) vardır.

(1) anı: Yahya, (2) bulmağ ile: Nûru Osmânî, Hakk'ı buldum er yüzün görmek ile: Fâtih, (3) Erene irmekde buldum maksudı: Fâtih, (4) Her nereye: Yahya (Vezin düşer), (5) Gönlün aldum yüz yire urmağ ile ★ Olmaz imiş Kâbeye varmağıla: Nûru Osmânî, (6) Hak'dan irmiş dürlü nasib canlar: Yahya (Vezin bozuk; bu beyit Nûru Osmânîde yoktur), (7) Kâbe senün işigündür eyle bil: Fâtih; Kâbe senün işigündür bilesin: Yahya; Kâbe senün işigündür bilmiş ol: Fâtih, (8) Bulımaduk: Yahya, (9) (Yalnız Ritter'de vardır), (10) Bınar idüm: Fâtih, (11) Fâtih ve Râif'te bu mısra aynı kelimelerledir; fakat kelimelerin tertibi vezni bozmaktadır). Ritter'in mecmuasındaki metin, pek yanlıştır.

III:

Râif (32 a - 32 b), Fâtih (173 a - 174 a) ve Yahya Efendi nüshalarında var.

(1) Ol: Fâtih, (2) Bilmezem yaş nice diner: Yahya; Ya bunca âh-u zâr ile bu göz yaşı nice dine: Fâtih, (3) iy kardeşler: Fâtih, (4) Ye şu benüm bu derdimün dermânını kim ne bile: Fâtih, (5) Âlem derman olur ise sensüz derman olma-yısar: Fâtih, (6) Kimdür ana derman olur çün gönlümde ol se-vile: Yahya, Sensüz derman nice ola çün gönlünde ol se-vile:

Fâtih, (7) Ayrılmayam sevdiğümden çün giderin sevgiyile: Fâtih; Yüreğümde sevda dura ben giderem sevmek ile: Yahya, (8 - 8) seni neyiçün görmedük: Fâtih, (9) Firkat düşdi aramızda: Râif, (10) Kanda bulam ol kişiyi ki canların camıdur ol: Yahya, (11 - 11) Bunda ağlayan kişi: Râif (Bu beyit, Fâtih'te yoktur). (12 - 12) İlm-i sâbıkdan ilerü dahı: Râif, (13) Ol ben idüm ben ol idi pes bu nicesi kesile: Fâtih; Bu şimdi nite kesile: Yahya, (14) Fâtih'te bu beyit de yoktur). (15) Yarın mahşer kurlucağuz kamu kul nefsum diye: Fâtih (vezin bozuk, (16 - 16) ilk Tapduk didirem dile: Yahya; Tapdug'ı getürem dile: Fâtih.

I V:

B. Râif'in divanında (30.a) Yahya Efendi nüshasında ve Nûru Osmânîdeki mecmuada (189.a) vardır.

(1) Oldı: Yahya Ef. ve Nûru Osmânî, (2) Sanasın kim açıldı uçmakdan bir deriçe: Nûru Osmânî, (3) Ol: Nûru Osmânî, (4) Gönümdeki çırağı yandırdı ulu Hoca, (5) Bu beyit yalnız Yahya Efendi nüshasında vardır. (6) Âşıkların yüzünden belli olur renginden: Râif, (7) Bülbüller ötüceğiz nöbet değmez dürraca: Râif, (8) Yunus'ı anan ansun: Râif, Yunus'ı söğen söğsün: Nûru Osmânî; Söğen Yunus'a söğsün: Yahya Ef. (9) Keçe suya salupdur tâ durur ırte gice: Nûru Osmânî.

V:

Yahya Efendi nüshasıyla yeni yazmalarda bulunan bu şiir, bizçe Yunus'un olsa gerektir.

VI:

Râif (20.a), Fâtih (164.a) - 165.a), Yahya Efendi nüshalarıyla Prof. Ritter'de (S: 23 - 24) ve Nûru Osmânîdeki mecmuada (184.a) vardır.

(1) kendü nihan: Yahya; kendü pinhan: Hüsnü, (2) Kadimdürür: Fâtih, (3) hükmi: Fâtih, (4) dili: Yahya, (5 - 5) gönül: Ritter, (6) çakar: Ritter; Yahya, (7) dutun: Ritter, (8) kendü: Ritter; Nûru Osmânî, (9) Çekmiş: Ritter, (10) urmuş: Ritter, (11) nefsi başını: Nûru Osmânî, (12) düzen: Ritter, (13) sezer: Ritter, (14) urur: Ritter, (15) nâlan: Ritter; Nûru Osmânî, (16) cümle hüküm iden ol: Ritter, (17 - 17) Bu sözden duydun ise: Ritter; (Râif'in divanında bu beyit şu tarzda olup birinci beyittir ve buradan aşağısı vardır:

Başdan ayağa değin cümlesi bir içinde

Hak'dan ayru ne vardur kalma güman içinde).

(18) güman: Râif (bu beyit Ritter'de yoktur), (19) Namazuna inanma tâatuna dayanma: Ritter, (20) İlm-ü amel garkolur nâz-u niyaz içinde: Ritter (bu beyit, Fâtihte yoktur), (21) hâsıl heves: Ritter; halis heves: Fâtih, (22) bahrına: Ritter, Nûru Osmânî, (23) Ben izümi izledüm sağum solum gözledüm: Ritter; Bu izi ben: Yahya; Bu izümi izledüm sağum solum: Fâtih, (24) Ol: Ritter, (25) nişandur: Râif.

VII:

Eski yazmalardan yalnız Bay Râif'in nüshasında (11.a - 11.b) bulunan bu şiire:

İstedüğimi buldum eşkere can içinde

Taşra isteyen kendü kendüsi ten içinde
matlaiyle başlayan şiirin iki beyti karışmıştır (Beyit: 16, 17) onları yazmadık.

VIII:

Fâtih (165.a - 166.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla yeni yazmalarda bulunan bu şiirin 5 ve 6 ncı beyitleri:

İstedüğimi buldum eşkere can içinde

Taşra isteyen kendü kendüsi ten içinde
matla'lı şiirin 14 ve 15 inci beyitlerine çok benzer; âdetâ bu beyitlerin değişmiş şekilleridir. Esâsen B. Hüsnü'nün divanında bu iki şiir, birleştirilmiştir. 4 üncü beyit, yalnız Yahya Efendi nüshasında vardır.

IX:

Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 25 - 26), ve Yahya Efendi ile yeni yazmalarda var.

(1) Vezin düşük), (2) (böyle olmalı).

X:

Yalnız yeni yazmalarda bulunan bu şiirin son mısraında Tapduk'un adı anılmasına rağmen Yunus'a âidiyeti bizce çok şüphelidir.

XI:

Eski yazmalardan yalnız Fâtihte vardır (166.b - 168.a).

XII:

Râif (40.b - 41.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânîdeki mecmuada (183.b) vardır.

(1) Dirlik niceyidiğin aydayın: Nûru Osmânî, (2) Irak-u yakın ise hem hâs-u âma bile: Nûru Osmânî, (3) cümle: Nû-

ru Osmânî, (4) varmayınca: Yahya; virmeyicek: Nûru Osmânî, (5) gönüller içre gider: Nûru Osmânî, (6) Bu halk ile ırmadin girüp gönül gönüle:: Nûru Osmânî, (7) Gerçek dostı sevenler unutdılar kendözin: Nûru Osmânî, (8) Kanda varurlar ise iltürler beni bile: Nûru Osmânî, (9 - 9) ikilik ile kalur: Nûru Osmânî, (10) gönül kaçan bir dürlü bula: Nûru Osmânî, (11) Andan gerü: Nûru Osmânî, (12) bilmezın: Yahya, (13) nite: Nûru Osmânî, (14) Yormağıyıcün: Râif, (15) millete: Râif, (16) Âşıkmsaydı: Râif; Ger âşık isen: Nûru Osmânî.

XIII:

Eski yazmalardan yalnız Fâtîhte vardır (166.a - 166.b).

(1) Gerçekleyin: Bizdeki yeni yazma.

XIV:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız Fâtîh nüshasında var (168.b - 169.a).

(1) (Kimse: Fâtîh. Vezin düşer. Bizdeki yeni yazmada "kimesne,, dir). (2) ("bu,, kelimesi bizdeki yazmada var; Fâtîhte yok ve vezin düşük). (3) (bu kelimeyi de bizdeki yazmadan aldık). (4) Yazıla: Fâtîh, (5) (Fâtîhte bu beyit, çok yanlıştır).

XV:

Fâtîh (177.a - 177.b) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânîdeki mecmualarda (184.b - 185.a) vardır.

(1 - 1) cüml'âlemi sırf içürdin: Yahya, (2) behâne: Yahya, (3) Âşıklar devletisün: Yahya, (4) Seni: Yahya, (5 - 5) diri oldu kaldı sak: Yahya, (6) dirlür: Yahya, (7) Sana biriken: Yahya, (8 - 8) bu cihangirlik: Yahya, (9 - 9) cümle oldu efsâne: Yahya; cümle bâd-ı efsâne: Nûru Osmânî, (10 - 10) ömri ebedî: Yahya, (11) âşıklarun: Fâtîh; (vezin düşer), (12) görenler: Yahya, (13) İsrâfil sûr urduğı cennet pür nûr olduğı ★ Denizler mevc urduğı küllî senden behâne: Nûru Osmânî, (14) Dahı yir-ü gök yoğdı: Fâtîh, (15) Işk ma'sukı duyduk idi ol bî nişan cihâne: Yahya; Henüz yer gök yoğidi cümle güft mensûh idi ★ Âşık ma'suk tapduğı ol bî nişan cihâne: Nûru Osmânî (16) Bu beyit, yalnız Nûru Osmânîdedir). (17 - 17) nişanun nişan: Yahya; Görür kendüsi görmez nişanun kimse virmez: Nûru Osmânî, (18) anıncün: Yahya (vezin bozuk).

XVI.

Eski yazmalardan yalnız B. Râif'in nüshasında vardır (2.b - 3.a).

XVII:

Fâtiḥ (171.a - 172.a) Yahya Efendi; Râif'in divanında var (36.b).

(1) Yine ol kışın sertliği: Râif, (2) Yine rahmetdür bî kı-yâs: Fâtiḥ, (3 - 3) ot-u şecer sundı yine: Râif, (4) dirildiler-ü bitdiler: Fâtiḥ, (5) eyledi: Fâtiḥ; Yahya, (6) Yine seher mergı-zarı hoş akar esrük suları: Fâtiḥ, (7) Yine görün kök dona-nup: Fâtiḥ, Yahya, (8) donı: Yahya, (9) durup: Fâtiḥ; ko-nup: Yahya, (10) Sözüm yaz-u kışçün degül vallahi bu düşçün degül: Fâtiḥ, (11) Her yeniyi: Yahya, (12) ma'sukanun: Yahya, (13) (Fâtihte bu mısraın yeri açıktır, yazılmamıştır), (14) fakr-u: Yahya, (15) (Bu mısra da Fâtihte yazılmamış-tır), (16) süsdi: Yahya.

XVIII:

Yalnız Nûru Osmânide bulunan bu şiir (195.a), bizçe Yunus'undur.

XIX

Bu şiir; Râif (16.a - 16.b), Fâtiḥ (162.b - 163.a), Ritter (S: 25), Nûru Osmânide (181.b) ve Yahya Efendide (162.b - 163.a) vardır.

(1) Yedi nesneden birisi: Fâtiḥ; Yedisinden bir dürlüsi: Nûru Osmânî, (2) Bir nesne eksük gerekmez: Fâtiḥ; Kanâat-u sabr-u müdam gerek yola gidenlere: Nûru Osmânî, (3) Ev-velki nişanı budur: Râif, (4) dilleri: Ritter, Nûru Osmânî, (5) Yirenler yirini kaldı yer değmedi yirenlere: Fâtiḥ, (6) siz de benzemünüz: Nûru Osmânî, (7) (Bu beyit. Râif'te yok-tur). (8) hevâsetden: Râif, (9) (Bu beyit, Râif'te yoktur). (10) Yunus yedi nişan didi evet üçünü gizledi ★ Anı dahı di-yivirem: Fâtiḥ: Ev bîcâre miskin Yunus yedi dürlü nişan di ★ Üçin dahı diyüvirem: Râif; Yunus yedi dürlü nişan didise üçi gizlüdür: Nûru Osmânî.

XX:

Bu şiir, Râif'in nüshasıyla (30.b - 31.a) Yahya Efendi'de vardır.

(1) İşte: Yahya, (2 - 2) eylegil ere: Yahya (umumivetle böyledir): (3) Sildir gönlünün: Yahya, (4) (Bu bevit. Râif'te yoktur); (5) Evliyâdur: Yahya, (6) (muamelesi. Vezin bakı-

mından böyle okunması lâzım olduğu gibi imlâsı da böyledir). (7) (Bu beyit, Yahya'da yoktur). (8) (Bu beyit, Râif'te yoktur. (9, 10) (Bu iki beyit, Yahya'da yoktur). (11) cihan: Yahya.

XXI:

Eski yazmalarda olmıyan ve yalnız Nûru Osmânîdeki mecmuada (190.a) ve yeni yazmalarda bulunan bu şiirin Yunus'a aidiyeti şüphelidir.

XXII:

Eski yazmaların hepsinde vardır; Fâtih (163.a - 164.a), Râif (66.a - 66.b), Ritter (S: 25), Yahya Efendi'de var.

(1) Meskenetden buldılar: Râif; Miskinlikde buldılar: Fâtih, (2) yitdiler: Fâtih, (3) dembedem: Râif, (4 - 4) bilmez ki hâli nice: Râif, (5) bir: Ritter, (6) münâfık: Râif, (7, 8, 9) (Bu beyitler, Ritter ve Fâtih'te yoktur). (10) Şer sanırsan ayruğa anı bilesin sende: Râif; Sen sana ne sanırsan ayruğa da anı san: Fâtih, (11) (Fâtih nüshasında bulunan bu beyit, diğer nüshalarda yoktur). (12) azuban: Fâtih.

XXIII:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız Râif'in nüshasında vardır (30.a - 30.b).

XXIV:

B. Râif'in divaniyle (38.b, Noksan), Fâtih (160.b - 161.a) ve Yahya Efendi nüshalarında (H: 9) ve Nûru Osmânîdeki mecmuada (181.a) vardır.

(1) gönlün: Nûru Osmânî, (2) evine: Râif, (3) Kimseyçün: Nûru Osmânî; Biriçün: Fâtih; İşiçün: Yahya, (4) Kaçan ola müslüman zihi: Yahya. (Bu beyit, Râif'te yoktur); (5) aradan nesneyi: Fâtih, (6) budura yatlu pîşe; Zihi kim yatlu pîşe: Yahya; (beşe: Nûru Osmânî), (7) Yarın Hak dîdârını görmeyiser üç kişi: Fâtih, (8) Gammaz-u nemmam kulak urandurur ey paşa: Râif, (9) Yunus'dan: Yahya, Fâtih, Nûru Osmânî, (10) Bu bir iki kaç kelâm ma'nidür başdan başa: Nûru Osmânî (Bu beyit, Râif'te yoktur).

XXV:

Râif'in divaniyle (51.a - 51.b), Fâtih (176.a - 177.a) kütüphanesindeki divanda ve Yahya Efendi ile Nûru Osmânî'de (185.a) var.

(1) gine: Fâtih K., (2) Işk sözün: Fâtih K., (3) pâdişeh:

Fâtih K., (4) Işk sözlerin can canları eyler hayran: Fâtih K. (Vezin düşüktür). (5) girmezler: Râif, (6) anıñün: Râif, (Vezin bozuktur). (7) oldur, (8) oldur: Fâtih K. (Vezin bozuluyor). (9) beyan: Râif, (10) yolumuza: Râif, (11) deǵmeler: Fâtih K., (12) Şol yakımı biz yakduk: Fâtih K. (13) bırakduk: Râif (Vezin bozuluyor). (14) ulumuza: Râif, (15) ışk göllerine: Fâtih.

- Ol ben sevdiğüm nigâr nidem (1) ol benden fâriğ
 Ne virüb hoş görünem iki cihandan fâriğ
 Kimden kime varayım (2) ahvâlüm söylemeğe (3)
 Sözüm kime diyeyim sözden lisandan fâriğ (4)
460. Cihanda kim giriser bu işün arasuna
 Ye kim hükmedile sultan-u handan fâriğ
 Gerekse zâhid (5) olam bin yıl ibâdet ile (6)
 Gerekse kâfir olam küfr-ü imandan fâriğ
 Gerekse ehl-i millet farızasın bekleyem (7)
 Gerekse şöret kovam (8) şöret-ü dinden fâriğ (8)
 Gerekse illiyyinde (9) yüzbin kez minber uram
 Gerekse şirk besleyem sıdk-u gümandan fâriğ
 Nice ticâret ile (10) kisib gösterem ana (10)
 Şöyle tüvangerdür ol assı ziyandan fâriğ (11)
465. Nicesi kulluğile sevilibilem ana
 Hâs-u âm anı sever cümle sevenden fâriğ (12)
 Anun gibi ma'suka kim gönül verdiyse (13)
 Bî aded (14) tertib gerek ol andan bundan fâriğ
 Yunus sen sever isen hakikat ma'sukayı
 Dervişlik ile gel ol kevn-ü mekândan fâriğ (15)

Bay Râif (45.a - 45.b), Fâtih (100.a - 100.b) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) gr kim: Yahya, (2) varayım: Râif, (3) söyleyeyim: Râif, (4) Sözümü kim diye ana sözüm lisandan fâriğ: Râif; Sözüm kim diye ana: Yahya, (5) müslüman: Fâtih (vezin düşer), (6) kılâm: Fâtih, (7) Eğer ehl-i milletle fariza şart bekleyen: Fâtih, (8 - 8) gerekse dinden fâriğ: Râif, (9) ilm-i dinde: Râif, (10 - 10) kışb gösterem ben ana: Fâtih, (11) Şöyle kadirdir ol kim sūd-u ziyandan: Fâtih, (12) Ol hep sevenden: Fâtih; ol cümlesünden: Yahya, (13) Anun gibi mâşukaya kim kendözün virdiyse: Fâtih (vezin bozuktur), (14) harbiyetten geçmek gerek: Fâtih (bozuk), (15) Fâriğ ol cümlesinden kevn-ü mekândan: Fâtih.

H

- Hak'dan inen şerbeti içdük Elhamdü lillah
Şol (1) kudret denüzini geçdük Elhamdü lillah
Şu karşiki dağları mişeleri bağları
Sağlık safalık ile aşdük Elhamdü lillah
470. Kuruyıduk yaş olduk (2) ayağ idük baş olduk
Kanatlanduk kuş olduk (3) uçdük Elhamdü lillah
Vardüğumuz illere şol safa gönüllere
Baba (4) **Tapduk** ma'nisin saçdük Elhamdü lillah
Beri gel barışalum (5) yad (6) isen bilişelüm
Atumuz eyerlendi eşdük Elhamdü lillah
İndük Rumı kışladuk çok hayr-u şer işledük
Uş bahar geldi (7) göçtük elhamdü lillah
Dirfillü pınar olduk irkildük ırmağ olduk
Akduk denüze dolduk (8) taşdük Elhamdü lillah
475. **Tapduğ**'un tapusunda (9) kul olduk kapusunda (10)
Yunus miskin çiğidi bişdük (11) Elhamdü lillah

Fâtih (159.b - 160.b) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) Şu: Fâtih, (2) kanatlanduk kuş olduk: Fâtih, (3) Bir birmize eş olduk: Fâtih, (4) Halka: Fâtih, (5) irişelüm: Yahya, (6) yâr: Fâtih, (7) Uş yine bahar geldi: Yahya, (8) dalduk: Yahya, (9) kapusunda: Yahya, (10) tapusunda: Yahya, (11) bişdi: Fâtih.

I — İ

I.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Kime gönül virdüm ise (1) benüm ile yâr olmadı
Halüm bilüp derdüm sorup bana vefadâr olmadı
Hak'dan meger (2) takdir idi gönül (3) aşık oldu sana (3)
Hiç kimsene (4) bencileyin derde (5) giriftâr olmadı
Işkdan (6) degül şikâyetüm (6) gerçi tâlimdendürür
Kendü yolın aramayan (7) câhildür ol (7) er olmadı (8)
Işk bir ulu hil'atdurur bir niçeye virür (9) Çalab
Bir niçeler mahrum kalup (10) ışkdan haberdar (11) olmadı
480. Işk bir ulu nazardurur âşık canı didardurur (12)
Işka (13) düşmedük gönüller vîrandürür şâr (14) olmadı
İbrâhim'e Nemrud odın ışkdur gülistan eyleyen
Işkdan çün irdi bir (15) nazar gülzar (15) oldu nâr olmadı
Yaradıldı (16) yir ile gök Muhammed'ün dosthğına (17)
Levlâk ana delildürür (18) ansuz bu gök yir olmadı
Işkda kahırlar çok olur âşıklara gayret muhâl
Yunus âşık (19) oldun ise âşıklara âr olmadı

II.

Mefâilün mefâilün feülün

Müselmanlar zemâne yatlu oldu
Halâl yinmez (1) haram kıymetli oldu

485. Okunan Kur'an'a kulak tutılmaz
Şeytanlar semirdi kuvvetli oldu
Haram ile hamir tutdı cihânı
Fesad işler iden hörmetli oldu
Kime kim Tanrı'dan haber virürsen
Kakır başın salar hoccetli oldu

- Şagır üstâd ile arbede kılır
 Oğul atayile izzetlü oldu
 Fakirler miskinlikden çekdi elin
 Gönüller yıkuban heybetlü oldu
 490. Peygamber yirine geçen hocalar
 Bu halkun başuna zahmetlü oldu
 Dutulmaz oldu Peygamber hadisi
 Halâyık cümle Hak'dan utlu oldu
 Yunus gel âşık isen tevbe eyle
 Nasûh'a tevbe ucu kutlu oldu

III.

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün

- Eşkere kıldum (1) bu gün pinhânımı
 Can virüben buldum ol cânânımı
 Can gönül hayran kılupdur ma'suka
 Ma'suk ile sürerem devrânımı
 495. Derd gerekdür derd gerekdür derd gerek
 Kim gerek derde virem dermânımı
 Bî mekânım anun için dünyede(2)
 Kimsene bilmez benüm mekânımı
 Kânı buldum-u niderem ayruğı
 Yağmaya virdüm bu gün dükkânımı
 Tup benüm çevgânı aldum çalaram
 Kim ala bu tûpdan çevgânımı
 Yir benümdür gök benümdür arş benüm
 Gör nicesi germüşem sayvânımı
 500. Yunus oldıysa adum pes ne aceb
 Okuyalar bu benüm divânımı

IV.

Mef'ûlü mefâilü mefâilü fe'lün

Âşık mıdur ol ma'suk için virmişe cânı
 Âkilmidür ol dünyeyile isteye anı

- Âdem midür ol ömrünü kullukda geçirmez
 Ârif midür ol anlamaya sûd-u ziyânı
 Âlimmidür ol ilmüne lâîk ameli yok
 Câhilmidür ol ışka sata iki cihânı
 Âbidmidür ol işlemedi tâat-u ihlâs
 Fâsık demenüz kendözünü suçlu bileni
505. Esrük midür ol kadehi nûşitmedi dostdan
 İyü demenüz gaflet ile nefse uyanı
 Gönül midür ol hikmeti kılmağı tefekkür
 Yâ gözmidür ol yaşı yirine dökmeye kanı
 Miskin Yunus'un sermayesi yokdur ilâhî
 İllâ sevicidür seni ışk ile seveni

V.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- İy yârenler aydıamazam cânım neye talduğunu
 Dil ile vâsf idemezem gönlümi kim alduğunu
 Gönlüm tolu sığmaz dile âşıkdur (1) ol kim hâl bile
 İşk nicesi virdi yele (2) anlayamaz nolduğunu
510. İşkdan haber bilenlerün (3) ışk derdile tolanların
 Küfri iman olanların ayıblaman güldüğünü
 Ağlamak gülmek âşıka dirilmek ölmek âşıka
 Kahr ile lûtfı bir bilir bilmez melûl olduğunu
 İşk Yunus'ı eyledi lâl Yunus kanı ışka halâl
 Kon varın itsün pâymâl görmesün (4) ayrılduğunu

VI.

Mefâilün mefâilün feülün

- Benem zârî kılan şol yâde karşı
 Gönülden can viren dildâre karşı
 Giceler subha dek hayrân-u mestem
 Oluban muntazır didâre karşı

515. Sehergâhun durup zâri kıluram
 Sanasun bülbülem gülzâre karşı
 Alaldan canımı ışk-ı ilâhî
 Benem Mecnun gibi âvâre karşı (1)
 Cemalün şem'ine pervâne gibi (2)
 Yakaram (3) perr-ü bâli nâra karşı (4)
 Anun ışkî şarâbın nûşidelden
 İrişür yüreğüme yâre karşı (5)
 Bu gün Mansur benem ıskun yolında (6)
 Yürüyüp çerhuram şol yâre karşı (7)
 Bıçare (8) bülbülem dost bağçesinde
 Varam direm haber şol yâre karşı (9)
 Aşık Yunus bu gün gurbetde kaldı (10)
 Ki ışkî söyledür agyâre (11) karşı

VII.

- İrenlerün gönlünde ol sultan dükân açdı
 Nice bizüm gibiler anda konuban geçdi
 Cümle irenler uçdı tağlar yazılar geçdi
 Işk kazanuna düşdi kaynayubanun bişdi
 Bu dünyanun meseli benzer murdar gövdeye
 İtler murdara düşdi Hak dostı kodı kaçdı
 525. Aşık mı diyem ana can terkünü urmadı
 Aşık ana diyeler kim melâmete düşdi
 Yine esridi Yunus Tapduk yüzün göreliden
 Meğer anun gönlinden bir cür'a şerbet içdi

VIII.

eBni melâmet eyledi bu ne acab sevdâyıdı
 Endişe yok gönlümde hem bu can eli andayıdı
 Gönlüme ol tolmışıdı canum anı bulmuşıdı
 Şehrüne (2) ol konmuşıdı ma'sûk bizüm evdeyidi

- Ne kutlu dem idi bu dem ne gussa varıdı ne gam
 Endişe yok gönlümde hem bu can eli andaydı
 530. Biz nur yazı yaylar idük ilm-i ledün söyler idük
 Dostlarımız toylarıdük kudret hanı andaydı
 Arşdayıdı seyranımız nurdanıdı sayvanımız
 Anda bu bizüm cânımız Mustafâ canındaydı
 Yoğıdı hem levh-u kalem ne onsekizbin bu âlem
 Ol demde Havvâ vu Âdem ne ad-u ne (3) sandaydı
 Geldük bu mülke behâne seyreyledük hoş şâhâne
 Sefer kıluruz uş yine vatanımız andaydı
 Hüseyin idi Mansur idi (4) nâgâh gördi ol sûreti
 Kendün Hakk'a ısmarladı Bağdad'da dek gavgaydı
 535. Yunus gel imdi bu zaman dost yolına terkeyle can
 Tâ kim olasın câvidan çünki evel andaydı

IX.

- Evvel dost bizden yana (1) bilmezüz (2) nice bakdı
 Bu vücudum şehrine bir hoş nazar bırakdı
 Gözüm anun yüzünden nice giderübilem (3)
 Şol şirin (4) kelecikle gönlümü şöyle yakdı (5)
 Kimdenöğüt istersem sabır (6) gösterür bana
 Sabrımın perdesini (7) mahabbet odı yakdı
 Sabırla benüm işüm nice varısar başa (8)
 Şol dostımın nevahtı canuma can bırakdı (9)
 540. Sevdiklü sevdügiyle bile kopısar yarın
 Benüm işüm yarına göymez bu gün (10) suyakdı
 Yunus sever dostunı canundan anun içün (11)
 Kişi neyi severse canı ana uyakdı (12)

X.

İster idüm Allâh'ı bildüm ise ne oldı
 Ağlarıdum dün-ü güldüm ise ne oldı

- İrenler meydanında yuvarlanur top idüm
 Pâdişah çevgânında kaldum ise ne oldı
 İrenler sohbetünde deste kızıl gül idüm
 Açıldum ele geldüm soldum ise ne oldı
545. Âlimler ulemâlar medresede buldısa
 Ben harabat içünde buldum ise ne oldı
 İşit **Yunus**'ı işit yine delü oldı hoş
 İrenler ma'nisine taldum ise ne oldı

XI.

- Andan berü kim ıskun benümle yoldaş oldı
 Rahman yolına beni göstermeğe baş oldı
 Canum üzere turdı Rahman çerisin derdi
 Şeytan elini urdı key yağma teraş oldı
 Işk nefis eline akdı ne buldıyısı yakdı
 Kibir kal'asın yıkdı anda çok savaş oldı
550. Dost yüzün ıyan gördüm sır haberlerin sordum
 Didi gizli bilmezsin uş söyledüm faş oldı
 Işk aldı elüm benüm gösterdi toğrı yolum
 Hakk'a şükür ki hâlüm bayağıdan hoş oldı
 Anlar ki göz açdılar bu dünyeden geçdiler
 Ahrete ulaşdılar menzilleri arş oldı
 Bunlar bunda kaldılar dünyeye aldandılar
 Yalancılar aldılar hep bunlar kulmaş oldı
 Ölenler hâlin bilmez göz açup önin dermez
 Miskin **Yunus Emre**'nün meger bagrı baş oldı

XII.

555. Kaçan ol mahbub-ı cihan benüm gözüme tuş oldı (1)
 Gönlüm cânum virdüm ana ışkı bana yoldaş oldı (2)
 Gönlüm aydur benem kulu cânum aydur benem kulu
 Hiç bilmezem (3) kimündür ol (3) ara yirde savaş oldı

- Bu ikisi arasunda bildüm devlet benüm imiş
 Hiç danışığum (4) yoğiken başum anunla hoş oldu
 Anı seven âşıklarun söyler isem sıfâtunı
 Anun ışkı urganunda koyundan da yavaş oldu (5)
 Bir dem anunla dirligüm bin ömrümden iyü imiş
 Andan ayru geçen günüm yüregümden bir baş oldu (6)
 560. Her kancaru bakar isem (7) oldur gözüme tuş olan (7)
 Öñüm ardum sağum solum genc yaz oldu ger kış oldu (8)
 Hızır İlyâs degül iken (9) ölmez dirlüğe sataşdum (9)
 Hergiz yimez içmez (10) iken içüm toptolu aş oldu (10)
 Niçe arslan da'vi kılur ışka boyun virmemeğe
 Senün ışkun zenciründen kızan evvel yavaş oldu (11)
 Cümle âlemün gönlünde vardur anun mahabbeti
 Anı candan sevmeyenün bil kim îmânı taş oldu (12)
 Senün ışkun odı meger sıçıramaya kimseye (13)
 Bir zerre degdi Yunus'a (14) cihan içinde fâş oldu

XIII.

565. Yine yüzünü gördüm yine yüregüm yandı (1)
 Dost senün ışkun odı yüregüme dayandı
 Görklü yüzünü gören gönlünü sana viren
 Bellü tapunda turan ne toydı ne usandı
 Gevherdür senün özün güneşden arı yüzün
 Şekerden tatlu sözün her kim gördi utandı
 Şu gönlüm garib idi cigerüm kebab idi
 Görklü yüzünü gördüm içüm taşum bezendi
 Yunus Emre bıkarak şol hub yüze intizar
 Senden ayrılmaz nazar vardı yakıldı yandı

XIV.

570. Evvel dahı varıdı (1) canumda bu ışk odı
 Eşkere itmezidüm bilürdüm kim dost kodı (2)

Dört kitabı okıyan bulmadı ışka çâre
 Ne bikler ne sultanlar ne müderris ne kadı
 Yir gök (3) oynar ırılmaz yeller eser deprenmez
 Âkıbet şol canun kim ışkun ola bünyâdı (4)
 Ben râziyam bu yolda günde bin kez yanarsam
 Şekerden dahı tatlu şirindür ışkun dadı
 ışk anadan doğmadı kimseye kul olmadı
 Hükmine (6) kıldı esir cümle biliş-ü yâdı

575. ışka mecnun olanlar assı ziyandan fârıg
 Korkmaz ıssı sovukdan pes ne biliser odı (7)
 Ezelde benüm fikrüm Enel Hak idi zikrüm
 Henüz dahı toğmadın ol Mansûr-ı Bağdâdî (8)
 ışka düşen kişinün melâmetlukdur işi (9)
 Anun için bednamdur miskin Yunus'ın adı

XV.

Ol (1) geçidün korkusı (2) uş (3) benı yoldan kodı
 Geçemez değme kişi (4) köprüsin kıldan kodı
 Yirde gökde ol dostın hikmetleri bî pâyân
 Hikmetüne dalaldan uş benı kalden kodı (5)

580. İnd' öküzi ol lâin (6) al ile azdırmağa
 Sinek ile Hak Çalab öküzi elden kodı (7)
 Öküz taşun üstünde taşı balık (8) götürür
 Balık suyn içinde binasun yilden kodı (9)
 Dostın etegün dutan dost ile bazardadır (10)
 Bazar iden dost ile bazarun elden kodı (11)
 Ol karanu cehennem âşıkâ köşk-ü saray (12)
 Kula andan (13) suâl yok küli suâlden kodı
 Dosta âşık olanun güci söze ne yeter
 Güci sözüne yeten sözünü dilden kodı (14)

585. Ol Meryem oğlu İsâ durup dosta giderken (15)
 Şol bir yarımca iğne (16) İsâ'yı yoldan kodı

Yunus ayruk (17) dimegil dostı gerçek severin (18)
Dostı (19) gerçek sevenler (19) benlüğün elden kodı

XVI.

Kemdürür yoksullukdan niçelerün varlığı (1)
Bunca varluk var iken (2) gitmez gönül darlığı
Batmış dünya malına bakmaz ölüm hâline
İrmiş Karun mâlına zihî iş düşvarluğu
Bu dünya kime kaldı kimi berhurdar kıldı
Süleyman'a kalmadı (4) anun berhurdarluğu
590. Süleyman zenbil ördi kendi emeğin yirdi
Anun ile (5) buldular anlar berhurdarluğu (5)
Gel imdi miskin Yunus varın Hakk'a (6) harceyle
Gördin elünden (7) gider bu dünyanın varluğu

XVII.

Gerçek âşık oldın ise gel ışk kitabından okı
Can gözünü açdın ise hakikat bulasın Hakk'ı
Değme âlimler okımaz bu âşıklar kitabını
Zira ki ol yazmış anı ezel ebed oldur bâkî
Âşıklarun arş yüzünden mâşukı gitmez gözünden
Dâimâ okur sözünden zira kim oldurur fakı
395. Şeyh-u dânişmend-ü fakı gönül yapan bulur Hakk'ı
Sen bir gönül yıkdun ise gerek ise yüz yıl okı
Yunus âşık oldun ise mâşukunı buldun ise
Mâşukunı bulan kişi yokdur hiç nesneden bâkî

XVIII.

Bana namaz kılmaz diyen ben kıluram (1) namazımı
Kılar isem kılmaz isem ol Hak bilür niyâzımı
Hak'dan artuk kimse bilmez kâfir müselman kimdürür (2)
Ben kıluram namazımı Hak geçürdiyse (3) nâzımı

- Ol nâzı dergâhdan geçer ma'ni şarabundan içer
 Hicabsuz can gözin açar (4) kendisi (5) siler gözümü
 600. Dost bundadır bellü beyan (6) gördüm dost didarun ıyan (6)
 İlm-ü hikmet okuyanun buna degindür azimi (7)
 Gizli sözi şerheyleyüp dürlü nükteler söyleyüp (8)
 Değme ârif (9) şerhitmeye bu benüm gizlü râzımı
 Gözüm ma'nisine irüü (1) bî nişandan haber virün (11)
 Dertlü âşıklara sorın (12) benüm bu derdlü sözümi (12)
 Derd âşıkun dermandur (13) dertlü âşıklar gânidür
 Kadir-u kudret ünidür işiden dir avâzımı (14)
 Dost isteyen gelsün bana (15) göstereyin (16) dostı ana
 Budur (17) sözüm önden sona ben bilürem kendözimi (18)
 605. Yunus imdi söyle hakkı mûkir dutsun (19) sana dakı (20)
 Pişir kurtar Hak hânını ârifler (21) datsun tuzumı (21)

XIX

- İşk bezergenî sermeye cânı
 Bahadır gördüm cânâ kıyanı
 Zihî bahârdır can terkin urur
 Kılıç mı keser himmet giyeni
 Kamusın bir gör kemterin er gör
 Ölü görmegil palas giyeni
 Tiz çıkarurlar fevkal'ulâya (1)
 Bin İsâ gibi dîne uyanı
 610. Tiz indirürler tahtessarâya
 Bin Karun gibi dünya kovamı (2)
 Âşık olanun nişanı vardur
 Melâmet olur bellü beyânı (3)
 Atlası kodı palası giydi
 İbrahim Edhem sırdan duyanı (4)
 İlmüm var diyü magrur olmagı
 Hak kabûl itdi kefen soyanı (5)

- Çün Mansur gördi ol benem didi
 Oda yakdılar işitdün anı
 615. Oda yandırdun külüm savurdun
 Eyle mi gerek seni seveni
 Zinhar iy Yunus gördüm dimeğil
 Oda yakarlar (6) gördüm diyeni

XX.

- Yir altına varur ise ayru degül âşık cânı
 Sorın cümle âşıklara kıldan kıla bilür anı
 Evvel âhır Hayy-ül Kayyûm âşıklara mâşuk idi
 Aklun var ise hisâb it geçmeyiser ışk devrânı
 Tuzağa düşmüş kuş gibi cânından bezmişdür âşık
 Anun için can boyuna düşmüşdürür ışk urganı
 620. Her kim âşıkam diyüben hasret geçirür var ise
 Gözi hicabludur anun görünmedi ışk cihânı
 İmanludur cümle âlem sevdiklü sevdüğüyle
 Siz kamunuz tanık olun ki ışkdur Yunus'un cânı

XXI.

- İşk ile ister idük (1) yine bulduk ol (2) camı
 Gönlek idinmiş giyer sûret ile bu teni
 Girmiş sûretde (3) gezer cümle işleri düzer
 Girü kendüye söyler gevher ile bu kânı
 Bu dünya bir (4) bazardur sûretler (5) dükân olmuş (5)
 Bu dükâna girüben oldur satan bu kânı
 625. Bir niçeler kayırur (6) bunca malum kaldı dir
 Viren oldur alan ol sormaz (7) nedür ziyânı
 Yunus imdi sen senden ayru degülsün candan (8)
 Sen sende bulmaz isen (9) kanda bulasun anı

XXII.

- Gerçek âşık olanların keman dostı sever canı
 Karar itmez öğüt ile bulmak ister ol Sübhan'ı
 Âşık kişi öğüt bilmez size öğüt assı kılmaz
 Unudur kibr-ü kînini mâşuka terkider cânı
 Gerçek âşık olanların yüzünde nişanı olur
 Dün-ü günü durmaz akar gözleri yaşının kanı
630. Bu cümle âlem sevdüğü bu dîn ile bu îmandur
 Vallahi ışksuz gerekmez şol dîn ile şol îmânı
 Yunus yüzün kaldırmagıl âşıklarun ayağundan
 Fidi eyle yüzbin cânı anda bulasun sultanı

XXIII.

- İy dünyâyâ aldanan hayr ile ihsan kanı
 Unutdın bu ahreti şefakat îman kanı
 Kimde ki şefkat vardur rahmet dahı andadur
 Şimdi bir gözi açuk Sünnî müselman kanı
 İbrahim Halil geldi Kâ'beye bünyad urdı
 Oğluna bıçak çaldı İsmâil kurban kanı (1)
635. Şeddad bir uçmak yaptı Nemrud göke ok atdı
 Karun'ı da yir yutdı Âdil Nûşirvan kanı (2)
 Kim ki istedi buldı kulluğu tamam oldı
 Ki Mısra sultan oldı Yûsuf-u Ken'an kanı (3)
 Rasûl mi'racı ağdı gökden yire nur yağdı
 Habîbüm diyü andı ol Fahr-i cihan kanı
 Ebu Bekir'le Ömer yüzlerinden nur tamar
 Sînesi oldu Kur'an Osmân-ı Affa kanı
 Biner idi Döldül'e belünde Zülfekarı
 Anlar aşdı bu dîni Aliyy-i arslan kanı
640. Çalab Tanrının hası hazretde geçer nâzı
 Peygamberün amusu Hamza pehlevan kanı (4)

Cüneyd-i bağdâdi vü Şibli vü Ma'ruf Karhî
 Anlar vardı bu yolu şimdi ol erkan kanı
 Bâyezîd-i Bistâmî yedi kat gök seyrânı
 Ol erenler sultânı gevher-i ma'den kanı
 Geçdi bunların çağı dünya kahrın ocağı
 Ebül Müslim nacağı sâhib-i kıran kanı
 Bir güli ele getir feragat ol geç otur
 Konya şehrinde yatur on iki sultan kanı

645. Fakih Ahmed Kutbüddin Sultan Seyyid Necmüddin
 Mevlânâ Celâlüddin ol Kutb-i cihan kanı (5)
 Ol Seyyid Ahmed Kebîr müyesserdi ana nûr
 Ayalleri cümle şîr ol hulk-ı merdan kanı (6)
 Yunus Emre aç gözin toprak eylegil yüzün
 Sana dahı diyeler ciğeri büryan kanı

XXIV.

- İşbu vücud bir kal'adur akıl içinde sultanı
 İşbu gönül bir hazîne işk dutmuşdur bekler anı
 Nazar üzre dil tapucu cümlesi akla tapıcı
 Akıldur işler yapıcı eyler cümle avadanı (1)
650. Akıl başda iş bitirir nazar gözden bakar görür (2)
 Akıl gönül içre durur ol üç haslet (3) besler canı
 Akıl taht eyledi başı şöyle bilir her bir işi
 Dünya içre âkil kişi (4) değmez kimseye (4) ziyanı
 Başdur bu (5) vücudın şâhı başdur aklun (6) tahtıgâhı
 Katı boşmağul nigâhı boşudur aklun düşmanı
 Eğer katı (7) boşar isen boşun nefse koşar isen
 Nefs hâline düşer isen ol başdaki akıl kanı
 Akıl gitdi boşu geldi akıl evin boşu aldı
 İmdi sultan boşu oldu göze göstermez cihanı
655. Eğer tama' kılur isen gördiğüne kalur isen
 Nefsün gümrah kılur isen nazar dahı oldu fânî (8)

- Nazar gitdi tama' kopdı nazar yirin tama' tutdı
 Bakduk yirde fitne bitdi işletdi dîn-i nefsânî
 Nazar dahı gözde olur kimde ne var bakar görür (9)
 Tama' ana duşman olur gözden savar (10) ol nişânı
 İmandurur can çırağı gövdedürür can durağı
 Kinedür imâna yağı gelse giderür imânı
 Eğer kine tutar isen gitdi senden iman dahı
 Billâhi ol Tanrı hakkı yokdur bu sözün yalanı
660. Yunus ıskun artadursun cânun göynüp dütedursun (11)
 Üstad (12) aybun örtedursun oldur üstadlar (13) sultanı

XXV.

- Halâl kıldı (1) ma'suka âşık kendü kanını
 Ma'suk nakşından (2) okur ışk eri kur'anını
 Yârdan ayru olunca asılıp ölmek yegdür
 Âşık kendü birağur boynına urganını
 Gitmez âşık gözünden (3) hergiz ma'suk hayali
 Nitekim Zelha verür Yusuf'ın nişânını
 Dirlik budur âşıka ma'suk yolında ola (4)
 Sorarlar ise aydam âşıkun (5) burhânını
665. Belkis ile Süleyman ıška düşdi bir zaman
 İsteyüp bulmadılar bu derdün dermânını
 Gökdeki Hârut Mârut ışk içün indi yire
 Zühre yüzün göricek unutdı Rahmânını (6)
 Güzaf görmeyen siz (7) ışk kime uğradıyise (8)
 Sultanı (9) iltür başdan (9) yitürür hanmânını
 Ferhad bu ışk yolunda başın külünge tutdı
 Husrev Şirin derdünden dostı virdi cânını (10)
670. Leyli'yile Mecnûn işi (11) acebdür halka
 Abdürrazzak terkitdi ışk içün imânını
 Zemâne vefâları cefâ gelür Yunus'a (12)
 Bir doğru yâr bulıcak fidî kılur cânını

XXVI.

- Bakdığım yüzde gördüm Tapduğ'ımın nûrını
 Maksûdım bu gün bildüm niderem ben yarını
 Yarınım bu gün bana hoş bayram düğün bana
 Düşde gelir ün bana işidün ahbarımı
 Dostın haberi bile nefsün sana yâreyle
 Bak dosta yarak eyle bu vücûdın şehrini
 675. Vücûda gelmeyünce kimse Hakk'ı bilmedi
 Bu vücûddan gösterdi dost bize didârını
 Erin didârın gördüm gûman terkini vurdum
 Dost bağçesine girdüm öğerem gülzarını
 Dostın yüzi gül bana âşıkam bülbül ana
 Kaykımazam dört yana çün buldum ışk erini
 Eüstü bi Rabbiküm Hak'dan nidâ gelicek
 Mü'minlerBeli diyüp itdiler ikrârını
 Yunus küfür elünden şikâyeteye geldiler
 İ sultânım gerçek er kes gider zünnârını

XXVII.

- Kime ki dost gerek ise ben diyem (1) ne kılasını
 Terkeyleye kendözünü hiç anmaya nolasını
 Resimdürür (2) âşıklara dost yolında (3) kurban olmak
 Şükrâne tutar ışk eri dosta kurban olasını (4)
 Lâyık degül degme cana dost yolunda kurbanlığa (5)
 Minnet tutar gerçek âşık canını dost alasını (6)
 Dost yolına günülene girü (7) Dönmek olmayısar
 Bilmezmisün gayretsüze dost-u düşman gülesini (8)
 Her kim âşık olmadısa kurtulmadı mekr elünden
 Cümlesini ışk eridür dünya ahret belâsını (9)
 685. Dost yolına giden kişi terkeyleye kendözünü (10)
 Dost yağmalar can şehrini (11) alır (12) gönül kal'asını
 Sûret gözi ne göriser dost meclisi kandaluğın (13)
 Can kulağıdur işiden bu âşıklar nâlesini

Bu dünyede dostdan artuk Yunus nesneyi (14) sevmeyi (15)
Bilmez misin kamusını sendən girü kalasını (16)

XXVIII.

- İy yârenler (1) kim işitdi âşık tevbe kıldığını
Ye kim işitdi denüze od düşüben tutduğunu (2)
Şâhum senün ıskun odı düşdi gönül deryâsuna
Aceblerler kaynayuban ma'rifetler bitdüğini (3)
690. Yüzbin İsi yile Musi ıskunda sergerdan gezer
Aceblerler beni dahı ışk nihengi yudduğunu
Yüzgeçlük öğrenmeyen (4) kul (5) ko girmesün bu denüze
İşk deryası dıbsızdürür aceblemen batduğunu
Sarrafıluğu öğrenmeyen bu (6) gevheri boncuk sanur (6)
Varur virür yok nesneye bilmez neye satduğunu
Her kim anun didârını bunda (7) ıyan görmez ise
Yarın ol sergerdan geze hiç bilmeye nitdüğini
Yunus aydur er kulıyam (8) tapduğumuz dost yüzidür
İşbu söze inanmayan (9) idebilsin itdüğini (10)
695. Dostı göricek sevenler ışka ulaşur canları

XXIX.

Kendüye hayran eylemiş ezel ebed dost bunları
Âramum yok ırte gice dün-ü gün maksûd ol hoca
Anun için ışk gelicek tahtundan yihar hanları
Dost elünden ol er şahı aldı içdi ışk şarabun
Anunçün getüre ahı dost fırakundan hanları
Âşıkam diyen canların bağı kebabdur anların
Gözlerinin akar yaşı cigerinündür kanları
Âşıkam diyen canların nişanı vardur anların
Eti teni arı olur hem palas olur donları

XXX.

700. Dost yüzünü göriceğiz artar gözlerimün nûrı
Uçmak nazarına gelmez ne hud hezaran bin hûrı

Dost gözümün nurıdurur bu gönlümün seyridürür
 Bir dem ansuz olamazam canum anunladur diri
 Ol dost iledürür benüm dün-ü günü münâcâtum
 Ben kandaysam dost andadur niderem Mûsi-vu Tûr'ı
 Oldostdurur kamularun hâcâtunı revâ kılan
 Var hâcetün anda dile dergâhuna yüzi süri
 Eğer gerçek âşık isen beklegil bu sır sözünü
 Bir sözden oda atdılar miskin **Hallâc-ı Mansur'ı**
 705. İşbu sözüm anlamayan aydam sana neye benzer
 Hayvandurur anun gibi tağda yürür süri süri (1)
 Yunus gerçek âşık isen ırılmadan toğrı durgıl
 ırılmadın toğrı varan ol göriserdür dîdârı

XXXI.

- İrenler bir denüzdür âşık gerek talası
 Bahrı gerek denüzden girüp cevher alası
 Gine biz bahrı olduk denüzden gevher aldık
 Sarraf gerek gevherün kymetini bilesi
 Yürü var epsem olgıl ne simsarlık satarsın (1)
 Âlî gibi er gerek işbu sırra iresi
 Muhammed Hakk'ı bildi Hakk'ı kendüde gördi
 Cümle yirde Hak hâzır göz gerekdür göresi
 Bile rızkunı Hak'dan Nahnü Kasemnâ (2) pinhan
 Nefsin bilmiş er kerek göz hicabın silesi
 Didüm işbu nefesi âşıklar hükmiyle
 Bahılluksuz er gerek bir karara turası
 Âlimler kitap düzer karayı aka yazar
 Gönüllerde yazılır bu kitabun sûresi
 Süri hey sofî zerrak ne sâlusluk satarsın
 Hak'dan artuk kim ola kula dilek viresi
 15. Hak turağı gönülde âyâtı var Kur'anda
 Arşdan yukarı canda ışk bürcunun kulesi
 Söyle delü olmışam bilmezin dünden günü
 Yüreğümde işledi ışk okunun yâresi

Gel imdi miskin Yunus tut irenler etegün
Cümlesi miskinlikde yokluğınmış çâresi

XXXII.

- Menzili rak bu (1) yolun bu yolu kim varası
Müşkili çok (2) bu halün (3) bunu kim başarası
Bu yola yarak (4) gerek (5) eksik gerek çok gerek (5)
Key demür yürek gerek bu sarp yola giresi (6)
20. İmân aldaguçları (7) bilün vardur bu yolda (7)
Nefsüne uyanların gitmez yüzi karası
Yetmiş bin riya çeri vardur bu yolda bilün (8)
Nefs öldürmüş er gerek ol çeriye kırası
Toğruluk mancınıkı (9) istigfar taşıyile
Toğrı varur ol meger yıkıldı nefis kal'ası (10)
İnce sırat (11) köprüsi genez imiş (12) bu yolda
Dosta giden kişünün (13) toğrılıktur çâresi
Kimde kim toğruluk var (14) bilgil kim oldurur er (14)
İki cihana yeter (15) gerçek er sermâyesi (16)
725. Şeyh Yunus gelgil salâ gidelüm toğrı yola (17)
Lâyık isen gel bile vallah didâr göresi (18)

XXXIII.

- Bu ne gülecek yirdür ağlasan a key katı
Düşdin dünya zevkine unuttın kıyâmeti (1)
Mâlı mülki koyuban kanda gidersun miskin (2)
Anca yatasun sinde görince (3) kıyâmeti
İki ferîşteh ine gele karşuna tura
Günahlarını yaza sola boynuna biti (4)
Günahların tartalar andan sırat' ilteler
Zebâniler tutalar figanlar ola katı (5)
730. İsrâfil sûrın ura ölenler diri ola
Baş açık yalın ayak ıssılar ola katı (6)
Ata oğlundan beze bakmaya ana kıza (7)
Şol gün geliser bize (8) unutma arasâtı

Miskin Yunus sen dahi gerçeklerden olıgör
İrenler piş'edinmiş sabr ile kana'atı (9)

XXXIV.

- Ben bunda seyrider iken aceb sırra irdüm ahı
Bir siz dahi sizde görün dostı bende (1) gördüm ahı
Bende (2) bakdum bende (3) gördüm benüm ile ben olanı
730. Bu sûrete (4) can vireni kimdügünü bildüm ahı
Bn isteyüp buldum anı (5) ol ben isem ye ben kanı
Seğemezem (6) andan beni bir kezden ol oldum ahı
Ma'şuk benümledür bile ayru degül kıldan kıla (7)
Irak (8) sefer benden kala dostı bunda buldum ahı
Degme bir yol kandan bana dağılmayam degme yana (9)
Kutlu oldu bu seferüm hoş menzile irdüm ahı
Münkir kişi duymaz anı dertlülerün sezer canı
Ben ol ışk bağı bülbülyem ol bağçeden geldüm ahı (10)
Mansûr idüm ol zamanda anun için geldüm bunda (11)
Külümi göke savurup ben Enel Hak oldum ahı (12)
740. Ne oda yanam dağılam (13) ne dara çıkam boğulam (14)
İşüm bitince yürüyem (15) teferrüce geldüm ahı
mün'im oldum yoksul iken benüm oldu (16) kevn-ü mekân
Şarka-vü garba serteser yir-ü göke doldum ahı (17)
Suret toprakdur diyeni gönlüm kabûl itmez (18) anı
Bu toprağın (19) cevherini hazrete ırgördüm ahı
Nitekim ben beni buldum bu oldu kim Hakk'ı gördüm
Korkum anı buluncaydı korkudan kurtuldum ahı (20)
Yunus kim öldürür seni viren alur gine canı
Bu canlara hükmideni kim idüğün bildün ahı

XXXV.

745. İy yârenler iy kardeşler görün beni nitdüm ahı
Ere irdüm eri buldum er etegün tutdum ahı
Canum bir gözsüz canidi içi dolu sen ben idi
Dutdum miskinlik etegün ben menzile yetdüm ahı

- Korkar oldum bir (1) Tanrıdan bîzâr oldum yatlu hûdan
 İşbu işüm sağıncıla ben yoluma (2) gıtdüm ahı
 Giderdüm gönlümden (3) kini kin tutanun yokdur dîni
 I yârenler ben bu sözi uludan işıtdüm ahı
 Anladum kendü hâlümi gözledüm toğrı yolumı
 Dutdum ulılar etegün hazrete ben (4) yetdüm ahı
 750. Âşık isen miskin Yunus hazrete dutgıl yönüni (5)
 Anlayana gevherdürür söz sarrâfa satdum ahı (6)

XXXVI.

Müfteilün fâilün müfteilün fâilün

- Uş yine ıskun beni mest-ü harâb eyledi.
 Yakdı gönül evini bağı kebâb eyledi
 Dal gibi bükdi belüm inilerüm dün-ü gün
 Çekdi kemende beni çeng-ü rebâb eyledi
 Ayblaman yârenler benüm zar eyledüğüm o
 Neyleyeyin nideyin hükmi Çalab eyledi
 Göz ile görür iken dardüm bilünmez idi
 Bu ayrılık odları beni türâb eyledi
 755. Ger diler isen fakı tekve idin gel Hak'ı,
 Nice Yunus gibiye Tanrı hitâb eyledi

XXXVII.

Müfteilün mefâilün müfteilün mefâilün

- Bülbül-i haste gül yüzün gördi arâzat eyledi
 İrdi âşık ma'sukına şükr-ü beşâret eyledi
 Gaflet ile yaturidüm şah nazar eyledi bana
 Didi ki uykudan uyan geldi işâret eyledi
 Hayli zamanda va'deye salmışıdi za'ifini
 Gördi gönül şikestesün yaptı imâret eyledi
 Ben garibün çü hâtırun sormağa geldi şol sanem
 Yapdı gönülümü benüm döndi ziyâret eyledi (1)
 760. Gör bu Derviş Yunus'ı terceman-ı lisân okur
 İşka beni bu hâlde Tanrı delâlet eyledi (2)

XXXVIII.

Mefâilün mefâilün feûlün

Zihî katre ki deryâdan göründi
 Ne deryâdur ne katredür gör imdi
 Aceb katre ki deryâ anda mahfi
 Bu mahfi sırrını (1) sende gör imdi (2)
 Murâdı on sekizbin âlemün sen
 Bu gaflet pes sana (3) sendendür imdi (3)
 Sana gel sen (4) seni sende bulgör (4)
 Sana bak sendeki kimdür gör imdi (5)

765. Hicâb-u nûr-u zulmet külli sende
 Niçe sen sen nice ben ben durindi (6)
 Fenâ ol kim bulasın zevk-i vuslet
 Bu sözüm düşmidür sana yorindi
 Sana senden yakındur aşrı tup bak
 Yoran mülkiyle (7) sultan ol yorindi
 Asılda âşık-u ma'suk-u (8) ışk bir (8)
 Bu birden gerçi kim (9) yüzbin (9) göründi
 Eğer âyîne bin olsa bakan bir
 Gören bir görünen bin bin göründi
770. Salâdur kime garkolmak dilerse
 Yunus bu bahre gavvâs ol gir (10) imdi

XXXIX.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Ne ki senün cevrun ile geçürmişem ben günümü
 İşkun odı çıkarısar arşa degin dütünümü
 İşkun odı düşdi bana ben yanaram ne gam sana
 Yanup içüm kül olmuşam gözetme taşra tonumu
 Yanar oda dirsem giren yatluğa baş indirmeyem
 Senden yüzüm döndürmeyem çün sana dutdum yüzümü
 Gündüz hâlüm gören kişi kâfir ise göynür özi
 Kim ne bilür ben bilürem kim nice geçer dunumu

775. Kasdum budur şehre girem feryâd-u figan koparam
 Yine dönüben korkaram işide düşman ünümi
 Aydur Yunus kim hakikat ben mecnun oldum âkibet
 Nola disen mecnun sıfat hoş tutadun mecnûnumı

XL

Fâilâtün fâilâtün fâilün

- Pâdşehler pâdşâhı ol ganî
 Emr ile viribidi bize canı
 Od-u su vu toprağı yili bile
 Anun ile bünyad eyledi teni
 Yaratdı (1) yetmiş iki dürlü dili
 Arada üstün kodı müselmanı
780. Biz müselman Muhammed ümmetüne
 Hıl'at virdün bize din-ü imanı
 Cân nurdandur nura karışısar
 Ayb eleme (2) sûret olursa fânî
 Zekerıyyâ ağaca sığınmağın
 Bıçkı ile iki dildirdün anı
 Eyyüb'ın kurda yidürdin tenüni
 Sabr ile buldı o dahı dermanı
 Ya'kub'ı ağladub oldın gözlerin
 Yusuf'ı Mısır'un sen itdün sultanı
785. Kamuya söz söyledür ibret içün
 Yunus'ı da söyledür ol Sübhan'ı

XLI

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün
 Allah sana biribiye (1) bir gün ecel serhengini
 Gele gözüne görüne (2) azdıra benzün rengini
 Ayda sana emânetün vir ısı diler ilteyim (3)
 Ala senden emâneti ide senünle cengini (4)
 Emâneti senden ala (5) bu gözün söyle boş kala (5)
 Günahlar (6) boynunda kala nefşün ura gülbengini

- Mâlun çok ise (7) iy beşe hısımun kavmun üleşe
İledeler seni sine (8) göresün yirün (9) tengini
790. Seni sinünde (10) koyalar menzil mübârek diyeler
Üstüne tiz tiz (11) örteler bu dünyânun hasengini (11)
Karanu yirde olasun amelün ile kalasun
Ah idüben (12) çok çalasun âhır pişmanluk çengini
Yunus (13) var indi tevbe kıl can sende iken it amel (13)
Âşık isen kuşanğör (14) dervişlerün palhengini

XLII

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- Bencileyin gören kişi ben sevdiğümün yüzünü
Deli ola (1) dağa (1) düşe yavu kıla kendözünü
Kim şükrane yetüriser bir kez anı (2) görmeklüğe
Hâşâ anı gören kişi nite ırısar gözünü (3)
795. Dil ile kim aydıbile (4) anun cemâli tertibün (5)
Kim can dudağ gerek dada (6) anun kelecı (7) tuzunu
Kişi neyi sever ise dilünde sözi ol olur
Keksüzün söylesem gelür (8) gönlüm alanun (8) sözünü
Böyle şirin kelecile her hancaru varur ise (9)
Yetmiş iki millete ol geçüriserdür nâzını (10)
Hiç kimsene kâkiyile dostuna âşık olmadı (11)
Mahabbet burcunda komuş (12) âşıklarun yılduzını (13)
Dertsüzlere (14) benüm sözüm benzer kaya vankusına
Hâldaşı bilir kişinün (15) gönlündeki şol (16) râzını
800. Her kim severdiyse seni ebed diri kalır canı
Her dem senün ıskun ile geçirür dün gündüzünü (17)
Bu Yunus'ın gördüğünü eğer zühre göreyidi (18)
Çengini elden birağup unıdayıdı sâzını (19)

XLIII

Mefâilün mefâilün fa'ilün

- Severem ben seni candan içeri
Yolum utmaz (1) bu erkândan içeri

- Nireye bakar isem toptolusun (2)
 Seni kanda koyam benden (3) içeri
 O bir dilberdürür yokdur nişânı
 Nişan olur mı nişandan içeri (4)
805. Beni sorma bana bende (5) degülven
 Suretün boş yürir (6) tondan içeri
 Beni benden alana irmez elüm
 Kadem kim basa sultandan içeri (7)
 Tecelliden nasîb irdi kimine
 Kiminün maksudı bundan içeri (8)
 Kime dîdar güninden şu'le degse (9)
 Anun şu'lei var günden içeri (10)
 Senün ıskun beni benden alupdur
 Ne şîrin derd bu dermandan içeri (11)
810. Şerî'at tarikat yoldur varana
 Hakikat ma'rifet andan içeri (12)
Süleyman kuş dili bilür didiler
Süleyman var **Süleyman**'dan içeri (13)
 Unutdum din diyânet kaldı benden (14)
 Bu ne mezhebdürür dinden içeri (15)
 Dinün terkidenün küfürdür işi
 Bu ne küfürdür îmandan içeri (16)
 Geçer iken **Yunus** şeş oldı dosta (17)
 Ki kaldı kapuda andan içeri (18)

XLIV

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

815. Yort iy gönül (1) sen bir zaman âsûde fârîg koş yüri
 Korkma kayırma kimseden(2)gussa vü gamdan(3)boş yüri
 Hakikata bakar isen nefsün sana düşman yeter
 Var imdi ol nefsün ile urış savaşı tokuş yüri
 Nefsdür eri (4) yolda koyan yolda kalur nefse uyan
 Ne işün (5) var kimseyilen nefsüne kakı boş yüri

- Diler isen bu dünyenün şerrinden olasın emin (6)
 Terkeyle bu kıbr-ü kini hırkaya gir derviş yüri (7)
 İster isen bu dünyede ebedî sarhoş olasın (8)
 Işk kadehin tolu getür yıl on'ki ay sarhoş yüri
 820. Kimse bağına girmegil kimse gülünü dirmegil
 Var kendü (9) maşûkın ile bağçede ol alış yüri
 Gönüllerde (10) iğ olmagıl mahfillerde çig olmagıl
 Çig nesnenin ne dadı var gel ışk odına biş yüri
Yunus imdi hoş söylersin dinleyene şerheylersin
 Halka nasihat satınca er ol yolınca hoş yüri

XLV

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- İki cihanı unuttur sana gönül viren kişi
 Âşık degül söyler yalan senden gözün iran kişi (1)
 Bu fenânun terkin ura ıl bekanun kaydun göre (2)
 Anun zihî devletlü can yüz agıla varan kişi (3)
 825. Kendülüğün terkin ura senün yolunda can vire
 Sorısuz uçmağa gire sen sultana iren kişi (4)
 Kim (5) ki bu dünyâdan geçe (6) ışk kadehün dolu içe (7)
 Işka canun (8) saçu saçâ dost gönlünü deren (9) kişi
 Can ne imiş dost yolına âşık anı terkitmeye
 Bir canuna bin can ala bir can ana viren kişi (10)
 Canunî şükrâne vire yüzün ayaklara süre
 İrenler gönlüne gire Hak'dan haber duyan kişi (11)
 Çün dünya bilürsin fenâ ne yatarsın döne döne
 Uyku muyur kana kana dost yolunu soran kişi (12)
 Miskin **Yunus** sabreylegil bu dünyenün zahmetüne
 Dürlü cefâyâ katlanur (13) sen sultana iren (13) kişi (14)

XLVI

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

830. Dostdan haber soran kişi (1) güzaf (2) degüldür dost işi (2)
 Bellü bilün mahrûmdur bu dünyede dostsuz kişi (3)

- Kimdür ki dost yüzün göre dost dost diyüben can (4) vire
 Şolukdem ol dostu ire unuda cümle teşvişi (5)
 Dost işi aceb işdürür can denüze dalmışdurur (16)
 Cansuzlara bir düşdürür köre yorasın (7) bu düşü
 İşk şevkinden âlem dolar âşık olan andan güler (8)
 İşksüz biten çiçek solar (9) ışk iledür dirlik hoşı (10)
 Ben nicesi diyem anı itmez kabûl (11) yüzbin canı
 Ana lâayık dirlik (12) kanı yokdur anun dengi (13) kişi (14)
 835. Kim baha bulırsar (15) ana ol (16) kıgırır andan yana
 Devlet irdi andan bana hâcet değül hü mâ kuş (17)
 Dost yolına can nedürür kamu dile fetvî budur
 Meydâna sen de gelegör tupdur anı seven kişi (18)
 Dostı seven âşık gerek ışka ulaşa tizrek
 İşkdur yirden göke direk (20) ayruğı hep söz öküşi (20)
 Yunus imdi âşık isen yokluğa denşür varluğı (21)
 Yoklukdurur dostı seven komaya ayruk bakışı (22)

XLVII

- Geldi geçdi ömrüm benüm şol yıl esüp geçmiş gibi
 Hele bana şöyle geldi (1) bir (2) göz açup etmiş gibi
 840. İşbu söze Hak tanıkdur bu can gözine konukdur
 Bir gün ola (3) çıka gide kafesden kuş uçmuş gibi
 Miskin âdem oğlanını benzetmişler ekinciye
 Kimi biter kimi yiter yire tohum saçmış gibi
 Bu dünyada bir nesneye yanar içüm göynür özüm
 Yigid iken ölenlere gök ekini biçmiş gibi
 Bir hastaya vardun ise bir içim su virdün ise
 Yarm anda karşı gele Hak şarabun içmiş gibi
 Yunus Emre bu dünyâda iki kişi kalur derler
 Meger Hızır İlyas ola âb-ı hayât içmiş gibi

XLVIII

845. Ben yürirem yana yana ışk boyadı beni kana
 Ne âkilem ne divâne gel gör beni ışk neyledi

Geh eserem yeller gibi geh tozaram yollar gibi
 Geh akaram siller gibi gel gör beni ışk neyledi
 Akar sulayın çağlaram derdlü cigerüm dağlaram
 Şeyhüm anuban ağılaram gel gör beni ışk neyledi
 Yâ elüm al kaldur beni yâ vasluna irdür beni
 Çok ağlatdun güldür beni gel gör beni ışk neyledi
 Ben yürürem ilden ile şeyh anaram dilden dile
 Gurbetde hâlüm kim bile gel gör beni ışk neyledi
 850. Mecnûn oluban yürürem o yârı düşde görürem
 Uyanup melûl oluram gel gör beni ışk neyledi
 Mışkin Yunus bîcâreyem başdan ayağa yâreyem
 Dost ilünden âvâreyem gel gör beni ışk neyledi

XLIX

İşidün iy yârenler eve dervişler geldi
 Can şükrâne virelüm eve dervişler eldi
 Her kim görür yüzünü unudur kendözünü
 İlm-i bâtından öter eve dervişler geldi
 Dervişler uçar kuşlar Hak bezminde serhoşlar
 Zihî devletlü başlar eve dervişler geldi
 855. Dervişler yüzi sulu görenler olur delü
 Bâtını arşdan ulu eve dervişler geldi
 Seydî Balum ilinden şeker tamar dilünden
 Dost bağçesi yolundan eve dervişler geldi
 Yunus kulın umusuz kimsesi yok yalnız
 Fidî olsun cânınız eve dervişler geldi

L

Biz bizi bilmez idük bizi kendü (1) (den) eyledi
 Aşkâre kıldı bizi kendüy pinhan eyledi
 Biz bile pinhan idük (2) gayrı sen-ü ben idük (2)
 Mutlak bî güman idük hem bî güman eyledi (3)
 855. Toprağı kadarladı sûrete hak bağladı (4)
 Durkurdı (5) dört âleti (6) adın insan (6) eyledi

- Çün yaratdı Âdem'i biz bileydük kamı (7)
 Birdendür (8) hâs-u âmı bir ma'denden eyledi
 Asıl ma'deniyidük (9) kaygısı yok bay idük
 Ol bî nişan cihanda şöyle revan (10) eyledi
 Görgil Çalab fazlunu yıkmaz (11) âsı gönlünü
 Yüzbin yigirmi dört bin (12) ol terceman eyledi
 Kamu birdür bir gider kimdür ana iki dir (13)
 İki dime bir yeter (14) gör biründen eyledi (15)
360. Çün nefis oldı havâle dağılduk (16) değme yola
 Tatlu oldı nevâle ol sen-ü ben eyledi
 Sen-ü ben ile kalan olar bu yolda yalan (17)
 Dünya çirkine dalan (18) işün güman eyledi
 Âdem'den buna degin (19) niçe gedâ ve begin (19)
 Yemek ile giymegin (20) bir deneden eyledi
 Ezelde bileydük Elest'de belî didük (21)
 Yi vü Nûn-u Sin idük kamu birden eyledi (22)
 Çalab Âdem cismine toprakdan vâr eyledi
 Şeytan geldi Âdem'e tapmağa (1) âr eyledi
685. Aydur ben oddan nurdan ol bir avuç toprakdan
 Bilmedi kim Âdem'ün için gevher eyledi (2)
 Zâhir (3) gördi Âdem'ün bâtınuna bakmadı
 Bilmedi kim Âdem'i halka server eyledi (4)
 Kırk yıl kalıbı yatdı adı âlemi tutdı
 Gör Şeytan'ı buğzundan ne fitneler eyledi (5)
 Ol yürüyen atları sürdi Âdem üstüne
 Âdem'e mekreyleyüp (6) ya'ni zafer eyledi
 Âdem'ün göbeğünden Çalab yaratdı anı (7)
 Vaf (8) diyüp turdı geldi (9) anlar güzer eyledi
70. Çün gitdi Âdem (10) ahdı yetdi Mûsâ'nun vaktı (10)
 İblise işbu işler yavlak eser eyledi (11)
 Mûsî günildi Tûr'a Hak'ka (12) münacât ide (13)
 Gördi kim bir akar su Mûsî nazar eyledi

Mûsî aydur göreyin bu (14) su ne yirden (14) gelür
 (15) Ger böyle akar ise (15) zîr-ü ziber eyledi
 İlerü (16) vardı Mûsî gördi lâini ağlar
 Gözi yaşıyımış su gözün (17) bınar eyledi
 Mûsî sordı lâine ağladuğın niçündür
 Nideyin ağlamadın işümi zar eyledi

875. Mukarreb idüm ben ol Hak'kın dergâhunda bol (18)
 Getürdi urdı yire (19) candan bîzar (19) eyledi
 Sen bilmemisin Mûsî ben andan (20) ayrılduğum
 Şunlar önüme (21) düşer beni evkâr eyledi (21)
 Vargıl ayıtgıl Mûsî rahmet eylesün bana
 Tevbe kıldum işüme hoş (22) istiğfar eyledi
 Mûsî irdi hazrete (23) başladı münâcâta
 Unutdı emâneti söz muhtasar eyledi
 Çalab'dan irdi nidâ kanı emânet didi (24)
 Ol nidâyâ cânunı Mûsî (25) nisâr eyledi

880. Vargıl ayıtgıl Mûsî rahmet edeyin ana
 Secde itsün Âdem'e çün istiğfâr eyledi
 Mûsî geldi lâine didi Hak'kun buyruğın
 Secde şitdi Âdem'e döndi inkâr eyledi (26)
 Ben andan umar idüm derdüme derman kıla
 Derdüm dahı arturdu ya'ni tımar eyledi
 Ben eger tapsam ana ol vaktın tapar idüm (27)
 Şimdi hud toprak olup (28) zîr-ü ziber eyledi (28)
 Âdem İblis kim ola işi işleden (29) Çalab
 Ayı günü yaradup (30) leyl-ü nehâr eyledi

885. Ma'ni nedür İblis'den câhildür (31) kamu yirden
 Duydınsa (32) işbu sözden sırr'âşikâr eyledi (33)
 Çalab aydur şol kula inâyet benden ola
 Ne Şeytân azdırusar (34) ne kimse kâr eyledi
 Altı bin yedi yüz yıldan geçen Âdem'i (35)
 Dile getürdi Yunus (36) şimdi tekrar eyledi (36)

LII

- Yir gök yaradılmadın Hak bir gevher eyledi
 Nazar kıldı gevhere sızdurdı (1) dür eyledi
 Gevherden buğ çıkardı (2) ol buğdan gök yarattı
 Gök yüzünün bezegün çok ıldızlar eyledi
 890. Göke aytdı dön didi ay gün yürisün didi
 Suyı muallak (3) dutup üstünü (3) yir eyledi
 Yir çalkandı turmadı bir (4) dem kârar kılmağı (4)
 Yüce yüce tağları Hak göksüler eyledi
 Azrâil yire (5) indi bir avuç toprak aldı
 Dört ferîsteh yuğurđı bir peygamber eyledi
 Çün can gövdeye girdi aksırdı turugeldi (6)
 El götürdi şolukdem (7) Hakk'a şükür eyledi
 Allah aydur Âdem'e şükür (8) irdün bu deme
 Bu dünyede ne tuydın (9) dilün neye söyledi
 895. Yoğiken var eyledün toprağiken can virdün
 Kudret diliyle andı dilüm söyler eyledi
 Bu söz Hakk'a hoş geldi kulın aziz eyledi (10)
 Ne geçdiyse gönlünden virdi hâzır eyledi
 Bu söz Yunus'a kandan haberi verse (11) candan
 Lûtf ıssı keremünden ana (12) nazar eyledi

LIII

- O çalab'ımın ışkı (1) bağrumı baş eyledi
 Aldı benüm gönlümü sırrımı fâş eyledi
 Yürür isem gönlümde söyler isem dilümde (2)
 Çalab kendü nurını gözüme (3) tuş eyledi
 900. Can gözi anı gördi dil andan haber virdi
 Can içinde oturmuş (4) gönlümü arş eyledi
 Canda yanar çırağı gönüldedür durağı
 Gönül dağı (5) can dağı (6) ışk ile cuş eyledi
 Bir kadeh sundı (7) cana can içdi kana kana
 Tolu geldi peymâne canum (8) serhoş eyledi

Esruk oldu cânımız dür döker lisânımız
 O Çalab'ımın ıskı beni derviş (9) eyledi
 Ben nice derviş olam (10) ye Hakk'a kulam diyem
 Yüzbin benüm gibiye ısk hırkapûş eyledi (11)

905. Yunus imdi avınur (12) dostı gördi sevinür
 İrenler (13) mahfilünde ıskı (14) cünbiş eyledi

LIV

Banladı ol müezzın turdı kamet eyledi
 Hazrete tutdı yüzın döndi niyyet eyledi
 Hazrete bağlu elüm Fâtiha okur dilüm
 Belüni büküp Hakk'a hoş rükû'at eyledi
 Şu benüm hâcetgâhum Tûr tağı oldu meger
 Mûsî'leyn bu gönüm hoş münâcât eyledi
 Bir sûret gördi gözüm secdeye vardı yüzüm
 Yıkıldı tertiblerüm zühdümi mat eyledi

910. Ne dua kılam ne selâm ne zıkr-ü tesbih kılam
 Bu beş vakt namazımı ıskun garet eyledi
 Gör Yunus'ı neyledi hoş haberler söyledi
 Âşık idi ma'suka dâd-u sited eyledi

LV

Nasihat kandilinden bir işâret göründi
 Tenüm içünde canum andan yana süründi (1)
 Nefsimün ejderhâsı döndi bana hamle'tdi (2)
 Kanâat hay (3) dimezse (4) yir-ü göki yir indi (4)
 Kanâat yârdur dîne (5) uyma nefis dilegüne (6)
 İrersin hakikata yerün buldın tur indi

915. Kanâat didüğünü eger sen dutmaz isen
 Nefsüne uyar isen sergerdan ol yorindi
 Yunus Hak tecellisin şiir dilünden (7) söyler
 Candan gevher var ise Hak'dan yana yürindi

LVI

- Doldur kadeh sungıl bize ışk şarabundan iy sâkî (1)
 Ol batyadan gerek bize andan içe şeyh-u fakı (2)
 Sohbetimüz ilâhidür sücümüz (3) kevser âbıdur (4)
 Şâhimuz şahlar şâhıdur çalgımız ol dost firâkı (5)
 Her bir demde sohbet ola (6) müfti müderris mat ola
 Bir (7) ilâhî devlet ola andan içen oldı (8) bâkî (9)
920. Hırkayile tac (10) yol virmez efreciyle âlim (11) olmaz
 Din diyânet olmayunca (12) neylersün bunca (12) varakı (13)
 Okudun (14) yedi mushafı tâat (15) gösterür ol sâfî
 Çünkü amel eyledün (16) gerekse var yüz (16) yıl okı
 Bin kez hacca vardun ise (17) yüz yıl tâat (17) kıldun ise
 Bir kez gönül sıdun ise gerekse yüz yıl yol dokı
 Sorun bana akı iren gönül mi yağ Kâ'be mi yağ (18)
 Ben ayduram gönül (19) yığdūr gönüldedür Hak durakı (20)
 Konşyile gönülleri (21) ısmarladı Hak Rasûl'e
 Mi'rac gicesi dost ile (22) bu kelecı oldı dakı
925. Yunus sana farizadur tutgıl miskinlik (23) etegün
 Diler isen pâk olasun gönüllerde olgıl bâkî (24)

LVII

- Bu ışk denüzine dalan hâcet degül ana gemi
 Yâhûd kanda bulalum bu (1) sohbet ile bu demi
 Dünyaluğum yokdur dime bu gussayı öküş yime
 Ma'sukayı (2) sevdün ise gider gönlündeki gamı
 Ben sevdiğüm ma'sukayı sen dahı bir göresydün (3)
 Virmeyedün bu öğüdi fidı kılaydun (4) bu canı
 Âşık kişi bilmez öğüt zira assı kılmaz öğüt (5)
 Unutur ol kibr-ü kini terkeyler gider dükkânı (6)
930. Gerçek âşık olanların yüzinde nişânı olur
 Dünün günün durmaz akar gözleri yaşının kanı (7)
 Bu cümle âlem sevdüğü şu din ile îmandurur
 İşksuz gerekmez vallahi şol diniyile îmanı

Yunus yüzün kaldırmagıl âşıklarun ayagundan
Eyle fidî yüzbin canı andan bulasun Sübhan'ı

LVIII

- Hak nûrî âşıklara her dem nüzûl degül mi
Kime kim nüzûl degmez Hak'dan (1) ma'zûl degül mi
El kalbü minel kalbi rumûzunı bil nedür (2)
Her gönülden gönüle rast doğru yol degül mi (3)
935. Kargayıla bülbülü bir kafese koysalar
Bir biri sohbetünden dâim melûl degül mi
Eyle kim karga diler (4) bülbülden ayrılmağa
Bülbülin de maksûdı (5) billâhi şol degül mi
Câhil ile ârifün meseli (6) şuna benzer
Câhil katunda îmân ma'lûm mechûl degül mi (7)
Işık ile danışman savaşırlar her zaman
Danışman aydur şer'an sözi ma'lûl degül mi (8)
Yetmiş iki milletün sözüni ârif bilür
Miskin Yunus sözleri (9) cümle usûl degül mi

LIX.

940. Çıkıdum erik dalına anda dirdüm üzümü
Bostan ıssı (1) kakıyup dir ne yirsin kozumı (1)
Uğurlık yapıdı bana bühtan eyledüm ana
Çerçi de geldi aydur kanı aldın gözüngi (2)
Kerpiç koydum kazana poyraz ile kaynatdum
Nedür (3) diyü sorana bandum virdüm özünü
İplik virdüm cullaha (4) sarup yumak itmemiş (5)
Becid becid ismarlar (6) gelsün alsun bezini (7)
Bir serçenin kanadın kırk katıra (8) yükletdüm
Çift dahı çekemedi şöyle kaldı yazılı (9)
945. Bir sinek bir kartalı salladı urdı yire
Yalan degül gerçekdür ben de gördüm tozunı
Bir küt ile güreşdüm elsüz ayağum aldı
Güreşüp (10) basamadım göyündürdi özümü

- Kaf tağından bir taşı şöyle atdılar bana
 Öylelik yola (11) düşdi bozayazdı yüzümi
 Balık kavağa çıkmış zift turşusun yimeğe
 Leylek koduk toğurmuş baka şunun sözünü
 Gözsüze fısıldadum (12) sağır sözüm işitmiş (13)
 Dilsüz çağırıp söyler dilümdeki sözümü (14)
950. Bir öküz buğazladum kakıldum serekodum
 Öküz ıssı geld' aydur buğazladun kazımı
 Bundan da (15) kurtulmadum nidesini bilmedüm
 Bir çerçi de geid' aydur kanı aldın gözümü (16)
 Tospağaya sataşdum gözsüz-sepek yoldaşı (17)
 Sordum (18) sefer kancaru Kayseri'ye azimi (18)
Yunus bir söz söylemiş hiç bir söze benzemez (19)
 Münâfıklar elünden örter (20) ma'ni yüzünü

LX

- İşkun aldı benden beni bana seni gerek seni
 Ben yanaram (1) düni günü bana seni gerek seni
955. Ne varluğa sevinürem ne yokluğa yerinürem
 İşkun âşıklar öldürür ışk denüzine taldırur
 Tecelliyile (3) toldurur bana seni gerek seni
 İşkun ile avunuram (2) bana seni gerek seni
 İşkun şarâbundan işem (4) mecnûn olup tağa düşem
 Sensün dün-ü gün endişem bana seni gerek seni
 Sofilere sohbet gerek Ahılara ahret gerek (5)
 Mecnunlara Leyli gerek bana seni gerek seni
 Eger beni öldüreler külüm göke savuralar
 Toprağum anda (6) çağıra bana seni gerek seni
960. **Yunus**' durur (7) benüm adum gün geldükçe artar odum
 İki cihanda maksudum (8) bana seni gerek seni

LXI

Yok yire geçirdüm günü ah nideyim ömrüm seni
 Senünle olmadum gani ah nideyim ömrüm seni

Geldim-ü geçdüm bilmedüm ağlayup gussa yimedüm (1)
 Senden ayrulam dimedüm ah nideyim ömrüm seni
 Hayrum şerrüm yazılısar ömrüm ipi özüliser
 Suret benden bozulusar ah nideyim ömrüm seni
 Gidüp geri gelmeyesin gelüp beni bulmayasın
 Bu benliği sermayesin ah nideyim ömrüm seni

965. Kanı sana gövendiğüm güvenüben yuvandığum (2)
 Kaldı külli kazandığum ah nideyim ömrüm seni
 Miskin Yunus gidisersin aceb (3) sefer idisersin
 Hasret ile kalırsın ah nideyim ömrüm seni

LXII

Ömrüm beni sen aldadın ah nideyim ömrüm seni
 Beni deprenemez kodun ah nideyim ömrüm seni
 Benüm hep (1) sen idün canum içünde can idün
 Hem sen bana sultan idün ah nideyim ömrüm seni
 Gönüm saña eğler idüm diyiben gül yaylar idüm
 Garibseyüp ağlar idüm ah nideyim ömrüm seni

970. Gider imiş bunda gelen dünya işi cümle yalan
 Ağlar ömrün yavı kılan ah nideyim ömrüm seni
 Bari koyuban kaçmasan göçgünci gibi geçmesen
 Ölüm şarabın içmesen ah nideyim ömrüm seni
 Bir gün ola sensüz kalam kurda kuşa avın olam
 Çürüyüben toprak olam ah nideyim ömrüm seni
 Miskin Yunus bilmez misin yohsa nazar kılmaz mısın
 Ölenleri anmaz mısın ah nideyim ömrüm seni

LXIII

Sana ibret gerek ise gel göresin bu sinleri
 Ger taş isen eriyessin bakup göricek bunları

975. Şunlarki çokdur malları (1) gör (2) nice oldı hâlleri
 Son ucı bir gönlek giymiş anun da yokdur yenleri
 Kanı mülke benüm diyen köşk-ü saray begenmeyen
 Şimdi bir evde (3) yatarlar taşlar olmuş üstünleri (3)

yaylar (yay-
ter)

öyün

- Bunlar eve (4) girmeyeler zühd-ü tâat kılmayalar
 Bu biklügi bulmayalar zîra geçdi devranları
 Kanı ol şîrin sözlüler kanı ol güneş yüzlüler
 Şöyle gayıb olmuş bunlar (5) hiç belürmez nişanları
 Bunlar bir vakt bikler idi kapucılar (6) korlar idi
 Gel şimdi gör bilmeyesin bik kangıdur ye kulları
 980. Ne kapu vardır giresi ne (7) nimet vardır yiyesi (7)
 Ne ıfık vardır göresi (8) dün olmuşdur gündüzleri
 Bir gün senün dahı **Yunus** benven didüklerün kala
 Seni dahı böyle ide nitekim itdi (9) bunları

LXIV

- Dinin imânun var ise hor görmegil dervişleri
 Cümle âlem müştakdurur görmeklüge dervişleri
 Ay-u güneş müştakdurur dervişlerün sohbetüne
 Ferişteler tesbih okur (1) zikir ider (2) dervişleri
 Tersâlar tevbeyle gelir taht (3) ısları zebun olur
 Dağlar taşlar secde kılur göriceğiz dervişleri
 985. Derviş okı ırak atar hiy dimedin cana utar
 Gafil olman yeter dutar hor görmegil dervişleri (4)
 Ol Fahr-i âlem Mustafâ sıdkı bütün ıfıkı safâ (5)
 İster isen andan vefâ incitmegil (6) dervişleri (7)
 İncidesin âh ideler ömrin günin (8) kurudalar
 Gözsüz olasin yideler tâ bilesin dervişleri
 Yir gök ider hırka hakı himmetleri olsun baki
 Çün (9) pâdişah oldı sâki esrüdiser (10) dervişleri
 Gökden inen dört kitabı günde bin kez okur isen .
 Vallah didar görmeyesin sevmez isen dervişleri (11)
 990. **Yunus** aydur bu ıfık geldi ölmüş cañum diri kıldı
 Sen ben demek benden (12) kaldı göriceğiz (13) dervişler

LXV

- Bir suâlüm var sana iy dervişler (1) ecesi (2)
 Meşâyih ne buyurur yol haberi nicesi

Virgil suâle (3) cevâb dutalum olsun savâb (4)

Şu'le kime gösterür ışk evinün bacası

Evvel kapu şeriat emr-ü nehyi bildirür

Yuya günahlarını her bir Kur'an hecesi

İkincisi tarikat kulluğa bel bağlaya

Yolu toğru varanı (5) yarlıgaya hocası (6)

995. Üçüncüsü ma'rifet can gönül gözin açar

Bu (7) ma'ni sarayına arşa değin (8) yücesi

Dördüncüsü hakikat ere eksik bakmaya

Bayram ola gündüzi kadir ola gicesi

Bu şeriat guc olur tarikat yokuş olur

Ma'rifet sarplıkdurur hakikatdur yücesi (9)

Dervişün dört yanında dört ulu kapu gerek

Kancaru bakar ise gündüz ola gicesi (10)

Ana iren (11) dervişe iki cihan keşfolur

Omun sıfâtun öger ol Hâceler Hâcesi (12)

1000. Dört hâl içinde derviş gerek siyâset çeke

Menzile irmez kalur yol-eri yuvacası (13)

Kırk kişi bir ağacı dağdan gücin (14) indire

Ye bunca mürid muhib sırat nice geçesi

Küfrin atarken sakın îmânun urmayasın (15)

Yohsa sırsın güveci sebil olur güveci (16)

Dört kapudur kırk makam yüzaltmış menzili var

An'erene açılır velâyet derecesi

Âşık Yunus bu sözi muhâl (17) diyü söylemez

Ma'ni yüzün gösterür bu şâirler kocası

LXVI

1005. Bir sâkiden (1) içdük (2) şarab arşdan yüce meyhânesi

Ol sâkinün mestleriyüz (3) canlar anun peymânesi

İşk odına yananların külli vücûdı nûr olur (4)

Ol od bu oda benzemez hiç belürmez zebânesi

Bizüm meclis mestlerinin demleri Enel Hak olur (5)

Bin (6) Hallâc-ı Mansur gibi anun kemin (7) dîvânesi

- Ol meclis kim (8) bizde vardır anda (9) ciğer kebâb olur
 Ol şem'a (10) kim bizde yanar ay-u güneş pervânesi (11)
 Bizüm meclis bekrileri (12) şol (13) Şâh-ı Edhem gibidür
 Belh şehrince yüzbin ola (14) her gûşede vîrânesi
 1010. Yunus bu cezbe (15) sözlerün câhillere söylemegil
 Bilmez misün câhillerin nice geçer zemânesi (16)

LXVII

- Dilsüzler (1) haberini kulaksuz dinleyesi
 Dilsüz kulaksuz sözün can gerek anlayası
 Ayıtmadın anladuk (2) anlamadın eyledük (2)
 Gerçek erün bu yolda yoklukdur sermâyesi
 Biz sevdük âşık olduk sevildük ma'suk olduk
 Her dem yeni doğaruz bizden kim usanası (3)
 Yetmiş iki (4) dilcedi araya sınır düşdi (4)
 Şöyle bitüri bakduk yirmedük âm-u hası (5)
 1015. Yunus istersen velî (6) yirde gökde toptolu
 Her bir taşun dibinde bin İmran oğlu Mûsî (7)

LXVIII

- Nice bir besleyesün (1) bu kadd ile kâmeti (1)
 Düşdün dünya zevkine unuttun kıyâmeti
 Toprakdan yaradıldun (2) yine toprakdur yirün (2)
 Toprak olan kişiler nider bu alâmeti (3)
 Uslu degül delidür (4) yüce saraylar yapan (4)
 Âkibet vîrân olur cümleñün imâreti (5)
 Duruş (6) kazan yi yidür bir gönül ele getir
 Yüz ka'beden yeğrekdür bir gönül ziyâreti (7)
 1020. Kerâmetüm var diyen halka salusluk satan
 Nefsün müslümâñ itsün var ise kerâmeti
 Nefsi müslüman n Hak yola doğru varur (8)
 Yarın ana olısar (9) Muhammed şefâatı
 Yüzbin peygamber gele hiç şefâat olmaya (10)
 Vay eger (11) olmaz ise Allah'un inâyeti

Yunus imdi sen dahı gerçeklerden olıgör (12)
Gerçek irenler imiş (13) kamunun ibâdeti (13) (14)

LXIX

- Düşd'önüme hubbül vatan gidem hey dost diyi diyi
Anda varan kalur heman kalam hey dost diyi diyi
1025. Gele şol Azrâil duta assı kılmaz ana ata
Binem şol ağaçdan ata gidem hey dost diyi diyi
Halvetlerde meşgul olam dâyim açılam gül olam
Dost bağında bülbül olam ötem hey dost diyi diyi
Şol bir biş on arşun bizi kefen ideler eğnüme
Dökem şol dünya tonların giyem hey dost diyi diyi
Mecnûn oluban yürüyem yüce tağları bürüyem
Mum olubanı eriyem yanam hey dost diyi diyi
Günler giçe yıl çevrüle üstüme sinlem (1) ubrula
Ten çüriye toprak ola tozam hey dost diyi diyi
1030. Yunus Emre var yolına münkirler girmez yolına
Bahrı olup dost göline talam hey dost diyi diyi

İ, I HARFINDAKİ NOTLAR ve NÜSHA FARKLARI

I:

B. Râif'in divaniyle (70.b) Fâtih (204.b - 205.a) nüshasında ve Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 31) vardır.

(1) virür isem: Fâtih, (2) Meger Hak'dan: Ritter, (3 - 3) şana âşık oldu: Râif, (4) kimseler: Fâtih, (5) ışka: Fâtih, Ritter, (6 - 6) şikâyetüm yokdur: Fâtih (vezin bozuk), (7 - 7) âdem degül: Fâtih, (8) (Bu beyit, Râif'te yoktur), (9) virdi: Râif, (10) kaldı: Râif (vezin bozuk); Bir niçeler kaldı mahrum: Fâtih (vezin bozuk), (11) bir nazar: Ritter; nasîbî: Fâtih (vezin bozuk, kafiye yok), (12) bir uludan nazardur âşık canlar irenlerdür: Fâtih (vezin düşük); Işk bir ulu nazardurur gönüllerde dîdardurur: Râif, (13) Işkı olmayan gönüller divânedeür şehr: Râif (mânâ bozuk), (14) sâz: Fâtih, (15 - 15) nazar iriceğiz gülzar: Fâtih, (16) Hak yarattı: Ritter, Fâtih, (17) Yiri göki ol Muhammed: Ritter; yir-ü göki ol Ahmed'ün dostluğına: Fâtih, (18) delil oldu: Fâtih, Ritter, (19) gerçek âşık: Râif.

II:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih (205.a - 206.a) nüshasındadır.

(1) yetmez (yinmez, olacaktır).

III:

Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 32).

(1) (B: Hüsnü); buldum: Ritter, (2) Bî mekânım ben ci-handa anuncün: Ritter (vezin düşük).

IV:

Nûru Osmânîdeki mecmuada (183.a) ve yeni yazmalarda bulunan bu şiirin Yunus'a aidiyeti biraz şüphelidir.

V:

Prof. Ritter'in mecmuasiyle (28 - 29), Yahya Efendi'de ve yeni yazmalarda vardır.

(1) usludur: Yahya, (2) Işkı niçün virdi yele: Ritter, (3) Işktan dertlü olanların: Ritter (vezin ağırlaştığı gibi "olanla-

run,, kelimesi de tekerrür ediyor. Yahya Efendi'de yazdığımız gibidir); (4) Bilmesün: Yahya.

VI:

Eski yazmalardan B. Râif'in divaniyle (73.a) mecmuasında vardır (5.a - b).

(1) Râif'in divanında yoktur. B. Hüsnü'nün divanından aldık; (2) oldum: R. M., (3) Yakayun: R. M., (4) Râif'in divanında yok, mecmuasında ve B. Hüsnü'de var; (5) Râif'in divanında yok, mecmua ile B. Hüsnü'de var; (6) Yine mestolmuşam gülzâre karşı: Bay Hüsnü; Yine mestolmuşam dost badyasından: Bizdeki yeni yazma, (7) Yine pür şevku zârem yâre karşı: B. Hüsnü, (8) Garibçe: R. M., B. Hüsnü ve bizdeki yazma, (9) Gülerem söylerem şol yâre karşı: B. Hüsnü. (10) kaldım: R. M., (11) gurbette: Râif.

VII:

Prof. Ritter'in mecmuasında ve yeni yazmaların bir kısmında vardır (S: 27 - 28).

VIII:

Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 32 - 33) ve yeni yazmaların bazısında vardır.

(1) bıdum? : Ritter, (2) Şöhrete: Ritter, (3) (Ritter'de bu kelime yoktur ve vezin bozuktur); (4) ay: Ritter (vezin düşük ve mânâ yok).

IX:

Râif'in divaniyle (37.a) Fâtih (191.a - 192.a) ve Yahya Efendide ve Nûru Osmânî'de (182.b) var.

(1) Ol dost benden yana hiç bilmezün: Fâtih; Sol ma'suka benden yana: Nûru Osmânî (vezin bozuk), (2) bilmezem: Râif, (3) giderdibilem: Fâtih, (4) Bin dürlü: Râif, (5) kapdı: Râif, (6) sarı: Fâtih, (7) Sabır sermâyesini: Fâtih, (8) Benüm ol dildâr ile tan degül bunca işüm: Nûru Osmânî, (9) Canuna can bağışlar şol dostumun nevahtı: Fâtih, (Nûru Osmânî'de bu mısra' tamamıyla bozuktur); (10) Bu iş varına gövmez bu günki dem: Fâtih; Bu ışk yarına gövmez belki bile: Nûru Osmânî. (11) Yunus dost mürüvvetün ırmaya kendözünden: Fâtih; Yunus dostun mürveti kendözünden ırmaya: Nûru Osmânî, (12) uydurdı: Râif (kafiye yok), şuna suyakdı: Nûru Osmânî.

X:

Yahya Efendi nüshasında.

XI:

Prof. Riter'in mecmuasında (S: 31) ve bazı yeni yazmalarda vardır.

XII:

Fâtih (183.a - 184.a) ve Yahya Efendi nüshalariyle Nûru Osmânî'deki mecmuada (194.b) vardır.

(1) Kaçan ol dilber benüm gönlüme tudaş oldu: Fâtih (vezin bozuk), (2) Aldı usumı aklımı gönlüme: Fâtih (vezin düşük); Gitdi ana elüm usum aklum ana: Yahya, (3 - 3) kimdür begi bu ikiden: Nûru Osmânî, (4) dırtuşuğum: Yahya, (5 - 6) (Bu iki beyit, yalnız Yahya Efendide vardır); (7 - 7) karşumda görürem anı: Nûru Osmânî, (8) Hergiz dolunmaz gözüm-den genci gözüme tuş oldu: N. O. (9 - 9) sataşdum ben ol dirlüge: N. O., (10 - 10) oldum içürmez aş oldu: N. O., (11) (Bu beyit, yalnız N. O. de var); (12) (Bu beyit, N. O. de yok), (13) Sakın kim ışkun odından sıçratmayasın kimseye: N. O., (14) âlem içre o fâş oldu: Yahya.

XIII:

(1) Dost senün ışkun odı ciğerüme dayandı (R. M.).

Eski yazmalardan yalnız B. Râif'in mecmuasında (15.b) ve yeni yazmalarda vardır. Yunus'un olduğu besbellidir.

XIV:

Fâtih (195.b - 196.a) nüshasıyla Yahya'da, Ritter (S: 28) ve N. O. deki mecmualarda (182.a) vardır.

(1) Ezeliden vardı: Fâtih, (2) Eşkeritmedüm kimseye: Fâtih, Ritter (vezin bozuk), (3) Yir-ü gök: Fâtih (vezin bozuk), (4) (Bu beyit, Ritter'de yoktur. Bu mısra' N. O. de pek bozuktur), (5) odi: Ritter (Bu kelimeyi bizdeki yazmalardan aldık. Bu beyit, Fâtih ve N. O. de yoktur), (6) Hükmile: Ritter, (7) bilür ol odi: Ritter, (8) (Bu beyit, N. O. de yok), (9) Işk çengine düşenün melâmet olur canı (işi: N. O.): Fâtih.

XV:

B. Râif (59.b - 60.a). Fâtih (192.a - 193.a) ve Yahya nüshalariyle Nûru Osmânî'deki mecmuada (186.b) vardır.

(1) Bu: Nûru Osmânî, (2) köprüsi uş bizi: Nûru Osmânî, (3) ol: Râif, (4) Değme harif geçmez köprüvi: Nûru Osmânî, (5) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (6) Lâin itdi (indi?) öküzi: Nûru Osmânî, (7) (Bu beyit te Fâtih'te yok), (8) tas balığı: Nûru Osmânî, (9) Balık götüren denüzün bünvadam yilden kodı: Râif (vezin bozuk), (10) Dost ile bazar itdi dost etegünü

tutdı: Nûru Osmânî, (11) (Bu beyit, Râif'te yoktur), (12) Cehennem key karanu cehennem tahtesserrâ: Râif, (13) ayruk sormak: Râif, (14) (Bu beyit, Nûru Osmânî'de yoktur), (15) İşıtdün Meryem oğlu dosta varur iken: Râif (vezin düşük); Ol Meryem oğlu İsâ dosta gide yürürdi: Nûru Osmânî, (16) Görün yarım iğneyi: Nûru Osmânî, (17) imdi: Fâtih, (18) severem: Râif, (19 - 19) seven âşıklar: Nûru Osmânî.

XVI:

B. Râif (34.b - 35.a), Fâtih (190.b - 191.a) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) Geridürür yokluktan kamularun varluğu: Fâtih, (2) anundur: Râif, (3) Yetmiş: Fâtih, (4) olmadı: Fâtih, (5) bildiler bunlar peygamberlüğü: Râif, (6) yola: Fâtih, (7) elünde kalmaz dünya berhurdarluğu: Râif.

XVII:

Yeni yazmaların bazılarında ve Yahya Efendi nüshasında bulunan bu şiirin Yunus'a âidiyeti bizce şüphelidir.

XVIII:

B. Râif (21.b - 22.a), Fâtih (179.b - 180.a), Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî'deki mecmuada (185.b) vardır.

(1) bilürem: Fâtih, (2) kimdigün: Fâtih, (3) geçürirse: Râif, (4) açan: N. O., (5) kendü (kendi) siler dost gözümü: Fâtih, Yahya, (6 - 6) dost didârun gördüm iyan: Fâtih, (7) Bu ilm-i hikmeti duyan ider buna dek azimi: Râif, (8) Her dem dost yolın bulmayup gizlü mâni şerheyleyüp: Fâtih; Gözüm dost boyun boylayup gizli sözi şerheyleyüp: Yahya; Her dem dosta söz söyleyüp gizli sözler şerheyleyüp: Nûru Osmânî, (9) âşik: Fâtih; harif: N. O., (10) irdün: N. O., (11) virdün: N. O. (12 - 12) bubenüm derd-ü süzümü: Yahya, Râif, (13) Derd âşıklara dermandum: Fâtih, (14) Kadir-u kudret üni dir işidenler: Yahya, (15) berü: Yahya, (16) göstereyim: Râif, (17) İşbu: Yahya, N. O., (18) bu râzımı: Râif, Yahya, (19) dutar: Râif, (20) Ey Yunus imdi söyle hâk münkirleri sana dak: N. O. (vezin düşük), (21 - 21) dutsun duzumu: Raif (Yanlış).

Bu şiirden Yunus'a "namaz kılmıyor,, diye ta'nedildiğini, ona kâfir dendiğini anlıyoruz ki bu anlayış, onun mensub olduğu zümre hakkında "Yunus Emre,, adlı eserimizde verdiği-miz malûmatı teyit eder.

XIX:

Fâtiḥ (183.a), Yahya Efendi'de var.

(1) Beytül ma'mûre: Yahya, (2) (Bu beyit, Yahya Efendi'de yoktur), (3) (Bu da yok), (4, 5) (Bu beyitler, her iki nüshada da yok; yeni yazmalarda var), (6) yakdılar: Yahya.

XX:

Bu şiir de yeni yazmalardadır. En doğru olması lâzım gelen şekli, birkaç metni karşılaştırarak yazdık.

XXI:

B. Râif'in divaniyle (4.a) Yahya Efendi nüshasında ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (191.b) vardır.

(1) ister idüm: N. O., (2) o: N. O., (3) sûrete: N. O., (4) (Bu kelime, Râif'te yok ve vezin düşüktür. Bu beyit, N. O. de yoktur, (5 - 5) olmuştur kânı: Râif (vezin bozuk), (6) Bir gör nice kayırur: N. O., (7) sorar: N. O., (8) Yunus imdi sen senden ayru degül hem candan: Râif; Yunus gel imdi senden iste sen ayru degül: N. O., (9) Sende bulamaz isen: N. O.

XXII:

Yeni yazmalarda ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (183.a) bulunan bu şiirin en doğru olması lâzıme gelen şeklini, birkaç metni karşılaştırarak yazdık. Metinler, eski olmadığından nüsha farklarını göstermeyi lüzumsuz bulduk. Gösterseydik nüsha farklarını tesbit etmiş olmayacak, küçük bir galâtnâme tertip etmiş olcaktık. N. O. deki mecmuada:

Yir altına varur ise ayru degül âşık canı

Sorın cümle âşıklara kıldan kıla bilür anı

matla'lı şiirle birleştirilmiş bulunan bu şiir, Yunus'un şiirine benzer.

XXIII:

Eski yazmalardan yalnız Râif'in (15.b - 16.a) nüshasında vardır.

1, 2, 3, 4, 5 ve 6 numaralı beyitler, Râif'in nüshasında yoktur. Yeni yazmalardan ve bilhassa B. Hüsnü'nün divanından yazdık.

XXIV:

"Risaletün nushiyye,, nin bir hulâsası olan bu şiir, eski yazmalardan Râif'in divanında (28.b - 29.a) ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (129.b) vardır.

(1) âbâdânî: N. O., (2) bakagörür: N. O., (3) hassa: N. O., (4 - 4) kimseye değmez: N. O., (5) (Râif'te "bu,, yoktur ve ve-

zin düşüktür), (6) akıldur başun: Râif, (7) akla: N. O., (8) Ne-
fis yana bilmez isen nazarunda oldı fânî: N. O., (9) bakagörür:
N. O., (10) sorar: N. O., (11) göyne yanadursun: N. O., (12)
Ustan: N. O., (13) üstâd-ı: N. O..

XXV:

B. Râif (5.b), Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî'-
deki (183.a) ve Prof. Ritter'deki mecmualarda (S: 30) vardır.

(1) ider: Râif, (2) ıskundan: Râif; nefsünden: Nûru Os-
mânî, (3) gönlünden: Yahya, (4) gide: Ritter; tura Yahya, (5)
bu sözün: Yahya, (6) zahmanını: Ritter; zehmanını: Yahya;
Kur'anını: Râif; (Bizdeki yeni yazmada Rahmanını'dır ve doğ-
rusu da bu olacaktır), (7) bu: Yahya, (8) kime kim uğrar ise:
Yahya; Kime ki yoldayise: Ritter, (9 - 9) yıkar tahtdan: Yahya
(Bu beyit, Nûru Osmânî'de yoktur), (10) (Bu beyit, eski yaz-
malardan yalnız Yahya Efendi nüshasında vardır), (11) Ley-
li'yle Mecnun'ın işi: Ritter (Vezin bozuk), (12) Zemân bî vefâ-
ları cefâ kılur Yunus'a: Yahya; Zemâne vefâları cefâ kılur:
Ritter; kılar: Râif.

XXVI: Eski yazmalardan yalnız B. Râif'in nüshasında
(60.a - 60.b) vardır.

XXVII:

Ritter'in mecmuasında (S: 29 - 30), Râif (27.a), Fâtih
(178.b - 179.b) ve Yahya Efendi nüshasında vardır.

(1) aydayım: Râif; ayıdam: Yahya; aydayın: Fâtih, (2)
Resmidürür âşıkların: Fâtih, (3) önünde: Râif, (4) Minnet
dutar cümle âşık canını ısk alasını: Râif, (5) Lâyık değüldür
değme can dost yolunda harcolmağa: Râif, (6) Ümid dutar
cümle âşık dostu kurban olasını: Râif (Bu ve bunden evvelki
beyit, Yahya Efendi'de yoktur), (7) yine: Yahya, (8) Bilme-
mişin bu kamusu senden girü kalasını: Râif, (9) Kamusundan
ışk ayırur: Fâtih (Bu beyit, Râif'te yoktur), (10) Dostdan ya-
na giden kişi kendüden el çekmek gerek: Râif; kendözünden
geçmek gerek: Fâtih, Yahya, (11) şârını: Fâtih, (12) yıkar:
Ritter, (13) Değme kişi ne biliser dost meclisi kandaluğın:
Yahya; Sûret gözi ne göriser dost meclisi kandadurur: Fâtih;
Sûret gözi ne göriser ısk meclisi kandaluğın: Râif, (14) bir
nesne: Râif, (15) nesne sevmeye sen iy Yunus: Yahya, (16) Bil-
mez misün gayretsüze dost-u düşman gülesini: Râif; Bilmez
misün kamu âlem dostdan yana gidesini: Yahya.

Bu şiir, $8 + 8 = 16$ heceye uymakla beraber birçok cüz'ü

"müstef'ilün,, e de uyuyor. "4 müstef'ilün,, le yazılmış, kopya edilirken yanlış yazılma neticesi bozulmuş olsa gerek.

XXVIII:

Prof. Ritter'in mecmuasıyle (S: 29) Nûru Osmânî'deki mecmuada (182.b) ve yeni yazmalarda vardır.

(1) Müselmanlar: N. O., (2) yakduğunu: Hüsnü; Işka tevbe idenlerün kim görmüşdür bitdüğünü: N. O., (3) yetdüğünü: N. O., (4) öğrenimeyen: N. O., (5) (Bu kelime, Ritter'de yok ve vezin düşük), (6 - 6) güheri niçün satar: N. O., (7) tende: Hüsnü, (8) Uşde Yunus miskin aydur: N. O., (9) Inanmayan işbu söze: Hüsnü, (10) Bunı anlamayan bilmez ma'ni nite gitdüğünü: N. O..

XXIX:

Mahlâs beyti olmıyan ve yalnız Râif'in divanında bulunan bu şiirin Yunus'a aidiyeti şüphelidir. Belki Aşık Paşa'nındır (11.a).

XXX:

Bazı yeni yazmalarla Yahya Efendi nüshasında bulunan bu şiir, bizçe Yunus'undur.

(1) Hayvandurur anun gibi öküş âdem tağda yürür: Yahya (kafiye yoktur, yazdığımız, B. Hüsnü'nün divanındaki şekildir. Birçok cüzüleri "müstef'ilün,, e uyan bu şiirin, aruzla yazılmış ve kopya edilirken müstensihlerin hataları neticesi bozulmuş olduğunu zannediyoruz).

XXXI:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih nüshasındadır (199.b - 200.b).

(1) (Bizdeki yazma; Fâtih'te "Yürü var epsem ol simsarluk satarsın,, şeklindedir ve vezin düşüktür, (2) niçün Kasemnâ: Fâtih (Nahnü Kasemnâ olacaktır).

XXXII:

B. Râif (9.b), Fâtih (197.b - 198.a), Yahya Efendi nüshalarıyla Ritter'de (S: 32) ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (191.a) vardır.

(1) Müsküli çok bu: Râif, (2) Tert'ibi çok: Râif, (3) yolun: Fâtih, (4) burak: Râif, (5 - 5) çok eksük gerek gerek: Râif; eskik gerek çok gerek: Yahya, (6) varası: Fâtih, (7 - 7) çok var durur bu yolda: Râif; İman aldaticılar bilün: N. O., (8) Yüzbin riâyâ cerisi harami var bu yolda: Râif; yetmişbin rivâ cerisi vardur bilün bu yolda: Yahya (vezin bozuk), (9) Toğru

mancınığını: Yahya; Toğrluk mancınıkı toğrı tokundi meğer: Râif, (10) İstiğfâr topiyle yıkıldı: Râif; Toğrı vardı atıldı yıkıldı: Fâtih, (11) sûret: N. O., (12) sıfât imiş: Fâtih; zaif imiş: Yahya, Râif, N. O., (13) âşikun: Râif, (14 - 14) Hak Çalab anı sever: Fâtih; Çalab da anı sever: N. O., (15) yazar: Fâtih, Yahya, N. O.; İki cihandan yazar: Ritter, (16) ol erün sermâyesi: Ritter, Yahya, N. O., (17) Yunus imdi salâdur gel gidelüm yoklğa: Ritter, Fâtih, Yahya, (18) Göz eğer lâyük ise hak dîdâra bakası: Ritter; Gözlerün lâyük ise dost didârün göresi: Fâtih, Yahya; Tâ bulasun dün-ü gün didarunda bakâsi: Nûru Osmânî.

XXXIII:

Fâtih (203.a - 203.b) nüshasıyle B. Râif'in mecmuasında (16.b) vardır.

(1) Azrâil seni komaz kanı can alâmeti: R. M., (2) Sanma kalasın bunda bir gün varasın anda: R. M., (3) kopınca: R. M., (4) (Bu beyit, R. M. de yoktur), (5) Zebânîler geleler sorı hisab soralar ★ Tartışuban yortalar figanlar ola katı: R. M., (6) (Bu beyit, Fâtih nüshasında yoktur), (7) ana bakmaya kıza: R. M., (8) başa: Fâtih, (9) Yunus günahun çokdur sen ağlarısın hakdur ★ Yarın bize gerekdür Muhammed şefâati: R. M..

XXXIV:

Râif (3.b - 4.a), Fâtih (194.a - 195.a), Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) bunda: Râif, (2, 3) bunda: Râif, (4) Sûretüme: Yahya; Sûretüme can olanı kimdürür bildüm ahı: Fâtih (vezin düşük), (5) İsteyüp bulmazdum anı: Râif; İsteyüben bulamazam: Fâtih, (6) seçmezem: Yahya, (7) Bile benümledür bile ayru degül halden hale: Yahya, (8) Uzak: Yahya (bu beyit, Râif'te yoktur), (9) (Bu mısra', Râif'te çok bozuktur), (10) (Bu beyit, yalnız Fâtih'te vardır), (11) Mansur idüm ben bir zaman uş yine geldüm bunda ben: Yahya; Mansur idüm ben ezelde anın için geldüm bunda: Fâtih, (12) Yak külimi savur göke ben: Fâtih; Yandır oda savur külüm ben: Yahya, (13) Ne oda girem: yakılam: Yahya, (14) asılam: Yahya, (15) Feragat işüm bitirdüm: Yahya, (16) şimdi benüm: Yahya, (17) Yirden göke maşırık mağrıp şarkdan garba daldum ahı: Râif; Yirden göke mağrıp maşırık yire göke doldum ahı: Fâtih, (18) kılmaz: Yahya, (19) sûretüm: Yahya, (20) (Bu beyit, yalnız Fâtih'te vardır).

XXXV:

B. Râif (29.b - 30.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî'de (190.a) vardır.

(1) ben: N. O., (2) bu yola: N. O., (3) gönülden: Râif, (4) ben menzile: N. O., (5) yüzünü: Yahya Efendi, (6) Anlayana gevher sözdür sarraflara: N. O..

XXXVI:

Bazı yeni yazmalarla B. Hüsnü'nün divanında bulunan bu şiir, bizçe Yunus'undur.

XXXVII:

Eski yazmalardan yalnız B. Râif'in nüshasında (72.a) vardır.

(1) (B. Hüsnü nüshası). Bilmezsün hâtırı soran Kâ'be ziyâret eyledi: Râif, (2) (B. Hüsnü nüshası). Bu ışka beni Allah delâlet eyledi: Râif (Vezin düşük).

XXXVIII:

B. Râif (62.a - 62.b) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî'deki mecmuada (191.b) vardır.

(1) sırrı sendedür sor: Nûru Osmânî, (2) (Bu beyit, Yahya Efendide yoktur), (3 - 3) kimdür gör imdi: N. O. (Bu beyit, Râif'te yoktur), (4 - 4) sana sen gel seni bil: Yahya, (5) (Bu beyit te Râif'te yok), (6) (Bu beyit, Yahya Efendi'de yoktur), (7) mülkünü: Nûru Osmânî, (8 - 8) birdür: Nûru Osmânî, (9 - 9) yüz yüzbin: Yahya, (10) dal: Râif.

XXXIX:

Yahya Efendi nüshasında ve yeni yazmaların bir kısmında vardır. Bizdeki yazmadan yazdık, Yunus'un olsa gerek.

XL:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih (202.a - 203.a) nüshasında var.

(1) (Vezin bakımından "yaradup,, olsa gerek), (2) eyleme (Vezin dolayısıyla "eleme,, okunacak).

XLI:

Râif'in (24.a) divaniyle Fâtih (180.a - 181.a) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) Çalab viribiye sana: Fâtih, (2) görüne gözüne: Fâtih, (3) emâneti ıssı diler tapşuraym: Fâtih; ilteyin: Yahya, (4) Alup senden emâneti ölçegöre fersengini: Râif; Senün senden emânetin alup ölçe fersengini: Yahya, (5 - 5) gözünü kuruyuş sala: Fâtih, (6) Veballer: Fâtih, (7) var ise: Fâtih, (8)

haşa: Fâtih, Yahya, (9) sinün: Fâtih, (10) sinlükde: Fâtih, (11 - 11) Yumalar dünyânun hâk-ü sengini: Fâtih, (12) eyle-yüp: Yahya; Çok ah idüp söyleyesün pişmanlığının nengini: Fâtih, (13 - 13) imdi tevbeye gel can sendeyken eyle amel: Fâtih, (14) işk ile gel kuşanğör: Fâtih.

XLII:

Râif (58.a - 58.b), Fâtih (187.a - 188.a) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1 - 1) başdan çıka: Yahya, (2) seni: Râif, (3) (Bu beyit, Fâtih'te yok), (4) Ne dil ile aydıbilem: Yahya, (5) Ben nicesi aydıbilem cemâli tertibün anun: Fâtih, (6) Kim can dudağıdur dadan: Fâtih, (7) (Râif'in nüshasıyla diğer nüshalarda bu kelime "kılıncı, yazılmış. Bizdeki yeni yazmada "keleci,, dir ve doğrusu da budur), (8 - 8) dâima anun: Fâtih, (9) Her nereye varur ise ol şirin huylu dilber: Fâtih (vezin düşük); Her kancaru vurur ise işbu şirin hulkıyile: Yahya, (10) Yetmiş iki millete ol geçürür dirler nâzını: Fâtih; sözüni: Râif, (11) Kişi kendü kekiyile dostâ lâıyk olmaz imiş: Fâtih (vezin bozuk), (12) Mahabbet burcunda ol kor: Fâtih (vezin bozuk), (13) Âşık gerekdur müdâm ola kand'olursa hoşdam ola ★ Mahabbet burcunda komuş âşıklarun yıldızını: Yahya (vezin bozuk), (14) Cansuzlara: Yahya, (15) (Bu kelime yazılmamış: Fâtih), (16) gönlünde gizlü: Fâtih, (17) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (18) Eger zühre görseyidi Yunus seni sevdiğini: Râif; Eger zühre görseyidi Yunus göziyle gördüğün: Yahya, (19) Terkidedi işretini unuda cümle: Râif; Terkeyleye işretini unuda cümle: Yahya.

XLIII:

Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 35 - 36), Yahya Efendi nüshasında, Nûru Osmânî'deki mecmuada (193.a - 193.b) ve yeni yazmalarda vardır.

(1) aşmaz: N. O., (2) Her kandayısan gönlüm tolusın: Ritter (vezin bozuk); Nireye varursam gönlüm tolusın: Yahya (Bizdeki yazmadan yazdık), (3) bundan : Yahya, Hüsnü, (4) Nişan istemen bî nişandan: Ritter (vezin bozuk); Nişan yoktur bî nişandan: Yahya (B. Hüsnü'nün divanından yazdık), (5) ben ben: N. O. ; ben bir delüyem: Hüsnü, (6) gezer: Yahya; boşdurur: Hüsnü, (7) Kim kadem basa: Ritter (vezin bozuk; bizdeki yazmadan), (8) (Yahya'da yok), (9) Kime deg-diye devlet nazarı: Yahya; Kime dokundısa ol dost nazarı:

Hüsnü, (10) Lâcerem maksudı bundan ileri: Ritter; Kime dî-dâr güninde şu'le değdiyse: Ritter (vezin bozuk; Hüsnü'den yazdık; Yahyada yok), (11) Yalnız Ritter'de var), (12) Ritter, Yahya ve N. O. de yok), (13) (Ritter, Yahya ve N. O. de bu beyit de yok), (14) Kalmadı din diyânet vardı bende: N. O. (vezin bozuk), (15) Bu nice mezhebdür dinden: Yahya (vezin yok), (16) (Bu beyit de Yahya'da yoktur), 17) Nâgâh Yunus gözi tuş oldu dosta: Yahya, (18) Kul oldu ol kapuda astandan: Yahya (vezin bozuk).

XLIV:

Râîf'in divaniyle (5.a - 5.b) Prof Ritter'de (S: 28), Yahya Efendi'de (yalnız bir beyti) ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (191.b) vardır.

(1) Yüri gönül: Râîf (N. O. de bu mısra' çok bozuktur), (2) Söyleme dinme kimseden: Nûru Osmânî, (3) gamdan gus-sadan: Râîf, Ritter, (4) seni: N. O., (5) alışın: N. O., (6) emin olasın: Ritter, N. O., (7) Tolu getir ışk kadehin yıl on'ki ay sarhoş yüri: N. O. (Nûru Osmânî'de bu şiirin 2 nci beytiyle 5 inci beyti yoktur ve bu beyit, görüldüğü veçhile 5 inci beyitle karışmıştır), (8) olmağı: Ritter, (9) imdi: N. O., (10) Sohbetlere: N. O..

XLV:

B. Râîf'in divanında 33.b) ve (61.a - 61.b) de bazı farklarla iki yerde ve Yahya Efendinin divanında vardır.

(1) (Bu msraı, bizdeki yazmada n aldık, Râîf'in nüshasında vezin bozuktur ve şu tarzdadır: Yalan söyler âşık degül gözin senden iran kişi), (2) fenâya aldanmaya ol bekânun kaydun yiye: Yahya, (3) (Bu mısraı da bizdeki yazmaya göre aldık. Râîf'te şu tarzdadır: Zihî devletlü can anun yüz agıla varan kişi. Yahya Efendi'de de şöyledir: Zihî devletlödür canı yüz agıla varan kişi), (4) (Bu beyit, Râîf'in nüshasında yoktur), (5) her: Yahya; (6) geçer: Yahya, (7) içer: Yahya, (8) Canun dosta: Yahya, (9) dosta gönlün viren: Yahya, (10) (Bu şiir, B. Râîf'in nüshasında bir kere daha yazılmıştır. Bu beyit, birincisinde yoktur). (11) (Râîf'in nüshasında bu şiirin ikinci metninde bu beyit, şu tarzdadır: Terkide fâsid işleri iş idine dervişlüğü ★ Gözden akıdur yaşları dost haberin duyan kişi, (12) (Bu beyit, Râîf'teki ikinci metinden alındı), (13 - 13) ere boyun viren: Yahya, (14) Yunus aydur Hak kandadır

kand'ister isen andadur ★ Ma'suk ile seyrandadur gerçek âşık olan kişi: Râif, II nci metin.

XLVI:

Fâtih (189.a - 189.b), Râif (52.b - 53.a), Ritter'in mecmuası (S: 30), Yahya Efendi ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (192.b) var.

(1) sarar isen: Fâtih, N. O., (2 - 2) degül dostın: Râif, (3) Mahrumdur iki cihanda bellü bilün dostuz kişi: Râif, Ritter; Bellü bilün hiç nesnedür bu cihanda dostuz kişi: Fâtih, (4) diyü canun: Fâtih, (5) Ol demde Hakk'a irdi unutdı: Yahya; Ol vaktın ol dosta ire unuda: Fâtih, (6) denüzün dutuşdurur: Râif, Yahya; ıskundan âlem doldı her bir âşık andan oldu: Fâtih, (7) ger yorasın sen bu düşi: Râif; gel yorasan sen bu düşi: Fâtih, Yahya, (8) ısk şevkinden âlem oldu bir âşıklar anda (andan: Yahya, N. O.); geldi: Râif, Ritter; Dost ıskından âlem doldı her bir âşık andan oldu: Fâtih, (9) soldı: Râif, Ritter, Yahya, N. O., Fâtih, (10) Dostluk işi: Yahya; ısk iledür dostluk hoşı: Fâtih, (vezin bakımından en doğru olan bu şekli, bizdeki yazmadan aldık), (11) Nice diyeyin ben anı kabûl itmez: Fâtih, Râif; Ben nice diyeyin anı kabûl kılmaz: N. O.; Nice yarayam ben ana kabûl kılmaz: Yahya (itmez kabûl: Bizdeki yazma), (12) kıymet: Yahya, Fâtih, (13) ana lâıyk: Râif, (14) tuşı: Fâtih, (15) yol bulısardur: Fâtih, (16) kim: N. O., (17) (Bu beyit, Yahya Efendi'de yoktur), (18) (Bu beyit, Fâtih nüshasında yoktur; Râif, Ritter ve Yahya Efendi nüshalarında pek bozuktur; bizdeki yeni yazmadan yazdık), (19) Dostı seven âşıklara ıskdur durak canlara (vezin düşük: Râif; Dostı seven âşık gerek ıskdurur canlara direk: N. O., (20 - 20) kalanı he p şûr-u ekşi: Yahya, (21) Yunus imdi sen ben iken âşıklara ne ne sen-ü hen: Râif, Fâtih, (22) Yoklukdamıs dostı seven komaz ayruksı: Fâtih; Yoklukdurur anı seven koman ayruksı: Râif; Yunus imdi sen bir dükân âşıklara ne satuban ★ Yoklukdurur dostı seven ayruğı kamu sübaşı: N. O. .

XLVII:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih nüshasında (187.a - 187.b) vardır.

(1, 2, 3) (Fâtih't bu kelimeler yoktur ve vezin düşüktür; Bizdeki yazma).

XLVIII:

Eski yazmaların hiçbirinde olmıyan bu şiiri B. Hüsnü

nün divanındaki şekle göre yazdık. Yunus'un edası bulunmakla beraber Yunus'a aidiyeti hakkında kat'i bir şey söyleyemeyiz.

XLIX:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih nüshasında (196.a - 196.b) vardır.

L:

Râif (47.b), Fâtih (188.a - 189.a), Yahya Efendi nüshalarıyla Ritter (S: 33) ve N. O. deki mecmuada (185.a) vardır.

(1) Yaradan: Fâtih ("Kendü eyledi,, olması lâzım, "kendüden,, denirse vezin bozulur), Râif (2 - 2) yok gayri sen ben idük: Yahya, (3) (Bu beyit, N. O. de yok), (4) Toprağı kudretünden sûret-u hat bağladı: Fâtih; sûret hattı bağladı: Râif; Toprağı kardırdılar sûreti hat bağladı: N. O., (5) Toğurdu: Ritter; Durduğı: N. O.; Dört ferişte yuğurdu: Fâtih, (6 - 6) ondan Âdem: Fâtih; adın Âdem: Râif; ismin Âdem: Yahya; İsm-i a'zam: N. O., (7) kamu: Râif, (8) Kendüden: Yahya; Yaratdı: N. O.; Bu kamu hâs-u ârı: Fâtih, (9) Asıl ma'dendeyidük: Râif; Asl idük ma'den idük: N. O., (10) Ol kaygusuz cihandan bunda revan: Râif; Şol bî nişan cihandan şöyle nişan: Fâtih; Şol bî nişan cihanda şöyle revân: N. O., (11) yakmaz: Râif, (12) Bin bin kerem lûtf ile: Râif, (13) bir yire gider kim ne nicesi yeter: Fâtih; kimse nite iki dir: Yahya, N. O., (14) İki birdür bir biter: Fâtih; İki birdür bir yeter: Yahya, (15) (Bu beyit, Ritter'de yok), (16) dağutdı: Fâtih, (17) Seni ne bilen filân ne söyler ise yalan: Fâtih; Sen-ü ben ile kalan ne dutar ise yalan: Râif, N. O., (18) kalan: Râif, (19 - 19) ne eli var ne yeğın: Fâtih; ne ki gedâ var ne bay: Râif; ne gedâyı ne beğı: N. O., (20) giymegi: Fâtih, (21) Elest'de bile idük göz acduk belî didük: Râif. (22) Ayıdan Yunus adın cümle birden eyledi: Fâtih; Yunus ile gayreti kamu birden: Râif; Evvelde Yunus idük kamu: Yahya.

LI:

Fâtih (184.a - 186.a) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) Cün ana: Yahya, (2) (Bu beyit, Yahya'da yok), (3) zâhirin: Fâtih (vezin bozuk), (4) Bilmedi kim Âdem'ün için gevher eyledi: Yahya, (5) Âdem toprak yatmışdı ad' âlemi tutmuşdı ★ Fıkreyle gör İblis'i ya'ni hüner eyledi: Yahya; Âdem toprakda yatmışdı adı âlemi dutmuşdı ★ Fikrine bak İblis'in ya'ni hüner eyledi: Fâtih (Bu beyit, aynı beytin diğer

bir şekildir), (6) mekri görüp: Yahya, (7) iti: Yahya, (8) Uf: Yahya, (9) turup geldi geçdi güzer: Yahya, (10 - 10) devri bu idi Mûsî kavli: Yahya, (11) İşbu söz yavlak bana katı eser eyledi: Yahya, (12) Hak'la: Yahya, (13) kıla: Yahya, (14 - 14) işbu şu ne yirden: Fâtih, (15 - 15) Böyl'akarsa âlemi: Yahya, (16) İlerlik: Yahya, (17) gözinden: Fâtih (vezin bozuk), (18) Mukarreb idüm Mûsî ben Hakk'un dergâhunda: Yahya, (19 - 19) katı beter: Yahya, (20) neden: Yahya, (21 - 21) düşdi beni humâr eyledi: Yahya, (22) çün: Yahya, (23) hâcete: Yahya, (24) Hak ayıtdı Mûsî'ye unuttım emâneti: Yahya, (25) can fedâ Mûsî: Yahya, (26) Secde işidicek döndi inkâr eyledi: Fâtih (vezin düşük), (27) Ben tapsam tapa idüm ol vaktun tapa idüm: Yahya, (28 - 28) kalmadı hud toprağı: Yahya, (29) iş işleden: Fâtih, (30) yüridür: Yahya, (31) fuzullukdurur bizde: Fâtih, (32) Ne duydım işbu: Yahya, (33) sırrı esrar eyledi: Yahya, (34) azdırd'anı: Yahya, (35) Altı bin yedi yüz yıllık Âdem'i zikreyledi: Yahya (vezin bozuk), (36 - 36) söz muhtasar: Yahya.

LII:

Fâtih (183.a - 184.a) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) sığmadı: Fâtih, (2) Sudan buğu çıkardı: Yahya; Gevherden buğı çıkar: Fâtih, (3 - 3) kıldı üstünde: Yahya, (4 - 4) karara kalmadı: Yahya, (5) gökden: Yahya, (6) urugeldi: Yahya, (7) El götürü şol kadar: Fâtih; Elün götürüp şol dem: Yahya; (Şolukdem, bizdeki yazmadadır), (8) çünki: Yahya (9) didün: Yahya, (10) kulunu aziz kıldı: Yahya, (11) virür: Yahya, (12) Meger ol sultan lûtfı ana: Fâtih.

LIII:

Râif (48.a), Fâtih (189.b - 190.b), Yahya Efendi nüshalarıyla Ritter (S: 30 - 31) ve Nûru Osmânî'deki mecmualarda (190.b) var.

(1) Hak Çalab'un ıskı çün: Ritter; Ol Calab'ımın ıskı: Nûru Osmânî, (2) Gitmez hergiz gönülden hiç eksik olmaz dilden: Fâtih; Hergiz gitmez gözümünden (önümden: N. O.); hiç eksilmez dilümden: Râif, (3) nurına gözümü: Râif, (4) oturdu: Fâtih, (5, 6) (dahı; bu beyit, Nûru Osmânî'de yoktur), (7) İskdan geldi bir kadeh: Ritter. (8) canı: Râif; canımı mest eyledi: Yahya, (9) serhos: Fâtih, Hak Çalab'un sevâüsü bizi derviş eyledi: Râif, (10) Ben kaçan derviş olam tâ ki ana iş olam: Fâtih; Ben kaçam derviş olam ve lâkin ana kulam: Râ-

if; Ben kaçan derviş olam lâkin ana kul olam: Yahya, (11) Yüzün benüm gibi kul Hakk'a veriş eyledi: Ritter, (12) öğünür: Râif, (13) Yârenler: Nûru Osmânî, (14) ıška: Fâtih; ıskımız cuş eyledi: Ritter.

LIV:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih (193.b - 194.a) nüshasında bulunan bu şiir, Said Emre'nin aynı kafiye ve redifli şiirine çok benzer; fakat ikisi birdir denemez. Said'inki buna, yahut bu Said'inkine nazîre olacak (Bakınız. Abdülbâki Gölpınarlı: Yunus Emre - Hayatı - ; S: 245 - 246).

LV:

Fâtih (201.b - 202.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî'deki mecmuada (182.a) vardır.

(1) Yüründi: N. O., (2) Nefsüm bir ejdeha olmuş döndi bana hamlet'di: Yahya, (3) hey: Yahya, (4 - 4) hakikatdur yir indi: Yahya, (5) Kanâatı yâr iden: Fâtih, (6) uyma nefis dilegüne: N. O., (7) şâir dilinde: Yahya; şâir dilince aydur: N. O..

LVI:

Râif (42.b - 43.a), Fâtih, (191.b - 193.a), Yahya Efendi nüshalarıyla Ritter'de (S: 33) ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (193.b) vardır.

(1) Doldur kadehi ısk sarabından sun berü iy sâkî: Râif (vezin bozuktur); Doldur bize kadehi ışk...: Fâtih (vezin düşük); Doldur kadehi sun beri: Nûru Osmânî, (2) Ol denüzün içir bize k'andan içir: Fâtih; Ol meyden gerek bize andan: Râif (vezin düşük); Ol kevserden gerek bize: Yahya; Andan içir kamu âlem müfti müderris şeyh fakı: N. O., (3) sözimüz: Râif; Sahımız şahlar şahıdur: N. O., (4) suyıdur: Fâtih, (5) Sücümüz kevser âbıdur çalgımız ol: N. O., (6) Kim ki bir dem sohbet ola: Râif; Kime birdem: Yahya, (7) Ol: Râif, (8) olur: Râif, (9) (Bu beyit, N. O. de yoktur), (10) Hırka vü take: Râif; Hırka tac ile: Yahya; Tac ile hırka: N. O., (11) ilim: Yahya, (12 - 12) okusan kamu: Fâtih; okı gör cümle: Yahya, (13) (Bu beyit, Râif'te yoktur), (14) Okusan: Yahya, (15) hil'at: Ritter; ki tâat gösterür sâfî: Râif; tâat gösterür sen sâfî: Yahya, (16 - 16) gerek ise yüz: Yahya, (17) bin kez gaza: Râif, (18) ırdun ise gerekse var yollar dokı: Fâtih; ırdun ise gerek ise yüz yıl dokı: Yahya, (19) Gönül mü yiğ Kâ'be mi yiğ ayıt bana akılı ıren: Râif; ayıt bana akıl eri: Yahya, (20) Gönül yigdürür zira ki Hak gönülde tutdı durakı: Râif (ve-

zin bozuk); zire kim gönüldedür dost durakı: Fâtih; Ayduram ki gönül yigdür gönülde tutdı durakı: Yahya, (21) Gönüllerün konşılarun: Fâtih, (22) ol dostla: Râif, (23) ulular: Râif; gönüller: Fâtih, (24) Yunus senün işün budur tutgıl: Râif; Yunus farâizdur dutgıl eĝen gönülleri muhkem: N. O., (24) Diler isen Hakk'ı iresün bir gönül içünde beĝi: Ritter; Dilersen bâkî olusun gönüllerde oldı bâkî: Fâtih; Diler isen pâk olusun gönüllerde kur turaĝı: N. O..

LVII:

Râif'in divaniyle (52.b) Yahya Efendi nüshasında,, Nûru Osmânî'deki mecmuada (185.a) ve yeni yazmalarda vardır.

(1) ("bu,, kelimesi, Râif'te yoktur ve vezin düşüktür), (2) Ma'sukı ger: N. O., (3) (N. O. de bu mısra' bozuktur), (4) fedâ kılaydın sen: N. O.; fedâ kılaydın canunu: Râif, (5) Âşık kişi öğüt bilmez zira öğüt assı kılmaz: Râif (vezin bozuktur. Bu mısraı bizdeki yeni yazmadan yazdık), (6) Unutur kendiliğini terkeylemekdür dükkânı Râif, (7) Dün gün durmaz akar anun gözleri yaşınun kanı: Yahya.

LVIII:

Fâtih (182.a - 182.b) ve Yahya Efendi nüshalariyle Nûru Osmânî'deki mecmuada (185.b) vardır.

(1) Kime nüzûl degülse Hak'dan: N. O.; Kime kim nüzûl degmez ıskdan: Yahya, (2) revzenün sorun nedür: Fâtih; revzeneden bilendür: Yahya (Bu şekli bizdeki yazmadan aldık), (3) (Bu beyit, N. O. de yôktur), (4) iver: N. O., (5) gönlünde maksudı şol: N. O. (Bu beyit, Yahya Efendi'de yoktur), (6) misâli: N. O., (7) Câhilün ehil katunda îmânı ma'lûm: N. O.; Câhil ârif katunda îmânı ma'lûl: Yahya (Her ikisinde de vezin bozuktur), (8) (Bu beyit; Fâtih, Yahya Efendi ve Nûru Osmânî'deki nüshalarda yok. Bizdeki yazmadan aldık. Dil ve edası, bâhusus "ma'lûl,, kafiyesinin Yahya Efendi nüshasında, bundan evvelki beyte karışmış bulunması; beytin, bu şiire aidiyetini göstermektedir), (9) Yunus Emre sözleri: N. O..

LIX:

Yahya Efendi nüshasıyla N. O. de (184.a) ve yeni yazmalarda bulunan bu meşhur "Şathiye,, nin eski nüshalarda bulunmaması dikkate değer. Yunus'a aidiyeti şüphelidir.

(1 - 1) geld'aydur uğruladın kozumı: Yahya, (2) Bir serçe geldi aydur kanı aldın kızını: İsmail Hakkı Şerhi, (3) Ne bu: Yahya, (4) çulhaya: Hüsnü, (5) eyledi: N. O.; Çulhaya ip-

lik virdüm çözmüş yumak eylemiş: Yahya, (6) çağırır: Yahya, (7) Becid haber gönderdi gelsün alsun bezini: İ. H. Ş.; (8) kanlıya: İ. H. Ş., (9) kazını: İ. H. Ş., (10) Şunu da: İ. H. Ş.; Duyunup: Yahya, (11) yola: İ. H. Ş., (12) söyle didüm: Yahya, (13) sağır sözün anladı: Hüsnü; sağır anı işitmiş: İ. H. Ş., (14) Dilsüz aydur anlamadın sözünü: İ. H. Ş.; Dilsüz çağırıp aydur almadın sözünü: Yahya, (15) Anda da: Hüsnü, (16) Öküz ıssı geld'aydur buğazladın kazımı: Yahya, (17) Bir bağaya sataşdım gözsüz köpek yoldaşı: İ. H. Ş., Gördüm kaplubagayı yanın sigirdüp gider: Hüsnü; Bir bağaya uğradım gözsüz yılan yoldaşı: N. O., (18 - 18) haber virmedi Kaysari'dür: İ. H. Ş.; kanda gidersin: Hüsnü, (19) Yunus bir söz söyledi hiç sözlere benzemez: Yahya; Yunus Emre'nün sözi hiç sözlere benzemez: İ. H. Ş., (21) Câhillerün içinde örter: N. O.; Câhillerün ucundan örtü: İ. H. Ş.; Erenler meclisinde bulur: Hüsnü.

LX:

Fâtih(200.b - 201.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî'deki mecmualarda (186.b) vardır.

(1) Ah iderem: N. O., (2) uyanuram: Yahya, (3) Tecelisine: Yahya, (4) Işkun zencirini şeşem: Yahya. (Yahya Efendi nüshasıyla bazı yeni yazmalarda bu beyitten sonra şöyle bir beyit daha var:

Sultanum başum tâcısun âşıkharun muhtâcısun

Benüm canum mi'râcısun bana seni gerek seni).

(5) Âşıklara sıhhat gerek zâhidlere cennet gerek: N. O., (6) andan: Yaya; Ben toprağunda çağıram: N. O. (Nûru Osmânî'de ve bâzı yeni yazmalarla bizdeki yazmada şöyle bir beyit daha var:

Yusuf (eğer ki) bir gice seni düşde göreyidi

Terkideyidi mülklerin bana seni gerek seni).

(7) diler: Yahya, (8) Ma'budum: Yahya.

Birinci mısraın ilk cüzüyle son beytin ilk mısraının ikinci cüzündeki ağırlık istisna edilirse bu şiir, aruzun dört "müstef'ilün,, veznine tamamiyle mutabaktır.

LXI:

B. Râif'in divaniyle Yahya Efendi nüshasında vardır.

(1) Geldik-ü gecdük bilmedük ağlayup gussa yimedük. Râif, (2) yüründüğüm: Râif; sevinüben özendiğim: Yahya (yuvandığım, bizdeki yazmadadır), (3) uzak: Yahya.

Birçok cüzleri "müstef'ilün,, e uymakla beraber hece

olduğu anlaşıyor.

LXII:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih, nüshasında (203.b - 204.b) bulunan bu şiire "Ah nideyim ömrüm seni,, redifli diğer şiirin 3 üncü beyti de karışmış. Bizce Yunus'a aidiyeti şüphelidir.

LXIII:

Fâtih (192.b - 193.a) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) müzdleri: Yahya, (2) (Bu kelime, Fâtih'te yok ve vezin düşük), (3 - 3) yatuban taş olmuştur üstleri: Yahya, (4) gûra: Yahya, (5) bular zire geçdi devranları: Yahya, (6) kapucu kullar kor idi: Yahya, (7 - 7) yimek var yiyesi: Fâtih (vezin düşük), (8 - 8) taş olmuş üstünleri: Yahya (vezin düşük), (9) kıldı: Yahya.

Birçok cüzleri "müstef'ilün,, e uyan bu şiirin aruzla yazıldığını ve kopya edilirken bozulduğunu zannederim.

LXIV:

Râif (7.a), Fâtih (196.b - 197.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Râif'in mecmuasında (3.b - 4.a) vardır.

(1) tesbihinde: Fâtih, (2) zikiderler: Yahya, (3) hükm: Fâtih, (4) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (5) Ol âlem fahri Mustafâ sıdkı bütün kân-ı vefâ: Fâtih, (6) sen hoş dutgıl: Fâtih, (7) (Bu beyitle bundan önceki beyit, Râif'in mecmuasında yoktur) (8) kökin: Râif, (9) Ol: Fâtih, (R. , M), (10) esridürler: Fâtih, (11) (Bu beyit, R. M. de yoktur). (12) bizden: Yahya, (13) bulucağız: R. M.

Birkaç yeri müstesna, bütün cüzleri "müstef'ilün,, e uymaktadır.

LXV:

Fâtih, (181.a - 182.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî'deki mecmuada (188.b) vardır.

(1) esenlik: N. O., (2) hocası: Yahya, (3) Ver sualüme: Yahya, (4) sevâb: Fâtih, (5) varana bağışlaya: N. O., (6) Bu beyit, Yahya Efendi nüshasında yazılmamıştır. (7) Bak: N. O., (8) arsdan nice: N. O. (9, 10, 12, 13): Bu beyitler Nûru Osmânî'de yoktur. (11) Anı varan: Yahya, (14) indirimeye: N. O., (15) Küfür okın atarken îmânun' urma sakın: N. O., (16) Yelip sıvasın keçi sebil ola süveci: N. O. (bu beyit, Yahya Efendi'de yoktur), (17) mecaz: N. O. Gerçek Yunus güstahlık

diyüp söylemez sözün: Bizdeki yazma.

Bu şiir Hacı Bektaş-i Velî'nin "Makâlât,, ını hülâsa etmektedir.

LXVI:

B. Râif (64.b - 65.a) ve Yahya Efendi divanlariyle Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 29) vardır.

(1) kadehden: Râif, (2) içdüm: Râif, (3) Bir kadehden esrimişem: Yahya, (4) Işk odını yakdılar âşıkları bıraktılar: Yahya, (5) Bunda bi mest olanların Enel Hak imiş dilegi: Yahya (vezin düşük), (6) Yüz: Ritter, Yahya, (7) öygünmeye: Râif, en kemine: Yahya, (8) ki: Râif, (9) bunda: Ritter, (10) şem': Ritter, (11) (Bu beyit, Yahya Efendi'de yoktur), (12) Bizüm meclis begleri: Râif (vezin düşük); Ol kadehün begleri İbrahim Edhem gibidür: Yahya (vezin düşük), (13) ol: Râif, (14) Belh şehri gibi bin ola: Yahya, (15) hazine: Râif, (16) Yunus bu sözlerün senün ma'nidürür bilenlere ★ Âkil kâmil olan kişi bu ma'niye inanesi: Yahya.

Birçok cüzleri "müstef'ilün,, e uyan bu şiirin de bozulmuş ve aslen aruzla yazılmış bulunduğunu zannediyoruz.

LXVII:

Fâtih (201.a - 201.b), Yahya Efendi nüshalariyle Ritter'de (S: 27) ve N. O. déki mecmualarda (181.a) vardır.

(1) Dilsüz el: N. O. (2 - 2) Dinlemedin anladuk anlamadın eyledik: Fâtih; dinledük: Yahya, N. O., (3) Her dem yeni dirlikde sizden kim usanası: Fâtih; Her dem yeni dirlikde siyretten usanası: N. O., (4 - 4) dil seçdi araya bir söz düşdi: Yahya, N. O., (5) Ol bakışı ile bir bakduk biz âm-uhası: Yahya; Ol bakışı bir bakduk yirmedük: Fâtih, (6) Miskin Yunus ol velî yirde gökde toptolu: Fâtih; İy Yunus imdi velî: N.O., (7) Herbir taş altında gizlü bin İmran oğlu Mûsî: Fâtih (vezin bozuk); Her bir taşun altında bin İmran ile Mûsî: Yahya; Her bir taşun altında yüzbin İmran oğlu Mûsî: N. O.

LXVIII:

Bu şiir; Râif (56.b - 57.a), Fâtih (198.a - 198.b) ve Yahya Efendi nüshalariyle "Câmiun nazâir,, de (S: 784) ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (186.b) vardır.

(1 - 1) sen bu kadd-u kâmeti: Nûru Osmânî, (2 - 2) girü toprak olursın: Câmiun nazâir, (3) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (4 - 4) hakla salusluk satan: Fâtih, (5) Nefsün müslüman itsün var ise kerâmeti: Fâtih (5 inci beyitle karışmıştır).

(6) Derviş: Nûru Osmânî, (7) imâreti: Yahya, Câmiun nazâir, (8) Nefsün müslüman iden hak yola doğru gider: Râif; Hakk'a doğru yol giden: Nûru Osmânî, (9) idiser: Râif (Râif'in nüshasında bu beyit, sonradan yeni bir yazı ile yazılmıştır), (10) Yüzbin ile gelürse hiç şefâat bulmaya: Râif (Câmiun nazâir'de bu mısra'daki "şefâat,, kelimesi, unutulup yazılmamış), (11) ana: Nûru Osmânî, (12) (Bu mısra' Câmiun nazâir'de çok bozuktur), (13 - 13) cümleden ziyâreti: Râif, (14) Hayırlu namaz imiş kâmetün (kamunun?) ibadeti: Camiun nazâir (bu mısraı, bizdeki yazmadan yazdık).

LXIX:

Yalnız Râif'in mecmuasında (40.b) olan bu şiir, muhakkak Yunus'undur.

(1) "sengim,, olmalıdır.

K

I.

- Ne söz kelecî dirisem dilüm seni söyleyecek
Kanda yürüsem yürüsem senden yana kaçâr dilek
Hakdur seni sevmezlere cansuz sûretdür dirisem
Anınıçün canlulara senün gibi ma'suk gerek
Sevüldün cümle âleme henüz nikâb içinde sin (1)
Bir dem perdesiz yürisen iki cihan olur helâk
Div-ü peri ins-ü melek sever seni her mahlûkât
Hayran olup ileyünde durmuşdurur hûr-u melek (2)
1035. Nuşdır senün elün ile zehr-i kâtil iç er isem
Bilmezem (3) ne ma'nisi var ol olur canuma tiryâk
Şehd-ü şeker ger yir isem sensüz ağudur canuma (4)
Çün canumun sensün tadı kanda bulam senden yiğrek
Yüzbin eğer cevri-ü fefâ uğrarsa sûretüme
Hiç eksilmez şadılığı cümle değer seni sevmek
Ne var eğer Yunus dahi ışk içinde zerre ise
Işk odıla (5) kaimdürür yir ile gök çarh-ı felek

II.

- Dünyeye gelen kişi (ler) yola bile gelmek gerek
Ölümünü anubanı dün-ü gün ağlamak gerek
1040. Bu dünya kahrı ivedür hem baki degül fânîdür
Aldanuban kalma buna tiz tevbye gelmek gerek
Nedür (ür) dünya çokluğu eşkeredür (ür) yokluğu
Varluk sarayın hakikat âhiret (i) bilmek gerek

- Gel imdi dur bu fâniden mahrum kalmadın bâkiden
 Táat kılup bu dünyeden kul nasib (in) almak gerek
 Korkar isen (sen) tamudan (gel) alçak olgıl kamudan
 Ol gün (ol) ince (köpriden 1 bil) kamular geçmek gerek
 Geçüb gitmek diler isen (ye) düşmeyeyin dir isen
 Şol kazandüğün mâlunı Tanrı'yiçün virmek gerek
 1045. Kazandüğünü virüben yohsulları hoş görüben
 Hak hazretüne varuban oddan o kurtulmak gerek
 Kur'an aydur ki Vetteku gine aydur ki tezreu
 Kâhil olup oturma (gıl tez) tevbeye gelmek gerek
 Yunus (ın) sözi şirden amma aslı (dur) kitabdan
 Hadis ile dinine key (bilgil) sâdık olmak gerek

III.

- Kim dervişlik ister ise diyem ana nitmek gerek (1)
 Şerbeti elünden koyub ağuyı nûş itmek gerek (2)
 Gelmek gerek terbiyete (3) cümle bildiklerin koya
 Mürebbisi ne dir ise (4) bes ol anı (4) dutmak gerek
 1050. Tuta (5) sabr-u kanâatı (6) tahammül eyleye katı
 Terkeyleye sûretini bildüğün unutmak gerek (7)
 Dünyadan gönlünü çeke eliyile arpa eke
 Ununa yarı kül kata güneşde kurutmak gerek (8)
 Diyem ana nice ide nefsi dilegün bu yolda (9)
 Kaçan kim (10) iftar eyleye üç günde bir itmek (11) gere..
 Böyledür derviş dirlüğü koya cümle ayyarluğı (12)
 Andan bulısar erlüğü kahırlar çok (13) yutmak gerek
 Bakma dünya revüsine aldanma halk gövüsine
 Dönüp didar arzusına ol Hakk'a yüz tutmak gerek
 1055. Yunus imdi nedür dırsın ye kimün kaydını yırsın (14)
 Bir kişi bu sözi disin ana gücü yitmek gerek (15)

IV.

N'idelüm bu dünyayı neyleyüb nitmek gerek
 Dâimâ ışk etegün komayup dutmak gerek

- Çalab'um bu dünyayı kahr için yaratmış
 Gerçeğin gelenlerin kahrını yutmak gerek
 Ol yarınki yollara anda yoldaş isteyen
 Bu dünyâda dostunu kılavuz tutmak gerek
 Uçmak uçmak didiğin kulları yeltediğin
 Uçmağın sermayesi bir gönül itmek gerek
 1060. İrenlerin âhuna dağ taş katlanamadı
 Kalkanı demir ise okları atmak gerek
 Yunus er nazarunda taze güller açılmış
 Gerçek er bülbül ise nazarda ötmek gerek

V.

- Müselmânım diyen kişi şartı nedür bilse gerek
 Tanrı'nun buyruğın (1) tutup biş vakt namaz kılsa gerek
 Tanla tur başını kaldur (2) ellerünü suya taldur (3)
 Nefsün düşmandurur öldür nefis hemişe ölse gerek (4)
 Kılur isen tan namazın Hak'la ola hem niyâzın
 Âhiretde izz-ü nâzın varup anda bulsan gerek (5)
 1065. Öyle namazın kılasın her ne dilerse bulasın
 Tamudan âzâd olasın kullar âzâd olsa gerek (6)
 Öyle namazın kılanlar hem bahtludur bilgil (7) bunlar
 Zihî kim ol âşık canlar hem Hızr'ıla olsa gerek (8)
 Ol ikindüyü kılanlar arı dirlik dirilenler
 Olardur Hakk'a irenler (9) her dem anlar (9) irse gerek
 Ahşamdurur üç farida tağca günaâhuñ arıda
 İyü amellerün sinde (10) şem'-ü çirağ olsa gerek (11)
 Yatsu namâzın' ol hâzır hâzırları sever kadir
 İmânun eksîğin yetir (12) iman pişrev olsa gerek
 1070. Her kim(13) bu sözden almadı(13) biş vakt namazı kılmadı
 Bilün müselman olmadı (14) ol tamuya girse gerek (15)
 Bildün ise cemâatı hâzır olanlar cenneti
 Ger kâhillik kılur isen münâfıkdan olsan gerek (16)
 Görmez misin Mustafâ'yı nice bekledi vefâyı
 Ümmetiycün ol safâyı ümmet ana irse gerek (17)

Bekler isen din gayretin virmegil nefse muradın
Yunus Nebî salâvâtın ısk ile degürse gerek (18)

VI.

- Bu dünyaya gelen kişi âhır yine gitse gerek
Müsâfirdir vatanına bir gün sefer itse gerek
1075. Va'de kılduk ol dost ile biz bu cihana gelmedin
Pes ne kadar eğlenevüz ol va'demüz yetse gerek
Biz de varavuz ol ile kaçan ki va'demüz gele
Kişi varacağı yire gönlünü berkitse gerek
Gönül nice berkitmeye dost iline giden yola
Âşık kişiler canını bu yola harcitse gerek
Can neye ulaşur ise akıl da ana harcolur
Gönül neyi sever ise dil anı şerhitse gerek
Aceb midür âşık kişi ma'sukını zikriderse
Işk başundan aşığaz gönlünü zaritse gerek
1080. Yunus imdi sever isen andan haber virgil bize
Âşıkun oldur nişanı ma'sukın ayıtsa gerek

VII.

- Evvel bize vâcib budur (1) iyü hulk-u (1) amel gerek
İslâm adı konıcağız yoldaşımız iman gerek
İsrâfil surın urıcak (2) cümle mahlûk uyanıcak (2)
Sori hesab sorulıcak arab dili lisan gerek
Gök perdelerin (3) açalar iyü yavuzdan (4) seçeler
Ol dem kancaru kaçalar baş kurtarası yir gerek
Terzi (5) kurup oturlar sermayemüz getüreler
Ol siyâset meydanunda bu tertibleri bil gerek
1085. Çığrısalar ata ana (6) kardeş kardeşdan usana
Yalvaralar (7) ol Sübhan'a niyaz kılası er gerek
Dügelünden bu ışk yakın Yunus hata kılma sakın
Işkdan nasib sunulıcak cevap viresi hâl gerek (8)

VIII.

- Dost yüzine bakmağa key safa nazar gerek
Dost ile bilişmeğe (1) can gözi bîdar gerek
İzz-ü nazdan geçübün tertibler terk idübün
Varlıklar dükedübün (2) yüzbin ol kadar gerek
Sen hicab oldın sana ne (3) bakarsın dört yana (3)
Kaykımaz (4) öne sona (4) kime ki dîdar gerek
1090. Gel imdi hicabun yık hırs ivünden taşra çık
Hak bağışlaya tevfiğ kasd ile hüner gerek
Kim yıka bu hicabı varlıktur sana kapı (5)
Dost yüzünden nikâbı götürmeye (6) er gerek
Dost ile bilişen can oldur kendüye kıyan (7)
Varlık leşkerün sıyan (8) key çâpük süvar gerek (8)
Sen seni elden (9) bırak dost yüzine sensüz bak
Yoklık burcundan uyak dahi çâpük-ter gerek (10)
Terk eyle kil-ü kâli (11) dosta virgil (11) mecâli
Yoklukdurur visâli kamudan (12) güzër gerek
1095. Âşık izzet-ü âr vallah bedî' bu haber
Âşık isen cansuz var (13) ne ser-ü destar gerek
Az bakmagıl sen çoğa çün dost içünden doğa
Varluğı saygıl yoğa ne (14) bunca çok söz gerek (14)
İlm-ü ameli bırak küfr-ü îman oda yak
Mansur' layın Enel Hak dimeklüğe er gerek (15)
Bu akl irdüğü degül dil söz didüğü (16) degül (17)
Bu göz gördüğü degül bî lisan basar gerek (18)
Buncuk degüldür bu söz gidelüm sensüz bensüz
Dost yüzün görmez bu göz bir gayri nazar gerek (19)
1100. Kim dost ile bilise lâcerem derde düşe
Âşık canı hemîşe sermest-ü humar gerek (20)
İsit isit key isit dost katuna sensüz git
Dosta gidene öndin kendüsüz sefer gerek (21)
Sen seri aradan (22) al cism-ü sûret cansuz kal
Anda bulasun visâl (23) ayruksı hüner (23) gerek

Dünya ahret ahvâli zen-ü ferzend vebâli
 Dilersen dost visâli varlukdan hazer gerek (24)
 Unut unut kamusun söylegil sözün hâsın
 Dilersen dost göresin bundan gayri ser gerek (25)

1105. Yunus imdi yavıvar bulımasun (26) il-ü şar
 Kim hak disün (27) kim bâtil derviş bürd-ü bar (28) gerek

IX.

- Niderüz hayat suyn biz can yağmaya virdük (1)
 Gevherleri (2) sarrâfa ma'den yağmaya virdük
 Bizüm il kafilesi geçirmez her mataı (3)
 Biz bunda uryan geldük dükkân yağmaya virdük (4)
 Küfr ile iman dahı hicab imiş bu yolda (5)
 Safalaşduk (6) küfr ile (6) iman yağmaya virdük
 Sen-ü ben olcağız iş ikilikde kalur (7)
 Çalışduk ik' aradan (8) sen ben yağmaya virdük
 1110. Bizüm bazarumuzda yokluk olur sermaye
 Cün iş böyle hırîdâr güman (9) yağmaya virdük (10)
 Benem ol bazergan kim hiç assı gözetmedüm
 Cün assı bizüm degül ziyan (11) yağmaya virdük (12)
 Zühd ile çok istedük (13) hiç müyesser olmadı
 Terkedüben küllisin (14) güman yağmaya virdük (15)
 Yüzbin yıllık ömr (16) ile henüz kuşlık olmadı
 Geçdük bitmez sağışdan (17) yeksan (18) yağmaya virdük
 Payanlu (19) devr-i zaman çok (20) eğledi Yunus'ı
 Payansuz devre (21) irdi devran yağmaya virdük

X.

1115. Ey çok kitablar okuyan cünkim (1) tutarsun bana (2) dak
 Okur isen sırrı (3) ıyan gel ışkdan okı bir varak
 Okuma bu ilmün yüzün ilim amel ile güzün (4)
 Aç canundan bâtin (5) gözin âşık ma'suk yüzüne (6) bak
 Bakgil âşık ne işdedür (7) ma'suka ol cünbişdedür
 İkisi bir teşvişdedür (8) iki sanub kalma (9) irak

- Sen ikilikden geçmedün kâlünü hâlden seçmedün (10)
 Dostdan yana sen uçmadun (11) fakılık oldu sana fak
 Cübbe vü hırka(12) taht-u tac(13) virse gerek ıška harac(13)
 Dört yüz mürid-ü elli hac terk eyledi Abdürrazâk (14)
 1120. Anun (15) gibi din (16) ulusu haç öpdi çaldı nâkusı
 Sen dahı var butunu sı gel bu vücûdın oda yak (17)
 Ger sen sana geldün ise sûret terkin urdın ise (18)
 Hakk'a muti oldın ise ne ki dir isen bana bak (19)
 Bilmedün sen bednâm-u nâm(20) bir oldu(21) sana hâs-u âm
 Bildün ise ilmi tamam (22) gel ışkdan oku bir sabak (23)
 Yirde gökde bu ışk bile(24) ışkdan gelür bu(25) söz dile(26)
 Biçare Yunus ne bile ne kara okudu ne ak

XI.

- Şükür Hakk'a kim (1) bize ayıtdı dost yüzine bak (1)
 Açdum ben de gönlüm gözin sultanımı gördüm mutlak (2)
 1125. Çünkü gördüm ben Hakka (3) umı Hakk ile olmuşam biliş
 Her kâncaru bakdum ise hep görünüdür (4) cümle Hak
 Açuk duvacık kapısı (5) dostları için ol Hakk'un
 Dostı olmak diler isen dostlardan okı bir varak (6)
 Hicabdasun bu gün seni göstermezler belli sana (7)
 Hicab didüğümü anda (8) dünyelikdür (9) elden bırak
 Sen seni bilemeyince iren nazar kılmayunca (10)
 Senlik (11) benlik ara (12) yirden (13) gidermezsen oldu du-
 zak (13)
 Yedi denüz-ü dört ırmak seni mısmıl eylemeye (14)
 Çünkü işün o (15) Hakk ile olmadısa kaldun ırak (15)
 1130. Evliyadur Hak kapısı Yunus'durur kapıcısı (16)
 İşk ile geldi bu (17) yola ışkı idindi hem (18) durak (19)

XII.

Kerem it (1) bir beri bak nikâbı yüzden (2) bırak
 Ayun ondördü müsün balk urır yüzde (3) yanak

- Sol ağzundan kelecî yüzbin şükraneyile
 Destur gelsün daşraya söylesün dil-ü dudak
 Otuz iki mirvari mercana dizmiş gibi (4)
 Kıymeti dürden olmuş yaraşur incüden ak
 Sıfatun arılığı bulgur-ı nuhud gibi (5)
 İki kaşun ay alnun gencaya virür sabak (6)
 Gören pervaneleyin nica oda düşmesün
 Gözlerünün bakışı can alur iki çırak
 1135. İşkun zemzemesünden (7) âşık (8) boynı zencirlü
 Azadlık istemezler (9) şöyle kaldular tutsak (9)
 Kangı bir nesne neni dil (10) nice şerhlesün (10)
 İlâhî sen beklegil yavuz gözlerden ırak
 Boyun servi boyundan hiç fark eyleyemezsin (11)
 Gümâna viren beni küpeli iki kulak (12)
 Yunus Hak tecellisin senün yüzünde gördi
 Çare yok ayvulmağa cün sende göründi Hak

XIII.

- Biz kime âşıksavuz (1) âlemler ana âşık
 Kime degül diyelüm (2) bir kapudur bir tarîk (2)
 1140. Ma'suka neyi sevse lâzımdır sevmek anı (3)
 Dostumuzun dostına yad endişene lââyık
 Sen gerçek âşık isen dostın dostına dost ol
 Ger böyle olmaz isen dostım demeğil bayık (4)
 Kime az bakar isen aslı yüce yirdedür
 Az görme çok gör anı böyle gelmişdür tarîk (5)
 Yetmiş iki millete kurban ol âşık isen
 Tâ âşıklar safunda imam (6) olasun sâdık
 Sen Hakk'a âşık isen Hak sana kapu açar (7)
 Ko seni beğenmeği varlık ıvını bir yık (8)
 1145 Hâs-u âm mutî' âşî dost kuldur cümlesi
 Kime aydîbilesün gel ivünden (9) dasra cık
 Yunus'un bu danışı (10) genc-i nihan sözüdür (11)
 Dosta âşık olanlar iki cihandan fârik

XIV.

- İşidün hey yârenler kıymetlü neşnedür ışk
 Değmelere bitimez (1) hörmetlü nesnedür ışk
 Hem cefâdur hem safa (2) **Hamza'yı** atdı Kâf'a
 Işk ildür **Mustafâ** devltlü (3) nesnedür ışk
 Dağa düşer kül eyler gönüllere yol eyler
 Sultanları kul eyler cür'etlü (4) nesnedür ışk
 1150. Kime ki ışk urdı ok gussa ile kaygu yok
 Feryad ile âhı çok firkatlu nesnedür ışk (5)
 Denüzleri kaynadur mevce gelür oynadur
 Kayaları söyledür kuvvetlü nesnedür ışk
 Âkilleri şaşırur deryâlara düşürür
 Nice ciğer pişirür key otlu nesnedür ışk
 Miskin **Yunus** neylesün derdin kime söylesün
 (6) Varsun dostı toylasun lezzetlü (6) nesnedür ışk

XV.

- Ma'ni ivine talduk (1) vücud seyrünü (2) kılduk
 İki cihan seyrini (3) cümle vücudda bulduk
 1155. Bu çizginen gökleri tahtesserâ yirleri
 Yetmiş bin hicabları cümle vücudda bulduk (4)
 Yedi yir yedi göki dağları denüzleri
 Uçmağ ile tamuyı cümle vücudda bulduk (5)
 Gice ile gündüzi gökde yidi yıldızı
 Levhde yazılı (6) sözi cümle vücudda bulduk
 Mûsî ağduğı **Tîr'ı** yohsa (7) Beytül ma'mûrî
 İsrâfil çalan sûrî (8) cümle vücudda bulduk
 Tevrât il İncili Furkan ile Zeburî
 Bunlardağı beyanı cümle vücudda bulduk
 1160. **Yunus**'ın sözleri (9) hak (10) cümlemüz didük saddak (1)
 Kand' istersen anda Hak cümle vücudda bulduk.

K HARFİNDEKİ ŞİİRLERE AİT NOTLAR ve NÜSHA FARKLARI

I:

B. Râif (12.a - 12.b) ve Fâtih (107.b - 108.b) nüshalarında vardır.

(1) içindedür: Râif, (2) hûri melek: Râif, (3) bilmezsin: Fâtih, (4) ağudurur bu canuma: Râif, (5) dadıla: Fâtih.

Bu şiirin, birçok cüzleri "müstef'ilün,, e uymaktadır.

II:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih nüshasında (108.b - 109.b) bulunan bu şiirdeki vezin düşüklüklerini () içine aldığımız kelime ve edatlarla tamamlamağa çalıştık.

(1) sıratdan.

III:

B. Râif (8.a - 8.b) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Ritter (S: 12) ve Nûru Osmânî'deki mecmualarda (191.b) vardır.

(1) Gel iy dervişlik isteyen evvel sana nitmek gerek: Yahya; Bu yola varmak dileyen bu yolayüz tutmak gerek: N. O., (2) Şerbetleri elden: Râif; Maksûda irmek dileyen kalbini dürtutmek gerek: N. O., (3) Gelgil imdi terbiyete: Râif; geldük imdi: Yahya, (4 - 4) ol da anı: Yahya, (5) Çeke: Râif, (6) sabırla kanaatı: Ritter, (7) Bu yola varalar iti bu yola yüz dutmak gerek: Râif, (8) (Bu beyit, Ritter'de yoktur), (9) Aceb anı nice yiye nefsi dilerse yaylaya: Râif, N. O., (10) Kanca ki: Râif, (11) yimek: Ritter, (12) Oldur erenler dirlügi anlar bilmez ayyarluğı: Yahya; ağyarluğı: N. O., (13) Anunla bulur iylügi kahrı da çok: Yahya; Anunla bulur erlügi cevrlle kahr yutmak: N. O., (14) Yunus bunı kime diye kim kasd ide bir uluya, bu uluya: Yahya, N. O., (15) Şâyed yaramaz işleye aşıklara yetmek gerek: Yahya, N. O.

IV:

Eski yazmalardan yalnız Râif'in divanında (21.a - 21.b) vardır. Yahya Efendide de var.

V:

Fâtih (106.a - 106.b) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 11) vardır.

(1) Tanrı buyrugını: Ritter; Haşarı abdest aluban: Yahya, (2) Tanla turup başun kaldır: Râif, (3) elüni vur suya taldur: Ritter, (4) Tamudan azadlu oldur kullar azad olsa gerek: Râif; Hem Şeytanun boynunu ur hem nefis dahı ölse gerek: Yahya, (5) (Yalnız Yahya'da vardır), (6) Nefs düşmanın öldüresin nefis hemişe ölse gerek: Râif, (7) (Bizdeki yazma), (8) (Bu beyit, yalnız Yahya'da vardır), (9 - 9) dâyim Hakk'a: Râif, (10) sana: Râif, (11) Kıl ahşamın üç farzını tağca günahun eriyi ★ Sinün içi hem geniye nur ile pes tolsa gerek: Yahya, (12) Her dem îmânın yenile: Ritter (Bu beyit, Yahya'da yoktur), (13-13) müselman olmadı: Râif, (14) olmayan: Râif, (15) (Bu beyit de Yahya'da yok), (16) (Bu beyit, yalnız Yahya'da vardır, (17) (Bu beyit Yahya'da-yok), (18) Yunus imdi bu sözleri kulak gerek işitmeğe ★ İşidenler yarın anda Hak dıdarın görse gerek: Yahya.

Bu şiirin birçok cüzleri "Müstef'ilün,, e uymaktadır.

VI:

Yalnız Yahya Efendi nüshasında ve yeni yazmalarda vardır. Bazı ağır yerleri istisna edilirse arûzun "4 müstef'ilün,, lü veznine uyuyor.

VII:

Yahya Efendi ve Fâtih (109.b - 110.a) nüshalarında vardır.

(1 - 1) hoş hulk ile: Yahya, (2 - 2) bu cümle uyanıcak: Yahya (vezin düşük), (3) perdesini: Yahya, (4) yavuzı: Yahya, (5) (Terezi, vezin zarûretiyle böyle okunacak.) Çerge kurup: Yahya, (6) Nidivire ata ana: Yahya, (7) Çıırışalar: Yahya, (8) İşkdan suâl sorılıcak cevab için zeban: Yahya.

Bu şiir de, bazı yerleri müstesnâ, arûzun "4 müstef'ilün,, lü veznine uyuyor.

VIII:

Fâtih (103.a - 104.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Prof. Ritter (S: 10), Murad Molla ve Nûru Osmânî'deki (192.b - 193.a) mecmualarda vardır.

(1) oturmağa: Yahya, (2) Varlukları döküben: Murad Molla, (3-3) Hicab oldın sen sana: Fâtih; istersin: N. O., (4-4) sana bana: N. O. (Bu beyit, M. M. da yok), (5) Varlukdur hicab kanı kim yaka bu hicabı: Fâtih; Kim yaka bu hicabı varlukdan hicab katı: N. O. Varluk hicabı kapı ki myaka bu hicabı: M. M., (6) gidermeğe: N. O., (7) kalan: Ritter; yakın: Râif,

(8 - 8) dahı çâpük er gerek: Fâtih; dahı çâpük ter gerek: Yahya, (9) senden: N. O., (10) Mansur'layın Enel Hak dahı çebükbar gerek: Fâtih; Mansur'layın Enel Hak dahı çâpükter gerek: Yahya, M. M. Taallûk burcundan uzak dahı çâpükter: N. O., (11-11) dost götürmez muhali: Ritter; dost götürmez bu hâli: N. O., (12) cümleden: N. O., (13) gel: Râif, M. M., (14-14) ne kadar söz gerek: Ritter (vezin düşük; M. M. da yok), (15) (Fâtih, Yahya ve Murad M. da bu beyit yoktur, ikinci mısraı, buradaki 7 inci beyte girerek iki beyit, birleştirilmiştir), (16) virdüğü: Ritter, (17) Bu göz gördüğü değül bu akl irdüğü değül: Yahya, M. M., N. O., (18) Dil vasf virdüğü değül bî lisân basar gerek: Yahya; Dil söz virdüğü değül bî lisân basar: N. O.; Deksüz varduğı değül bî lisân basar gerek: M. M. ;bî nişan: Ritter, (19) Buncuk değül sır sözi gel gidelüm ko sözi ★ Dostı görmez baş gözi ayruksı basan gerek: Fâtih (Bu beyit, M. M. ve N. O. de yok), (20) Âşık olan kişiler lâcerem derde düşer ★ İşkla bilışen canlar sermest-ü humar gerek: Yahya; Her kim dosta irişe lâcerem gönli düşe: N. O. (Bu beyit, Ritter ve M. M. da yok), (21) Gel gidelüm sen bensüz dost' irelüm güman-suz ★ Dosta giden kişinin kendüsü sefer gerek: Yahya (Bu beyit, Ritter, M. M. ve N. O. de yok), (22) aradan: N. O., (23 - 23) ayruk ne bazar: N. O. (Bu beyit, Ritter, M. M., Fâtih'te yoktur), (24) Can-u ferzend-ü mâl dünya âhiret hayâl ★ Dostlar görmez bu meâl kamudan güzer gerek: Yahya (Bu beyit, yalnız Yahya ile N. O. de var), (25) (Yalnız Yahya'da). (26) belürmesün: Yahya, (27) Kim disün hak: N. O., (28) bureubar: Yahya; bâl-ü per: M. M..

IX:

B. Râif (47.a ve 69.a) da iki kere yazılmıştır, Fâtih (105.a - 106.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 11 - 12) vardır.

(1) Niderüz bu gönüli biz canı: Râif (Bu şiir, Fâtih nüshasında iki kere yazılmıştır, her iki metnin farklarını gösterdik); Niderüz dirlik suyn: Fâtih, (2) Cevheri: Fâtih, (3) Bu yolın ârifleri geçürmezler mataı: Fâtih; Bu yolın gafirleri: Fâtih, (4) Biz hud uryan giderüz: Fâtih; Söyle uryan giderüz cihan: Fâtih, (5) Küfr ile îmân işi hicab oldu dünyada: Râif; Küfr ile îmân dahı hicab imiş bu yolu: Fâtih; Küfr ile îmân sözi yağmaladı sen-ü ben: Fâtih, (6 - 6) bu ıskla: Râif, (7) Küfr ile îmân sözi yağmaladı sen-ü ben: Fâtih; Dîn-ü millet bazarın yağma-

ladı sen-ü ben: Yahya, (8) Çıkduk iklik evinden: Râif, (9) dükkan: Râif, (10) (Bu beyit, Fâtih'te yok), (11) Çünk'assından ca geçdük ziyan: Fâtih, (12) (Bu beyit, Râif ve Ritter'de yok), (13) Zühd ile yok eyledi: Yahya, (14) Çün böyle düşdi haber: Yahya, (15) (Bu beyit, Râif ve Ritter'de yok), (16) fikr: Fâtih, (17) saatden: Yahya, (18) zaman: Yahya, (19) Payansuz: Râif, Ritter, Fâtih, (20) çokdandır bu Yunus'a: Fâtih; çoklar aydur Yunus'a: Yahya; Payanlu devr-i zaman nic'egelsün Yunus'ı: Fâtih, (21) Payansuz tura: Ritter; Payansuz devre vardı: Fâtih; Payansuz devre irdük: Fâtih.

X:

Bu şiir, eski ve yeni yazmaların hepsinde vardır. Fâtih (101.b - 102.b), Râif (43.a - 43.b), Ritter'in mecmuası (S: 10), Nûru Osmânî'de (189.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) sen ki: Ritter; sen mi: Nûru Osmânî, (2) bize: Râif, (3) Tâ bilesün sırrı: Fâtih, Sırrı ıyan kıldun ise: Ritter; Sırrı ıyan ister isen: Nûru Osmânî, (4) Gel okı bu ilmün yüzün ilmi tamam kılğıl gözin: Ritter; Okumagıl ilmün yüzün ilme amel gerek güzün: Fâtih; Sen okudun ilmün yüzün: Nûru Osmânî, (5) Aç bâtından zâhir: Yahya; Aç zâhirde bâtın: N. O.; Aç gönülde bân: Fâtih, (6) hâlüne: Ritter, Fâtih, N. O., Yahya, (7) görün ma'suk ne işdedür âşık da ol cünbişdedür: Ritter; Gör ma'sukun ne işdedür âşık dahı ol işdedür: Râif; gör âşıkı ne işdedür: ma'suk da ol teşvişdedür: N. O.; âşık dahı ne işdedür ma'suk dahı ol işdedür: Yahya, (8) ikisi de bir işdedür: Ritter;; ikisi bir sirişdedür: Râif; sağışdadur: N. O.; Her ikisi bir işdedür: Yahya, (9) olma: Ritter; Yahya; bakma: Fâtih, (10) İkilikden geçemedün kâli kilden: Râif (vezin bozuk); Çün ikilikden geçemedün hem kâli kilden: Nûru Osmânî, (11) Hak'dan yana uçamadun: Râif; Hem dost iline uçamadun: N. O., (12) Hırka-vü cübbe: Ritter, (13 - 13) bular virürler ıška tac: Râif: virse gerekdür ıška bac: Fâtih. (14) Abdirazak: Ritter, Fâtih (Abd-ür Razzâk), (15) Sunın: Ritter, (16) ısk: Râif, (17) Sen dahı bırak namusı nefsün itini oda yak: Râif; gel berü butun oda yok: Fâtih. (18) Ger sen sana geldün ise sıfat nedür bildün ise: Râif, Yahya: İlmi tamam kıldun ise sûret terkin urdun ise: Ritter, (19) Sıfat nedür bildün ise: Ritter; Sıfat nedür bildün ise ne kim idersen: Fâtih. (20) Bilmedün ki nedür bu nâm: Râif. (21) ola: Râif. (22) Bilür isen bellü beyan: Râif; Bilmedünse: Ritter, (23) gel imdi oku bir varak:

Râif; varak: Ritter, (24) ile: Râif, (25) her: Râif, (26) Âşık ma'suk birdür bile ıskdan gelür her söz dile: Fâtih; Işkdan gelür bu söz dile ıksuz kişi hud nebile: Nûru Osmânî.

(Nûru Osmânî'de 7 ve 8 inci beyitler yoktur).

XI:

Fâtih (101.a - 101.b) ve Yahya Efendi nüshalariyle Nûru Osmânî'deki mecmuada (193.b) vardır.

(1 - 1) ısk bize dost yüzine didi bak: Yahya, N. O. (vezin düşük), (2) Açdum gönül gözini: Yahya; Açdum gönlüm: N. O., (3) Çünkü ben gördüm Hakk'ı: N. O. (vezin düşük), (4) görünen: Yahya (vezin düşük), (5) Açıkdurur kapısı: Yahya, N. O. (vezin düşük), (6) (Bu mısra' Yahya ve N. O. de pek bozuktur), (7) Bugün hicabdurur sana seni gösteremez sana: Yahya; Bu göz: N. O., (8) sana: Yahya, (9) dünyadur: Yahya; dünyeden: N. O., (10) eylemeyince: Yahya (vezin bozuk), (11) Senlügi: Fâtih, (12) aradan: Yahya, (13 - 13) gördün mi oldu tuzak: Yahya; durak: N. O. (vezin bozuk), (14) itmeye: N. O. (vezin düşük), (15 - 15) Hakk'ile olmayınca (olmayacak: N. O.); ısk ırak: Yahya, N. O. (vezin düşük), (16) Evliyâ Hak kapısı Yunus'dur kapucısı: Yahya (vezin düşük); tapucısı: N. O., (17) Bu, Yahya ve N. O. de yok ve vezin düşük), (18) (Y. ve N. O. de yok ve vezin düşük), (19) burak: N. O.

XII:

Fâtih (103.a - 104.a) ve Yahya Efendi nüshalariyle bazı yeni yazmalarda vardır.

(1) eyle: Yahya (vezin bozuk), (2) yüzinden: Fâtih (vezin bozuk), (3) yüz-ü: Fâtih, (4) Otuziki mercanun bulgarı (bulguru?) kindu gibi: Yahya, (5) Haddunun arılığı mırvarı dizmiş gibi: Yahya, (6) İki ayın nun olmuş genc aydan iltür sabak: Yahya, (7) selâsilünden: Yahya, (8) gören: Yahya, (9 - 9) geçer şöyle tapadak: Yahya, (10 - 10) vasfeyleyübile: Yahya, (11) Boynın yok boynundan hiç farkeyleyemedüm: Fâtih (vezin bozuk), (12) Beni gümâna getüren tımalı iki kulak: Yahya.

XIII:

B. Râif (33.a), Fâtih (102.b - 103.a) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) Biz neyi seversevüz: Yahya; Biz neye âsıksavuz: Râif, (2 - 2) her biri sızka hâzık: Râif; bir kamuyadur teşevvuk: Yahya (bozuk), (3) Biz neyi seversevüz ma'suka anı sever: Fâtih; Biz neyi sevmezsevüz ma'suka anı sever: Yahya, (4) Bu

hâlde kalur isen dosta değül yaraşık: Fâtih; Bu hâlde kalur isen dostven demegil bayık: Yahya, (5) Bön yiründe durana sığıni geçer ferik: Fâtih; Yüce yirde durana safla geçirür tarık: Yahya, (6) tamam: Yahya, (7) aç: Yahya, (8) (Bu beyit, Râif'te yoktur), (9) bunlardan: Râif, (10) sözleri: Râif, (11) genc-i nihandur bilene: Râif (vezin bozulur; ya "genc- nihan,, okunması yahut da "bilene,, nin "bilne,, şeklinde talâffuzu lâzımdır).

XIV:

Murad Molla'daki mecmua ile yeni yazmalarda vardır.

(1) sunulmaz: Hüsnü, (2) vefâ: Hüsnü, (3) kuvvetlü: Murad M., (4) hikmetlü: M. M., (5) (M. M. da yoktur), (6 - 6) Işkun odına yansun key tatlu: M. M.

XV:

Yahya Efendi nüshasında, Nûru Osmânî'de (185.b) ve yeni yazmalarda vardır.

(1) tolduk: Nûru Osmânî, (2) vücûdı sevrân: N. O., (3) serteser: N. O., (4, 5) (Yahya Efendi'de yoktur), (6) vazı: Yahya, (7) Kuds'de: N. O., (8) urduğ sûrı: N. O., (9) didüği: N. O., (10 - 10) cümle didüği saddak: N. O.

L

I.

Dervişlik makamı hâl içinde hâl
Feragatlik makamı derviş olana muhâl
Derviş ırılmaz evvelki demden
Hiç firkat olmadı nasibdür visâl
Dervişler fitne kabın bunda uşatdı
Hareket itdi bunda olmadı battâl
Dervişlik dirliği sırat üzredür
Hisabı itdiler zerre-i miskâl

1165. Derviş Enel Hak dirse nola aceb mi
Hep varlık Hakk'ındur ala külli hâl
Derviş ırma gözin evvelki demden
Yunûs giripdürür hem âhır hem evvel

II

Yavlak aceb (1) geldi bana (2) dünya içinde işbu hâl (2)
Gice konuk olan kişi gine sabah geçer filhâl
Eğer gerçek konuk isen aç gözin uyanuğisan
Sen bu söze tanuğisan girü kalur mülk ile mal
Malunı beriküler yir (3) sen anda hisabını vir
Heman senün bir adım yir hısım kavım eylerler kaal (4)

1170. Kendün (5) görirken yi yidür yokdur diyü itme özür
Bu dünyede hâsıl nedür (6) hayr ile bazarı vir al (6)
Ben diyeyin sözün Hakk'ın işit unutma key sakın
Uş kıyamet geldi (7) yakın gönülden geçmesün hâyâl
Andan İsrâfil sûr ura ölenler yerinden dura
Gice devrân-ı rûzigâr eyle yazmış Celle Celâl

Sultan-u kullar bir ola anda katı haller ola
 Dahı ayruksı sır ola kurtuluşın (8) anda muhâl
 Bunda korkmaz isen **Yunus** anda korkudurlar seni
 Eğer dirliğün hakkise sıratı geçesin sehel

III

1175. Kogıl dünye bezegünü bu dünye yildür ye hayâl (1)
 Ne kılsar bize vefâ çünki posudadır zevâl (2)
 İsteme ömr-i fâniyi dünye kime kaldı bâkî
 Yüzbin melik yüzbin sultan râyegân kodı mülk-ü mâl (3)
 Kes gider izzet başını terkeylesün fuzulluğu
 Bunda pişin ölmez isen girü diriligündür muhâl (4)
 Niçe uzun (5) endişeler yoldaş idi bizüm ile
 Dost fikretünden artuğu (6) cümle katıdurur battâl (6)
 Algil kendü elün ile gine kendü hisâbunu
 Yohsa serhengler elünde (7) katı yaramaz olur hâl. (7)
1180. İp dak riyâ boyununa asako öd ağacuna
 Sultan öninde yol degül tâ bulasun sen de visâl
 Öldür nefsün dileğini ilet teneşür üstine
 Yohsa keksüz öliceğiz sana ferman olur gassâl (8)
 Her kim sana sorar ise i'tikadun nedür Hakk'a
 Öpgil elini ayağın budur cevâbına suâl
Yunus sana farizadur işbu sırât-ı müstakim
 İleyünde haşre neşre (9) hakkalyakîn gerek visâl

IV.

- Eyâ gönül (1) açgıl gözin (2) fikrin (3) yavlak uzatmagıl
 Bakgil kendü dirliğüne kimse aybın gözetmegil
1185. Şöyle dirilgil halk ile öliceğiz söyleşeler
 Bâkî dirlik budur canum yavuz ad ile gitmegil
 Diler isen 4) bu dünyayı âhirete değüşirsin
 Dün-ü gün (5) kılğıl tâ'atı ayağ uzadup yatmagıl
 Gördün ki bir derviş gelir yüz vur (6) anun kademine
 Senden şey'ullah idicek (7) kaşun karagun çatmagıl

- Söyledüğün keleciiyi işitdiğin gibi söyle (8)
 Kendözünden zîreklenüp birkaç söz dahı çatmagıl
 Dünya şûrb-ü şîrindürür âdem gerekdür yiyesi
 Kem nesneye tama' idüp kösüb kömürüp (9) yutmagıl (10)
 1190. Nefse uyub biş parmagun bir kezden iltme ağzuna
 Kes birisin vir miskine gerek ola (11) unutmagıl (12)
 Yunus kim öldürür seni viren alur yine canı
 Yarın göresün sen anı er nazarından gitmegil

V.

- Ata belinden bir zaman anasına düşdi gönül
 Ilak'dan bize destur oldu hazineye düşdi gönül
 Anda beni can eyledi et-ü sünek kan eyledi
 Dörtön gün diyiceğez deyritmeğe düşdi gönül (1)
 Yüriridüm anda pinhan Hak buyruğı virmez aman
 Vatanumdan ayurdılar bu dünyeye düşdi gönül
 1195. Beni beşiğe urdılar elüm ayağum sardılar
 Önden acısın virdiler tuz içine düşdi gönül
 Günde iki kez çözerler başuna akça dizerler
 Ağzuma emcek virdiler nefis kabzına düşdi gönül
 Bu nesneyi terkeyledüm yürümeğe azmeykedüm
 On ki sünegin yazarlar elden ele düşdi gönül
 Oğlan iken sultan kopar kim elün kim yüzün öper
 Akıl bana yoldaş oldu sultanlığa düşdi gönül
 Bu çağ ile sakal biter görenün gülregi dutar
 Güzeller katunda biter sevisüye düşdi gönül
 1200. Hayırdan şerri çok sever işlemeğe necid iver
 Nefsinün dilegün kovar nefis ivine düşdi gönül
 Kırk bişinde sûret döner kara sakala ak iner
 Bakub şeybetin göricek yoldurmağa düşdi gönül
 Yola gider başaramaz yiğitlüğe eli varmaz
 Bu nesneleri koyuban yuvanmağa düşdi gönül
 oğl aydur bunadı ölmez kız aydur yeründen durmaz
 Hiç kendü halinden bilmez hâlden hale düşdi gönül

- Öliceğiz şükrideler sinden yana iledeler
 Allah adun zikrideler çok şüküre düşdi gönül
 1205. Su getirler yumağa kefen saralar komağa
 Ağaç ata bindüreler tenesire düşdi gönül
 Eğer var ise amelün geyin olur senün sinün
 Eğer yoğise amelün oddan şarab içdi gönül
 Yunus anlayı var hâlün şuna uğrayısar yolın
 Bunda elün irer iken hayr işlere düşgil gönül

VI.

- Bir nazarda kalmayalum gel dosta gidelüm gönül
 Hasret ile ölmeyelüm gel dosta gidelüm gönül (1)
 Gel gidelüm can turmadın sûret terkinin urmadın
 Araya düşman girmedin gel dosta gidelüm gönül
 1210. Gel gidelüm kalma ırak dost için kılalum yarak
 Şeyhün katındadır durak gel dosta gidelüm gönül
 Terk idelüm il-ü şarı dost için kılalum zarı
 Ele getürelüm yarı gel dosta gidelüm gönül
 Bu dünyaya kalmayalum fânîdür aldanmayalum
 Bir iken (2) ayrılmayalum gel dosta gidelüm gönül
 Biz bu cihandan (3) göçelüm ol dost iline (4) uçalum
 Arzu havadan geçelüm gel dosta gidelüm gönül
 Kulağuz olgıl sen bana günilelüm dostdan yana
 Bakmayalum (5) önden sona gel dosta gidelüm gönül
 1215. Bu dünya olmaz pâyidar aç gözünü canun uyar
 Olgıl bana yoldaş-u var gel dosta gidelüm gönül
 Ölüm (6) haberi gelmedin ecel yakamız almadın
 Azrâil hamle kılmadın gel dosta gidelüm gönül
 Gerçek irene varalum (7) Hakk'un haberin soralum (8)
 Yunus Emre'yi (9) alalum gel dosta gidelüm gönül

VII.

Dervişlik didükleri hırka ile tac degül
 Gönlin derviş eyleyen hırkaya muhtaç degül

- Hırkanun ne suçu var sen yolına varmazsan
 Vargıl yolınca yüri er yolu kalmaç degül
 1220. Dirsın şeyhün ışkuna yalın ayak baş açuk
 Er var dirlik dirilmiş yalın ayak aç degül
 Durmuş ma'rifet söyler irene Yunus Emre'm
 Yol eriyle yoldadır yolsuza yoldaş degül

VIII.

- Gerekmez dünyeyi bize çünki bâki bünyad degül
 Bir kul bin de yaşar ise ölicecek bir saat degül
 Bu dünya kahr ididür nice ömürler eridür
 Uçmakda huy satun kişi yalan yanlış gıybet degül
 Şol senün mü'min kulların dünya zindanı anların
 Bu dünyede mü'min olan hurrem oluban şad degül
 1225. Bunda zâlimlik eyleyen nefsi haramla toylayan
 Yüzleri kara kopısar öz canları râhat degül
 Kimdürür kim iren ana dün gün tâat kılan ana
 Virilür uçmak anlara zire bilişdür yad degül
 Yunus miskin mestânesin sen seni gör ko bunları
 Dünyede riyalı dirlik kişiye iyü ad degül

IX.

- Ma'ni eri bu yolda melûl olası degül
 Ma'ni tuyan gönüller hergiz ölesi degül
 Ten fânîdür can ölmez çün gitti (1) girü gelmez
 Ölür ise ten ölür canlar ölesi degül
 1230. Gevhersüz gönüllere yüzbin söz (2) aydur isen
 Hak'dan nasîb olmasa nasîb olası degül
 Sakıngıl yarın gönlin sırçadur sımayasun (3)
 Sırça sındukdan girü (4) bütün olası degül
 Çeşmelerden (5) bardağün toldurmadın kor isen
 Bin yıl anda turırsa kendü tolası degül
 Şol Hızır ile İlyas âb-ı hayat içdiler
 Bu birkaç yıl içinde bunlar ölesi degül

Yaratdı Hak dünyayı Muhammed (6) dostlığına
Dünyaya gelen gider bâkî kalası degül

1235. Yunus gözün görürken yarağın eyleyigör (7)
Gelmedi anda varan (8) girü gelesi degül

X.

Canlar fedâ yolına (1) bu can kayusu degül
Sen can (2) gereksin bana cihan (3) kayusu degül
Canlar içinde cansın sen bir âb-ı hayvansın
Bize dîn-ü îmansın îman kayusu degül (3)
Yudum yâremi sildüm (4) yârem kimdendür bildüm
Bana yârim kayusu yârem kayusu degül
İşkın beni faş itdi saklamam dirdüm velî
Çün iyan gördüm seni pinhan kayusu degül (5)

1240. Derman ola mı bana derdüm benüm kim una
Derdlü varayım sana derman kayusu degül (6)
Gelün âşık olalum ışka cevlan uralum
Esrük olup yatmışam cevlan kayusu degül (7)
İşkun okı demreni dokınur (8) yüregüme
İşk için ben öleyim demren kayusu degül (9)
Can-u gönüli nitdüm işkun odına atdum
Sıdkı dahı unuttum güman kayusu degül (10)
İşkun burcından uçdum cevlan uruban geçdüm
Ben dost ile buluşdum cevlan kayusu degül (11)
1245. Bahr ummâna dalmışam anda sadef bulmuşam
Gevher olup gelmişem umman kayusu degül (12)
Turduğum yir Tûr ola bakduğım didâr ola
Ne hâcet Mûsî bana sen ben kayusu degül (13)
Bu Yunus'ı andılar kervan geçdi didiler (14)
Ben (15) menzile irişdüm kervan kayusu degül

XI.

Müşkili halleylemek değmenün işi degül
Bir kişiye vir gönül bu yolda naşı degül

Evliyânun gönlünden kesme Sey'en lillâhı
Sana himmet ol eyler göz ile kaşı degül

1250. Er oldır kim menzilin her dem göstere tura
Değme ârif bu düşi yoramaz işi degül
Hak tecelli kılmağa can aslını bulmağa
Gönülünden sür sivâyı nazarı tışı degül
Bu kelâmun ma'nisi evliyânun hanıdır
Yidirmegil câhile ki zira aşî degül
Yunus bir toğan idi kondu **Tapduk** kolına
Avin şikâra geldi bu yuva kuşî degül

XII.

- Senün ben dimeklüğün ma'nide usûl degül
Bir kapu kullarına şaşî bakmak yol degül
1255. Sen sana yarar isen bu sözden tuyar isen
Kancaru bakar isen dimegil sen ol degül
Yetmiş iki milletün hem ma'sukı oldurur
Âşıkı ma'sukından ayırmaklık fâl degül
Küfrini atar iken îmânun vurma sakın
Hırs bizümle düşmandur bilislidür il degül
İşbu sözden bir haber muhtasardur muhtasar
İt bir eri ihtiyar kahıtlıktan bol degül
Beşe bu kuş dilidür bunu **Süleyman** bilür
Sana direm iy hoca bu dil tehi dil degül
1260. Sağa sola bakmadın hoş söyler **Tapduk Yunus**
Ol gerçeğe âşıklar külli sağdur sol degül

XIII.

- İşksuzlara virme öğüt öğüdinden alur degül (1)
İşksuz âdem (2) hayvan olur hayvan öğüt bilür degül
Eksük olman ehillerden kaça görin câhillerden
Tanrı bizar bahillerden bahil didâr görür degül (3)
Kara taş su koyarsan elli yıl ısladur isen
Heman taş gine bayağı hünerlü taş olur degül (4)

- Taşdan çıkar dürlü sular ayağunda bişer neler
 Câhil gönlü taşdan beter câhil gelmez gelür degül (5)
1265. Boz yapalak devlengice emek yemen ırte gice
 Anun işi göz sepekdür salup ördek alur degül (6)
 Şah balaban şahin doğan zihi öğmiş anı ögen
 Doğan zaif olurısa doğanlukdan kalur degül (7)
 Ol iki cihan güneşi zâhir dünyesin denşürdi
 Câhil anı öldi sanur ol hud ölmez ölür degül (8)
 Yunus olma câhillerden ırak olma ehillerden
 Câhil ne var mü'min ise cahıllıktan kalur degül (9)

XIV.

- Tehi görme kimseyi hiç kimsene boş degül
 Eksüklügile nazar irenlere hoş degül
1270. Gönlünü derviş eyle dost ile biliş eyle
 Işk eri şol ma'nide derviş içi boş degül
 Derviş bilür dervişi Hak yolına turmuşı
 Dervişler hüma kuşu çaylak-u baykuş degül
 Dervişlük aslı candan geçdi iki cihandan
 Haber virür sultandan bellüdür yad kuş degül
 İy Yunus Hakk'ı bilen söylemez hergiz yalan
 İkilik ile gelen toğrı yol bulmuş degül

XV.

1275. Bir kez gönül yıkdun ise bu kılduğun namaz degül
 Yetmiş iki millet dahı elin yüzün yumaz degül
 Kan'irenler geldi geçdi bunlar yurdı kaldı göçdi
 Pervaz urup Hakk'a uçdı Hüma kuşudur kaz degül
 Yol oldur ki toğrı vara göz oldur ki Hakk'ı göre
 Eroidur alçakda dura yüceden bakan göz degül
 Toğrı yola gitdün ise er etegün tutdın ise
 Bir hayır da itdün ise birine bindür az degül
 Yunus bu sözleri çatar sanki balı yağa katar
 Halka mata'ların satan yüki gevherdür tuz degül

XVI.

- 1280 Kul pâdişahsuz olmaz pâdişah kulsuz degül
 Pâdişâhı kim bileği kul itnese yort savul
 Sultan hemişe sultan kul hemişe kul idi
 Ol kadim pâdişaydı usûl içinde usûl
 Tanrı kadim kul kadim ırılmadun bir adım
 Gör kul kim Tanrı kimdür anla iy sâhib habûl
 Bize birlük sarayın toğrı beşaret ayın
 Geç ikilük fikründen kogıl beğlügi yâ kul
 Gör imdi gizlü seyri seyir içinde sırrı
 Kul bilmez bu tedbiri kime değdi bu nüzûl
1285. Ayıd ayıd kamusun ne kân-u ne ma'densün
 Süret-i pür ma'nisün pâdişâhı sende bul
 Gel imdi hicabun aç senden ırıl sana kaç
 Sende bulasın mi'raç şana gelür cümle yol
 Kanca vardun iy âkil bir ağuzdan cümle dil
 Cüz'ıyyat-ı müselsil haber virür akl-ı kül
 Yunus bak niredesin ne yirde ne gökdesin
 Bekle edeb perdesin gel imdi gel topu kıl

L HARFİNDEKİ ŞİİRLERE AİT NOTLAR ve NÜSHA FARKLARI

I:

Yalnız Fâtih nüshasında (115.a - 115.b) bulunan bu şiir, çok bozuktur.

II:

Fâtih (111.b - 112.b) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) acâyib: Fâtih, (2 - 2) bu dünya içinde bir hâl: Yahya, (3) Malunı beriki yir: Fâtih (vezin düşük), (4) Senündür bir adım yir gör nice orulur kâl: Fâtih (vezin düşük), (5) Gözin: Yahya, (6 - 6) yi iç bazar eyle vir al: Yahya, (7) gelür: Yahya, (8) korkulu iş: Yahya.

III:

Fâtih (115.b - 116.a) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) Kogıl bu dünya bezegün bu dünya yildürür hayâl: Yahya, (2) Ne vefâ kılsar bize çün posudadurur zevâl: Yahya, (3) İnanma fânî ömrüne kime ebed kaldı bâkî ★ Yüzbin melik salâtinler kodılar emlâki vü mâl: Yahya, (4) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (5) Bunca uzun: Yahya, (6 - 6) cümlesi matdurur battâl: Yahya, (7 - 7) yavuz olur müşkil hâl: Yahya (vezin düşük), (8) Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (9) haşır neşir: Yahya.

IV:

Bu şiir, B. Râif (7.b - 8.a), Yahya nüshalarıyla Ritter (S: 13) ve Nûru Osmânî'deki mecmualarda (186.b) vardır.

(1) İy gafil: Râif, Yahya, Ritter, (2) gözünü aç: N. O., (3) gönlin: Râif, Ritter, (4) Ger dilerse: Yahya, (5) Düni günü: Ritter; Tâat eyle gice gündüz: Yahya, (6) sür: Yahya, (7) iderse: Yahya (bu beyit, Ritter'de yoktur), (8) Şöyle dügeli kelecî iştüdüğin gibi degül: Ritter, (9) kötürüp: Ritter, (10) (Bu beyit, Yahya'da yoktur), (11) olur: Yahya, (12) (Bu beyit, Râif'te yoktur).

V:

Bu şiir, yalnız Fâtih nüshasında (112.b - 113.a) vardır.

(1) (Vezin düşük).

VI:

Yahya Efendi nüshasıyla Nûru Osmânî'deki mecmuada (187.b - 188-a) ve Râîf'in Mec. sında (26 - 10.a) vardır.

(1) Yoldaş olalum ikimüz gel dosta gidelüm gönül ★ Hâldaş olalum ikimüz gel dosta gidelüm gönül: N. O., (2) İkimüz: N. O., (3) dünyadan: N. O., (4) yolına: N. O., (5) Kaygımağıl: N. O., (6) Hakk'ın: Yahya, (7) âşık bulalum: N. O., (8) alalum: N. O., (9) Âşık Yunus'ı bulalum: N. O.

VII:

Bu şiir, yalnız Yahya Efendi nüshasındadır.

VIII:

Bu şiir, yalnız Fâtih nüshasında (114.a - 114.b) vardır.

IX:

B. Râîf (53.b - 54.a ve 57.a da iki kere yazılmıştır), Fâtih (110.a - 110.b) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Ritter (S: 12-13) ve Nûru Osmânî'deki mecmualarda (187.a) vardır.

(1) gide: Ritter; gidenler girü gelmez: Fâtih, (2) kez: Ritter; yol: Fâtih, (3) sındırmagıl: Fâtih, Yahya, (4) sonra: Fâtih, (5) Çeşmelerde: Ritter, (6) Peygamber: Fâtih, Yahya, (7) eyle bu gün: Fâtih, (8) Çün gelmed'anda varan: N. O.

X:

B. Râîf (63.b) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Murad Molla ve Nûru Osmânî'deki mecmualarda (192.a) vardır.

(1) fid'olsun sana: Râîf, (2) Ol can: N. O.; Sen canı gerek bana: Râîf, M. M., (3) Canlar içinde canum sensin genc-i nihânum ★ Çün ıyan gördüm seni pinhan kayusu degül: Râîf; Candan içerü cansın gencine-i pinhansın ★ İyan göreyin seni pinhan kayusu degül: N. O. (bu beyit, N. O. de yoktur), (4) Bu dem yârumı saldum: M. M., (5) (Bu beyit, yalnız M. M. da vardır), (6) (Bu beyit, yalnız N. O. de vardır), (7) (Bu beyit te yalnız N. O. de vardır), (8) kâr itdi: N. O., M. M., (9) Bana ışkın kayusu: M. M.; Seninçün ben öleyin: N. O., (10, 11) (Bu beyitler, yalnız Yahya'da vardır), (12) (Bu beyit, yalnız N. O. de vardır), (13) (Bu beyit, yalnız Râîf'te vardır). (14) Dirler Âşık Yunus'a eglen bile gidelüm: M. M.; Yunus'ı öğütlerler kalk kervan göçdi dirler: Yahya. (15) Ben uyuyup kalmışam: Râîf; Bana dostum kapusu: M. M.

XI:

Eski yazmalarda bulunmayan bu şiirin Yunus'a aidiyetinde şüphemiz yoktur.

XII:

Eski yazmalarda bulunmıyan bu şiir, bizçe Yunus'undur.

XIII:

Fâtih (114.b - 115.a) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) Hayvanlara virmen öğüt hayvan öğüt alur degül: Yahya, (2) kişi: Yahya, (3) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur). (4) Bir taşa su koyar isen elli yıl kaynadır isen ★ Derlemeye der çıkmaya taşdur ol ıslanur degül: Yahya, (5) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (6) Emek yemen ırte gice yavuz yaplak devlengice ★ Anun oyn köstebekdür salup ördek alur degül: Yahya, (7) (Bu beyit, Yahya'da yoktur), (8) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (9) Kafle gelüp geçe turır selâm olsun âşıklara ★ Yarak-lular varıtursun Miskin Yunus kalur degül: Yahya.

XIV:

Eski yazmalarda bulunmıyan bu şiir, bizçe Yunus'undur.

XV:

Yalnız Yahya Efendi nüshasında vardır.

XVI:

Bu şiir, yalnız Fâtih nüshasında (110.b - 111.b) vardır.

M

I

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Bû fenâ mülkinde ben nice nice hayrân olam
Nice bir handân (1) olam ya nice bir giryan olam

1290. Gâh feleklerde meleklerden dilekler eyleyem (2)
Gâh arş-u şems ile gerdûn olam gerdân ola m
Adımı (3) atdum yidi dört onsekizden öte ben (4)
Dokuzı (5) yolda koyup (6) şâh (7) emrüne fermân olam
Dost ferah kıldı terahdan ben teberrâ eyledüm
Sûretâ (8) insân olam hem (9) cân-u hem cânân olam (9)
Gâh bir müftî müderris (10) geh mümeyyiz geh temiz (10)
Geh müdebbir nâkıs-u geh naks ile noksân olam (11)
Gâh batn-ı hût (12) içinde Yunus ile söyleşem (13)
Geh çıkam (14) arş üzere bin cân olam Selmân olam (14)
1295. Gâh (15) inem esfellere Şeytân (15) ile şerler düzem
Geh çıkam arş üstine seyrân olam cevân olam (16)
Gâh işîdürem iğitmezem aşumazam aceb (17)
Nice bir nisyân olam hayvân olam insân olam
Gâh ma'kûlât-u mahsûsât-u takrîr-ü beyan
Gâh makhûrât (18) olam geh sâhibül (19) Keyvân olam
Nice bir sûretde insân-ü sıfatda cânver
Nice bir dilgü olam (20) yâ kurd-u yâ arslân olam (20)
Nice bir tefrîd-ü tecrîd-ü mücerred münferid
Ye nice cin nice ins-ü nice bir Şeytân olam (21)
1300. Nice bir ısk meydanında nefis atun sigirtüren
Yâ nice bir (22) başımı tup eyleyüp çevgân olam (22)
Gâh birlik içre birlik eyleyem ol bir ile
Gâh dönem (22) katre olam deryâ olam (23) ummân olam

- Gâh dûzahda benem Fir'aavn ile Hâmân ile
 Gâh cennetde varam gilmân olam Rıdvân olam
 Gâh bir gazî olam efreng ile ceng eyleyem (24)
 Gâh dönem efreng (25) olam nisyân ile isyân olam
 Gâh birmechûl olam merdûd olam Nümrûd olam
 Gâh varam Ca'fer olam tayyâr olam perrân olam
1305. Nice bir âmî olam nâmî olam câmî olam (26)
 Nice bir kâmî olam nâkâm olam nâdân olam
 Gâh ola odlar yakam diller yıkam canlar yakam
 Geh varam arşa çıkam geh şâh geh sultân olam
 Kimse bu söze irişmez Min ledündür ey azîz
 Hızr yolda kaldı ben gerdûn ile gerdân olam (27)
 Yâ nice bir dost ile ol ben olam ben ol olam
 Yâ nice irak düşem mahzûn olam ahzân olam (28)
 Nice bir dertler ile (29) odlâra yânam yâkılâm (29)
 (30) Nice bir şâkir olam zâkir olam (30) mihmân olam
1310. Terkidem bu hak-ü bâdî (31) âb-u nârı yüzine. (31)
 Seş cihetden ben çıkam (32) bî cism olam bî cân olam (32)
 Nice bir Cercis-ü Bercis olam-u Mirrih olam (33)
 Nice bir Câlîmus-u Bukrât olam Lokmân olam (34)
 Bu dokuz arslân-u yiddî evren-ü dört ejdehâ
 Bunlarınla cengidem Rüstem olam Destân olam
 Bir demî âsûde olam gaflet ile hurd-u hâm
 Bir dem âsûfte olam Mecnûn olam hayrân olam
 Gönlümin gencîne rencler irmedin (35) bir yol bulam
 Yâhu deryâya girem bî reng-ü bî elvân olam
1315. Nice bir sen ben diyem ben sen diyem utanmadın
 Yâ nice deksüz olam dilsüz olam hayvan olam
 Cün di dirler nîdeyin dimezse yânar cân-ü ten (36)
 Ben dahî dürler dökem dosta hezâr destân olam
 Kâr olam neykâr olam nevkâr olam esrâr olam
 Geh dönem gerdâr olam güftâr olam No'mân olam (37)
 Nice bir balcıkda vü alcakda yâtam hûr-ü zâr (38)
 Geh varam gevher olam yâkût olam mercân olam

Âdemilikden çıkam göçem melekler mülkine (39)
Levn olam bî levn olam geh (40) kevn olam bî kân olam

1320. Geh muti olam Huda'nun emrüne bin cân ile
Geh dönem âsi olam Mûsî olam İmrân olam (41)
Geh varam(42) Dâvûd olam(43) taht-ı Süleyman'a çıkam(43)
Geh yine gümrâh olam (44) hemrâh olam hicrân olam (44)
Gâh zındandan çıkam âzâd olam âbâd olam
Geh yine derbân olam mahbûs olam zindân olam (45)
Dâr olam gerdâr olam (46) berdâr olam Mansûr olam (46)
Can (47) olam hem ten (48) olam hem in olam hem ân olam
Geh beyâbân-u harâb-u geh serâb-u geh türâb
Geh yine ma'mûr olam hayrân-u sergerdân olam
Gâh izzetde (49) azîz-ü gâh zilletde (50) zelîl
Geh varam erkân (51) olam rehbin olam rûhbân olam

1325. Geh varam bir sâz olam bir söz olam pürsüz olam (52)
Geh varam dükkân olam dehbân olam rûchân olam
Dem olam âdem olam âlem olam âlemde ben
Dem olam bî dem olam hem nâm olam hem nân olam (53)
Geh dönem (54) hâmûş olam bihûş olam serhoş olam
Söyleyüp (55) destân olam (56) hem bağ-u hem bustân
olam (56)

Yunus'a Tapduk'dan oldu hem Barak'dan Saltuk'a

Bu nasib cün cûş kıldı ben nice pinhân olam (57)

Yunus imdi bu sözi sen âşîka di âşîka

Kim sana ben sıdk olam hem derd-ü hem dermân olam

Gâh hâlis gâh muhlis oluram (58) Fûrkan (59) ile

Gâh Rahmânur Rahim yâ Hayy-ü yâ Mennân olam (60)

1330. Geh dönem (61) bir şems olam zerremde yüzbin arş ola

Geh yine (62) tugyân olam âlemlere tûfân olam (62)

Evveli Hû âhırı Hû yâ Hû (63) illâ Hû olam (63)

Evvel âhır ol kalâ vü Men aleyhâ fân olam

II.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- Ne dir isem yortum yürür (1) elümde ferman tutaram
 Ne dir isem hükmüm revan gün hükm-i sultan tutaram
 İns ile bu cinn-ü perî divler benüm hükmümdedir
 Tahtum benüm yıl götürür mühr-i Süleyman tutara m(2)
 Dünyâ benüm rızkumdurur kavmı benüm kavmımdurur
 Her dem benüm yargum urur yarguyı candan tutaram 3
 1335. İblis-ü Âdem kim olur âza-vü yâhud azdıra (4)
 Cümle benüm iyü yavuz (5) kâmusın andan (6) tutaram
 Senün (7) gibi can vâir iken âb-ı hayat (8) isteyen
 Kârânuluğa gideni (9) ben anı hayvan tutaram
 Ansuz olursam ölürem (10) ânun ile dirilürem (10)
 Siz sanmanız ki dirlüğü hemîşe candan tutaram
 Dînüm imânım oldurur ansuz olursam dünyede
 Ne pût-u hâça (11) taparam ne dîn-ü îman tutaram
 Yunus ayur hiç şek degül o benvenen ben olvenen (12)
 Ben ne dirisem dost tutar (13) dost didüğün ben tutaram

III.

Mefâilün mefâilün feûlün

1340. Beni anmakluğa benden farığvem
 Niderem anuban bes ne layıkvem
 Benüm yoldaşluğım edebe sığmaz
 Edebsüz kişiye niçün refikvem
 Cihana düşmüşem elsüz ayaksuz (1)
 Ne karar ne mekân ne hud tefrikvem
 Tekebbürlük döküldi kalmadı hiç (2)
 Ne esrugem ne mahmur ne ayıkvem (3)
 Ne sabr-u ne sükûn ne hud becid iş
 Ne adum adaram ne hud tarıkvem
 1345. Bu gün cihâna geldüm uş giderem
 Sanasun yolcu idüm ye konukvem

Kanı Yunus kanı cünbiş harekât
Ne sermâyem ola ne var ne yokvem

IV.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Kanı bana sabr-u karar senün sözini dinleyem
Kanı bana akl-u bili tuyubanı (1) seni sevem
Kanı bana ol havsala ki (2) hâlümi bilmeyeler
Kanı bana zor-u kuvvet kim senün ışkuna toyam (3)
Cânüm seni seveliden benüm hâlüm hâle döner
Kanı bana usûl-i din ilmün edebin bekleyem

1350. İzzet-ü erkân (4) iyü ad ışk yolına noksandurur
Ben niderem iyü adı çün terbiyet (5) ıskdan yirem
Gerçek sana âşık isem (6) arlanmakluk nemdür benüm
Şükrâne cânımı virem ger melâmet donın giyem
Zühd-ü taat usûl-i din ışk haddinden taşradurur
Nisbet degüldürür bana secde-vü rükû-u kıyam
Dost sûreti gözgüdürür (7) bakan kendü yüzün görür
Gelsün o (8) kendüsüz gelen ben râzımı ana direm
Can gözile bakan görür **Yunus** gözile gördüğün (9)
Yohsa (10) yaban göziyle kimesneye (10) ne söyleyem

V.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

1355. İy yârenler tınman bana ben yine noldum bilmezem
İlmü amel sorman bana dîvâne oldum bilmezem
Ayrıksı nesne dadmışam bildiklerüm unudmuşam
Cânımı ıška atmuşam anda ne buldum bilmezem (1)
Aklum yayıvardı benüm dağıldı fikrüm kamusu
Boşaldım uş toldum velî ne ile toldum bilmezem (2)
İşkum beni yakupdurur gönlüm dosta akupdurur
Devşiremezem ben beni dembeste kaldum bilmezem (3)

- Ben ıksuzın olıamazam ısk olıcak ölimezem
 ısk hâsılum hayatı (dur 4) ıskdan gayrısın bilmezem
 1360. ıskun ile bulanıgam geh esrügem geh ayıgam
 Ne uyuram n'uyanıgam dembeste kaldum bilmezem (5)
 Sen beni şeyh oldı diyü benden nasihat isteme (6)
 Ben sanıram ki bilürem uş şimdi bildüm bilmezem
 Âşk **Yunus** sen cânımı ısk yolına eyle fidi
 Bu (8) şeyh ile buldun Hak'ı ben gayri nesne bilmezem

VI.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- Dostdan haber geldi bana (1) durayım andan varayım
 Kurbanlığa bu cânımı (2) vireyim andan varayım
 Şol bir iki arşun bezin ne yeni var ne yakası
 Kaftan idüben eğnüme sarayım (3) andan varayım
 1365. Can alıcı hud geliser emâneti vir diyiser
 Ben emâneti ıssına vireyim andan varayım (4)
 Gıtdi canum kaldum ile naçar olup girdüm yola
 Dostlar şâd oldığın bile göreyim andan varayım (5)
 Münker-ü Nekir geliser yir gök ün ile tolısar
 Ben bunlara cevabını vireyim andan varayım (6)
 Yazuğım çok günah öküş (7) yürür idüm dünyada hoş
 İtdüklerimün hesabın sorayım andan varayım
 Beslediğüm (8) nâzük teni terkitmeyem (9) dirdim anı
 Kara topırağa ben anı karayım (11) andan varayım
 1370. Ben bu ömür (11) hırmanunu diğdüm getürdüm uş yine (12)
Yunus aydur (13) bu dükkânı (13) direyim andan varayım

VII.

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün

- Koyalum zühdi bugün rind-i harabât olalım
 Girelüm meyhanede nâz-ı münacât olalım

- Keselüm hâceti biz dünyeden-ü ehlünden
 Dostı hemdem idinüp kible-i hâcât olalum
 Fahri fahr itmeyelüm fakr ile fahr idinelüm
 Hâlik'a yüz tutuban halka mühimmât olalum (2)
 Lâda dem urmayalum diyelüm İllâhlah kim
 Nefyi nefy eyleyelüm Hû'yile isbât olalum
 1375. Kadem öte basalum arş-u tanunun üste (3)
 Işk bahrine düşüp bî ser-ü bî pây olalum (4)
 Biz sıfat tutmayalum ışk ile hemreng olalum
 Gâh gâh arz olalum gâh semâvât olalum
 Yunus'ın çaresi yok çare yine andandur
 Vuslete vasl oluban bir nice heyhât olalum

VIII.

Feilâtün feilâtün feilâtün feilün

- Sâki ol câmı getir kim içüben mest olalum
 Bizi ışk ile fenâ kıl ki nice hest olalum
 İdelüm tevbeyi kim itmeyevüz tevbe dahı
 Dûst bezmünde belâ dimeye (1) Elest olalum
 1380. Canumuz kuşını çokdur ki mukayyed kılduk
 Asla pervâz uralum bir niçe pâ-best olalum
 Biz harâb olmuşduk sûfî ezelden ilerü
 Ko ebed nüktesini dost ile peyvest olalum
 Yunus'a korku ne var zâhid ayıt ol günde
 Külli akı koyalum ışk ile hem-dest olalum

IX.

Mütefâilün faülün mütefâilün faülün

- Benem ol tılsım-ı pinhan ki bu gün iyâna geldüm
 Ezeli nişânsuzdum ebedî nişâna geldüm
 Bu tılsımı çünki açdum (1) zulümâta nûr saçdum
 İy niçe makaam geçdüm ki bu cism-ü câna geldüm

1385. Ben ohıdum İsm-i a'zam ki vücûda geldi âlem
 Koyuban adımı Âdem benem uş cihâna geldüm
 Çü bakup beni görerler ayruğa niçün sorarlar
 İsteyüp beni ararlar buna ben gümâna geldüm
 Kamu yirde ben bulundum kamu zerrede bilindüm
 Kamu yâna çün çalındum bu ile beyâna geldüm
 Ne kişidürür bu (2) Yunus ki iyân ide bu râzı
 İşidün bu sûz-u sâzı benem uş lisâna geldüm

X

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Sensün Kerim sensün Rahim Allah sana sundum elüm
 Senden artuk yokdur emüm Allah sana sundum elüm

1390. Ecel geldi va'de irdi bu ömrin kadehi doldı
 Kimdür ki içmeden kaldı Allah sana sundum elüm (1)
 Dilüm tetiği buruldı (2) canum gövdeden üzülde (3)
 Üşde gözlerün süzüldi Allah sana sundum elüm (4)
 Uş biçildi (5) kefen donım hazrete yöneltdüm yönim
 Aceb nice ola hâlüm (6) Allah sana sundum elüm (7)
 Geldi salacam (8) sarılır (9) dört yana salâ virilür (9)
 İl namazuma derilür (10) Allah sana sundum elüm (11)
 Çün cinâzeden şesdiler üstüme toprak aşdılar
 Hep koyubanı kaçdılar Allah sana sundum elüm
1395. Getürdiler bunda eşüb indirdiler anda şaşub
 Yumdılar toprağum eşüb Allah sana sundum elüm
 Münker Nekîr-ü Azraîl kaşı kara gözi çakır
 Her birisi bir dil okur Allah sana sundum elüm (12)
 Aldı beni ince yola iltı sırat köprüsine
 Amelüme yok mı didüm Allah sana sundum elüm (13)
 Görin aceb oldu zaman gönülden eyleriz figan
 Ölür çün anadan doğan Allah sana sundum elüm (14)
 Halâyıklar melâikler ger esrükler ger ayıklar
 Sahha size uyanuklar Allah sana sundum eliüm (15)

1400. Yunus tup uzat bu sözi Allah'una dutgıl yüzi (16)
Dîdardan ayurma bizi (17) Allah sana sundum elüm

XI.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Ben bende (1) buldum çün Hak'ı şekk-ü güman nemdür be-
nüm

Ol dost yüzün görmez isem bu gözlerüm nemdür benüm

Gelsün münacât eyleyen doksan bin hâcet söyleyen (2)

Taşra ibadet (3) eyleyen görsün dost nemdür benüm

Mûsî olup Tûra çıkam nûr oluban gözden bakam

Söz oluban dilden çıkam sûr-u nagam nemdür benüm

Mûsî varur Tûra çıkar anda varur nura bakar

Dostdan gayrı zerre kadar bu gözlerüm görmez benüm

1405. Uş (4) ben beni cem'yledüm ol dostı î mân eyledüm

Birlüğine kıldum kamet ri yâ tâat nemdür benüm

Ol dost bana ümmî dimiş hem âdumı ümmî komuş

Dilüm şeker gövdem kamış bu söyleyen nemdür benüm

Ümmî benem Yunus benem (5) dokkuz atam dördtür a-
nam (5)

İşk odına düşüp yanam sük-u bazar nemdür benüm

XII.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Ger râzımı (1) söyler işem kimse- dilüm bilmez benüm

Eğer (2) sabır eyler isem gönlüm karar kılmaz benüm (2)

İy uslular iy usulular siz ayıdun (3) ben nideyüm

Ol dost yüzün göreliden aklum başa gelmez benüm

1410. Bunun gibi tertib ile (4) benüm işüm varmaz başa (4)

Elümden iş kaldıysa cânımdan iş kalmaz benüm

Ne delüyem (5) ne usluyam (6) benzer neye benüm işüm

İşk denüzine garkolup gönlim canum duymaz benüm

Mahabbetün odı benüm yüreğüme düşdi yanar (8)

Denüze garkolurısam söynüp hatâ kılmaz benüm

- Yıl on ki ay bu ışk güli od içinde bitüpdürür
 Yandugumca artar kokum devrüm geçüp solmaz benüm (9)
 Cümle Hak'a yol (10) vardılar sabr ile Hakk'a irdiler (10)
 Işkun aslı oddandurur (11) sabrum ile olmaz benüm (11)
 Nice didüm bu gönlüme var sabır eyle dek otur (12)
 1415. Şol dem dahı bedter olur öğüdümü (13) almaz benüm
 Bu Yunus'ın çün sûreti (14) ölüp toprak olurısa
 Batınundan (15) ışk sevgüsü bilün ki (16) hiç gitmez benüm

XIII.

- Ben seni sevdigümi işitsünler (1) hâssu âm
 •Söyleşenler söyleşsün (2) sensüz dirliğüm haram
 Ben bu dem seni gördüm nicesi sabreyleyem
 Seni bir görmeklüge (3) muştakdur cümle âlem
 Kim senün lezzetünden can dadını (4) almazısa
 Yürür bir cansuz suret âlem halünden bî gam
 1415. Seni seven kişiye (5) ne hâcet hûru kusûr
 Seni sevmeyen câna tamudur cümle makam
 İki cihan varluğu ger benüm olurısa (6)
 Sensüz bana gerekmez iş senünledür tamam (7)
 Bin yıl ömrüm varısa (8) harcidem bu kapuda
 Gerçek (9) ben âşıkısam gerek bu yolda ölem
 Bana sen gerek isen (10) niderem kendözümü (10)
 Ger ben sen oldumısa ben beni yavu kılam
 Âlemlerün arzusu seni bulmak içündür
 Ben seni bulmuş iken sensüzün (11) nite olam (12)
 1420. Çok sorarlar Yunus'a nice bu ışk esrükliğı (13)
 Nitsün ezel bezminde öyle (14) çalındı kalem

XIV.

Cümle âlem terkin urup ben dost terkin urımazam
 Andan ayru buçuk saat ben ansızın durımazam
 Andan ayru diriliğüm dirlik degüldürür benüm
 Kâdim odur görür beni ben ölüyem görimezem
 Hürî gelüp aydur ise gönül bana virgil diyü
 Dostdan artuk kimesneye ben gönlümü virimezem

- Dost diyü geçdi bu ömrüm başarmadum dost kulluğın
 Koyam başara ol beni ben hiç iş başarımazam
 1425. Bir bezden ol oldum ahı benden ümid yokdur bana
 Ben ol isem pes ol kanı ben bu sırra irimezem
 Dostlar öğüt virür bana gitgil anun yakınından
 Dahı yakın varam meğer andan ayruk varmazam
 Değmeler aydur Yunus'a katlan bu gün yarın diyü
 Cehdideyim bugünümü yarına irgörimezem

XV.

- Dost elünden (1) ölür isem (2) hiç gümansuz girügelem (2)
 Ganimet görem bu demi can şükrâne virügelem
 Canun diriğ (3) dutan kişi dost katundan (4) irak düşer
 Fidi kılam yüzbin (5) canı iraklıktan berügelem
 1430. Cercis leyin ol dost beni yetmiş kez öldürür ise (6)
 Bin kez dahı öl dirise yüzbin kez ilerügelen (7)
 Yüzbin kez toğam tolunam dost burcunda cilve (8) kılam
 Hem (9) anda olam hem (10) bunda anda bunda varugelem
 Kaçam unudıluram ben dost burcundan toğmışiken (11)
 Ol Muhammed kullâbından her sabah çevrinügelem (12)
 Yavı kılındum ne çare yürirven dün gün âvâre
 Soranlara cevab budur (13) ben esrügem diyügelem (13)
 1430. Bundan böyle nolasını hiç bir âşık söylemedi
 Ne vakit bana gerekse dost nefesin virügelem (14)
 Bin yıl toprak olur isem komayam ben Enel Hakk'ı (15)
 Ne vakt bana gerek ise ışk nefsin virügelem (16)
 İnanmayan gel sinüme (17) çağır dost adını ayıt (18)
 Kefen tonın (19) pâre kılam (20) can şükrâne virügelem (21)
 Bundan böyle nolasını degme akıl şerhitmeye
 Yunus aydur âşıklara ışk haberin virügelem (24)

XVI.

- Ben ol yarı sevdiğümi nice bir gizleyübilem (1)
 Gönlüme sığmaz nideyin meğer razum ile diyem (2)

1440. Dil dutuban söyledüğim (3) yadluğuma delil imiş (4)
 Yakam yadluk perdesini hicâbumı (5) ben giderem
 Anun ile ahvâlümü âlemlere bildirüben (6)
 Çağıruban muştulayam âlemi üstüme direm
 Aşıklarun gönli gözi maşuk dapa gitmiş olur
 Ben gönlümü kul eyleyem (7) bâşed ki ma'şuka irem (8)
 Canum kurban (9) kılam ana ger can kabul kılur ise (9)
 Kaçan ise (10) ölesiyem niçe bunda diri duram (10)
 Sükrâne cânüm üstüne ben dost için ölür isem
 Ölmek resimdür(11) kamuğa ben ölümden kanca varam(12)
1445. Ol dost ile benüm işüm ölmeğile bitmeyiser
 Amelümdür bile varur toprağuma tuta girem (13)
 Kamularun amelidür Munker Nekir olup gelen
 Benüm amelüm dost idi amelümi duta varam (14)
 İlm-ü amel sözi değıl Yunus dili söyledüğü
 Dil ne bilür dost haberin ben dost ile nice birem

XVII.

- Muhammed ile bile mi'râca ağan (1) benem
 Ashab-ı Suffeyile yalıncağ olan benem
 Sabr ile kanâatı viribidüm bunlara (2)
 Kırk kişi bir gönlekden başın çıkaran benem (3)
1450. Ol kırkından birine neşteri çaldumidi (4)
 Kırkından kan ahıdup ibret gösteren benem
 Âdem Peygamber ile Havvâ yaratılmadı
 Uçmakdan sürüliben ol miflis olan benem (5)
 Mûsî Peygamber ile binbir kelime kıldum
 İsrâîl Peygamber ile göklerde kalan benem (6)
 Ömer-i Hattâb ile çok (7) adl-ü dâd işledüm
 Oğlıyle fışk (8) içinde anda basılan benem (8)
 İbrâhim Edhem bakdı (9) tâc-ü tahtı (10) bıraktı
 Hak yolına uyakdı (11) ol sırrı duyan benem
1455. Abdürrazzak ol derviş yoldas idindi beni
 Hallâc-ı Mansûr ile dâra asılan (12) benem

Adımı Yunus takdum (13) sırrım âleme çakdım (14)
Bundan ilerü dahı (15) dildé söylenen benem(16)

XVIII.

- Evvel benem âhır benem canlara can olan benem
Azup yolda kalmışlara (1) hâzır meded iren benem
Bir karara dutdım karar (2) benüm sırruma kim irer (2)
Gözsüz beni kanda görer gönüllere giren benem
Kün deminde nazar iden (3) bir nazarda dünya düzen (4)
Kudretünden han döşeyüb ıška bünyad uran benem
1455. Düz döşedüm bu yirleri basku kodım bu tağları
Sayvan gerdüm bu gökleri girü sonra düren benem
Dahı aceb âşıklara ikrâr-ü din iman oldım (5)
Kalkun dahı gönlündeki küfr-ü islâm güman benem (6)
Halk içinde dirlik düzen (7) dört kitabı doğru yazan (8)
Ağ üstüne kara dizen (9) ol yazduğı Kur'an benem
Dost ile birliğe yeten (10) buyruğı neyise dutan (11)
Mülk bezeyüp (12) dünya düzen ol bağcıvan hemen benem
Ben bu yire buyurıcak yir yüzine gün durıcak
Ulu denüz mevc urıcak Hâce dahı heman benem
1460. Diller damaklar şaşuran ışk kazanunı taşuran (13)
Hamza'yı Kaf'dan aşuran ol ağulu yılan benem (14)
Yunus degül bunu diyen kendülügidür söyleyen
Mutlak kâfir (15) inanmayan evvel âhır heman benem

XIX.

- Ol Kâdır-ı kün feyekûn lûtfidici Rahman benem
Kesmedin rızkını viren cümlelere sultan benem
Nutfeden âdem yaratan yumurtadan kuş düreden
Kudret dilini söyleden zikreyleden (1) Sübhan benem
Kimini zâhid eyleyen kimini fâsık eyleyen (2)
Ayıblarını örtücü ol delil-ü burhan benem
1465. Bir kulına atlar virüp avret-ü mal çiftler virüp
Hem yok birinün bir pulı ol Rahîm-ü Rahman (3) benem

- Benem ebed benem bekâ ol Kadir-i Hay mutlaka
 Hızır ola yarın sakkâ anı kılan gufran benem
 Dört dürlü nesneden hâsıl (4) bilün benem üşde delil (4)
 Od ile su toprağ-u yil bünyad kılan Yezdan benem
 Ete deri sünik çatan ten perdelerini dutan
 Kudret işüm çokdur benüm hem zâhir-ü ıyan benem
 Hem bâtinam hem zâhirem hem evvelem hem âhıram
 Hem ben olam hem ol benem hem ol Kerim-ü han benem (5)
1470. Yokdur arada terceman andağı iş bana ıyan
 Oldur bana viren lisan ol denize umman benem
 Bu yiri göki yaradan bu arş-u kürsi durdıran
 Binbir adı vardır Yunus ol sâhib-i Kur'an benem

XX.

- Evvel kadim (1) önden sona zevâli yok sultan benem
 Yidi iklimi hükmidüb yiri göki dutan benem (2)
 Ben bu yiri yaradıcak yir üstine gök durıcak
 Ulu denüz mevcurıcak Nuh'a tûfân viren benem
 Kün didüm bu yirler turdı buyurdım gök sayvan kurdı (3)
 Yüz bin dürlü âdem geldi götürüb getiren benem
1475. Yusuf ile çaha inen (4) terazuya altın uran (5)
 Kefesini basa duran Mısır (6) ıssı sultan benem
 Sekiz uçmak âşıklara köşki seyrider anlara
 Mûsileyin Tûr tağında hayran olup kalan benem
 Ben âbidem ben Ma'bûdam kamu yirlerde hâzıram
 Zâlimlerden dad alıcı miskinleri dutan benem
 Tapduk diyem cümle dile ananmışam degme kula
 Yunus dahı hud kim ola bu sözleri diyen benem

XXI.

- Bu cümle erkânı koyup birlik yolın dutan benem
 Hırs-u tama' benden ırak hem arduma atan benem
1480. Bakan benem gören benem alan benem viren benem
 Ne Cebreil ne Mikâil İsrâfillik kılan benem

- Yidinci kat yirlerde ben sekizinci göklerde benem
 Bu söyleyen dillerde ben hükmi tamam kılan benem
 Emriyle bulut oynadan yirde bereket kaynadan
 Elümde kudret şiniği halka rızkın viren benem
 Çağır himmet leşkerine derile dost eşğine
 Arş öninde aklum ile hidmet kılup duran benem
 Sôfiyile sofi olan sâfiyile sâfi olan
 Bel bağlayup tâat eden ol Kerîm-i Rahman benem
 1485. Kafdan kafa hükmeyleyen divleri hükmüne koyan
 Yile binüp seyrân kılan bu mülke Süleyman benem
 Dünyada ben ol Rüstem'em dünya içinde bostanam
 Karşumdaki sensün benüm seni sende gören benem
 Benem Hakk'un kudret eli benem belî ışk bülbüli
 Söyleyüp her dürlü dili halka haber viren benem
 Delü oldımdı Yunus ışk oldı bana kulavuz
 Hazrete degin yalunuz yüzi süri viren benem

XXII.

- Kâ'be-vü büt iman benem çarh uruban dönen benem
 Bulut olub göke ağân (1) yağmur olub yağân benem
 1490. Yaz yaradub yir donadan gönlimüz ivi (2) hanedan
 Hoşnud ata-vu anadan (3) kullık kadrin bilen benem
 Yıldırım olup şakiyan kakıyıp nefsin (4) dokıyan
 Yir kar'asunda börkiyen (5) şol ağulu yılan benem
 Hamza'yı kafdan aşuran elün ayağın şaşuran (6)
 Cokları tahtdan düşüren hikmet ıssı sultan benem (7)
 Et-ü deri (8) sünük (9) catan cism eyleyüb diri dutan
 Hikmet (10) besigünde yatan kudret (11) südin emen be-
 nem
 Bir niceye virdüm emir devlet ile sürdi ömür (12)
 Yanan kömür kızan demir örse çekic salan benem
 1495. Kar yağıdırup yir dondıran hayvanlara rızkın viren
 Söyle bilün mahlûkâta ol Rahîm-ü Rahman benem (13)

Gerçek âşık gelsün beri (14) göstereyin doğru yolu
 Makamdur gönüller şarı ırılmayub duran benem (15)
 Yire göke bünyad uran ırılmadın kayyım duran (16)
 Denüzlere göl çığıran adum (7) Yunus umman benem (17)

XXIII.

- Haber eylen âşıklara ıška gönül viren benem
 ıška bahâ kim yetüre maden-i kân olan benem (1)
 Yir gök tolu bu ışıkdurur ışkdan yigreği yokdurur
 ışk bahrısı olubanı denüzlere talan benem (2)
1500. Denüz yüzinden su alup (3) su virürem gönüllere (3)
 Bulutlayın perrân idüp (4) arşa yakın varan benem
 Yıldırım olup şakıyan gökde melekler (5) dokıyan
 Bulutlara hüküm süren (6) yağmur olup yağan benem
 Gördim gökin meleklerin her biri bir cümbişdedür (7)
 Hak Çalab'un zikrin ider İncil benem (8) Kur'an benem
 Gördüm diyen degül gören bildüm diyen degül bilen
 Bilen oldur gösteren ol ıška yesir olan benem (9)
 Kalem çalınacak görgil haber böyledürür bilgil (10)
 Kâlû belâ kelecisün bunda haber viren benem
1505. Delû oldum idi Yunus ışk oldu bana kulavuz
 Hazrete değin yalunuz yüz sürüyü (11) varan benem

XXIV.

- Bu mülke garib geldüm ben bu ilden bizerem (1)
 Bu dutsaklık tuzağın (2) demi geldi üzerem
 Dost bize (3) gelsün dimiş bizüm (4) kaydımuз yimiş
 Yüzümün (5) karasundan teberrüklerdüzerem (6)
 Dört kitabun ma'nisin okudum tahsil itdüm (7)
 Ne hâcet kim karayı ak üstine yazaram (8)
 Yidi mushaf ma'nisi (9) bellüdür (10) bir Elifde (11)
 Bi didürmenüz (12) bana ben bu yoldan azaram
1510. Bir Elif tahsil iden münezzehdür âlemden
 Endîşe iklimünde niçün düşüp (13) gezerem (14)

Şeriat oğlanları nice yol keser (15) bana (16)
 Hakikat denüzinde (17) bahri oldım yüzerem
 Ben andan bunda geldüm (18) ben (19) anı bunda (19) bul-
 dım

Mansûr'am dâra geldüm (20) uş kül oldım (20) tozaram
 Bir çeşmeden akan (21) su acı tatlu olmaya
 Edebdür yermek bana (22) bir lüleden sızaram
 Karanu dünler olsa yollar hiç eglenmese
 Kulavuzum er olsa ben neyiçün azaram (23)

1515. Yetmiş iki millete (24) suçım budır (25) hak didüm (26)
 Korhı hıyânetedür ye ben (27) niçün kızaram
 Yunus bu kuş dilidür bunı Süleyman bilür
 Gerçek iren (28) bu yolda ne didüğün (29) sezerem

XXV.

Aceb degül senün içün ger can fidi kılur isem
 Senün varluğın can (1) yeter hoşdur cansuz (2) kalur isem
 Senün yüzün görüceğiz cânım sana gitdiydi
 Senün sevgün bana yeter her kanda kim olur isem (3)
 Senün tadun (4) almayana sözüm aceb kelecidür (5)
 Ne cânım var ne diriyem bir dem sensüz olur isem

1520. Bengi (6) suyun içmişiken (7) hiç görünmez (8) ölüm ucu
 Senün sevgün bākîdürür degdi bana bilür isem (9)
 Dünya âhret vireliden senün sevgün ırılmadı (10)
 Nice zevâl ire bana sevmek ile varur isem (11)
 Eger seni sevdüm ise ecel eli irmez bana
 Nice geliser Azrail ben (12) seni canlanur isem (12)
 Bu (13) sûretüm düşer ise nice noksan ire bana
 Kadimî zerrenem senün nite düşüp durur isem (14)
 Dahı Elest belürmedin âşık idüm sen (15) maşuka
 Gözüm şaşı bakmaz benüm yüzbin kaba girür isem (16)
 1525. Dahı cihana gelmedin cânım (17) seni sevmiş idi (17)
 Minet (18) degüldür Yunus'a nice tapu kılur isem

XXVI.

- Eyle sanmagıl beni (1) kendözümnden gelmişem
 Yâ kendi gönlüm (2) ile bu kafese girmişem
 Uşadam (3) bu kafesi (4) yıkam hırs-u hevesi (4)
 Zaif kılâm bu nefsi tâ asluma ulaşam
 Bilmezem aslum nedür ata hud behânedür
 Ezel (5) ana karnunda kan yiyüp (6) dirilmişem
 Kanmıdur (7) benüm aşum hırs-u hevâ yoldaşum
 Dergâha uçar kuşum (8) bu acebe kalmışam (8)
 1530. Gâh mü'minem tâatda dembedem münacâtda
 Gâh rindem harâbâtda ben bir aceb kolmaşam (9)
 Hükmet ile bak bana tâ ıyan olam sana
 Zira ben bu sûretde yüzbin dürlü gelmişem
 Yunus Emre sen kanda (11) kalmayasın zındanda
 Zından kanda ben kanda (12) kimün malın almışam

XXVII.

- Uş yine (1) geldüm ki (2) bunda sır sözün ıyân eyleyem
 Bir söz ile yiri göki cümlesin hayrân eyleyem
 Diler isem (3) can (4) eyleyem diler isem ten (5) eyleyem
 Gönlüm Tûr-u canum Mûsi ışkî Süleyman eyleyem
 1535. Dirlik bana karşı gele ben dirliğün boynın buram (6)
 Ölüm eğer vâcib ola ben cânı kurbân eyleyem
 İsi nice vardıysa şöyle varam ben ol cana
 Fazlî yolundan ol Hakk'un âlemi handân eyleyem (7)
 Ne kişidür Azrâil ki kasdide cânuma (8)
 Ben anun kendü kasdını (9) kendüye zındân eyleyem
 Ne Cebrâil kim ola kim hükmidde benüm âhuma
 Yüzbin Cebreil gibiyi bir demde (10) perrân eyleyem (11)
 Bu bizden öndin gelenler ma'niyi pinhan dîdiler (12)
 Ma'ni benden toğmuşlayın geldüm ki uryân eyleyem (13)
 1540. Yunus senün her bir sözün toptoludur Hak varlığı (14)
 Uş geldüm ki âşıklara varlıktan iskân eyleyem

XXVIII.

- Kaçan kim ben ma'suk (1) ile bu râzımı bir (2) eyleyem
 Gark olam (3) müşâhedeye (4) hakdur ki nefir eyleyem (4)
 Kimdür ki anı görüben gizlenü kaldı ahvalı
 Göster bana ol kişiyi ben dahı el bir eyleyem (5)
 Bu halâyık (6) aydur bana (7) sakla anı can içinde (7)
 Bir zerresi yüzbin cihan aydun (8) nice sırreyleyem
 Gör Mûsî'ye Tur doğunda (9) bir tecelli neler kılur
 Yir kök tolu tecellidür ben (10) nice sabır eyleyem (11)
 1545. Şunun gibi çâpük nazar bir (12) nazarda yüzbin Mûsî
 Serмест-ü hayran kamusı di (13) nice tedbir eyleyem (14)
 Sart degüldür âşıklara kılalar Tur'da münacât (15)
 Ben kandeysem dost andadur her bir yiri Tur eyleyem
 Hidâyet değer (16) kamuya (17) şular kim hevesden geçe
 Tevfik yüzün yire uram (18) ışkunu şingir eyleyem
 Evvel âhır dostdan artuk hiç kimesne bâkî degül (19)
 Günümü ol harca sürem (20) dünümü şebgîr eyleyem
 Muhakkıklar göredurır Yunus (21) gözi ne gördüğün
 Düşim degül söyledüğüm mücmelen tabîr eyleyem (22)

XXIX.

1550. İrenlerin himmetünü ben bana yoldaş eyleyem
 Her kancaru varur isem cümle işüm hoş eyleyem
 Koyam bu dünyeyi gidem çün ahrete sefer idem
 Ol uçmakda hûrilerden ben bana yoldaş eyleyem
 Tâze vü yumşak giymeyem cümlesinden fârîğ olam
 Ger döşegüm toprağise yasduğumu taş eyleyem
 Uram yıkam nefis evimi oda yana hırs-u hevâ
 El götürem şimden girü nefis ile savaşı eyleyem
 Tenüm dahı cânım dahı hiç bilmedi Enel hakkı
 Şimdiye dek bilmediyse şimden girü tuş eyleyem
 1555. Bugün gülen kişi bunda yarın ağlar imiş anda
 Revan dökem göz yaşını yasduğumu yaşı eyleyem

Miskin Yunus çağrup aydur âşıkıyam miskinlerün
İçüm miskin degül ise miskin taşum uş eyleyem

XXX.

- Bin yıl vafsun ider isem (1) bir zerresin düketmeyem
Bir katrede yüzbin denüz bir noktasın şerhitmeyem (2)
Ne misâl (3) bağlasam (4) olur ne hud gönlüm (5) karar
kılur
Kim benzedede (6) misl-ü misâl hâşâ ki (7) ben benzetmeyem
Kim ide bu nakş-u sûret nakş-u sûretten sen âzâd (8)
Cümle âkiller (10) sende mat nice özür (11) gözetmeyem
1560. Akıl çün (12) fenâya vara delü ola ne başara
Delülere senden çâre delü oldum (13) pes nitmeyem
Öğret imdi dil ne disün farzdur ki seni (14) söylesün
Tevfik yârî kılur ise senden gayrı (15) söyletmeyem
Ne dirisen sen di bana (16) koma beni benden yana
Benüm hâcetüm bu sana bana beni istetmeyem (17)
Çün pâdişah güçlü ola hem kul fuzul işlü ola
Ben senünem bana ne gam ger (18) suç idem ger itme-
yem (18)
İşde taldum (19) bu denüze ne kenar var ne cezire
Çün dört yanumdan mevc ura teykem (20) kavi hiç bat-
mayam
1565. Benüm degül bu kelecî kudret senün Yunus necî
Çün dilüme sensün kâdır (21) sensüz lisan (22) depretme-
yem (23)

XXXI.

İy dost ıskun denüzine girem garkolam yürüyem
İki cihan meydan ola devrânüm sürem yürüyem
Girem denüze garkolam ne elif ne (1) mîm dal olam
Dost bağunda bülbül olam güllerin derem yürüyem
Bülbül olubanı ötem gönül olam cesed tutam
Başumı elüme alup yolına virem yürüyem

- Bülbül olubanı gidem iy niçe gönüller güdem
 Yüzüm ışk ile dembedem toprağa sürem yürüyem
 1570. Şükür gördüm didârünü içdüm visâlün yarunu
 Bu benlük senlük şarunu terkini uрам yürüyem
 Yunus'dır ışk âvâresi bîçareler bîçâresi
 Sendedür derdüm çâresi dermânım soram yürüyem

XXXII.

- Aldı benüm gönlümü nolduğım bilimezem
 Yavı kıldım ben beni isteyüb bulımazam
 Keksüzün (2) girdüm yola hâlimdür gelen dile
 Bir dem derdüm dimeğe (3) bir dertlü bulımazar
 Şâkirem derdüm (4) ile sataşdım güle güle
 Derdlüler bulıcağız ben beni bulımazam (5)
 1575. Aydırlar ise bana (6) senün gönlin kim aldı
 Nice haber vireyim ağların aydımazam (7)
 Bu benüm gönlim alan doludur cümle cihan (8)
 Kancaru bakar isem ansuz yir görimezem (9)
 Ayık olub oturman ayaksuzlar getürmen
 Severüm ışk esrugin ben ayık olımazam (10)
 Yunus'a kadeh sunan Enel Hak demin uran
 Bir cür'a sundı bana içdüm ayılımazam (11)

XXXIII.

- Senden gelür cevri-ü cefâ ben âh-u vah itmeyeyi
 Düşmüşem ışkun odına yanıp nice dütmeyeyim
 1080. Uş yürürem yana yana tup cigerüm döndi kana
 Işkundan oldum divane uyuyuban yatmayayım
 Senün ışkun denüzine düşübeni garkolmuşam
 Kimsenem yok elüm ala koma beni batmayayım
 Sekiz uçmağün hûrisi gelür ise bir araya
 Hergiz mânendün olmaya sen' anlara katmayayır
 Yunus Emre sen bu sözi yüzbin dir isen azola
 İşidenler âşık ola igende uzatmayayım

XXXIV.

- İy yârenler aydun bana ben niçesi dolanayım
 Ne dürlü tedbir ideyim ya nice sağınç sanayım
 1585. Canumda ol büt bitüpdür gönülümü ol tutupdur
 Hiy beni ol avutupdur ayruk neye bağlanayım
 Öyle idüpdür ol beni seçemezem dünden günü
 Alsun teni alsun canı kon ben ana alınayım
 Ben gevheriyem kânım ol ben bir kulam sultanum ol
 Aklum-u cânım gönlüm ol andan niçün usanayım
 Ansuzluğım bana haram andandurur nakdum tamam
 Buncilayın lütf-u kerem kanda bulup dinleneyim
 Oldur bana Yunus diyen oldur benüm bağrum delen
 Oldur beni bensüz koyan hem ben olam bu ben neyim

XXXV.

1590. Hak Çalabum hak Çalabum sencileyin yok Çalabum
 Günahluyam yarlıgagıl (1) iy rahmeti çok Çalabum
 Ben ayduram kim (2) iy gani nedür bu derdün dermanı
 Zinhar esingeme beni ısk odına yak Çalabum (3)
 Gel kogıl beni yanayım (4) başdan başa uşanayım (4)
 Ol sevdiğün Muhammed'e olayım çirak Çalabum (5)
 Ne yohsul-u baylardasun (6) ne köğk-ü saraylardasun
 Girdün miskinler gönline idindün (7) durak Çalabum
 Kullar senün sen kullarun günahları çok bunların
 Uçmağuna sal bunları (8) binsünler burak Çalabum
 1595. Ne ilmüm var ne tâatum ne gücüm var ne kuvvetüm (9)
 Meğer senün (10) inâyetün kıla yüzüm ak Çalabum
 Yarlıgagıl sen Yunus'ı (11) bu günahlu kullar ile (12)
 Eğer yarlıgamaz isen key katı firak Çalabum

XXXVI.

- Bu cihâna ben (1) gelmedin sultan-ı cihandayıldım
 Sözi gerçek hükmi revan ol hükmi-i sultandayıldım

Halâyık bunda gelmedin gökler melâik dolmadın
 Bu mülke bünyâd olmadın mülki yaradandaydım
 Yüz (2) yigirmi dört bin hası dört yüz kırk dört tabakası
 Devlet makamunda ol gün ulu hânedandaydım

1600. Gussa beni görmezidi kaygu eli irmezidi
 Endîşe şehründen taşra bir yüce mekândaydım
 Yunus bu cümle varluğun dost katunda zerre degül
 Güft ile kelâmdaydım hem bunda hem andaydım

XXXVII.

- İy yârenler iy kardaşlar sorın bana kandaydım (1)
 İşk denüzine taluban deryâ-yi ummandaydım
 Bu yirler bunda gelmedin gökler melâyık tolmadın
 Mülke bünyad urulmadın mülki yaradandaydım (2)
 Kaygu eli irmezidi gussa gözi görmezidi (3)
 Endîşe şehründen taşra bir ulu (4) mekândaydım
1105. Bu işlerde olan kişi terkitsün cümle teşvişi
 İçerüden içerü bir key lâtif nihandaydım (5)
 Benüm gibi bu cihana yüzbin gelürse az ola (6)
 Benüm gelişüm şimdîdür üstadda Kur'andaydım (7)
 Dört kitabı okumadın ayırup seçmek olmadın (8)
 Ezber itdüm (9) sabakımı bu ıskı (10) hânendeyidüm
 Pâdişahdan destûr oldu bizi bunda mülke saldı
 İki cihan uçmak oldu uçmakda Rıdvandaydım (11)
 Ol kim (12) beni bekler idi her kandesem (13) saklar idi
 İşk urganı ucundağı kandildeki candaydım (14)
1610. Yıldız idüm nice zaman gökde melâik arzuman
 Cebbâr-i âlem hükmidir (15) ben ol zaman andaydım
 Yüz yetmiş bin ferîştehler saf bağlayup duracağız
 Cebrâil'i anda gördüm ol ulu divandaydım (16)
 Toksanbin kelimeyi Hak söyleyicek Habîb ile (17)
 Otuzbini sirrolıcak ben ol sirrolandaydım (18)
 Ben bu sûretten ilerü adum Yunus degül iken (19)
 Bén ol idüm ol ben idüm bu ıskı sunandaydım (20)

XXXVIII.

- İy yârenler iy kardeşler sorın bana (1) kandaydım
 Diler isen (2) aydınvirem ezeli vatandaydım
 1615. Kâlû belâ söylenmedin tertîb düzen eylenmedin
 Hak'dan ayru degül idüm ol ulu dıvandaydım (3)
 Eyyûb ile derde esir iniledüm çekdüm cezâ
 Belkîs ile taht üzere mühr-i Süleymandaydım
 Yunus ile balık beni çekdi deme yutdı bile (4)
 Zekerıyyâ ile kaçdum (5) Nuh ile tûfandaydım (5)
 İsmâîl'e çaldım bıçak bıçak bana kâr itmedi (6)
 Hak beni âzâd eyledi koç ile kurbandaydım (7)
 Yûsuf ile ben (8) kuyuda yatdum cefâ (9) çekdüm bile (10)
 Ya'kûb ile çok ağladım bulınca figandaydım (11)
 1620. Asâyile Mûsâ'yile kaçdum çıkdum Tur dağına (12)
 İbrâhîm ile Kâ'bede bünyad bırağandaydım (13)
 Mi'raç gicesi Ahmed'un (14) arşda na'leynün döndürdüm
 Üveys ile urdım (15) tâcı Mansur'da urgandaydım (14)
 Alî ile urdım (16) kılıç Ömer ile (17) adl eyledüm (17)
 Onsekiz yıl Kaf dağında Hamza'yla meydandaydım (18)
 Ezeliden dilümde (19) uş Tanrı birdür hakdur Rasûl
 Bunı(23) böyle bilür iken sanma(24) ki gümandaydım
 Yire bünyâd urulmadın Âdem dünyâya gelmedin
 Öküz balık eylenmedin ben ezeli andaydım (20)
 1625. Yunus senün âşık canun ezeli âşıklar ile
 Ol Allah'un dergâhında seyrân-u cevlandaydım (21)

XXXIX.

İlk adum Yunus idi adımı âşık dakdum
 Terkidüp öd-ü edeb şöyle haber bırakdum
 İzzete kalmış iken âşıklık nemdür benüm
 Ben kendi elüm ile yüzüme kara yakdum
 Ne assı var elümde tekye kılam ben ana
 Âşıklık cem'ıyyetin başla boynıma dakdum

- Benüm gibi bende kâr kem sağınç ile bayar
 Bir pula gücüm yetmez matâ'um dirdüm çatdum
 1630. İşi yarum iğneyle yol bulmadı hazrete
 Benüm bunca mata'la kanda sığisar rahtum
 Âşıklar mezhebünde şermisar oldu Yunus
 Âşık ma'suka irdi ben dünyaya uyakdum

XL.

- Hak'dan nazar oldu bana (1) Hak kapusın açar oldum (2)
 Girdüm(3)Hakk'un haznesine dürr-ü(4)gevher saçar oldum
 Devlet tacı başa kondı ışk kadehün (5) bana sundı
 Susadıgumca ben dahı her dem anı içer oldum (6)
 Esrütdi ışka düşürdi (7) ben ham idüm ışk bışürdi (7)
 Aklum (8) başuma düşürdi hayrı şerden seçer oldum
 1635. Hayra döndi benüm işüm endişeden azad başum (9)
 Nefsüm başını kesüben şerr işlerden kaçır oldum (10)
 Kesdüm başın nefsüm (11) öldi fışk-u fesâd işler kıldı
 Hak'dan bana nazar oldu (12) kanatlandum uçar oldum (13)
 Uçdım bir hoş yire kondım bu dünyayı bâkî (14) sandum
 İy yârenler ben usandum (15) kondım girü göçer oldum(16)
 Göçenler menzile yetdi (17) vardı anda karar itdi (18)
 Geçdi ömür kavıl yetdi varluğımdan geçer oldum (19)
 Dutsakıdı cânum anda kalmışdum bir viran yirde (20)
 Gel didüler vardum anda günildüm uş göçer oldum (21)
 1640. Yunus Hakk'a bilişeli cân-u gönül virişeli
 Şol Tapduğ'a irişeli gözlerümi açar oldum (22)

XLI

- Girdüm ışkun (1) denüzine bahrileyin yüzer oldum
 Geşt idüben (2) denüzleri Hızır'layın gezer oldum
 Cemâlünü gördüm düşde çok (3) aradum yayda kışda (3)
 Bulumadum (4) dağda taşda denüzleri süzer oldum
 Sordım denüz maliküne (5) ırak degül salığuna
 Girdüm gönül sınığuna gönülleri düzer oldum

- Viran gönlim eyledüm şar bunculayın şar kanda var (6)
 Haznesünden (7) aldum gevher dükân yüzün bazar oldum
 1645. Ben (8) ol dükâdar kuluyam (9) gevherler ile toliyam (10)
 Dost bağının bülbüliyam (11) budakdan gül üzer (12) oldum
 Ol budakda biter îman îman bitse gider güman
 Dün gün işüm budur heman nefsüme bir tatar oldum (13)
 Cânım bu tene gireli nazarum yokdur (14) altuna
 Düşdim ayaklar altına topraklayın tozar oldım
 Tenüm (15) toprak tozar yolca nefsum iltür beni önce
 Gördüm nefsün burcı yüce kazma aldum kazar oldum
 Kaza kaza indüm yire gördün nefsün (16) yüzi kara
 Hürmeti yok Peygamber'e bendlerini bozar oldum
 1650. Bu nefs ile (17) dünya fânî bu dünyaya gelen kanı
 Aldatdun (18) iy dünya beni işlerinden bezer oldum
 Yunus durdı (19) girdi yola (20) kamu gurbetleri bile (20)
 Kendi (21) ciğerüm kaniyle vâsf-ı hâlüm yazar oldum

XLII

- Nitekim (1) ben beni bildüm (2) yakın bil kim Hakk'ı (2)
 buldum
 Korkum anı buluncaydı (3) şimdi korkudan kurtuldum
 Ben kimseden korkmazam ya bir zerre kayurmazam (4)
 Ben imdi (5) kimden korkayın korkduğum ile bir oldum
 Azrâil gelmez yanuma (6) sorıcı gelmez sinüme
 Bular benden ne soralar anı sorduran ben oldum (7)
 1655. Ya ben onca kaçan olam anun buyruğın (8) buyuram
 Ol geldi gönlime (9) toldı ben ana bir dükân (10) oldum
 Dükân ıssı dükânundan hâlî değüldür evünden
 Ol bu (11) araya gelelden halka bir ulu kân oldun (11)
 Canlular (12) bizden el alur cansuzlar eri ne bilür (12)
 Hem virürler hem alurlar ben bir ulu divân oldum (13)
 Yunus'a Hak açdı kapu Yunus Hakk'a kılur (14) tapu
 Benüm işüm devlet bâkî ben kul iken sultan oldum (15)

XLIII

- Sensün Kerim sensün Rahim Allah sana yalvaralum
 Senden artuk yok mededüm Allah sana yalvaralum
 1660. Tenümden canum üzilür iki gözlerüm süzilür
 Dilüm tetiği bozılır Allah sana yalvaralum
 Urdılar suyım ılınur kavım abdeste günilür
 Yakın hısımum kığırur Allah sana yalvaralum (1)
 Salacamı götürdiler musallâya yetürdiler
 Görklü tekbir götürdiler Allah sana yalvaralum (2)
 Varup mülkettüme düşüp indirdiler beni şeşüp
 Toprağum örterler eşüp Allah sana yalvaralum
 Topraklara düşürdiler el toprağa üşürdiler
 Taşlar ile basurdılar Allah sana yalvaralum
 1665. Kaldum bir karanlık yirde ayruğı varmaz ol yirde
 Sataşdum bir aceb derde Allah sana yalvaralum
 Toldı şehir toldı hoca gündüzimüz oldı gice
 Bilmezüz hâlimüz nice Allah sana yalvaralum
 Münker-ü Nekir Azrâil her birisi söyler bir dil
 Amelümde yok mededüm Allah sana yalvaralum
 Yidi tamu sekiz uçmak yolu birikmiş beride
 Her birisi yavuz çarşu Allah sana yalvaralum
Yunus Emrem sen bu sözi cansuz diledün bu razı
 Hazretüne tutdık yüzi Allah sana yalvaralum

XLIV

1670. Bu cihana gelmedin ma'suk ile bir idüm
 Kul hüvallah sıfatlu bir bî nişan nûr idüm
 Ol dem ki birlik idi nitesi dirlik idi
 Ol payansuz kudretde ne Mûsî ne Tûr idüm
 Bile idüm hazretde ol bî kıyas kudretde
 Ne şeriküm var idi ne kimseyle yâr idüm
 Yir gök yaradılmadı Kâlû belâ dinmedin
 Levh Kalem çalınmadın mi'racda kâdır idüm

Nice kez geldüm gıtdüm delim sûret yaratdum
Bu şimdiki sûretde **Yunus** olup dūr idüm

XLV

1675. Benüm bunda kararum yok ben bunda (1) gitmeğe geldüm
Bâzergânam matâum çok alana satmağa geldüm
Ben gelmedüm da'viyiçün benüm işüm seviyiçün (2)
Gönüller dost eviyiçün (3) gönüller yapmağa geldüm
Dost esrügi deliliğüm âşıklar bilür neliğüm
Denşirüben (4) ikiliğüm birliğe yetmeğe (5) geldüm (6)
O hocamdur (7) ben kulıyam dost bağçesi bülbüliyem
Ol hocamun bağçesüne şâd olup ötmeğe geldüm
Bunda (8) biliş olan canlar anda (8) bilişürler imiş
Bilişüben hocam ile hâlüm (9) arzitmeğe geldüm
1680. Siz **Yunus**'dansorın haber dost kandayısa anda var
Haberi gel gör benden al ben anı görmeğe geldüm (10)

XLVI

- Andan beri günildüm dost (1) ile bile geldüm
Bu âleme çıkıcak acâib (2) hâle geldüm
Ol dost açdı gözümi gösterdi kendözümü (3)
Gönüldeki (4) razımı söyleyü (5) dile geldüm
Gör ne yuvadan uçdım bu halka razum açdum
Işk duzağuna düşdüm dutuldım ele geldüm
Duzğa düşen gülmez âşıklar rahat olmaz
Söylerem (6) dilüm bilmez bir aceb ile geldüm
1685. Ben bunda geldüm bu dem girü ilüme gidem
Sanma ki bunda beni altuna mala geldüm
Değülem kaal-ü kıylde bu yetmiş iki dilde
Hâlüm ahvâlüm nedür bu mülke sora geldüm
Ne hâldeyem ne bilem duzakdayam ne gülem
Bir garibce bülbülem ötmeğe güle geldüm
Gül Muhammed deridür bülbül anun yârıdır
Ol gül ile ezelî cihâna bile geldüm

- Mescidde medresede çok ibâdet eyledüm
 Işk odına yanuban andan hâsıla geldüm
 1690. Kudret sûret yapmadın ferîştehler tapmadın
 Âlem halkı dutmadın ilerü yola geldüm
 Yine Yunus'a sordım aydur Hak nûrın gördüm
 İlkyaz güneşi gibi mevcurup doğa geldüm (7)

XLVII

- Beni bunda viribiyen (1) bilür ben ne işe geldüm (1)
 Kararum yok bu dünyede giderem yumuşa geldüm
 Dünyaya çok gelüp gitdüm erenler eteğün tutdım
 Kudret ünini işitdüm kaynayuban coşa geldüm
 Serd söz ile gönül yıkdum od oldum canları yakdum
 Sırrımı bu halka (2) çakdum âleme temaşâ geldüm
 1695. Ben oldım İdris-i derzi (3) Şit oldım tokudım bezi (3)
 Dâvûd'un görklü âvâzı âh (4) idüp nâlişe geldüm (4)
 Âşık oldım şoy ay yüze nisar oldım bal ağıza
 Nazar kıldum kara göze siyah olup kaşa geldüm
 Mûsî oldım Tûr'a vardum koç oldım (5) kurbana geldüm
 Ali olup (6) kılıç saldum meydâna güreşe (7) geldüm
 Denüz kenarunda ova kuyuda işleyen koğa
 Îsâ'nun ağzunda duâ (8) oldım bile işe geldüm (8)
 Ay oldım âleme doğdım bulut oldım göke ağdım
 Yağmur olup yire yağdım (9) nûr oldım güneşe geldüm
 1700. Kaal-ü kıylden geçenlere yolda gözin açanlara
 Anlayuban seçenlere vak'a oldım düşe geldüm (10)
 Benem ol dertlü (11) dermanı benem ol ma'rifet kânı
 Benem Mûsî-i İmrâni Tur dağundan aşâ geldüm (12)
 Yolım sana oldı durak sabahın (13) söylenendür hak (13)
 Yunus Emre dilünde (14) Hak olup dile düşe geldüm

XLVIII

- Cânum ben (1) andan bunda ezeli âşık geldüm
 Işkı kulavuz (2) tutup işka ulaşıp geldüm (2)

- Bir kılı kırk yardılar birin yol gösterdiler
 Bu mülke gönderdiler ol yola düşüp geldüm (3)
1705. Dört kişidür yoldaşum (4) key vefâdâr razdaşum (4)
 Üçile hoşdur başum birine boşup geldüm (5)
 Ol dördin birisi can biri dîn biri îman
 Biri nefsimdür duşman anda savaşup geldüm (6)
 Geçdüm hudbin ilinden el çekdüm dügelinden
 Bu ikilik bilinden (7) birlige bitip geldüm
 Değülüm kaal-ü kıylde ne (8) yetmiş iki dilde
 Yad yok bize bu ilde (9) anda bilişüp geldüm
 Azrâîl ne kişidür kasd idesi cânuma (10)
 Ben emânet issiyle anda bitrişüp geldüm
1710. İskender oldum uçdum yidiyüz ırmak geçdüm
 Denüzler bendin deşdüm ummandan taşup geldüm (11)
 İmdi Yunus'a ne gam (12) âşık melâmet bednâm
 Küfrüm imâna ol (13) dem anda denişüp (14) geldüm

XLIX

- Dost bakalı yüzime ben şehi görüp geldüm (1)
 Ol yüce yücesine bigüman irüp geldüm
 Esrükliğüme bakma adum delüye takma
 Esrükliğüm ezelden sohbeti (2) sürüp geldüm
 Ezelden bile idüm Elest'e (3) belâ didüm
 Ol kadimî denüzden sil olup girüp geldüm (4)
1715. İşretüne irmişem salâ diyüp durmuşam
 Canı dîn-ü îmanı şükrâne virüp geldüm (5)
 Işk (6) bana İsí oldı irenler (7) duâ kıldı
 Bir iki kez toprakdan ben ölüp (8) turup geldüm
 Mansur aydur Enel Hak dir sûretün oda yak
 Diniz dâra gelsünler ben dârı kurup geldüm (9)
 Sorman (10) Yunus'dan haber (10) dost kandeyse anda var
 Haberin gören virer ben tenhâ (11) görüp geldüm

L

- Tehi görmen siz beni dost yüzün görüp geldüm
 Bâkî devlet (1) rüzigâr dost ile sürüp geldüm
1720. Oldur söyleyen (2) dilde varluk dostındur (3) kulda
 Varluğım hep (4) ol ilde ben bunda garib geldüm (5)
 Bazergânum mata' çok (6) destgirüm üstâdum Hak
 Ben ziyânüm assıya anda denşürüp (7) geldüm (8)
 Yidi (9) gök yaradıldı ışk ile bünyâd oldu (10)
 Toprağa nazar kıldı (11) ahsurup (12) durup geldüm
 Gördüm yidi tamusun sekiz uçmak kamusun (13)
 Korkudan (14) günâhumı anda sızırup geldüm
 Âdem oldum turmadum (15) nefs boynumı burmadum (16)
 Yanıldum bağday yidüm uçmakdan sürüp geldüm
1725. Nûh oldum tûfan için çok duruşdum dîn için
 Doymayanun tagaya suya boğdırup geldüm (18)
 Yalan değüldür sözüm bak yüzime aç gözün
 Dah'örtülmedi izüm uş yoldan urup geldüm (19)
 Eyyûb oldum tenüme cefâ kıldum cânuma
 Çığırdum (2) Sübhân'uma kurtlar (21) toyurup geldüm
 Zekerıyyâ ben oldum kaçdum ağaca girdüm (22)
 Kanum dört yana saçdum (23) depem dildirüp (24) geldüm
 Mûsî'yle Tûra (25) çıkdum binbir kelime (26) kıldum
 Halâyık ne olasın ben anda bilüp geldüm (27)
1730. İsi oldum kudretten behâne (28) bir avretten
 İnâyet oldu Hak'dan öli dirgörüüp (29) geldüm
 Cercis oldum (3) basıldum Mansûr oldum asıldum
 Hallac panbuğı gibi bunda atılup (31) geldüm
 Muhammed'i bir gice Hak okudı mi'race
 Serteser ucdan uca bile yüz sürüp geldüm (32)
 Yalunuz Sübhân idi Peygamberler canıydı
 Yunus hud (33) pinhân idi sûret denşürüp geldüm

LI

- Teferrüce eyleyüvardum sabahın sinleri gördüm
 Karışmış kara toprağa şu (1) nâzûk tenleri gördüm
 1735. Kimi gamda kimi şâdman yatarlar sinnide pinhan (2)
 Boşanmış tamar akmış kan batmış kefenleri (3) gördüm
 Yıkılmış sinleri dolmuş hep ivleri harab olmuş
 Kamu endişeden kalmış ne düşvar halleri gördüm (4)
 Yaylalar yaylamaz olmuş kışlalar kışlamaz olmuş (5)
 Bar (6) dutmuş söylemez olmuş ağızda dilleri gördüm
 Kimisi zevk-u işretde kimi sâz-ü beşâretde
 Kimi belâ vü mihnetde dün olmuş günleri gördüm (7)
 Soğulmuş şol kara (8) gözler belürsiz olmuş ay yüzler
 Kara toprağın altunda (9) gül derer elleri gördüm (10)
 1740. Kimisi boynunu eğmiş tenünü toprağa salmış (11)
 Anasına küsüp gitmiş boynun buranları (12) gördüm
 Kimi zarı kılup ağlar zebâniler canun tağlar
 Dutuşmuş sinleri oda (13) çıkan düünleri gördüm
 Yunus bunu (14) kanda gördi gelüp bize haber virdi
 Aklum vardı bilüm şaşdı nitekim şunları gördüm (15)

LII

- Hiç bilmezem kezek kimün aramızda gezer ölüm
 Halkı bostan idünmişdür diledügin ezer ölüm (1)
 Bir nicenün bilün bükür bir nicenün mülkün yıkar
 Bir nicenün yaşun döker var gücünü ezer ölüm
 -145. Birinün alur kardaşın revan döker gözi yaşun
 Hiç unarmaz bağı başın hayır işden bezer ölüm (2)
 Yiğidi koca olunca (3) komaz kendüyi bilince
 Birini koyup gelince gözlerini süzer ölüm (4)
 Kanı anun sevdük yarı kıl tâatun arı yürü
 Miskin Yunus aydur (5) bunu ejderhâlar ezer (6) ölüm

LIII

- Her kancaru döner isem ışk iledür işüm benüm
 Oldur gönlümde teşvişüm hem ışkdur yoldaşum benüm (1)

Işksuzlara göyner özüm anınçün fâş olur râzum
Göriceğiz âşıkları kaynar içüm taşum benüm (2)

1750. Bu ışk bize Rhmânîdür hem cânımızın cânıdur
Anınıçün Şeytan ile her dem bu savaşum benüm
Benüm canum bir kuşdur kim göğdem anun kafesidür
Dostdan haber geliceğiz (3) bir gün uçar kuşım benüm
Geldüm dünyâyı seyritdüm ye bu gün ye yarın gıtdüm
Ben bunda eğlenemezem bunda bitmez işüm benüm (4)
Yunus aydur ben âşıkam hem âşıkam hem sâdıkam
Bu ayruk (5) âşıklar gibi yokdur ârâyışüm benüm

LIV

İy bana derviş diyen nem ola derviş benüm
Dervişlik yaylasında hareketüm kış benüm
1755. Derviş adın idindüm derviş tonın tonandum
Yola bakdum utandum hep işüm yanlış benüm
Hırkam tacum gözlerüm fâsid işler işlerüm
Her yanumdan gizlerüm binbir fâsid iş benüm
Yoldan haber sorarlar ayduram inanurlar
Kalbüm sâfî sanurlar vay ne düşvar iş benüm
İçerüme bakarsan buçuk pullık nesne yok
Taşramun gavgasundan âlemler dolmuş benüm
Yunus aydur yârenler iy gerçeğüm irenler
Bu yolda olan haller Allah'a kalmış benüm

LV

1760. Denüz oldı bir kaç kadeh (1) susalığum kanmaz benüm
İnildülerüm kesilmez (2) gözüm yaşı dinmez benüm
Gel varalum bizüm ile kim (3) giresin bağçelere
Dâyim öter bülbüllerüm gülistânım solmaz benüm (4)
Bizüm ilün bağçeleri dâym tâzedür gülleri (5)
Ma'muredürür bostanum ağyar gülüm üzmez benü m(6)
Mansur kadehi nice kez (7) ma'suka sundı elüme
Dört yanumdan od urdılar kimse hâlüm bilmez benüm

- Yana yana kül oluban sen ma'sukanun yolına
 Günde bin kez yanar isem dostdan yüzüm dönmez benüm(8)
 1765. Canum ışkum külüngine Ferhâd olup dutdum (9) başum
 Dâyim dağları keserem Şîrîn'üm hiç sormaz benüm (10)
Yunus aydur iy sultanum ışkun ile (11) yandı canum
 Ger kılur isen(12)dermanum ayruk(13)canum ölmez benüm

LVI

- Ben bir aceb ile geldüm kimse hâlüm bilmez benüm
 Ben söylerem ben dinlerem kimse dilüm bilmez benüm
 Benüm dilüm kuş dilüdür benüm ilüm dost ilidür
 Ben bülbülem dost gülimdür bilün gülüm solmaz benüm
 Ol dost bana gelsün dimiş sundum kadeh alsun dimiş
 Aldum kadeh içdüm şarab ayruk gönlüm ölmez benüm
 1770. Ne Tûr'um var ne turağum hiç yirde yokdur kararum
 Hakk'a münâcât itmeğe bellü yirüm yokdur benüm
 Sor turduğum yiri bana gelürsen gösterem sana
 Bir zerrece Hak'dan ayru gözüm nesne görmez benüm
 Tur dağunda bir tecelli gör Mûsi'ye neler kıldı
Yunus aydur Hak katında sözüm girü kalmaz benüm

M HARFİNDEKİ ŞİİRLERE AİT NOTLAR ve NÜSHA FARKLARI

I:

Fâtih (135.b - 139.a) ve Yahya Efendi (Risaletünnüşhiye'-den sonra, kaside başlığı altında) nüshalarıyla Nûru Osmânî'deki mecmuada (184.a - 184.b), Câmiun nazâir'de ve yeni yazmaların hemen hepsinde vardır.

(1) hayran: N. O., (2) dileyem: Fâtih, Câmiunnazâir, (3) adımı: Fâtih, Câmiunnazâir, (4) ben öte: Câmiunnazâir, (5) Dokuzın: C., (6) koyam: C., şeh: C., (8) Sûret-i: C., (9 - 9) can olam hem kan olam: Fâtih, C., (10 - 10) hem müzeyyin hem temiz: N. O., (11) Gâh bir müdbir-ü nâkıs naks ile noksan olam: Fâtih, (12) bahr-ül hût: N. O., (13) Söyleşem Yunus ile: N.O., (14 - 14) bâli olam Selman olam Lokman olam: N. O. (15 - 15) esfelde inem Şeytân: Fâtih, (16) (Bu mısra' Fâtih'te bozuk), (17) Gâh işitmezem işidürem işitmezem aceb: N. O., (18) Maksûrât: Fâtih, (19) sâhib-i: Fâtih, (20 - 20) dilgü olam arslan: N. O., (21) Nice bir cinnî vü insî yâ nice sultan olam: N. O., (22 - 22) başum tup idüp nice bir çevgân: N. O., (23 - 23) deryâ olam katre olam: Fâtih, (24) cenkler idem: N. O., (25) efrenc: N. O., (26) Gâh nicekâmî olam nâmî olam sâni olam: N. O., (27) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (28) (Bu beyit te yok), (29 - 29) oda yanam oda yanam: N. O., (30 - 30) Yâ nice şâgird olam şâkir: N. O., (31 - 31) vara asluna yine: Fâtih, (32 - 32) bî can olam ben can olam: N. O., (33) Nice bir çermuhu olam çarmih olam çarmih olam Cercis olam: N. O., (34) Nice bir hikmetle Câmash olam-u Lokman olam: N. O., (35) renc ırgörmedin: Fâtih, (36, 37) (Bu iki beyit, Fâtih'te yoktur), (38) (Bu mısra' Fâtih'te bozuktur), (39) (Bu mısra' da Fâtih'te bozuktur), (40) bî N. O., (41) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (42) duram: Fâtih, (43 - 43) çıkam Süleyman tahtına: N. O., (44 - 44) mahbûs olam zindan olam: Fâtih, (45) (Fâtih'te bu beyit bundan evvelki beyitle birleştirilmiştir). (46 - 46) Mâncûn olam:

dâr olam: Fâtih, (47) Ten: Fâtih, (48) can: Fâtih, (49) izzetden: N. O., (50) zilletden: N. O., (51) imkân: N. O., (52, 53) (Bu iki beyit, Fâtih'te yoktur), (54) dönüp: Fâtih, (55) Söyleyem: Fâtih, (56 - 56) mestân olam bustân olam: Fâtih, (57) Yunus'a Tapduğ-u Saltuk-u Barak'dandır nasib ★ Çün gönülden cûş kıldı ben nice mihman olam: N. O., (58) olam uş: Fâtih, (59) firkat ile: N. O., (60) Gâh Errahmân ile yâ Hayy-ü yâ Mennân: N. O., (61) varam: N. O., (62 - 62) tûfan olam tûfan olam zulmân olam: N. O., (63 - 63) vü yâ men Hüve: N. O.

II:

Râif (68.b - 69.a), Fâtih (121.a - 121.b) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî'deki mecmuada (187.b) vardır.

(1) Ne dirsem buyruğum yürür: Râif; Ne dirsem hüküm: Fâtih, (2) Tahtum revan gönüllerde hatm-i Süleyman tutaram: Râif; Ben tahtı revan hâtemüm mülk-i Süleyman: N. O. (bu beyit, Yahya'da yok), (3) (Bu beyit, Râif ve Fâtih'te yok), (4) İblis diler bu âdemi daima azdıra yoldan: N. O., (5) Bu cümle iyü vü yavuz: Râif, (6) benden: Fâtih; senden: N. O.; Cümle ben bu ey'yavuzu: Yahya, (7) Şunun: Yahya, N. O., (8) hayvan: Yahya, (9) gireni: Yahya; girüben: N. O., (10 - 10) anunla diri oluram: Fâtih; anunla diri yürürem: Yahya; diri anunla yürürem: N. O., (11) Ne büte haça: Fâtih, (12) Yunus aydur ben olvenen az görmegil ben olveren: Fâtih; az görmenüz: N. O., (13) Ben ne disem ol dost tutar: Fâtih.

III:

Eski yazmalardan Fâtih (140.b - 141.a) nüshasında vardır.

(1) (Bizdeki yazma, Fâtih'te bu mısra, "El dutmaz ayak dirmez cihana düşdüm,, şeklindedir ve vezni bozuktur), (2) (Bizdeki yazma, Fâtih'te "Cümle tekebbürlüğüm döküldi kalmadı,, şeklindedir ve vezni bozuktur), (3) (B. Y. Fâtih'te "ne esrügem ne mahmur ne hud ayıkvem,, tarzındadır ve "hud,, fazladır).

IV:

Râif (29.a - 29.b) ve Yahya Efendi nüshalarıyla yeni yazmalarda vardır.

(1) dedürmedin: Râif, (2) kim: Yahya, (3) Kanı ol zor-u kuvvet ki (kim) (ben) senün ıskuna tova: Râif, Yahya, (4) hörmət: Yahya, (5) tertibi: Râif, (6) Eğer gerçek âşık isem: Râif (vezin düşük. Yazdığımızı Prof. Fuad Köprülü'nün nü-

hasından aldık), (7) gizlidürür: Fuad Köprülü, (8) ol: Yahya, (9) gözi ne gördüğün: Yahya, (10 - 10) yabânî gözile ben kimseye: Fuad Köprülü.

V:

Eski yazmalardan yalnız Râif'in divanında (61.b), Nûru Osmânî'deki mecmuada da bazı nüsha farklariyle ve "Âşık,, mahlâsiyle (190.a - 190.b) vardır.

(1, 2) (Bu beyitler, N. O. de yok), (3) Çün hayranu mest-olmuşam ben beni bilmezem (vezin bozuk), (4) (Vezin burada "dur,, gelirse düzelir), (5) (Bu beyit, Râif'te yok, N. O. den yazdık), (6) (Bu mısra' N. O. de pek bozuk), (7) Âşık kişi sen cânunu: N. O., (8) Şeyh ile ben buldum beni ayruk cihânı: N. O.

VI:

Râif (15.b) ve Yahya Efendî nüshalariyle Râif'in mecmuasında (5.b - 6.a) vardır. Yahya Efendî'de "varayın,, redifli olup "N. harfindedir.

(1) Dostdan bana haber geldi: Râif, (2) Muştulayana canımı: R. M. ; Şükrâne kılup cânımı: Yahya, (3) Kefen idinub eğnûme sarayım: R. M. ; giyeyin: Yahya, (4) (Bu beyit, Râif ve Yahya'da yok, Râif'in mecmuasında ve bizdeki yeni yazmada var), (5) (Bu beyti, Hüsnü Efendî'nin divaniyle bizdeki yazmadan aldık), (6) (Bu beyit, Yahya'da yok), (7) Yazuk çok günahum öküş: Yahya (bu beyit, Râif'in divanında yoktur, mecmuasında vardır), (8) Besler idüm: R. M., (9) terkideyim: Râif, (10) Karayın: R. M., Yahya; koyayım: Râif, (11) Uş bu ömrüm hırmanunu dirdüm devşirdüm ben anı: Râif, (12) İşbu ömür: R. M., (13 - 13) ben bu kânı: Râif.

VII:

Yalnız Nûru Osmânî'deki mecmuada (191.a) vardır. Yunus'un aruzda da mâhir bir şâir olduğu muhakkak bulunduğu cihetle ona aittir sanıyoruz.

(1) "meykedeye,, olsa gerek, bu takdirde vezindeki ağırlık kalkar, (2) Bu miranın mânâsı biraz mühmeldir. Acaba "Hâlik'a yüz tutuban halkına mir'ât olalım,, mıdır? (3) Mecmuada "üstine,, yazılı, fakat "üste,, olması lâzım, (4) Bu mısra'da kafiye yok; "bî zât,, gibi bir şey olmalı.

VIII:

Yalnız Nûru Osmânî'deki mecmuada (191.a) vardır.

(1) Mecmuada yazılıdır, fakat "dimeğe,, olsa gerek.

IX:

Eski yazmalardan yalnız Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 16) ve bâzı yeni yazmalarda vardır.

(1) Çünkü bu tılısmı açdum: Ritter (vezin bozuluyor), (2) (Ritter'de "bu,, kelimesi yoktur ve vezin bozuluyor).

X:

Râif (31.a), Fâtih (123.b - 124.b) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî'deki mecmuada (193.b) vardır.

(1) Bu beyit, Râif'te yok), (2) bozuldu: Yahya, N. O. , (3) gözlerüm nuri süzülde: N. O. ; Gözlerim göke süzülde canum gözden üzülde: Fâtih (vezin düşük), (4) Dilüm tetiği bozuldu: Fâtih; Cânım gövdemden üzülde: N. O. , (5) dikildi: N. O. , (6) Kaldı kamu hânümanum: N. O. , (7) (Bu beyit, Râif'te yoktur), (8) cenâzem: Yahya, (9 - 9) hâlk abdest için arınur: Yahya; kamular abdeste durur: N. O. , (10) Yakın hısımlar döğünür: Yahya; Yakın kavımlar uruşur: N. O. , (11) (Bu beyit, Râif'te yoktur), (12) (Bu beyit, yalnız Râif'te vardır), (13) (Bu beyit de yalnız Râif'tedir), (14) (Bu beyit, yalnız Fâtih'te var), (15) (Bu beyit, yalnız Yahya'da vardır), (16) Yunus Emre'nün bu sözi cansuz izledün bu râzı: N. O. ; Yunus aceb oldu zaman gönülden eylegil figan: Râif, (17) Kâfir olur inanan: Râif; Ölür çün andan doğan: Yahya; Dergâhuna urdu yüzi: N. O..

Bu şiir'in bozulmuş bir aruz olduğunu ve "4 müstef'ilün,, le yazıldığını zannediyoruz.

XI:

B. Râif'in mecmuasiyle (8.a) yeni yazmalarda bulunan bu şiir, bizce Yunus'undur.

(1) Bunda: Hüsnü, (2) dileyen: Hüsnü, (3) Taşrayı Bağdâd: Hüsnü, (4) Hep: R. M. , (5 - 5) Dörtüdür anam yidi atam: R. M.

XII:

Râif'in nüshasıyla (57.b - 58.a) Yahya Efendi'de, Ritter (S: 13 - 14) ve Nûru Osmânî mecmualarında (195.a) vardır. Aruzla yazılmış olan bu şiirin birçok yerinde vezin ağırlığı var.

(1) Eğer razum: Ritter, (2) Eğer sabır ider isem: N. O. ; Eğer yüz yıl ağlar isem kimse yaşum silmez benüm: Ritter, (3) aydunuz: Ritter, N. O. , (4) isüm nice basa vara: Ritter; işüm basa nice vara: N. O. , (5) Ne uslu Yam: Râif, (6) deliyem: Râif, (7) neye benzer benüm işüm: Ritter, (8) Bu ma-

habbet odı benüm yüregümde yana durur: Râif, Ritter, N. O. (bu mısraı bizdeki yazmadan aldık, vezne bu şekil, uygundur), (9) (Bu mısra' N. O. de bozuktur), (10 - 10) varanlar sabr' ile irdiler Hakk'a: Râif, N. O. (vezin bozuk), (11 - 11) sabrumla hiç olmaz benüm: N. O., (12) Yüri: N. O., (13) öğüd ile: N. O., (14) Yunus'ın zâhir sûreti: Râif, Ritter, (15) Bâtınından: Ritter, (16) kim: Ritter.

XIII:

Râif'in divaniyle (45.b - 46.a) Fâtih'te ve Yahya Efendi'de, ve Nûru Osmânî'de (188.a) bulunan bu şiirin son üç beyti yazılmayıp 6 ıncı beytindeki "Gerçek ben âşıkısam,, sözüne bakılarak Râif'e aid olan ve XIII üncü asırda yazıldığı anlaşılan bir mecmuada Âşık Paşa adına kaydedilmiştir.

(1) söyleşür: Fâtih; bilsün cümle: N. O., (2) Söyleyenler söylesün: N. O., (3) Seni bir dem görmeğe: Fâtih, (4) canı dad: Yahya; Her kim ki lezzetünden: N. O., (5) âşık: Râif'in diğer bir mecmuası, N. O., (6) İki cihan arzusu bağı bostan olursa: Râif'in aynı mecmuası, N. O., (7 - 7) İşüm senünle tamam: Aynı mecmua ve N. O., (8) Olursam: Aynı mecmua ve N. O., (9) Ben gerek âşıkısam: Fâtih, Aynı mecmua, (10 - 10) nidem kendözümü ben: Yahya, (11) ben sensüz: Yahya; ye sensüz: N. O., (12) (Bu beyitle bu beyitten önceki beyit Fâtih'te yoktur), (13) Çocuklar Yunus'a dir nice bu ışk esrük-lügi: Fâtih, (14) şöyle: Fâtih.

XIV:

Eski yazmalarda bulunmıyan bu şiir, bizçe Yunus'undur.

XV:

Râif (48.b - 49.a), Fâtih (126.a - 126.b), Yahya Efendi nüshalarıyla Râif'in mecmuasında (31.ab) ve Nûru Osmânî (193.a) ile Ritter'deki mecmuada (S:18) vardır.

(1) yolunda: R. M., (2 - 2) güle güle girügelem: Râif, (3) diri: R. M., (4) ilünden: Râif, (5) cismü: Râif, (6) Ol dost beni Cercis'leyin yüz bin kez öldürür ise: R. M., (7) (Bu beyit Râif nüshasında yoktur), (8) cevân: Râif, R. M., (9) Gâh: R. M., (10) pâh: R. M., (11) Dost burcında toğmışiken nicün yırak ırmak bana: Râif; dost burcında toğmuşiken nicün yavı varmak bana: Yahya; dost burcından toğmışiken nicün vavulanak bana: R. M., (12) Ol mahabbet felekünde (n: Yahya); her sâbab: Râif; Şel mahabbet feleklerin her seher tolanıge-

lem: R. M. (13 - 13) isteyüben sorigelem: Fâtih (bu beyit, Yahya'da yok), (14) (Bu beyit, yalnız R. M. de var), (15) toprakda yatarsam ben koymayam Enel Hakk'ı: Fâtih; toprak olur isem hiç: R. M., N. O., (16) urigelem: Fâtih; Yunus aydur sâdıklara sır haberin virügelem: R. M., (17) sözime: Yahya, (18) dost edebin ebed kığır: Yahya, (19) Kelenümi: Yahya, (20) kılup: R. M., (21) toprağumdan dürugelem: Yahya, N. O. (bu beyit, Fâtih'te yoktur), (22) Âşıklara miskin Yunus dost haberin: Yahya (bu şiir, Râif'te noksandır. 4 üncü beyitten sonra yok).

XVI:

B. Râif'in divaniyle (44.a - 44.b) Fatih ve Yahya Efendi nüshalarında ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (193.b) vardır.

(1) Ol bir yarı sevdiğümi nicesi gizleyübilem: Yahya; Şol bir yarı sevdiğümi nice bir gizleyü gidem: N. O., (2) Gön-lüme sığıramadum razımı saklayu gidem: N. O. (bu beyit, Râif'in nüshasında bozuktur), (3) yürüdüğüm: Râif; Dilüm dü-tup yürüdüğüm: Fâtih, (4) dürür: N. O., (5) hicabum: Fâtih (vezin düşük); Yırtup bu yadlık perdesin hicabımı yırtup gidem: N. O., (6) Âlemlere söyleyeyin ol dost ile ahvâlümü: N. O., (7) Gön-lüm ile kavlı itmişem: Fâtih, (8) (Bu beyit, N. O. de yoktur), (9 - 9) kılur idüm canı kabûl kılur ise: Fâtih, (10 - 10) öliserem niçün böyle diri duram: Fâtih (bu beyit te N. O. de yok), (11) lâzımdur: Râif, (12) girü kalam: N. O., (13) Amelimdür bile gelür toprağuma bile girem: N. O. (bu beyit. Fâtih'te yoktur), (14) (Bu beyit te yok).

XVII:

Eski ve yeni yazmaların hepsinde vardır. Fatih (125.a - 126.a), Râif (52.a), Ritter'in mecmuası (S: 14) ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (187.a) vardır.

(1) çıkan: Râif; Gökte Peygamber ile mi'racı kılan: Fâtih; iren: Yahya, (2) hoş virüpdür anlara: Fâtih; hoş döşedüm bunlara: Yahya; hoş döşedüm dünyada: Râif, (3) Kırkını gön-lekte kanaat kılan benem: Râif, N. O.; Kırk kişi bir gönlekle kanaat kılan benem: Fâtih, (4) caldum idi nişteri: Fâtih; çal-mışidüm nişteri: Râif, (5) (Bu beyit, yalnız Ritter'de var), (6) göklere çıkan benem: Fâtih (bu beyit. Râif'te yok), (7) hem: Fâtih, (8 - 8) eyleyü hadde basılan: Fâtih (bu beyit. Râif'te yok), (9) vakti: Fâtih, (10) tacla tahtı: Yahya, (11) Allah ış-kuna bakdı: Râif, (12) çekilen: Yahya, (13) kodum: Ritter,

(14) sırrımı âme çakdum: Ritter; sırrum yire bırakdum: Râif, (15) Levh-u Kalem-den öndin: Râif, (16) Bundan dahı ilerü Yunus dinilen benem: Râif.

(Prof. Ritter'in mecmuasında bulunan:

*Muhammed ile bile mi'raca ağan benem
Ashâb-ı Suffayile galıncak olan benem*

ve

*Evvel benem âhır benem canlara can olan benem
Azup golda kalmışlara hâzır meded iren benem*

matla'lı şiirlerden başka "Benem,, redifli şiirlerin hepsi, bütün yazmalarda tamamiyle karışık bir hâldedir. Mümkün olduğu kadar düzelttik).

XVIII:

Fâtih (129.a - 130.a), Yahya Efendi ve Râif nüshalariyle (34.b) Prof Ritter'de (S: 13) ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (180.b) vardır.

(1) kalanlara: Râif, Fâtih, (2 - 2) sırrımı benüm kim duyar: Fâtih, (3) Gönüllere nazar uran: Râif; Bir nazarda nazar uran: Yahya, (4) kuran: Yahya, (5) benem: Ritter, (6) Halkun gönlünde küfr ile islâm ile îmân: Fâtih, (7) süren: Ritter, (8) düzen: Ritter, (9) yazan: Ritter, (10) biten: Ritter, (11) buyurduğu nesne dutan: Ritter, (12) yaradıp: Ritter, (13) Hamza'yı kafdan aşuran elin ayağın şeşüren: Fâtih, (14) Sîmurg-u Kaf ardındağı ol ağulu yılan benem: Fâtih, (15) Kâfir olur; Fâtih.

XIX:

Râif (1.b - 2.a) nüshasıyla N ru Osmânî'de (180.a) var.

(1) zikreyleyen: N. O., (2) Kimisini zâhid kılan kimisine fışk işleden: N. O. (3) rahmidici Rah-man benem: Râif, (4 - 4) bilin uşde benem delil: N. O., (5) bu cümlesini yaradup tertib iden Yezdan benem: Râif.

XX:

Fâtih (133.b - 134.a), Râif (27.a - 28.a; bu şiir matla' beyti yazılmaksızın 59.a - 59.b de de vardır) nüshalariyle Nûru Osmânî (180.b) ve Yahya Efendi'de var.

(1) Evvel kıdem: Yahya, N. O., (2) diri dutan Sübhan benem: Fâtih, (3) Tur didüm göklere turdı gökler dahı karar

kıldı: Fâtih, (4) Yusuf'am ben çaha giren: Râif, (5) koyan: Yahya, (6) Mısır'un: Fâtih.

XXI:

Bir kısmı, yeni yazmalarda, diğer bir kısmı, Fâtih'te (120.a - 120.b) diğer "Benem,, redifli şiirlerle karışık olarak vardır. N. O. (180.b).

XXII:

Ritter'in mecmuasından başka eski ve yeni yazmaların hepsinde, Fâtih (139.b - 140.a), Yahya Efendi, N. O. 180.b ve Râif (22.b - 23.a) vardır.

(1) havay'ağan: Râif; havay'ağup rahmet: Fâtih, (2) evin: Yahya, (3) Hoşnudam ata anadan: Fâtih, (4) nefsi: N. O., (5) Yir'ün ka'runda borküyen: Râif; Ol yir ka'runda ol: N. O., (6) Elür: ayağın şaşuran Hamza'yı Kaf'dan aşuran: Râif (7) Gözsüzlerün gözündeki bozbusaruk duman benem: Râif (bu beyit, "Evvel benem âhır benem canlara can olan benem,, mısraiyle başlıyan şirrde de hemen aynen var, Beyit: 9), (8) sünük: Râif, (9) deri: Râif, (10) Kudret: Fâtih, (11) hikmet: Râif, (12) Bir niceyi kıldum esir devlet ile sürdüm ömür ★ Yanan kömür sızan demür: N. O. (13) (Bu mısra' Yahya'da pek bozuktur), (14) Dermli olan gelsün beri: N. O., (15) Gön-lüm evi gözün şehri devr içinde zaman benem: N. O., (16) Yi-re göke benüm diyen magrıp maşrık benüm diyen: Râif, (17 - 17) Yunus Emre umman benem: Râif.

XXIII:

Fâtih (120.a - 120.b) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) İşk bahrısı olubanı denüzlere talan benem: Yahya, (2) (Bu beyit, Fâtih'te yok), (3 - 3) sunuvirürem göklere: Yahya, (4) seyran idüp: Fâtih, (5) melâik: Yahya, (6) sürüp: Yahya, (7) işdeyimiş: Fâtih, (8) dahı: Yahya, (9) Bu beyit, Yahya-da yok), (10) bilene: Fâtih; bil: Fâtih (vezin düşük), (11) süriyen: Fâtih.

(Bu şiirin makta' beyti bir kere daha geçti. Fâtih nüshasında 8 beyit olan bu şiirin 6 ıncı beytin "Evvel kadim önden sona zevâli yok sultan benem,, mısraiyle başlıyan şiirde 5 inci beyit olarak aynen bulunduğundan yazmadık).

XXIV:

Fâtih (117.b - 118.a), Yahya Efendi nüshalarıyla Ritter (S: 18 - 19) ve Nûru Osmânî'deki (185.a - 185.b) mecmualar-da vardır.

(1) (Bu mısra' Fâtih'te çok bozuktur; Ben bunda garib geldüm: Yahya, (2) Bu dostluk duzagını: Yahya, (3) bana: Fâtih, (4) benüm: Fâtih; Çün benüm kaydum yimiş: Yahya, (5) Ben yüzüm: Fâtih; İşbu yüzüm karasın teberrükler: Yahya, (6) yazaram: N. O., (7) Çün ıskun kitabını okudum: Fâtih, Ben bu ısk kitabını okudum tahsil kıldum: N. O., Yahya, (8) Hâcet degüldür bana ağ-u kara yazaram: N. O. (9) Dört kitabun ma'nisi: Fâtih, (10) tamamdur: Yahya, N. O., (11) Elifden: Yahya, (12) didirmegil: Fâtih; Bi didürmen siz bana bi diyücek azaram: Yahya, (13) iklimüne niçün durup: N. O., (14) (Bu beyit, Fâtih ve Ritter'de yoktur), (15) ide: Fâtih. Yahya, (16) bize: Fâtih, (17) deryasında: Fâtih, (18) Çün ben suçumu bildüm: Yahya, (19 - 19) beni bunda: N. O.; anı ben-de: Yahya, (20- 20) kül oluban: Yahya, (21) akan: N. O.; akar: Yahya, (22) bana yermek: Yahya, N. O.; bize yermek: Fâtih, (23) (Bu beyit, yalnız Ritter'de var), (24) milletde: Yahya, (25) yoktur: Yahya; bu kim: Ritter, (26) direm: Fâtih, (27) pes: Yahya, (28) âşık: Fâtih, (29) duyduğın: Yahaya; kılasın: Fâtih; Taptuğın: N. O.

XXV:

Râif (63.a - 63.b), Fâtih (130.a - 130.b) ve Yahya Efendi nüshalariyle Nûru Osmânî'deki mecmuada (194.a) vardır.

(1) hoş: Yahya, (2) ansuz: Râif, (3) (Bu beyit, N. O. de vardır), (4) derdün: Fâtih, (5) gelür ana: Râif; gelesidür: N. O., (6) Bâkî: Râif; ıskun: N. O. (bu beyit, Fâtih'te yoktur), (7) içeliden: N. O.; içmiş gibi: Yahya, (8) belürmez: Yahya, (9) (Râif ve Yahya'da bu mısra' yerinde bundan sonraki beytin ikinci mısraı var ve iki beyit, bir beyit olmuş. Bu mısraı N. O. den aldık), (10) (Bu mısra' yalnız N. O. de var), (11) (Bu mısra', Râif ve Yahya'da bu beyitten evvelki beytin ikinci mısraıdır), (12 - 12) sana can virür isem: N. O.; Nice ki ben seni sevem ecel eli ırmeyiser ★ Kaçan suna Azrail el ben seni canlanur isem: Fâtih, (13) Ger: Fâtih, (14) Ol kadîmî kimse-venin nice düşüp durur isem: Fâtih (bu beyit, N. O. de yok), (15) o: Fâtih, (16) Gözümi yüzüne tutam yüzbin kaba girür isem: Fâtih; Kün feyekûn dinilmedin sen ma'suk idün ben âşık ★ Nisbet degül sana Yunus nice tapu kılur isen: N. O., (16 - 16) anı severidi: Fâtih; seni severidi: Yahya (bu mısra', N. O. de yoktur ve bu beytin ikinci mısraı, bundan evvelki beytin ikinci mısraı olarak - 15 inci maddede yazdığımız gibi -

alınmış ve iki beyit, birleşmişti), (17 - 17) değül Yunus sana: Fâtih, Yahya.

XXVI:

Yahya Efendi ile N. O. de (190.b) vardır.

(1) sanman siz beni: N. O. (2) ilün: N. O., (3) uşatdum: N. O. (4 - 4) oda yakam bu hevesi: N. O. (vezin bozuk), (5) Zira: N. O., (6) ile: N. O., (7) kan değül: N. O., (8 - 8) meger tene girmişem: N. O., (9) Rindem ben harâbâtta sôfiyem münâcâtta ★ Hem andayam hem bunda velî hayran kalmışam: Yahya, (10) (Bu beyit, Yahya'da yok), (11) Yunus beden bendinde: N. O. (12) Ben kanda zından kanda: N. O.

XXVII:

Fâtih (118.b - 119.b) ve Yahya Efendi nüshalariyle Ritter'de (S: 34) vardır.

(1) gine: Fâtih, (2) ben: Fâtih, Yahya, (3) Gerek ise: Yahya, (4) ten: Fâtih, (5) can: Fâtih, (6) uram: Fâtih, (7) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (8) Azrail né kişidür kasdidebile cânuma: Fâtih (vezin düşük); Azrail dahı kim ola kasdide benüm cânuma: Yahya, (9) kasdını gine kendüye: Fâtih; Ben anun kasdını tuyup kendüye: Yahya, (10) âhda: Yahya, (11) Ne kişidür İsrâfil hükmede benüm ahuma ★ Yüzbin İsrâfil gibiyi bir âhda perran: Ritter, (12) kılanlar: Fâtih, (13) Ben andan toğmuş gibi geldüm ki: Fâtih, (14) Yunus senün gözlin evi Hak varluğu toptoludur: Fâtih; toldurur Hak varluğu: Yahya, (15) ışk erine: Yahya.

XXVIII:

Fâtih (142.a - 142.b) ve Yahya Efendi nüshalariyle Ritter'in mecmuasında (S: 17) vardır.

(1) Niteki ol ma'suk: Fâtih, (2) tiz: Fâtih, (3) olup: Yahya, (4 - 4) irmege tedbir eyleyem: Fâtih; Hak dirsem nefir eyleyem: Yahya, (5) (Bu beyit, Ritter ve Yahya'da yoktur), (6) Halâyıklar: Ritter, Yahya, (7 - 7) sakın anı sır içinde: Yahya; sır içinde sakın anı: Ritter, (8) ayıt: Fâtih, (9) içinde: Yahya, (10) nicesi sabreyleyem: Yahya, (11) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (12) Mûsî'den yüzbin Mûsî: Yahya, (13) ben: Yahya, (14) (Bu beyit, Ritter'de yoktur). (15) Farz değüldür kamulara Tur'da münâcât eylemek: Fâtih, (16) irdi: Fâtih; değdi: Yahya, (17) hevâsetden gecmezler: Fâtih; gecmezler: Yahya, (18) urup: Fâtih, (19) Benüm ile dostdan artuk hiç nesne bâkî değül: Yahya (vezin düşük), (20) sayam: Yahya, (21) gö-

ziyle gördüğün: Yahya, (22) Düş değüldür söyledüğüm necm ile ta'bir eyleyem: Yahya (bu mısra' Fâtih'te bozuktur).

XXIX:

Bu şiir, Fâtih (133.a) - 133.b) ve Yahya Efendi nüshalariyle yeni yazmalarda vardır.

XXX:

Râif (67.b), Fâtih (121.b - 122.b) ve Yahya Efendi nüshalariyle Ritter'deki mecmuada (S: 17 - 18) vardır.

(1) Bin bin vafsun: Ritte; Bin yıl eğer vafsun diyem: Fâtih; Bin yıl vafsun söyler isem: Yahya, (2) katresin ayıtmayam: Fâtih, (3) mesel: Râif, Fâtih, (4) bağlanup: Yahya, (5) gönül: Râif, (6) benzede: Râif, (7) anı benzetmeyem: Râif; Hiç benzemez misl-ü misâl hâşâ ki hiç benzetmeyem: Yahya, biz: Fâtih, (8) Kim benzede nakş-u sûret nakş-u nişandan ol azad: Yahya, (9) Niçe: Fâtih, (10) akıllar: Fâtih, (11) özi: Fâtih, (12) Çün akıl: Yahya, (13) olup: Yahya, (14) farz-u sünneti: Râif; sart oldur seni: Fâtih, (15) gıybet dilde: Râif; gayrı dile: Fâtih; sensüz lisan depretmeyem: Yahya, (16) Ne kim dersen sen di bana: Fâtih, (17) Ben senünem bana ne gam her ne idem ger itmeyem: Râif, (18 - 18) ayıdam ger itmeyem: Ritter; Ben ben iken bana ne havf ger suc idem ger itmeyem: Yahya (bu bevit. Râif'te yoktur), (19) Çünkü girdüm: Râif, (20) turam: Fâtih, (21) kâdi: Yahya, (22) dilüm: Yahya, (23) uzatmavam: Fâtih.

XXXI:

Râif'in mecmuasında (10.a) ve Yahya Efendi ile yeni yazmaların hemen hepsinde bulunan bu şiir, bizce Yunus'undur.

(1) ü: Yahya, (2) canlar utam: Yahya, R. M.

XXXII:

Bu şiir, Fâtih (128.b - 129.a) ve Yahya Efendi nüshalariyle Nûru Osmânî'deki mecmuada (190.a) vardır.

(1) nolduğımı bilmezem: Fâtih, (2) Gönülsüz: Fâtih, (3) Bu derdüm dimeklüğe: Nûru Osmânî, (4) derdün: Yahya, (5) yenemezem: N. O., (6) Aydurlarsa kim bana: Yahya, (7) diyemezem: Yahya, (8) âlem: Fâtih, (9) Kancaru bakar isem ansuz yiri görimezem: Fâtih (vezin bozuk); Kancaru bakarsam hiç ansuz yir görimezem: Yahya; Her kancaru bakarsam ansuz yir görimezem: N. O., (10) (Bu beyit, Yahya Efendi nüshasında yoktur), (11) İçmişem bir cur'asın hergiz ayılıma-

zam: Yahya; Bir zerre kadeh sundı esridüm ayılmazam: Nûru Osmânî.

XXXIII:

Eski yazmalardan yalnız Yahya Efendi nüshasında bulunan bu şiir, bizçe Yunus'undur.

XXXIV:

Nûru Osmânî'deki mecmuada (190.b) ve yeni yazmalarda nüsha farklariyle mukayyed olan bu şiir, bizçe Yunus'un olmalı.

XXXV:

Râif (37.b - 38.a), Fâtih (126.b - 127.a) ve Yahya Efendi nüshalariyle Ritter'in mecmuasında (S: 16) vardır.

(1) Günahumuzu yarlığa: Ritter, (2) ki Yahya, (3) (Bu beyit, Ritter ve Fâtih'te yoktur), (4 - 4) kül oluban uşanayın: Yahya, (5) (Bu beyit te, Ritter ve Fâtih'te yok), (6) Ne sultan-u baylardasun: Fâtih, (7) İdingil: Ritter. (8) Uçmağa koy sen bunları: Ritter; Uçmağuna koy bunlar: Fâtih, (9) takatum: Fâtih; Ne zühdüm (nakdum) var ne tâkatum ne ilmüm var ne tâatum: Râif, Yahya, (10) senden: Fâtih; kıla inâyetün yüzümüzi ak: Râif. (11) Yunus'ı sen yarlığağıl: Râif, (12) günahlu kullarun ile: Fâtih.

XXXVI:

İy yârenler iy kardeşler sorın bana kandayıdum

Diler isen aydıvirem ezeli vatandaydum

makta'lı siire benzeyen bu şiir, eski yazmalardan yalnız Fâtih'te (118.a - 118.b) vardır.

(1) (Fâtih'te bu kelime yoktur ve vezin düşüktür), (2) Yüzbin: Fâtih.

XXXVII:

Râif (7.b), Fâtih (130.b - 131.b) ve Yahya Efendi nüshalariyle Ritter'in mecmuasında (S: 17) vardır.

(1) Gelin sorun iy yârenler ben ol vaktin kandayıdum: Râif, (2) Yire bünyad urulmadın yir gök halâyık tolmadın ★ Levh-u kalem çalınmadın mülki yaradandaydum: Fâtih; Yire bünyâd urulmadın yir meleklerle tuyurmadın ★ Levh-u kalem urulmadın: Yahya, (3) Kaygu eli bana irmez gussa hergiz beni görmez: Fâtih; Kaygu eli bana irmez gussalar hud beni görmez: Yahya, (4) lâtif: Fâtih (bu bevit. Râif'te yok), (5) ben gizlü nişandaydum: Râif (bu beyit. Fâtih'te yok). (6) Benüm gibi miskin kulu: Fâtih; Benüm gibi bir miskini yüzbin gelür ise azdur:

Yahya, (7) uçmakda rıdvanda: Fâtih, Yahya, (8) Dört kitabı okımadum ayırıp saçup kakımadum: Ritter, (9) Ezberledüm: Râif, (10) Kur'anda: Yahya, (11) (Bu beyit, Fâtih'te yok), (12) ki: Fâtih, (13) kanda isem: Râif, (14) Ben ol kudret kandilinün içindeki candayıdum: Ritter; Kudret kandili içinde ol kandilde candayıdum: Râif; Allah beni bekleridi her kandesem saklarıdı ★ Işk urganının içinde ol kandil-i candayıdum: Yahya, (15) Hükm kılur Cebbar-ı âlem ben ol nücumda idüm: Yahya (vezin bozuk; bu beyit, Râif ve Ritter'de yoktur), (16) (Bu beyit, Râif ve Ritter'de yok), (17) Toksan bin Hak kelâmını eyleyincek Habîb ile: Fâtih; Doksanbin Hak kelâmını söyleşicek: Yahya, (18) ben ol vaktın andayıdum: Râif; ol vaktın ben andayıdum: Fâtih, (19) Yunus aydur ben ol vaktın benüm ile değül idüm: Râif. (20) Ol ben olup ben ol olup bu ıskı sunandayıdum: Râif; Ben ol olup ol ben bu ışk honındayıdum: Râif (vezin düşük).

XXXVIII:

Fâtih (116.b - 117.b) ve Yahya Efendi nüshalariyle Nûru Osmânî'deki mecmuada (185.b - 186.b) vardır.

(1) Aklun irerse sor bana ben evvelde: Fâtih, (2) Dinler isen: Yahya, N. O., (3) diyivirem: Fâtih; Öküz balık söylemedin mülki Yaradandayıdum: Yahya; Yunus balık söylemedin mülki yaradandayıdum: N. O., (4) Yunus dahı balık dahı dem eyledi yutdı beni: Yahya, Öküz ile balık dahı dem eyledi benüm ile: N. O., (5 - 5) bile Nuh'la tufandayıdum: Fâtih; Zeke-riyyay'yla kaçuban Nuh ile: N. O., (6) Arafatda İsmâil'e çaldum bıçak kâr kılmadı: Yahya, (7) Allah beni kıldı azad ol koç-u kurbandayıdum (koç ile kurbandayıdum): Yahya, N. O., (8) bir: Yahya, (9) belî: Yahya, (10) ceza: Yahya; Yusuf'la kudum kuyuda bile çekdüm anda ceza: N. O., (11) zâr-u ef-gandayıdum: Yahya, (12) Mûsî ile sürdüm çıkdum Tur tağunda münâcâta: Yahya, (13) bırakmakdayıdum: N. O. (bu beyit, Fâtih'te yok), (14 - 14) döndürdüm arşda na'leynün: Fâtih, (15) Veys ile urundum: N. O., (16) saldum: Yahya, (17 - 17) kıldum gaza: Yahya; Ömer ile saldum kılıc Ali'yile kıldum gaza: N. O., (18) kirandayıdum: Yahya, (19) Evvel dilümdeki budur Tanrum birdür: N. O., Yahya, (2) Anı: Yahya, N. O., (21) bir aceb gümanda idüm: Yahya, N. O., (22) (Bu beyit, Yahya ve N. O. de yok), (23) Mülke hünvad urulmadın şeyran-u: Fâtih; Evvel Allah dergâhında: Yahya.

XXXIX:

Yeni yazmalarda ve cüz'i nüsha farklariyle Yehya Efendi'de vardır.

XL:

Râif (20.b - 21.a), Fâtih (143.b - 144.a) ve Yahya Efendi'-devardır.

(1) Hak'dan bana nazar oldu: Fâtih, (2) kanadlanup uçar oldum: Yahya, (3) Düşdüm: Yahya, (4) dürlü: Râif, (5) kadehi: Fâtih, (6) Cânım içdi ıskdan kandı karay'akdan seğer oldum: Fâtih; Cânım içdi ıskdan kandı dadın alup içer oldum: Yahya, (7 - 7) ciğerüm ıška bişürdi: Râif; ham idüm beni bişürdi: Yahya, (8) Aklımı başa devşürdi: Fâtih, (9) Hayır oldu benüm işüm endişeli oldu düşüm: Râif; Hayırdurur benüm kasdum ben seni severem dostum: Yahya, (10) Nefsimün başum kesdüm kanatlandum uçar oldum: Fâtih, (11) Kesildi nefis baş oldu: Râif, (12) şerr işlerden kaçır oldum: Yahya, (13) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (14) bekâ: Yahya, (15) Yârenler üşde usandum: Yahya, (16) (Bu beyit de Fâtih'te yoktur) (17) irdi: Yahya, (18) kıldı: Yahya, (19) Ömür geçdi kavil yetdi günöldüm uş göçer oldum: Fâtih; Ömür geçdi ecel yetdi günöldüm uş nâcâr oldum: Yahya, (20) Cânım nâcâr idi bunda kalmış idüm bu zindanda: Yahya, (21) varluğımdan geçer oldum: Yahya (Fâtih'te bu beyit de yok), (22) Yunus Emre ulaşlı biz can gönül dirişeli ★ Ben Tapduğ'a irişeli gizlü zârüm açar oldum: Yahya; Miskin Yunus bilişeli cân-u gönül virişeli ★ Tapduğ'uma irişeli gizlü râzum açar oldum: Fâtih.

XLI:

Râif (71.a - 71.b) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) Düşdüm bu ışk: Yahya, (2) Seyran itdüm: Yahya, (3 - 3) istedüm yazda kışda: Yahya, (4) Uş gezüben: Yahya, (5) balığuna: Yahya, (6) (Bu mısra', Râif'te çok bozuktur), (7) Hazineden: Yahya, (8) Biz: Yahya, (9) kuluyuz: Yahya, (10) toluyuz: Yahya, (11) Ol goncanun bülbulüyüz: Yahya, (12) dizer: Râif, (13) (Bu beyit, Râif'te yok), (14) yoğdı: Yahya, (15) Cânım: Yahya, (16) nefsum: Yahya, (17) Nefs ile bu: Yahya, (18) Aldemiş bu: Yahya, (19) imdi: Yahya, (20 - 20) Diler ki bu ışk bula: Yahya, (21) Aydur: Yahya.

XLII:

Fâtih (119.b - 120.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Ritter'de (S: 18) vardır.

(1) Evvel ki: Ritter; Kaçan kim: Yahya, (2 - 2) ol idi ki Hakk'ı: Ritter, Yahya, (3) Hakk'ı buluncaydı korkum: Fâtih, (4) Bu mısra' Fâtih'te bozuktur), (5) şimdi: Fâtih, (6) cânuma: Fâtih; yoluma: Yahya, (7) Bular beni ne sorsunlar: Fâtih; Bunlar beni ne sorarlar ben anda sorulup geldüm: Yahya, (8) buyurduğın: Fâtih (vezin bozuk), (9) gönlümüz: Fâtih, (10) kân: Fâtih (vezin düşer), (11 - 11) eve geleliden ben bu halka bir kân oldum: Yahya, (12 - 12) bundan alısar cansuzlar hud ne biliser cansuzlar: Yahya; İşklular bizden alalar işksuzlar hud ne bileler: Fâtih, (13) Kimler ala kimler vire ben bir ulu dükkân oldum: Fâtih; Kim viriser kim alısar ben bir ulu divân oldum: Yahya, (14) kıldı: Fâtih; Yunus Hakk'a kıldı tapu Hak Yunus'a açdı kapu: Yahya, (15) Bâkî devlet benüm-kimiş: Fâtih; Bâkî devlet benüm imiş: Yahya.

XLIII:

Bu şiir, Râif'in (12.b - 13.a) nüshasında ayrıdır. Fâtih ve Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî'deki mecmuada "Allah sana sundum elüm,, redifli şiirle birleştirilmiştir (Fâtih, 123.b - 124.b). Bu da "4 müstef'ilün,, le yazılmış ve kopya edile edile bu hâle gelmiş olacak.

(1) Urdılar suyım ılıdı kavım kardaş cümle geldi ★ Esen kalsun kavım kardaş Allah sana sundum elüm: Fâtih, (2) Üşde beni götürdüler makberüme getürdiler ★ Halka olup oturdılar Allah sana sundum elüm: N. O.

XLIV:

Nûru Osmânî'deki mecmuada (181.a), Yahya Efendi'de ve yeni yazmalarda bulunan bu şiir, bizçe Yunus'undur.

XLV:

Fâtih'teki (124.b - 125.a) nüsha ile Nûru Osmânî'deki mecmuada (189.b) ve Râif'in mecmuasında (16.b) vardır.

(1) gine: R. M., N. O., (2) (N. O. de bu mısra' bozuktur), (3) Dostın evi gönüllerdür: Fâtih (Râif'in mecmuasında bu beyit "Ben geldim seviyicün (vezin düşük) gönüller dost eviyicün ★ Gönüller dost eviyicün gönüller yapmağa geldüm,, tarzında ve bozuktur). (4) devşirüben: N. O., (5) bitmeğe: Fâtih, (6) (R. M. de bu bevit şöyledir: Âsıklar bilür benliğüm dost ilinde deliliğüm ★ Densirüben ikilüğüm birliğe vetmeğe geldüm), (7) Dost pâdişah ben kulıvam: N. O., (8 - 8) bilişmeyen canlar anda bilişmez anlar: N. O.: Bunda bilişmeyen canlar anda da bilişmez anlar: R. M., (9) Bunda bilişüp dost

ile hâlüm: N. O. ; Ben dost ile bilişüben: R. M. , (10) Yunus Emre âşık olmuş ma'şuka derdünden almış ★ Gerçek erün kapusunda cânüm arzetmeğe geldüm: Fâtih; Yunus aydur âşık oldum ma'şuka derdinden oldum ★ Gerçek erün işiğünde ömrüm harcitmeğe geldüm: R. M. .

XLVI:

Râif (24.a) divan ciltlenirken karışmış ve bu şiirin sonu 50.b. ye gelmiştir), Fâtih 134.a - 135.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî'deki mecmuada (195.b - 196.a) vardır.

(1) ışk: Yahya, (2) bir aceb: Yahya; Pes bu âleme çıkdum bir aceb: Fâtih, (3) kendözini: Yahya, (4) Gönlümdeki: Yahya, (5) söyledüm: Yahya, Fâtih, (6) Kimesne: Yahya, (7) Turdum Yunus'a vardum yârum haberin sordum ★ Ölürken dî-dâr gördüm şad olup güle geldüm.

Râif'in nüshasında, iki beyitten sonra, Said Emre'nin

Ezelden ben bu ışkı bu mülke tuta geldüm

Yâr idüm anda şeksüz yine ol yâra geldüm

matla'lı şiiriyle karışmıştır Fâtih nüshasında da bu şiir, pek cüz'î nüsha farklariyle iki kere yazılmıştır. Fâtih nüshasını esas ittihaz ettik.

XLVII:

Bu şiir, Râif (25.a - 25.b) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî 'K. nde (180.b - 181.a) ve Prof. Ritter'de (S: 15) bulunan mecmualarda vardır.

(1 - 1) bilür ben n'îşe geldüm: Râif; bilür ki ne işe geldüm: N. O. , (2) Sırrımı âleme: Râif; Sürünü âleme çıkdum: N. O. , (3 - 3) Cerciş oldım tutdım bezi: Yahya, (4 - 4) âteş elüne geldüm: Râif, (5) koç idüm: Râif; koç olup: N. O. , (6) Oldum: N. O. , (7) güreşüp meydana: Râif (kafiye bozuk), (8 - 8) oluban ben işe geldüm: Râif; olup bile işe geldüm: N. O. , (9) tamdum: Râif, (10) Kaal ile kıylden geçenler yolda gözlerin açanlar ★ Anlayubanun seçenler vak'a olup düşe geldüm: Ritter; Kaal-ü kıylden geçenlere hak yola göz açanlara ★ Hoş anlayup seçenlere: Yahya, (11) dertlüler: N. O. , (12) Benem ol devr-i Süleymânî: Râif (vezin bozuk): Benven Dâvud Süleyman'ı: Yahya; Benem ol Mûsî devranı: N. O. , (13 - 13) söyleyen tutak: N. O. , (14) dilünden: N. O.

XLVIII:

Prof. Ritter'in mecmuasiyle (S: 36. 36.a - 36.b) Râif'in divanında (54.b - 55.a), Yahya Efendi ve Nûru Osmânî'de

(192.b), yeni yazmalarda vardır.

(1) Evvel dahi: Râif, (2 - 2) dutdum anda bilişüp geldüm: Râif, (3) (bu beyit, Râif'te altıncı beyittir), (4 - 4) vefâdârı razdaşum: Râif, (5) (Bu beyit, Râif'te dördüncüdür), (6) Râif'te beşinci beyittir), (7) (Râif'te üçüncü beyittir), (8) ye: Râif, (9) yad yokdur bana bu ilde: Râif; yad yokdur bize bu ilde: Ritter ve bizdeki yazma (vezin bozuk; Râif'te ikinci beyittir), (10) Azrâil dahi kim olur kasd ider cânumuza: Râif (Râif'te sekizinci beyittir), (11) Işk şerbetinden içdüm on iki ırmak geçdüm ★ Denizler bendin deşdüm ummâna düşüp geldüm: Râif, (12) Yunus Emre'ye ne gam: Râif, (13) şol: Râif, (14) Denşirüp: Râif.

XLIX:

Yahya Efendi nüshasıyle Nûru Osmânî'de (189.a) var.

(1) Yâr bak ahı yüzme ben şahı: N. O., (2) işreti: N. O., (3) Elest'de: Yahya, (4) Bu misra' N. O. de bozuktur), (5) (Bu beyit, Yahya'da yoktur), (6) Nur: N. O., (7) üstüme: N. O., (8) Niçেকেzin topraktan ben urı turup: N. O., (9) (Bu beyit, Yahya'da yoktur), (10 - 10) Yunus'dan haber: N. O., (11) anı: N. O.

L:

Fâtih (131.b - 132.b), Yahya Efendi nüshalarıyle Nûru Osmânî (192.a) ve Ritter'deki mecmualarda (S: 15) vardır.

(1) devran: Yahya; devr-i: N. O., (2) ne var söylenen: Yahya, N. O., (3) Hakkundur: Yahya, N. O., (4) (Bu kelime Fâtih'te yok ve vezin düşük), (5) (Bu beyit, Ritter'de yok), (6) mataum: Fâtih (vezin bozuk), (7) denişüp: Fâtih, (8) Ziyânüm assıya cümle anda: Fâtih (bozuk), (9) Yir-ü: Fâtih, (10) Evvel ki bünyad urdı yidi kat yir yaratdı: Yahya; Evvel bünyad urmadın yidi kat yir dirmedin: N. O., (11) oldı: Ritter, (12) aksırdı: Fâtih; aksıru: Yahya, (13) (Fâtih'te bozuk), (14) Korkumdan: N. O., (15) turmadın: Fâtih, (16) urmadın: Fâtih (N. O. de bozuktur), (17) Fir'avn'ı Mûsî'yil: Ritter, (18) (Bu beyit, Yahya'da yoktur), (19) (Bu beyit, Yahya ve Ritter'de yok), (20) Bağırđum: Ritter, (21) kudretle turup: N. O., (22) Zekerıyya oldum kacđum irdüm ağaca geçdüm (ağacı biçdüm): Fâtih. Yahya, (23) saçup: Fâtih, (24) biçdirüp: N. O., (25) Mûsî oldum Tur'a ağđum: Ritter, (26) kelimât: Yahya, (27) Bu halk bizi ne bilsün anda bulunup geldüm: Fâtih; Bu halâyık ne bilsün anda bilinüp geldüm: Yahya.

(28) behânem: Fâtih, (29) dirildüp: Yahya, (30) Bir çöp olup: Ritter, Yahya, (31) kıssam ile külümü göke savurup: Ritter; eksümle göklere savurup: Yahya; bir çöp olup sıyrıldım Mansur oldum asıldım ★ Hasmum (Kazmam?) ile külümü göke: N. O., (32) (Bu beyit, Fâtih'te yok), (33) da: Ritter.

LI:

Fâtih nüshasıyla (142.b - 143.b) Râif'in mecmuasında (31.b - 32.a) ve Nûru Osmânideki mecmuada (192.a) var.

(1) ol: N. O.; Kara toprağa garkolmuş o: R. M., (2) Çürümüş toprak ten sin içinde yir pinhan: Fâtih (vezin bozuk), (3) kan olmuş tonları N. O., (4) Yıkılmış anda ivleri bükülmüş ince billeri ★ Kabr içinde esir olmuş gül diren elleri gördüm: R. M.; Yıkılmış sinleri tolmuş ivleri belürsiz olmuş: N. O., (5) teferrüc eylemez olmuş: R. M., (6) Pas: R. M., (7) Kimi ayşu işaretde kimi zevku beşâretde ★ Kimi mihnetü azabda çıkan tütünleri: R. M.; Kimi azabu: N. O., (8) elâ: N. O., (9) Çürümüş toprak olmuşlar: N. O., (10) Şol ay gibi teze yüzler soğulmuş şol kara gözler ★ Gelinlik şol güzel kızlar kefene sarılı gördüm: R. M., (11) Sin içine girüp yatmış tenünü toprağa katmış: R. M.; Kimi boyun burup yatmış tenünü toprağa katmış: N. O., (12) boyun iğenleri: R. M., (13) nâre: N. O., (14) imdi bunu gördi anı size haber virdi: N. O.; aydur bunu gördüm aklum gitdi delü oldum: R. M., (15) Ak-lum şaşdı onüm durdı nitekim bunları: N. O.; Andan size haber virdüm çünkim ölenleri: R. M.

LII:

Fâtih (135.a - 135.b) ve Yahya Efendi nüshalarıyla yeni yazmalarda vardır.

(1) Bu halkı bustan eylemiş sevdüğünü üzer ölüm: Yahya, (2) habersizçe gelür ölüm: Fâtih, (3) kılınca: Yahya, (4) unudulub üzer ölüm: Yahya, (5) Miskin Yunus yine durur: Fâtih, (6) yudar: Fâtih.

LIII:

Bu şiir, Râif (64.a, 6.b - 7.a' da da bir kere daha yazılmıştır) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1, 2) (Bu beyitler, Yahya Efendi'de çok bozuktur), (3) Hak'dan destur alıcağız: Yahya, (4) (Bu beyit, Râif'te yoktur), (5) şavvı: Râif.

LIV:

Yahya Efendi ile Nûru Osmânî'deki mecmuada (183.b)

ve yeni yazmalarda bâzı nüsha farklariyle vardır. Biz en doğru olan Yahya Efendi nüshasındaki metni aldık.

LV:

Yahya Efendi nüshasıyla Ritter'de (S: 14) vardır.

(1) Denizler olsa kadeh: Yahya (vezin düşük), (2) dükenmez: Yahya, (3) tâ: Yahya, (4) Ma'mur olmuş bustanların agyar gülüm dermez benüm: Yahya, (5) turmaz öter bülbülleri: Yahya, (6) Açılmış tâze gülleri gülistânım solmaz benüm: Yahya, (7) Ol yine Mansur kadehin: Yahya, (8) (Bu beyit, Ritter'de yok), (9) tutdum: Yahya, (10) Her ne kadar tutar isem henüz Leyli'm gelmez benüm: Yahya, (11) ışk odına: Yahya, (12) virmeysesün: Ritter, (13) hergiz: Yahya.

LVI:

Yalnız Râîf'in mecmuasında (16.a) bulunan bu şiir, bizçe Yunus'undur.

N

I.

Fâilâtün fâilâtün fâilün

- Giderem aklum başumdan şaşuban
Yanaram ıskın odına düşüben
Od bırakdum canuma dün gün yanar
Yanaram yalap yalap tutuşuban
1775. Işkdan (1) ne var eğer sındum ise
Işk ile kim sınmadı uğraşuban
Âşık olgıl ma'sukın didârına
Ma'suk olgıl ışk ile sarmaşuban
Yunus cânun ışka vir şükraneye
Kimseler bulmaz yarın isteşüben

II

Mef'ûlü mefâilün mef'ulü mefâilün

- Ol (1) dürr-i yetîmem ki (2) görmedi beni umman
Bir katreyem illâ ki (3) ummâna benem umman
Gel mevc-i acâib gör derya-yı (4) nihan gizler (5)
Zî (6) bahr nihâyetsüz katrede olur pinhan
1780. Dem urmazıdı Mansûr tevkîd-i Enel Hak'dan
Işk dârına dost zülfi asmışdı beni uryan (7)
Bu âlem-i kesretde sen Yûsuf-u ben Ya'kub
Ol âlem-i vahdetde ne Yûsuf-u ne Ken'an (8)
Bunda dimdedi Mecnun Leylî adını mevzun (9)
Geh Leyli'yidüm anda geh Mecnun idüm hayran (10)

Yi Nun Sin ulaşmadın can kalebe (11) düşmedin
 Işk dadıla mest geldüm (12) hem mest giderem (13) bun-
 dan (14)

Bu cism belâsıdur adum Yunus olduğu (15)
 Zâtum sorar olursan (16) sultâna benem sultan

III

Mefâilün mefâilün faülün

1785. Bu ömrüm yok yire harcitmişem ben
 Cânumu gör ne oda atmışam ben
 Kimesne kimseye itmemiş ola
 Anı kim kendüme ben itmışem ben
 Amelüm rahtını dirdüm götürdüm
 Kamu assum ziyâna satmuşam ben
 Cihanda bir sınık saksıdan ötrü
 Güherlerüm yabana atmışam ben
 Amelüm ne ki varsa hep riyâdur
 Acebdür ihlâsı unutmüşam ben
1790. Giceye iresini kimse bilmez
 Tul-ü amel başun uzatmışam ben
 Dügeli ömrünü harcına sürdi
 Ziyandan bellüdü ne itmışem ben
 Aguya bal diyü parmak uzatdum
 Aşuma zehr-i kâtil katmışam ben
 Biçâre Yunus'ın yokdur günâhı
 Anun dergâhına yüz hutmuşam ben

IV

Mefâilün mefâilün faülün

- Aceb oldu hâlüm bu ışk elinden
 Göremez-em yolım bu ışk elinden
1795. Bu kamu âlemün tâciyiken uş
 Ayaklarda gilüm bu ışk elinden
 Garib bülbulleyin zarı kıluram

- Akar gözden silüm bu ışk elinden
 Gazel yapraklayın benzüm sarardı
 Kararıban ölem bu ışk elinden
 Yarın mahşerde ben yırtam yakamı
 Niçe zara gelem bu ışk elinden
 Niderem ben yarın vaslından ayruk
 Bükül-di kad bâlâm bu ışk elinden
 1800. Yunus sen Tapduğ'ına kıl dualar
 Dime kim ne kılâm bu ışk elinden

V.

Mefâilün mefâilün faülün

- Gönül usanmadun sen bu seferden
 Çalabum saklasun seni hatalerden
 Kişi kim kişinün kahrın çekince
 Gidüp görünmemek yığdūr nazardan
 Toğalı bağrumı doğradı gurbet
 Sızar tamar ciğer kanı damardan
 Vatan oldu diken gurbet gülistan
 Ağu içmek yığ oldu neyşekerden
 1805. Yunus göğsin açup dostâ giderken
 Çalabum saklasun anı hatardan

VI.

Mefâilün mefâilün faülün

- Eğer ışkı seversen can olasın
 Gönüller tahtına sultan olasın
 Seversen dünyeyi mihnet bulasın
 İrenler sırrını kaçan tuyasın
 Diken olma gül ol eren yolında
 Diken olur isen oda yanasın
 Niyaz için buyurdu Hak namazı
 Niyazdan vay sana gafil olasın
 1810. İrenler nefesin asa idin sen

Eger nefsine uyarsan fenâsın
 İbâdetler başıdur terk-i dünya
 Eger mü'minsen ana inanasın
 Atan anan hakın yetürdün ise
 Yeşil tonlar giyesin tonanasın
 Eger konşı hakı boynındayise
 Cehennemde yarın bâkî kalasın
 Yunus bu sözleri irenden aldı
 Sana dahı gerek ise alasın

1815. Gönüle gireni günendi dirler
 Gönüle sen de gir kim günenesin

VII.

Mefâilün mefâilün faülün

Eğer ışkı seversen cân olasın
 Kamu derdine hem dermân olasın
 Eğer dünya seversen mübtelâsın
 Maânî sırrına kanda iresin
 Cihan köhne saraydur sen begisin
 Niçe bir eskiye hasretlenesin
 Ağudur bal degül dünyâ murâdı
 Niçe bir ağuya parmak banasın

1820. Kanadsız kuşlayın kaldın yabanda
 Kanadlu kuşlara kanda iresin
 Sana erden asâ gerek bu yola
 Tayanırsan asâyâ tayanasın
 Sözi bu Yunus'ın gözlüleredür
 Eger âşık olursan uyanasın

VIII.

Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün

Niçün sen nefs-i mekkârı bu gafletden uyarmazsın
 Muhammed şer'i gölüni senün yüzine urmazsın
 Hezaran dürlü hikmetler katunda söylenür ise
 Şekavet penbesin bergiz kulağundan çıkarmazsın

1825. Günahun çok üşümekden imanın gülleri soldı
 İnâbet sûyile her dem niçün anı suvarmazsın
 Senün ol çok günahların seni uş sayru eyledi
 Biçâre varuban niçün bu derde çâre sormazsın
 Yâranlarından utanup günahı gizli işlersin
 Yaradan hâlikın hâzır niçün andan utanmazsın
 Utanmazsın habîbinden o derdine tabîbinden
 Ne kim dilersen işlersin meğer Allah'dan korkmazsın
 İştidin Mustafâ'yı kim bu yurtda kalmadı göçdi
 Şunu şöyle görür iken yaragın nişe yimezsın
1830. **Yunus** sözün kime dirsın ye kîmin kaygusın yirsın
 Nasihat ile eylersin ye kendin nişe tutmazsın

IX.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- Şükür şükür ol Çalab'a (1) maksudıma irdüm bu gün
 Muştakıdum bunca zaman pirüm (2) yüzün gördüm bu gün
 Kaygı beni almışdı cânım zebun olmuşdı
 Gördüm pirümün yüzünü ol kayguyı (3) sürdüm bu gün
 Gelsün (4) yardan ayru düşen gurbet (5) ile bağıri bişen
 Dost bağçesi içindeki ışk bezmine girdüm bu gün (6)
 Görin görün bî devleti bu ışk ile beşâreti
 Dost bağının içinde ben ışk (7) çadırın kurdum bu gün
1835. **Aydur Yunus** yar kulıyam dost bağçesi bülbüliyem
 Söyleyeyin (8) şimden girü gülzâruma irdüm (9) bu gün

X

Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün

- Bu gün sohbet bizüm oldı bize bizüm diyen gelsün
 Bu ışk zehrin seve seve içübeni yudan gelsün (1)
 Kanâat (2) hırkası içre selâmet başımı çekdüm (3)
 Melâmet gönlegün (4) biçdüm (5) ârif (6) olup giyen gelsün
 Bu ışk meydanı içinde (7) çağırdum bir avaz itdüm
 Müezzînlük bizim oldı imâm oldum uyan (8) gelsün

- Bu ummanda delim dürlü güher vardur ele girmez
 Akar rahmet suyu çağlar gönül kirin (9) yuyan gelsün
 1840. İy dostlar işidün sözüm dün itmişem bu gündüzüm
 Yavı kılmışam kendözüm bu hak yola giren gelsün (10)
 Yunus miskin anı görmüş (11) elüne bir divan almış
 Âlimler okuyamamış (12) bu ma'niden duyan gelsün

XI

Mef'ûlü mefâilün mef'ulü mefâilün

- Ol (1) göz ki seni gördi (2) ol neye nazar itsün (2)
 Şol can ki seni tuydı tende ne karar itsün (3)
 İşkuna düşen âşık derdünle (4) yanar (5) her dem (5)
 Vaslundur ana derman dahı (6) ne tımar itsün
 İşkun ezeli şâhum (7) yoklıkda komuş vâri (8)
 Bu remzi duyan âşık yokluğu şikâr itsün
 1845. Sen bir gani sultansun bi haddü bi payansun (9)
 Vasdfun kaleme sığmaz (10) dil nice (11) şûmar itsür
 Gerçek sana kul olan gönlünü sana viren
 Kendüde seni bulan kancaru sefer itsün (12)
 Çün işkun ola muhkem sürile gönülden gam (13)
 Vasluna iren bir dem bin cânı nisâr itsün
 Bu çeşniyi dadana ne kim ne vire kana
 Derdüne düşen cânâ hekim ne tımar itsün (14)
 Bu sırrı duyan kanı ger âşık ise cânı
 Açıldı güher kânı alana haber itsün (15)
 Bu yolda muhkem tarduk nefsin boyunun urduk
 Sen şâha gönül virdük duşman ne zafer itsün (16)
 1850. İmdi ki Yunus kalmış hazretde yüzi kara
 Çün nesnesi yok müflis neyile bazar itsün (17)

XII

Dost yüzünü göricegez nice karar kılsun bu can
 Yağmâya virür ol demde yüzbin zâhid dîn-ü îman (1)

- Ta'na yokdur âşıklara her ne hâle döner ise
 Ferman degüldür kendüye müşâhedeye gark olan (2)
 Cân-u gönül fehm-ü akıl ışk mevcine (3) gark olıcak
 Neyile (4) ansun (5) ol kişi yazuk müzd-ü assı ziyan
 Cânına kayıkan âşık görmeyiser dost yüzünü (6)
 Gözsüz nice fehmeylesün (7) kim nicedür nûr-u duhan (7)
 1855. Yüzbin melik-ü salâtin dost yüzünü göreyidi (8)
 Terk ideydi ten tertibin izzet-ü leşker hânüman (9)
 Âşık nice harâb ise velâyeti artadurur
 Anıncündür ki dâima virandadur kenz-i nihan (10)
 Aynel yakın gören aşık (11) gözin ırmaz dost yüzinden
 Nice görebilsün anı bu sevgüden (12) taşra turan (13)
 Yunus senün dost varluğı komaz dilünü tutmağa (14)
 Âşık-u (15) ma'suk razını (16) kaçan diyübilür lisan (16)

XIII.

- Evvel kıdemden geldüm (1) yir gök yaratılmazdan
 Arş kürsi levh-u kalem (2) hiç dahı anılmazdan
 1860. Dost ile sohbetdeydüm içerü halvetdeydüm (3)
 Âdem nice nesnedür hiç dahı anılmazdan
 Yüzbin yiğirmi dörtbin canlar (5) canum içinde (5)
 Gizlü Muhammed cânı (6) dahı içürümüzden
 Hep canlar ana perde ol nur içinde nurda
 Işk kadimdürür anda canlardan ayrılmazdan (7)
 Işkdur Hakk'un varluğı (8) yir-ü gök ma'murluğı (8)
 Işk bizi pertav itdi her biri birimizden (9)
 Evvel Âdem yaratdı sonra Peygamberleri
 Âhır Muhammed nûrı balkıdı içümüzden (10)
 1865. Âdem Ata'dan berü (11) Velî Evliyâ Nebî (11)
 Hak müşerref eyledi Ahmed'i kamu yüzden (12)
 Yetmişbin yıl öndinden yaratdı Muhammed'i (13)
 Kendüsi âşık oldu (14) behâne bir yılduzdan
 Ol yılduz ki varıdı kandaydı Âdem canı (15)
 Ye bunca Peygamberler anılmadın ağızdan

Âlimler bunu bilmez değme akl ana irmez (16)
Hidâyetdür **Yunus**'a keşfoldı Hoca'muzdan

XIV.

- Dîn-ü millet kodurdu ol (1) benüm cânım alan
Anı tuyan (2) kişiye ne gönül kalur ne can
1870. Tuymayanlar hâlümü dînün kodı dir bana
Neyile din beslesün cansuz gönülsüz kalan
Sûretümde varlığım (3) gönül ile can idi (3)
Cümlesin yağmaladı (4) bana ışk bağışlayan
İşkun serhengi beni (5) komadı hiç nesnede (5)
Ne islâmda (6) ne dinde anılmaz (7) küfr-ü îman
Şart-u farz olmaz anda cânı ıška kalandı (8)
Cevabsuz dil söylenür nice bilsün bu lisan (9)
Elden iş bıraktırdı niteliksüz bakdırdı (10)
Dostluk ticaretinde unuttuk assı ziyan
1875. Beni benlikden kodı varluk defterin yudı
Havf-u reca göstermez hayr-u şer elden koyan
Sorman **Yunus**'dan haber dost kandası andadur
Yüzbin gevherden fârîğ (11) ışk denüzine talan

XV.

- İy bana iyü diyen adımı sôfi koyan
Aceb sôfi mi olur hırka ile tac giyen
Başuma tac urundum halka sôfi göründüm
Tışma hırka giydüm içüm bir kuru kovan
Bu dilüm zikir söyler gönüm fesad fikreyler
Git böyle mi zikreyler Hakk'ı ışk ile seven
1880. Gözüm yolın gözetmez kulak işidir tutmaz
Dilüm yerinde yatmaz da'viler kılur yalan
Yunus gümansuz bilir yalancı yolda kalur
Bir gün maksûdın bulur gerçeklik ile yalan

XVI.

- Din-ü milletten geçer ışk eserinden tuyan
 Mezheb-ü d in mi şecer kendüyi yoğa sayan
 Küfr-ü îman ol yolda assı ziyana geçmez
 Assı ziyandan fârıg varluğı levhin yuyan
 ışk kime kim irerse kendüden gayrı komaz
 ışkdan zerre ayrılmaz kendülüğinden tuyan
 1885. Uçmakdan umusu yok tamudan korhusı yok
 Kendözin yavı kılup hayr-u şer elden koyan
 Ol benem dirse reva benlügi bilen hata
 Terkidibenün rızâ aklı koyup ışk'uyan
 Âşıkları sorarsan bî mezheb-ü bî millet
 Yolda kalupdur sakın gice vü gündüz sayan
 Yunus sen seni gider her ne ider dost ider
 Aczüni bil epsem ol var ışk rengüne boyan

XVII.

- İy dost seni sevelden gitdi aklum kaldum ben
 Bınarları (1) terkidüp denüzlere taldum ben
 1890. Bir zerre ıskun odı kaynadır denüzleri
 Düşdüm ıskun odına tutuşuban yandum ben
 Ol canda ki ışk ola anda gussa olmaya
 Ol (2) ışk bana gelelden gussam gitdi güldüm (3) ben
 Bülbül de âşık olmuş (4) kızıl gülün yüzine
 Gördüm erenler yüzün hezâr destan oldum ben
 Sımasan butın nefsün abes kamu taatun
 Anı sınağa çâre hele şimdi buldum ben (5)
 Niderem bu dünyeyi ıskunı virdün bana
 İçüm taşum nur toldı hezar zeban oldum ben (6)
 1895. Dünya cefasın almak son ucı vefaymış
 Cefâyı viribenün seni satun aldum ben (7)
 Bir kuru ağaç idüm yol üzre düşmüş idüm
 Er bana nazar kıldı tâze cüvan oldum ben (8)

Yunus sen âşık isen (9) adunı miskin kogıl
Cümlesinden ihtiyar miskinlüği (10) buldum ben

XVIII.

Erenlere muhib iken ye münkir oldıgün neden
Key sakıngıl datlu cânun okları çıkmadın yaydan
Kahır erenler atıdur gayret dahı hil'atıdur
Erenler yayı katıdur okları geçer kayadan
1900. Bize muhib olanları Hak'dan dilerüz anları
Dönüp münkir olanları tiz çıkarırlar aradan
Bunda el ayak öpilür görenün cânı kapılır
Garib müsâfir yapılır zavva vu mescidhânenen
Ağu içerse nuş olsun süci içerse hoş olsun
Yunus ile yoldaş olsun gelsün Allah'ına giden

XIX.

Hak bir gevher yaratdı kendünün kudretinden
Nazar kıldı gevhere eridi heybetinden
Yidi kat yir yaratdı ol gevherün tozından
Yidi kat gök yaratdı ol gevherün buğından
1905. Yidi denüz yaratdı ol gevher (1) tamlasından
Tağları muhkem kıldı ol denüz köpüğünden
Muhammed'i yaratdı mahlûka şefkatından
Hem Ali'yi yaratdı mü'minlere fazlından
Gaib işin kim bilür meger Kür'an ilminden
Yunus içdi esridi ol gevher denüzünden

XX.

Çarh-ı felek yoğıdı canlarımız var iken
Biz anunla (1) dostıduk Azrâil agyar iken
Dün geldi Safî Âdem dünyeye basdı kadem
İblis aldadı şol dem uçmakda gezer (2) iken
1910. Çalab ıskı candadı (3) bu bilişlik andadı (3)
Âdem Havvâ kandadı (4) biz anunla yâr iken

- Biz ol vaktin göçerdük cevlan urup uçarduk
 Nurdan şarab içerdük Hak bizi toylar iken (5)
 Evvel kadem biz anda cem'idük cüm'a günde (6)
 Ma'rifet (7) âleminde sır sözün saklar iken
 Canlar anda bilişdi (8) ol dem gönül alışdı
 Âlem halkı karışdı denüzler kaynar iken (10)
 Ervah idük anda biz ne oğul vardı ne kız (11)
 Konşu idük cümlemüz Tur tağın yaylar iken
 1915. Şükür bu deme geldük dostları bunda bulduk
 Tuz etmek bile yidük ışk demin oynar iken (12)
 Ne gök varıdı ne yir ne ziber (13) vardı ne zir (14)
 Yunus dostdan.haber vir ışk ile göyner iken

XXI.

- Kanda bulam isteyüben iy gönül seni kandasın
 Kanda vîrâne var ise vallahi gönül andasın
 İy gönül sana uyaldan kalmadı yüzümin suyu
 Rahmet gele tâ ki sana kadayısan dîvânesin
 Bir lahza olursın rûşen bir dem yürürsün perişan
 Âlemlere nâm-u nişan derde esir dermandesin
 1920. Bir dem âbid bir dem zâhid bir dem âsı bir dem muti'
 Bir dem gelür ki iy gönül ne dinde ne îmandasın
 Işk başumdan aşucağız mevcuruban taşıcağız
 Bir dem gelür ki iy gönül mescid ile Kur'andasın
 Kayseri Tebriz-ü Sivas Nahcuvan Mar'aş-u Şiraz
 Gönül sana Bağdad yakın âlemlere dîvânesin
 Yunus imdi tapdur hemin akıtma gözünün nemin
 Eger bu gün eger yarın çün Hak için kurbandasın

XXII.

- Ol vakit bir olasın ayrılı'ıdan (1) kalasın
 Cansuz gel bu kapuya bâkî dirlik bulasın (2)
 1925. Can tuta gelür isen ye cânım var dir isen (3)
 Canı şümar idersen küllî sağıncılasın (4) (5)

Bunda ne sağınc şümar (6) ye bunda kim kalur var
 Çün böyle düşdi sefer gerek yolda olasin
 Derd ile gelmeyünce dermana irişilmez (7)
 Bir can yolda kor isen (8) bin bin (9) canlar bulasin
 Kalma fânî sağınc kasd ile bakma gence (10)
 Yüzbin iki cihanca ol denlü sen olasin (11)
 Dadarsan ışk dadundan geçesin zâhir dinden (12)
 Ayrılığın adından ol vakit kurtulasın (13)
 1930. Yavı vargıl bu yolda her bir dürlü menzilde
 Cümle söylenen dilde gerek unudulasın (14)
 Ya Yunus (15) kanı aklun keksüzün söyler dilün
 Pâyânı yok bu yolın (16) yazıda (17) dolanasın

XXIII.

Ol can kaçır öliser sen ana can olasin
 Ölmüş gönül dirile anda (1) ki sen olasin
 Ölmeklik (2) dirlik ola ölümsüz dirlik bula
 Başlu gönül unula merhemi sen olasin
 Sen oldığın gönüller her dem canun yeniler
 Bunlardur ölmeyenler (3) hâkimi sen olasin

1935. Sen oldığın makamda adil dad olur anda
 Güc olmaz ol dîvanda sultânı sen olasin (4)
 Can bedenden uçıcak menzilinden (5) göçicek
 Ol cihana geçicek göze ıyan (6) olasin
 Tozunı yil almaya bir zerre ırılmaya
 Âşık cânı ölmeye ma'sukı sen olasin (7)
 Yunus sen âşık isen ışka muvâfık isen
 Korkma ulaşık (8) isen ne olursan olasin

XXIV.

Sen zâhirde var iken Hakk'ı nite bulasin
 Meğer sen hâk olasin anda Hakk'ı bulasin
 1940. Kanda sultan konarsa ol mülki vîran eyler
 Sen vîran olmayınca imaret mi olasin

- Yıkıla ol nıkabın denişile ol adın
 Hak'dan bir gün açıla ma'sukını göresin
 Ol ma'suka öyledür aydan günden âşikâr
 Gözi hud gördi anı sen görene ne dirsın
 Hayallere aldanup nesne buldum sanmagıl
 Hayâle aldanuban yolda mahrum kalasın
 Tokuz felek çarhurup ışka baş indirdiler
 Anlar kadir olmadı sen mi kadir olasın
 1945. Işkı kâğıdd'isteyen öyledürür aklı yok
 Levh-i mahfuza sığmaz kâğıdda mı bulasın
 Bu ilmi kalem yazmaz fakılar anı düzmez
 Teslimlik ider isen miskinlikde bulasın
 Dervişligüni Yunus hakikatda gark itdi
 Başın terkin urgıl kim Hakk'ı ıyan göresin

XXV.

- Sûretten (1) gel sıfâta anda ma'ni (2) bulasın
 Hayallerde kalmagıl erden mahrum kalasın (3)
 Bu yolda acâib çok sen acebe aldanma (4)
 Acâib anda ola dost (5) yüzünü göresin
 1950. Işk kuşağın kuşangıl (6) dostun yoluna vargıl (6)
 Mücâhede çekersen müşâhede bulasın (7)
 Bunda ışkun şehrine üçyüz denüz geçerler (8)
 Üçyüz denüz geçübün yidi tamu bulasın
 Yidi tamuda yangıl her birinde kül olgıl
 Vücudun anda kogıl ayruk vücud bulasın
 Hakikatdur hak sarı yididür kapuları (9)
 Dergâhunda yazludur girüp kudret göresin (10)
 Evvelki kapusunda bir kişi olur (11) anda
 Sana aydur berü gel (12) olmaya kim varasın
 1955. İkinci kapusunda iki arslan var anda (13)
 Niçeleri korkutmuş olmasun kim (14) dönesin
 Üçüncü kapusunda üç evren (15) vardur anda
 Sana hamle kılurlar korkmayuban varasın (16)

- Dördüncü kapusunda (17) dört pirlar vardır anda (17)
 Bu söz sana rumuzdur gör kim delil bulasın (18)
 Beşinci kapusunda beş (19) rühban vardır (20) anda (19)
 Dürlü mata' satarlar (21) olmaya kim (22) alasın
 Altıncı kapusunda (23) bir hürî oturur anda (23)
 Sana aydur gel berü (24) olmaya ki (25) varasın
 1960. Çün sen (26) anda varasın ol hûriyi alasın
 Bir vayadan (27) ötürü yolda mahrum kalasın
 Yidinci kapusunda yidiler oturur (28) anda
 Sana dirler kurtuldın gir dost yüzün (29) göresin
 Çün içeri giresin dost yüzünü göresin
 Enel Hak şerbetünü dost elünden içesin (30)
 Şu didüğüm sözlerüm (31) vücuddan taşra degül
 Tefekkür kılurısan cümle sende bulasın
 Yunus işbu sözleri Hak varluğundan söyler (32)
 İsterisen kânunı miskinlikde bulasın (33)

XXVI.

1965. Bunca gönüli aldın cihâna sultan mısın
 Hükmin canlara geçer can içinde can mısın
 Bakışın (1) bin can alur derdin yürekde kalur
 Gören kendüden varur uşşâka Kur'an mısın (2)
 Uçan kuşlar uçınur esen (3) yıl görse turır
 Divler hükmüne girür Belkıs Süleyman mısın
 Yüzinden gün dutılır ay toğmağa utanur
 Gören heybetle kalur Yusuf-ı Ken'an mısın
 Ölü görse dirilür kalıbına can gelür (4)
 Toprakdan avaz gelür İsa-bn-i Meryem misin
 1970. Işkın dine şureyler arslana zencir eyler
 Katı taşı mum eyler Ferhâd-ı Kûhken misin (5)
 Işkın Hakk'a irgörür ol gözler dîdar görür
 Görenler baş indirür İbrahim Edhem misin
 Yüzün dîdar nurıdır saçun (6) mi'raç dünüdür
 Gören canun unıdır Fahr-i âlem sen misin

Yunus sevdüğün gözle ışk yolını key izle
Râzî gönülde gizle söze hâkim sen misin

XXVII.

- Daşdun yine deli gönül sular gibi çağlar mısın
Akdun yine kanlu yaşum yollarımı bağlar mısın
1975. Nidem elüm irmez yâre bulunmaz derdüme çâre
Oldum ilümden âvâre beni bunda eğler misin
Yavu kıldum ben yoldaşı unukmaz bağrımın başı
Gözlerimün kanlu yaşı ırmağ olup çağlar mısın
Ben toprak oldum yoluna sen aşuru gözedürsin
Şu karşuma göğüs gerüp taş bağırılı tağlar mısın
Harami gibi yoluma arkırı inen karlı tağ
Ben yârimdan ayrı düşdüm sen yolunu bağlar mısın
Karlı tağların başunda salkım salkım olan bulut
Saçın çözüp benümiçün yaşın yaşın ağlar mısın
1980. Esridi Yunus'un canı yoldayım illerim kanı
Yunus düşde gördi seni sayru mısın sağlar mısın

XXVIII.

- Sen canundan (1) geçmedin canan arzu kılarınsın
Bildin zünnar kesmedin îman arzu kılarınsın
Men arife nefsehu dırsın illâ (2) degülsin
Melâikden yukarı cevân (3) arzu kılarınsın
Tıfl-ı nâreste gibi etegin at idinüb
Ele çevgân almadın (4) meydan arzu kılarınsın
Bilmedün sen seni kim sadefde ne gevhersün
Mısıra sultan iken (5) Ken'an arzu kılarınsın
1985. Sen bunda işe geldün uş yine varısarsın
Henüz sen kul olmadın sultan arzu kılarınsın
Yitmiş yidi perde var dostını arzulama
Yıdisinden geçmedin yakın arzu kılarınsın (7)

Otuzy gözdedürür otuzı gönüldedir
 Onın dahı bilmedin görmek arzu kılarınsın (8)
 Balık gibi sudasın bilimezsın yudasın
 Ömrün giçdi içmedün umaman arzu kılarınsın (9)
Yunus düşdin bu derde Eyyub'layın sabreyle (10)
 Derde çatlanamazsın derman arzu kılarınsın

XXIX.

1990. Lâ şerik'den okursın (1) yine (2) şerik katarsın
 Bire iki dimeği (3) kimden fetvâ dutarsın
 Dîn-ü îman (4) bünyâdı doğrulukla gerçeklik (5)
 Ol tamam olmayıcak ne ile dîn çatarsın (6)
 Çün Kur'an gökden indi anı Allah (7) buyurdı
 Andan haber virsene (8) ha kitabdan ötersin
 Okursın (9) tasnif kitab çekersin bunca azab (9)
 Havf-u reca sende yok öyle ki bir Tatarsın (10)
 İlm okımakdan gerek (11) kendözünü bilmekdür
 Pes kendözin (12) bilmezsen bir hayvandan betersin
1995. İlm okımak hâsılı (13) ibret almakdur ancak
 Çün ibretde degülsin görmedin taş atarsın (14)
 Dört kitabın ma'nisi Mustafâ cem'eyledi (15)
 Anı unutdın benzer şerh ile (16) söz satarsın
 Kılursın riya namaz (17) yazuğın çok hayrın az (17)
 Dinle neye varur söz (18) cehennemde yatarsın (18)
 Halka fetvi virürsin ye sen niçün dutmazsın
 İlmün var amelün yok günahlara batarsın (19)
 Sen fakihsin biz fakir sana tanumuz yokdur (20)
 İhlâs ile gelürsen bizden nesne utarsın
2000. Bu düzilen tertibi ayruksadı dir işen
 Başaramazsın hoca endişeden yitersin (21)
Yunus miskin bu sözi ışk âleminde söyler
 Dime bilmedin ana kendözinden katarsın (22)

XXX.

- Şöyle hayran eyle beni (1) ıskun odına yanayım (2)
 Her kancaru bakarısam gördüğüm seni sanayın
 Çün beni okur sultânım uş günüldi gider cânım (3)
 Ben bunda çünki mihmânım ye ben nice egleneyin (4)
 Yidi tamu didükleri bir ahuma katlanmaya
 Işkun beni yağmaladı ya ben nice katlanayın (5)
 2005. Senün kokun (6) tuydı cânım terkin urdum (7) bu cihânun
 Bilmezem ayıt (8) mekânun seni kanda isteyeyin (9)
 Her dem söylenir haberin hergiz bulunmaz eserin
 Götür yüzinden perdeyi dîdâruna göyüneyin (10)
 Kaynar denüzleyin canum oynar gemileyin tenüm
 İki denüz arasında garkoluban uşanayın (11)
 Yidi denüz geçer isem yitmiş ırmak içeri isem
 Susuzluğum kanmaz benüm dost şerbetiyle kanayın (12)
 Âşıklar dört mezheb didi yidi mezheb geçen cânım (13)
 Dimenüz nice şâhidler ben mecnûn-u divâneysin (14)
 2010. Sekiz uçmak arzularsa yitmişbin hûrî gelürse (15)
 Aldamaya bu cânımı bunda nite aldanayın (16)
 İlmi hikmet okuyanlar ıskdan mahrûm olur ânlar (17)
 Mansur oldum asın (18) beni kon dillerde (19) söyleyin
 Al gider benden benlügi toldur içüme senlügi
 Gel sen beni bunda öldür anda varup ölmeyeyin (20)
 Yunus Emre'nün bu sözi cânâ toldı âvâzesi (21)
 Kördür münkirlerün gözi ben nicesi göstereyin (22)

XXXI.

- Ol dost bize gelmez ise ben dostu girü varayın
 Çeküben (1) cevri-ü cefâyı dostumın yüzün göreyin
 2015. Sermâye bir avuç toprak anı dahı aldı bu ışk (2)
 Ne sermâye var ne dükân bazara neye varayın
 Kurulmuş bir dükân bazar (3) dost içine girmiş gezer
 Günâhum çok gönlüm sezer (4) dostu ben çok (4) yalvarayın

Gönlüm aydur dost benimdür gözüüm aydur dost benimdür
 Gönlüm aydur göze sabrit bir dem ben haber sorayın
 Halk nazar kıldığı cana bir göz ile bakmak gerek
 Ana ki Hak nazar kıldı ben anı nice yereyin
 Tapduk aydur bu Yunus'a bu ışk Hakk'a irür ise (6)
 Kamulardan ol yücedür ben ana nice ireyin (7)

XXXII.

2020. Kimseler iremedi sırrına dervişlerin
 Değmeler varamadı yolına dershlerin (1)
 Dervişler (2) gönli safa hükmider kafdan kafa
 İy nice salâtinler zebûnı dervişlerin
 Dervişlerin halleri Hakk'a gider yolları
 Arşında na'lin düzdi Üveys'i dervişlerin
 Rasûl ağdı mi'race nazar eyledi hoca
 Görin görün kim nice vasfını dervişlerin
 Arşdan döndi Mustafa anda Ashâb-ı Suffe (3)
 Dinledi sözlerini sır sözi dervişlerin
2025. Rasûl indi tapuya elün urdı kapuya
 Didiler kimsin ana miskini dervişlerin
 Rasûl girdi içeri yaranlar durdı ırı
 Âşıklar didar gördi visâlin dervişlerin
 Rasûl aydur iy Kayyum bunlar acâib kavım
 Sır denüzi kılmışsın gönlünü dervişlerin
 Bunlara benüm didüm bunlara yetin didüm
 Unutdurdım malını gencini dervişlerin
 Dervişlik bir bişedür hırkacığı mişedür
 Çok canavarlar yürir tonında dervişlerin
2030. Miskin Yunus neylesün nice bir şerheylesün
 Âşıkdur kul (4) söylesün vasfını dervişlerin

XXXIII.

Âşıkuz ne diyelüm ışk haberinden şirin (1)
 Işk ile dinleyene (2) aydayım (3) birin birin

- Işkı hiç bir nesneye mesel bağlasam olmaz (4)
 Dünya vü âhıretde (5) ne tutısar ışk yerin
 Hayfdürür ıksuzlara ıskdan haber söylemek
 Kim gerçek âşık ise razımı ana dirin (6)
 Zinhar zinhar emânet sakınun yar sohbetin (7)
 Degme yirde oturup söylemen ışk esrârın (8)
 2035. Cevheriler katında kaide (9) böyledürür
 Kadrini bilmezlere göstermedi gevherin (10)
 Evvel ezel bezminde kim gördiyse dost yüzün
 Anun cânıdur âşık andan (11) sor ışk haberin
 Dahı (12) yir gök yoğıdı (13) varıdı ışk bünyâdı
 Işk ezelidür cânım (14) ışk getürdi ne varın (15)
 Yunus'ın havsalası (16) ışk tolıdur sînesi (16)
 Derdin gizliyemedi (17) keksüz söyler ışk sırrın (18)

XXXIV.

- Egriligün koyasın toğrı yola gelesin
 Kibr-ü kini çıkargıl erden nasib alasın
 2040. Ne virsen elün ile şol varur senün ile
 Ben disem inanmazsın varıcağız göresin
 Gönülde pas oturur anda seni yitirür
 İçerü şah oturur giremezsin göresin
 On ikidür hücresi var (1) yidi dervâzesi
 Anda iki dilber var bilmezsin ki sorasın
 Var kardaşını öldür dahı avratun boşa
 Anana kâbin kıydur Hakk'ı ıyan göresin
 Biçâre Yunus miskin ıskdan da'vî kılursın
 Dostdan haber gelicek yüz sürüyi varasın

XXXV.

2045. Aceb şu yirde varm'ola şöyle garib bencileyin
 Bağrı başlu gözi yaşlu şöyle garib bencileyin
 Gezerem Rum il Şam'ı Yukarı illeri kamu
 Çok istedüm bulımadum şöyle garib bencileyin

- Kimseler garib olmasun hasret odına yanmasun
 Hocam kimseler yanmasun şöyle garip bencileyin
 Söyler dilüm ağlar gözüm gariblere göynür özüm
 Meger ki gökde yıldızum şöyle garip bencileyin
 Niçe bu derd ile yanam ecel ire bir gün ölem
 Meger ki sinimde bulam şöyle garip bencileyin
 2050. Bir garib ölmüş diyeler üç günden sonra tuylar
 Soğuk su ile yuyalar şöyle garip bencileyin
 Hey Emre'm Yunus biçâre bulunmaz derdüne çare
 Var imdi gez şardan şara şöyle garip bencileyin

XXXVI.

- İy (1) gönlümün eğlencesi ayıt bana neyleyeyin
 İşkundan oldum âvâre derdüm kime söyleyeyin
 Milki fenâdan giçeyin (2) ol dost ilüne uçayın (3)
 Dalayın ışk ummânuna denizlerin boylayayın (4)
 Işkın odı (5) urdı cânuma gelsün âşıklar yanuma
 Dökeyin (6) ışkun hânunı âşıkları toylayayın
 2055. Girdüm ışkunun bağuna bakdum soluna sağuna (7)
 Dürlü çiçekler dirüben (8) güllerini yıylayayın
 Âşık olayın ol güle düşsün âleme gulgule (9)
 Hezar destan olubanı dost bağını (10) yaylalayın
 Yırtam yakamı ilü şar dün günü kılam âhu zar (11)
 Değüben derdlü başuma zarılıklar eyleyeyin (12)
 Yunus aydur erenlerün dirliğünü dirilmedün (13)
 Gücüm yitdügince bârî (14) soylarını soylayayın (15)

XXXVII.

- İlâhî bir ışk vir bana kandaluğım (1) bilmeyeyin
 Yavu kılayın ben beni (2) isteyüben bulmayayın
 2060. Şöyle hayran eyle beni bilmeyeyin dünden günü (3)
 İsteyeyin dâyim (4) seni ayruk nakşa (5) kalmayayın
 Al gider benden benlügi doldur içüme (6) senlügi
 Dirliğünde (7) öldür beni varup anda ölmeyeyin

- Gelürse göynüğüm dile (8) kim söge bana kim güle
 Bari yanayın derd ile hâlüm dile gelmeyeyin
 Uş yürürem yana yana ciğerüm (9) gark oldu kana
 Tup ışk eser itdi cana nice zarı kılmayayın (10)
 Senün kokın duydu cânım terkini urdı cihânun
 Hergiz belürmez makamun seni kanda isteyeyin (11)
 2065. Bülbul olayın öteyin dost bağçesinde yatayın
 Gül oluban açılayın ayruk dahı solmayayın (12)
 Mansur'layın dâra beni ıyan göster anda seni
 Kurban kılayın bu canı ışka münkir olmayayın (13)
 Işkdurur derdün (14) dermanı ışk yolında kodum cânı (15)
 Yunus Emre aydur (16) bunu bir dem ışksuz olmayayın

XXXVIII.

- İlmüne garkoluban beni ben bilimezin (1)
 Dil ile söyleyüben (2) vafuna iremez (3)
 Sıfâtun gelmez dile (4) kandalığun (5) kim bile
 Sun'unı dimeklüğe ben lâıyk olımazın (6)
 2070. Hem evvelsün hem âhır kamu yirlerde zâhir (7)
 Hiç makam yokdur sana sensüz yir görimezin
 Görmedin delü oldum yanıldum günah kıldum (8)
 Ussum aklum aldıldum esridüm ayılmazın (9)
 Çünkü beni esritdün cân-u gönül aldadun (10)
 Ayurma beni senden bilişdüm (11) yad olmanız
 Bana canı sen virdün Azrâile bildirdün (12)
 Senden artuk kimseye emânet virimezin (13)
 İy Yunus'ı yaradan götür hicab aradan
 Sâdikam yolında ben yalan da'vi kılmazın (14)

XXXIX

2075. Andan yiğrek ne vardur kişi bile kendözin
 Kendözin bilen kişi kamulardan ol güzün
 Kişi gerek çok bile ol gerek öğüt ala
 Menzile irsem diyen yalvarsın hazin hazin

Bu yol yavlak uzakdur dünya ana duzakdur
 Bu duzağa uğrayan komaya kulavuzın
 Ben emin olsam diyen ye eminlik isteyen
 Geçsün bu kaal-ü kıylden toprağa ursun yüzün
 Kim ere kulluk ide ol azabdan kurtula
 Mutlak ol yarlıganur kim gördiyse er yüzün

2080. Yunus bir haber virür işidenler şad olur
 Gence uğrasam diyen izlesün izin izin

XL

Canlar canını buldum bu cânum yağma olsun
 Assı ziyandan geçdüm dükkânım yağma olsun
 Ben benliğümden geçdüm gözüüm hicabın açdum
 Dost vaslına irişdüm (1) gümânım yağma olsun
 Benden benliğüm gitdi hep mülkümi dost dutdı
 Alan viren dost oldu lisanum yağma olsun (2)
 Taallukdan üzişdüm ol dostdan yana uçdum
 Işk dîvanına düşdüm divânım yağma olsun (3)

2085. İkilikden usandum (4) birlik hanına kandum (4)
 Derdi şarabın içdüm (5) dermânım yağma olsun
 Varlık çün (6) sefer kıldı dost andan bize geldi (7)
 Vîran gönül nur toldı cihânım yağma olsun (8)
 Geçdüm bitmez sağıncdan (9) usandum yaz-u kışdan
 Bostanlar başın buldum bostânım yağma olsun (10)
 Yunus ne hoş dimişsün bal-u şeker yemişsün
 Ballar balını buldum kovanum yağma olsun

XLI.

Gelün yanalum bu gün yarın yanmamağičün
 Ölelüm ölmez iken yine (1) ölmemeğičün

2090. Turalum günahımız arturalum ahımız
 İdelüm hesabımız (2) anda vermememeğičün (2)
 İrenlere gidelüm eteklerin dutalum
 Yol yarağün idelüm (3) yolda kalmamağičün

Bak göresin dünyaya geldüğünü bil neye
 İşbu fânî saraya (4) gafil olmamağın
 Yunus yok dünya dadı çün fânîymiş adı
 Muhammed zindan didi (5) bunda gülmemeğün (5)

XLII.

Yaratdın cümle milleti bî şek seni bilmeğün
 Halk eyregi eyle sanur oynayıban gülmeğün
 2095. Sûrete sen koydın cânı hem virdün dîn-ü îmânı
 Viribidün şol Kur'ânı buyrukların bilmeğün
 Buyruğunu bilen kişi kabûldurur cümle işi
 Dün gün tâatdur teşvişi anda didar görmeğün
 Buyruğunu anlamayan hergiz nolasın bilmeyen
 Dutmuş Şeytan etegini İblis'e yar olmağın
 Kendözünü ucuz satar gelür birliğe el katar
 Sabr ipini derviş tutar nefis ayağın ilmeğün
 Yunus eyle anla sözün kem bahaya sat kendözin
 Dost yüzünden ırma gözin kayurmagıl ölmeğün

XLIII.

2100. Gözüm seni görmek için elüm (1) sana ırneg için
 Bu gün cânum yolda koyam yarın seni bulmağ için (2)
 Bu gün cânum yolda koyam yarın (3) ıvazum viresin (3)
 Arzeyleme uçmağın hiç arzum yok uçmağ için
 Bana uçmak ne gerekmez ye dahı gönlüm uyakmaz (4)
 İşbu beüm zarılığım degül ahı (5) bir bağ için (5)
 Uçmak uçmağım didüğün mü'minleri yiltedüğün
 Bir ev ile birkaç hûrî hevesüm yok kaçmağ için (6)
 Bunda dahı virdün bize (7) ol hûriyi çift-ü halâl (7)
 Andan dahı geçdi arzum azmüm sana kaçmağ için (8)
 2105. Sofılara vir sen anı bana seni gerek seni
 Benüm hiç hevesüm yokdur şol bir ev-ü çardağ için (9)
 Yunus hasretdürür sana (10) hasretin göstergil ana (10)
 İşün zulüm degül ise dâd eylegil varmağ için (11)

XLIV.

- Çalab nurdan yaratmış canını Muhammed'ün
 Âleme rahmet saçmış adını Muhammed'ün
 Dostum dimiş yaratmış hem anun kaydın yemiş
 Ümmetden yana komuş yönini Muhammed'ün
 Muhammed bir denüzdür âlemi tutupdurur
 Yetmişbin peygamberler gölünde Muhammed'ün
 2110. Dünya malun dutmamış hiç emânet artmamış
 Terzi Necib dikmemiş tonunu Muhammed'ün
 Tanrı arslanı Alî sağunda Muhammed'ün
 Hasen ile Huseyn'i solunda Muhammed'ün
 Yılda yetmişbin hacı her biri niyyet ider
 Varur ziyâret ider nûrunı Muhammed'ün
 Yunus Dede'm ısklıdur eksiklidir miskindür
 Her kim yimez mahrumdur hanını Muhammed'ün

XLV.

- İşk eri haberini (1) aydum işidemidün
 Bizüm ile ol yola (2) sen bile gidemidün
 2115. Ol ilün zavadası cefâ tuta gidesi
 Şeker (3) ayruğa sunup sen ağu yudamıdun (4)
 Ol ilün bağı olur şerbeti ağu olur
 Hiç kadeh tutmaz anı sen içüp tutamıdun (5)
 Ol felkde dün olmaz ay gün toğup tolunmaz (6)
 Cümle yağış terkidüp şümar unudamıdun (7)
 Senlik benlik terkidüp yokluk ilüne gidüp
 İşkdan içüp esriyüp varlık terkidemidün (8)
 Âdeminün (9) tertibi od-u yil su-vü toprak
 Yunus sen (10) ayıt bana toprakda sudamıdun (10)

XLVI.

2120. Zinhar virmegil gönül (1) dünya payına bir gün
 Dünyaya gönül viren düşe tayına bir gün

Bu dünya bir evrendür âdemleri (2) yuducu
 Bize dahı gelüben (3) yuda toyuna bir gün
 Görmez misün toprağı hasları koçmuş yatur (4)
 Bizi de ancılayın ala koynına bir gün
 Ol kuşın kim yuvası toğan yanında (5) ola
 Ol anda kaçan (6) dura gide yayına bir gün (7)
 Miskin bîçâre **Yunus** (8) dut irenler etegün (8)
 Tâ (9) seni Hakk'a ilte düşgil suyuna bir gün

XLVII

2125. İy yârenler iy kardaşlar ecâl ire ölem bir gün
 İşlerüme pişman olup kendözümne gelem bir gün
 Yanlaruma kona elüm söz söylemez ola dilüm
 Karşuma gele amelüm nitdüm ise bulam bir gün
 Oğlan gider danışmana salâdur dosta düşmana
 Şol dört tekbir namaz ile vaktim (1) tamam kılam bir gün
 Beş karış bezdürür tonım ilan çıyan yiye tenüm
 Yıl giçe düzlene (2) sinüm unudılup kalam bir gün
 Başuma dikeler hece ne ırte bilem ne gice
 Âlemler ümidi Hoca sana ferman olam bir gün
2130. **Yunus Emre** sen bu sözi dahı tamam itmemişsin
 Tek yürüyeyin neyleyim ustaduma gelem bir gün

XLVIII.

- Ger uluya irdün ise (1) sûret (2) nakşı nendür senün
 ma'niye yol buldın ise işbu dünya nendür senün (3)
 Gör geç yolında kamusun terkit bu dünya da'visin
 Kogıl bu âlem sevüsin âşıklıcak nendür senün (4)
 Sen dünyenün terkin urgıl gelüb ışk odına girgil (5)
 İlerki menzile irgil girü kalmak nendür sensün (6)
 Bu vücudın sermâyesi od-u su-vu toprak-u (7) yıl (7)
 Her biri asluna gider gafil olmak nendür senün (8)
2135. Büthâne vü şarabhâne (9) mescid oldı (10) gerçek cânê
 Bir pulın varmaz ziyâne (11) yalancılık nendür senin

- Çünkü ahrete kavisün (12) ko bu yalancı da'visün
 Mâl-u hazîne sevisi (13) âşık isen nendür senin (14)
 Benümdür diyü durursın Hak'dan da'vi mi idersin
 Pâdişeh suçına bakmaz gümrâh olmak nendür senün (15)
 Dün-u gün kaygular yirsin nideyim yohsulın dirsın
 Ol cömerddür rızkun virür kaygu yimek nendür senin (16)
 Yigil (17) yidürgil biçâre (17) eksilürse Tanrı (18) vire
 Bir gün tenün yire gire (19) girü kalan nendür senin
 2140. Yunus ol ışk badyasundan sen iğen esrük olmışsın (20)
 Bihûd iken irdün Hakk'a ayıp olmak nendür senün

XLIX

- Hakk'ın emri geliceğiz bu gövdede can neylesün
 Can gövdeden ayrılıcak tamarlarda kan neylesün
 Etüm sünügüm çürüye tamarlarda kan kuruya
 Görmez misin ölenleri sözümde yalan neylesün
 Dut orucu kıl namazı ur toprağa her dem yüzi
 Dikilicek kefen bezi dürlü tonların neylesün
 Oruc namaz kılmayanun Hak buyruğun dutmayanun
 Toğrı yola gitmeyenün göğsünde iman neylesün
 2145. Ol yüce saraylar yapan dünya sevüp dinin koyan
 Âhır baykuş öter anda imâret yapan neylesün
 Yunus Emre bu hub sözi sayru yaturken söyledi
 Gezmeğe talabır canı tâkatı irmez neylesün

L

- Dervişlerin yolına sıdk ile gelen gelsün
 Hak'dan özge nesneyi gönlünden süren gelsün
 Dervişler didükleri bir dükenmez kân olur
 Hâs-u âm kul-u sultan bu kândan alan gelsün
 Derviş tolunur tolar her nefes göke ağar
 Ben diyeyim toğruyı cânına kıyan gelsün

2150. Dervişlik bir lokmadur yir ile gökden ulu
 Bu azamet lokmayı yudup siniren gelsün
 Dervişler gözi açık düni günü uyanık
 Bu söze Tanrı'm tanık bakmadın gören gelsün
 Dervişin duyduğu hak Hak'dan işidür sabak
 Debrenmedin dil duduk sözi işiden gelsün
 Dervişin eli uzun çıkarır münkir gözün
 Şarka garba düpdüzün sunmadın iren gelsün
 Dervişler Hakk'm dostı canlarıdır Hak mesti
 Işk şem'ini yakdılar pervâne olan gelsün
2155. Bu miskin Yunus'ı gör dervişlik ile geldi
 Nefsindendür şikâyet nefsin öldüren gelsün

LI.

- Bu dervişlik yolına ışk ile gelen gelsün
 Ye dervişlik neydüğün bir zerre tuyan gelsün
 Hele biz işbu yola gelmedük riyâyile
 Bu melâmetlik tonın bizümle giyen gelsün
 Göziyle gördüğünü örte eteğiyle
 Bu yol key ince yoldır yüreği doyan gelsün
 Ulu kiçi irenler dimiş bizi sevenler
 Kayıkmasun girüye ol şâha gelen gelsün
 Her kim sever Allah'ı rahmet kılur vallâhi
 Dil sevgisiyle olmaz ışk ile göyen gelsün (1)
2160. İşbu sözi aydandan bize nişan gerekdür
 Söz muhtasarı budur canuna kıyan gelsün
 Yunus söz ile kimse kabliyet (2) geçmedi
 Bûd-u vücûd dermiyan ortaya koyan gelsün

N HARFİNDEKİ ŞİİRLER ve NÜSHA FARKLARI

I:

Eski yazmalardan Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 22) vardır.

(1) İşkundan: Ritter.

II:

Râif (62.a), Fâtih (158.b - 159.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Ritter (S: 20 - 21) ve Râif (28.a) mecmualarıyla Nûru Osmânî'deki (188.b) mecmuada vardır.

(1) Bir: Fâtih, R. M. , (2) Şol: N. O. ; kim: Yahya, R. M. , (3) kim: Yahya, (4) ummân-ı: Fâtih, (5) gözle: Fâtih, N. O. , (6) Bir: Râif, (7) (Bu beyit, Fâtih'te yok), (8) (Bu beyit, R. M. de yok), (9) Bund'okumadı mevzun Leylî adını Mecnun: Fâtih; anda: R. M. , N. O. , (10) Leylî idük anda biz hem mecnun-u hem hayran: Râif; Hem Leylî'idüm anda hem Mecnun idüm hayran: Fâtih, Yahya, (11) kuyuya: Râif, (12) geldük: Râif, (13) giderüz: Râif, (14) (Bu beyit de Fâtih'te ve R. M. de yok), (15) Adum Yunus olduğı bu cism belâsıdur: Fâtih, Adum: Fâtih, (16) Zâtımı sorar isen: Yahya; Aslımı sorar isen: N. O. , R. M.

III:

Eski yazmalardan yalnız Râif'in (19.a - 19.b) nüshasında vardır.

IV:

Yahya Efendiyle Nru Osmânî'deki mecmuada (187.a) ve yeni yazmalarda muhtelif nüsha farklarıyla mukayyettir.

V:

Eski yazmalardan yalnız B. Râif'in nüshasında (71.b) var.

VI:

Yalnız Fâtih'te (154.a - 154.b) vardır.

VII:

Matla'ı Fâtih nüshasındaki şiire pek benziyen bu şiir, yalnız Yahya iEfendi'de vardır.

VIII:

Eski yazmalardan yalnız Râif'in nüshasında (2.b - 3.a) bulunan bu şiirin Yunus'a aidiyeti bizçe şüphelidir.

IX:

Ritter (S: 21, Fâtih (145.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) Çok çok şükür sen Çalab'a: Fâtih; Çok çok şükür ol Çalab'a: Yahya, (2) yârım: Ritter, (3) İrdi yarum şadılığı kayguları: Ritter, (4) Gelün: Ritter, (5) fırkat: Yahya, (6) Dost bağçesi içindeki ışk tertibin kurdum bu gün: Fâtih; Dost bağının içindeki ışk tertibini kurdum bu gün: Yahya; Dost bağçesinin içinde ışk bezmini kurdum bu gün: Ritter (bu mısraı bizdeki yazmadan aldık), (7) Dost bağçesinin içinde ışk: Ritter (Eski yazmalardan yalnız Ritter'de bulunan bu beytin bu ikinci mısraını, bizdeki yazmadan yazdık), (8) Söyleyeyim: Ritter, (9) girdüm: Fâtih; geldüm: Yahya.

X:

Râif (70.b - 71.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) Biz bu ışk şehdin içdük nuş eyleyüp yudan gelsün: Râif (vezin bozuk); Bu ışk bize zehr içürdi nuş eyleyüp yudan gelsün: Yahya (vezin bozuk; bu mısraı, bizdeki yazmadan aldık), (2) Melâmet: Yahya, (3) başını çeküp: Yahya, (4) tonların: Yahya, (5) biçdük: Râif, (6) haris: Yahya, (7) içre: Râif (vezin düşük), (8) imamlukdan tuyan: Yahya, (9) jengin: Yahya, (10) (Bu beyti, bizdeki yazmadan aldık. Râif'te yok, Yahya'da vezni bozuk olarak var), (11) Âşık Yunus gör ne söyler: Yahya (vezin bozuk), (12) Âlimlerden okumamış: Yahya.

XI:

Râif'in divâniyle (33.b - 34.a) mecmuasında (5.a - 6.b) ve Hüsnü Efendi'de vardır.

(1) Şol: R. M., (2 - 2) bunda ne karar itsün: Râif, (3) Ma'sukası çün sensün dahı kimi yâr itsün: Râif, (4) derdüne: Râif, (5 - 5) dün gün: Râif, (6) hakim: R. M., (7) hâcem: R. M., (8) varın: R. M., (9) nihâyetsüz: Râif, (10) gelmez: R. M., (11) kanda: R. M., (12) (Bu beyit, Râif'in divânında yoktur), (13) Çün ışkun oldu muhkem sürile gönülde gam: R. M. (bu beyit, Râif'in divânında yok), (14, 15, 16) (Bu üç beyit, divân ve mecmuada yok, Hüsnü Efendi'nin divânından aldık), (17) (Râif'in divânında bu son beyitten sonra yeni bir yazıyla şu beyit yazılmış: Nitsün bu Yunus nistün bu yola nice (düşüp:

R. M.) gitsün ★ Gönlünü sana virüp gözlerin (aklunu: R. M.) humâr itsün. Râif'in mecmuasında da son beyit budur, metindeki beyit yoktur).

XII:

Râif (41.a), Fâtih (158.a - 158.b), Yahya, Nûru Osmânî (186.b) ve Ritter'de (S: 23) vardır.

(1) (Bu beyit, Râif, Fâtih ve Yahya Efendi nüshalariyle Ritter'de vezni bozuk bir hâldedir. N. O. den aldık), (2) (Bu beytin de birinci mısraı, Râif, Yahya ve Ritter'de bozuk, Fâtih ve N. O. de doğru, ikinci mısraı, yalnız N. O. de doğrudur), (3) denüzine: Ritter (bu takdirde "olıcak,, kelimesinin "olcak,, tarzında okunması gerektir), (4) Bes nice: N. O., (5) bilsin: Ritter, (6) Canında gözi yok kişi göremez Hak didârını: Râif, N. O., Yahya; Cânında gözi yok kişi görmeyiser dost yüzünü: Fâtih, (7 - 7) ne rengdedür zeyn-i cihan: Yahya, (8) göriceğiz: Râif, (9) Terkeyleye tahtını vü izzet-ü: Yahya; Terkeyleyeler tahtını: N. O. (bu mısra' Râif'te "Terkeyleye tahtile,, kelimelerinden ibaret olup alt tarafı yazılmamış, açık bırakılmış bir hâldedir. Bu beyit, Ritter'de yok), (10) Anıñün virand'olur her dâimâ genc-i pinhan: Râif; Anıñün ki hemişe virandadır genc-i nihan: N. O. (bu beyit te Ritter'de yok), (11) kişi: Fâtih, (12) sevüden: Fâtih, N. O., (13) Ritter'de bu beyit de yok), (14) Yunus'a bu ışk kuzgunı komaz: Fâtih; Yunus'a bu ışk kuzgunı komaz dilini tutmağa: Râif; Yunus'a bu ışk fir-kati komaz dilin tuta idi: Yahya, (15) Âşık da: Yahya, (16 - 16) dosta diyümeğe lisan: Yahya, Fâtih; diyümeğe dosta lisan: N.O.

XIII:

Râif (1. B. divan ciltlenirken sayfeler karışmış ve bu şiirin başı 39.a. ya gelmiştir) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) Ezel kadem ben geldüm: Yahya, (2) ilm-ü Kur'an ışk dahı: Yahya, (3) İçerü halvetdeydüm dost ile sohbetdeydüm: Yahya, (4) Bu Âdem ne nesnedür: Yahya, (5 - 5) içində cânım: Yahya, (6) Muhammed canı gizlü: Yahya, (7) (Yahya'da yok), (8 - 8) bu yir gök ma'murluğu: Yahya, (9) Işk kadımdür ırılmaz bu canlar ırılmazdan: Yahya, (10) (Bu beyit, Yahya'da yok), (11) - 11) Evliya Nebî Veli: Yahya, (12) En sonra ol Ahmed'i gönderdi hepimizden: Yahya, (13) Yetmiş yıl ön yaratdı Muhammed'ün canını: Yahya, (14) Hak kendi âşık oldı: Yahya, (15) O yıldız yaradılmadan bu canlar

kandaydı: Yahya, (16) Buna akıllar ırmez âlimler bunu bilmez: Yahya.

XIV:

Râif (41.b) ve Yahya Efendi nüshalarıyle Ritter'de (S: 19) ve N. O. de (182.b) vardır.

(1) bu benüm gönlüm: Ritter, (2) gören: Râif, (3 - 3) can ile gönül idi: Râif, (4) Kodurdu cümlesini: Râif, (5 - 5) komaz hiç bir nesneye: Râif, (6) imanda: Ritter, (7) bilinmez: Ritter, (8) kalanda: Râif; koyanda: Yahya, (9) Cevabsuz dili söyler nice bilsün bu lisan: Râif; Cevabsuz dil söylenür nice bilsün düş sanan: Yahya, (10) Işka mesel bağlanmaz ışk ıssına hisab olmaz: Râif (vezin bozuk), (11) Yüz gevherden fârığdur: Râif; Bin gevherden fârığdur: Yahya.

XV:

Eski yazmalarda bulunmıyan bu şiir, Yunus'un olsa gerek.

XVI:

Bu şiir, Prof Ritter'in mecmuasiyle (S: 20) Yahya Efendi-de ve Nûru Osmânî'de (182.b) vardır.

XVII:

Râif (67.b - 68.a), Fâtih (152.a - 152.b) ve Yahya Efendi nüshalarıyle Ritter'in mecmuasında (S: 22) vardır.

(1) ırmakları: Fâtih, (2) bu: Râif, (3) kaldum: Ritter, (4) Bülbül hem âşık imiş: Râif, (5) (Bu beyit, Râif, Fâtih ve Yahya'da yok), (6) Bu ışkı bana virdün ben niderem kendözüm ★ İçüm taşum nurtoldı dosta âşık oldum ben: Fâtih (Râif ve Yahya'da yok), (7) (Râif, Fâtih ve Yahya'da yok), (8) (Bu beyit, yalnız Fâtih'te var), (9) Yunus gerçek âşıksan: Fâtih, (10) miskinlikde: Râif.

XVIII:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 21) vardır.

XIX:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih'te (150.b - 151.a) vardır.

(1) œvherün: Fâtih (vezin bozuk, bizdeki yazmadan).

XX:

Râif (31.b), Fâtih (147.b - 148.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyle Ritter (S: 21 - 22) ve Nûru Osmânî'de (192 .a) vardır.

(1) ol vaktın: Râif; dost ile: N. O., (2) hayran: Râif, N. O.; cıvrarken: Ritter, (3 - 3) Âdem Havvâ kandavdı: N. O., (4) Bu bilişlik andaydı: N. O., (5) (Bu beyit, yalnız Râif'te

var), (6) Nice yıllar biz anda cem'idük can kânında: Râif; Bunca yıllar biz anda cem'idük can kânında: Yahya, (7) Hakikat: Râif, Fâtih, Yahya, (8) buluşdı: Yahya, (9) ulaşdı: Yahya, (10) (Bu beyit, Ritter ve N. O. de yok), (11) Ne oğul vardı ne kız ervâh idük anda biz: Râif, (12) (Bu beyit, Fâtih ve Ritter'de yoktur, (13) zir: N. O., (14) ziber: N. O.

XXI:

Yahya Efendi nüshasıyla yeni yazmalarda bulunan bu şiir, Yunus'un olsa gerektir.

XXII:

Râif (54 .a), Yahya, Ritter (S: 19 - 20) ve Nûru Osmânî-de (181 .b) vardır.

(1) ikilikden: N. O., (2) birlikde bulunasın: Ritter; dirlikde bulunasın: Yahya, (3) gel cânuma var dersen: Raif, Yahya; ger cânum var dir isen: N. O., (4) Can üşmar ider isen dahı sağıncılasın: Ritter, (5 - 5) sağıncıla kalasın: N. O., (6) üşmar: Ritter, (7) irmeyesin: Râif, (8) Bu canı yolda korsan: N. O., (9) yüzbin: Râif, (10) bâkî: Yahya, (11) Yüzbin cihanca bâtın hazinesin bulasın: Râif; bâkî hazne bulasın: N. O., (12) zâhidinden: Yahya, (13) Ayruluğun udından sen senden (sen dahı) utanasın: Râif, Yahya, (14) (Bu beyit, yalnız Ritter'de var), (15) İy Yunus: Ritter; Yunus kanıdur: N. O. (bu mısra' Yahya Efendi'de bozuktur), (16) ilün: Yahya, (17) sen kanda: Râif, Yahya.

XXIII:

Râif (48 .a - 48 .b), Fâtih (159 .a - 159 .b) ve Yahya Efendi nüshasında vardır.

(1) şunda: Fâtih, (2) Ölmeği: Fâtih, (3) Güç olmaz ol dîvanda: Fâtih, (4) (Bu beyit, Fâtih'te yok), (5) menziline: Fâtih, (6) gizlü pınhan: Râif, (7) (Bu beyit te Fâtih ve Yahya'da yok), (8) ger âşık isen: Fâtih.

XXIV:

Eski yazmalarda bulunmıyan bu şiirin Yunus'a aidiyeti, bizçe şüphelidir.

XXV:

Fâtih, Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî'deki mecmuada (183 .b - 184 .a) var. Bursalı Hakkı bu şiiri şerhetmiştir.

(1) sırâtdan: İ. Hakkı'nın şerhi, (2) Yolda safa: Yahya, N. O., (3) Hayallere talma kim dosta mehrem olasın: İ. H. Ş.;

Hayallerde kalmagıl yoldan: Yahya, (4) sen acâib anlama: Yahya; acâibe: N. O.; çok acâib'aldanma: İ. H. Ş., (5) Âcâib and'olur kim: N. O., (6 - 6) dosta buluşup vargıl: Yahya; ışka kul olup değil: N. O., (7) göresin: Fâtih; idersin: Yahya, (8) geeler: N. O., (9) Hakikatdur hak şehri yidi kapısı vardır: İ. H. Ş.; Hakikat dört şehirdür anda yidi kapu var: Yahya; Hakikatdur hak şarı yidi kapu açası: N. O., (10) Her kapudan içerü girüp cevlan urasın: İ. H. Ş.; yüz dürlü gerek kudret göresin: N. O.; gir kudretler bulasın: Yahya; kudret göresin: N. O.; gir kudretler bulasın: Yahya, (11) turur: N. O.; bir kapucı var anda: İ. H. Ş., (12) selim ol: Fâtih; gelmegil olmasun kim dönesin: N. O., (13) ik'arslan yatur anda: N. O.; iki arslan var anda: Yahya, (14) ki: Yahya; olmasun kim korkasın: Fâtih, (15) ejderhâ var anda: İ. H. Ş., (16) Sana hamleler dirler olmasun kim dönesin: Fâtih; Sana hamle iderler: Yahya, (17 - 17) dört pirlar vardır anda, dört rehberler var anda: İ. H. Ş., (18) Bizden sana dimekdür gerek ki sen bilesin: İ. H. Ş., (19 - 19) periler vardır anda: İ. H. Ş., (20) otrur: N. O., (21) Dürlü mata'lar var satar: Fâtih; Dürlü mata'lar satar: Yahya, (22) olmasun kim: Fâtih, (23 - 23) hûriler vardır anda: İ. H. Ş., (24) Sana dirler berü gel: İ. H. Ş., (25) olmasun kim: Fâtih, (26) Sen ki anda: İ. H. Ş. (27) hûriden: İ. H. Ş., (28) vardır: İ. H. Ş., (29) Sana kurtuldın dir gir dost yüzün: Yahya; Sana dirler kurtuldın gerek dostı göresin: N. O., (30) (Bu beyit yalnız N. O. de var), (31) Bu dididüğümüz sözler: İ. H. Ş., (32) Yunus işbu sözleri ıyan ıyan söyledüm: İ. H. Ş., (33) Kendini hub istesen dostın anda bulasın: İ. H. Ş.; İster isen kânunu miskinlerde: Fâtih.

XXVI:

Fâtih (156 .b - 157 .b) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) Nazarın: Yahya, (2) âsık-ı hayran mısın: Yahya, (3) seni: Fâtih, (4) can kalıba girilür: Yahya, (5) Yoksa Ferhad sen misin: Yahya, (6) tapun: Yahya.

XXVII:

Yalnız Râif'in mecmuasında var. Bundan önceki siirde "Yunus Emre fermâyed... bunda da "Velehu evzan., başlığı var. Maalesef makta'ı yoktur. Fakat tamamiyle Yunus edasını taşıyor (46 .a).

XXVIII:

Râif (60.a ve 66.b - 67.b'de iki kere, Fâtih (157.b -

158.a), Nûru Osmânî (193.a) ve Râif'in mecmuasında (4.a) vardır.

(1) Sen can terkin urmadın: R. M., (2) ivet; Fâtih, (3) seyran: Fâtih, N. O., R. M., (4) Çevgân ele almadın: Râif, (5) Misra sultan olmadın: Fâtih, (6) (Bu beyit yalnız Fâtih'te var), (7, 8) (Bu iki beyit, N. O. dedir), (9) (Bu beyit, yalnız Râif'in mecmuasında vardır), (10) Yunus imdi her derde Ey-yub gibi sabreyle: R. M.

XXIX:

Râif (50.b - 51.a), Fâtih (148.b - 149.b), Yahya Efendi, Ritter (S: 31) ve Nûru Osmânî'de (186.a) vardır.

(1) Lâ şerîke okursın: Fâtih, (2) sonra: Râif, (3) dimegil: Fâtih, (4) Ol din îman: N. O., (5) doğruluğ-u gerçeklik: Ritter, (6) tutarsın: Ritter (bu beyit, Fâtih'te yok), (7) Allah anı: Ritter, (8) vir bana: Fâtih, (9 - 9) tasrif kitab niçe bina-u i'rab: Fâtih; bin ança dahı azab: Yahya, (10) (Bu beyit, Ritter'de yok), (11) İlm okumak bilmeklik: Râif; ilm okumak bilmekdür belki kendüyi bilmekdür: Ritter (vezin bozuk), (12) Çün kendüni: Ritter; Kendözini: Fâtih, (13) ma'nası: Fâtih; ma'nisi ibret anlamagığün: N. O., (14) (Bu mısra, Fâtih'te bozuktur. Bu beyit, Râif'te yoktur), (15) Onikibin hadisi cem'eyledi Mustafâ: Fâtih, N. O., Yahya, (16) unuttığın anı sen şerh ile: Fâtih, (17 - 17) şerrin çokdur hayrın az: N. O., (18 - 18) cehen-nemden betersin: Fâtih (bu beyit, Ritter'de yok), (19) İhlâs ile gelürsen bizden nesne utarsın: Fâtih (bu beyit, Fâtih ve Ritter'de bundan sonraki beyitle birleştirilmiştir), (20) Sen fakih isen sana dekümüz yokdur bizüm: Ritter; Sen ganisin biz fakir hiç sana tanumuz yok: N. O., (21) (Bu beyit, yalnız Fâtih'te var), (22) Yunus işbu sözleri ısk kitabından okur ★ Ger gönlüne yararsa birkaç dahı katarsın: Ritter; İşit Yunus sözünden ibret algıl özinden ★ Eğer kabûl idersen birkaç dahı katarsın: Fâtih; Yunus bu sözleri hem ısk ilminden okumuş ★ Ger gönlüne yararsa birkaç dahı katarsın: N. O.

XXX:

Râif (8.b - 9.a), Fâtih (151.a - 152.a), Yahya Efendi ve Nûru Osmânî'de (190.b) vardır.

(1) İlâhî bir ısk vir bana: Yahya, (2) ıskun oduna yanayın: Râif, (3) Beni okur sultanum uş gönildi gider cânum uş: Râif: Hem beni okur sultanum esiğine dün gün yönüm: Fâtih; Ol sultânum gelsün dimiş uş gönildi gitdi yolum: Yahya, (4)

Elden bırakdı benlügi bunda nice egleneyim: Râif; Anda çıkar benüm gönlüm bunda neye egleneyin: Fâtih; Elden çıkaruban gönlüm ye ben kanda egleneyin: Yahya, (5) Sekiz uçmak aldamaya bunda neye aldanayın: Râif; aldanayın: Fâtih; Kogıl beni söyletmegil ben yollara uyanayın: Yahya, (6) ıskun: Fâtih, (7) urdi: Râif, (8) Aceb kandadur: Râif; Hergiz bilinmez: Fâtih, (9) (Bu beyit, Yahya'da yok), (10) (Bu beyit, Râif, Yahya ve Nûru Osmânî'de yok), (11) (Bu beyit de Râif, Fâtih ve Yahya'da yok), (12) (Bu beyitde Râif, Yahya ve Fâtih'te yok), (13) Dört mezhebdürür âşıklar yidi mezheb geçdi canum: N. O., (14) (Bu beyit, Râif'te yok), Sekiz uçmak aldamaya ye bunda ne aldanayın: Yahya, (15) Yüzbin hûri gelürise aldamaya bu cânım: Râif, (16) Sekiz uçmak eglemeye bunda neye egleneyin: Râif, (17) fakirdürur bunlar: Râif; feragattur bunlar: Fâtih, (18) Yakın: N. O., (19) âlemlerde: Râif, (20) (Bu beyit, Râif, Fâtih ve Nûru Osmânî'de yok), (21) Yunus di-medi bu sözi cânâ tolidur dost yüzi: Râif; Yunus ayıtdı bu sözi cânı tolıdır dost razı: Yahya; Yunus Emre bilür sözi kördür münkirlerün gözi: N. O., (22) Kördür münâfikun gözi ye ben nice göstereyin: Râif; Çıksun münkirlerün gözi bunda kime göstereyin: Yahya; Can toludur dostın yüzi ye ben nice geçüreyin: N. O.

XXXI:

Râif (18.b - 19.a; 40.b de makta beyti olmaksızın bir daha yazılıdır), Fâtih (150.a - 150.b) ve Yahya Efendi'de vardır. Râif'te "m. harfindedir.

(1) Çekeyin: Fâtih, (2) Sermayemiz bir can idi dahı aldı bu ısk: Râif, (3) Kurulmuşdur dost dükkânı: Fâtih; Kurulmuş dükkân-u bazar: Yahya, (4 - 4) Ben dosta çok: Fâtih, Yahya. (5) Tapduğ'ın aydur Yunus'a: Fâtih, (6) irse gerek: Yahya, (7) varayım: Yahya.

XXXII:

Eski yazmalardan yalnız Râif'in nüshasında (16.b - 17.a) vardır.

(1) (Bu ilk bevit, Râif'te yok, bizdeki yazmadan aldık), (2) Dervisleri n: Râif (vezin bozuk), (3) Ahhab-ı safâ: Râif, (4) dil: Bizdeki yazma.

XXXIII:

Râif (18.a), Fâtih (156.a - 156.b), Yahya Efendi, Ritter (S: 35) ve Nûru Osmânî'de (187.a) vardır.

(1) (Râif'te bu mısra', çok bozuk); Âşıklara ne diyem: Fâtih, (2) dinler isen: Râif, (3) söyleyim: Râif; aydısaram: Yahya (vezin bozuk), (4) eylesen: Ritter, (5) Ye dünyede ahretde: Ritter; Dünyede âhiretde: Fâtih, Yahya, (6) (Bu beyit, Fâtih ve Yahya'da yoktur), (7) El'emâne sakinıl ışk sohbetini zinhar: Raif; Emânetdür sakinıl ışk haberini zinhar: Fâtih, (8) Oturup değme yirde söyleme ışk haberin: Râif; ıskun sözün: Fâtih, (9) cem'ünde hem böyle imiş kayde: Ritter; cem'ünde hem kaide böyleymiş: N. O., (10) Kadrin bilmez kişiye göstermedi gevherin: Fâtih; Kadrini bilmezlere göstermezler: Yahya, (11) şundan: Ritter, (12) Evvel :Fâtih, (13) yoğiken: Fâtih, (14) ışk kadimdür ezeli: Fâtih; ışk kadimdür irdi ışk ışk getürdi: Yahya, (15) (Bu beyit, N. O. de yok), (16 - 16) ışk ile tolmuşdurur: Fâtih, (17) saklayamadı: Fâtih, N. O., (18) dilin: Fâtih, N. O.

XXXIV:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih'te (152.b - 153.a) bulunan bu şiir, bizce mutlak Yunus'undur.

(1) vardur: Fâtih (vezin bozuk).

XXXV:

Eski yazmalarda bulunmayan bu şiir, Yunus'un olsa gerek.

XXXVI:

Râif'in mecmuasiyle (17.b) Nûru Osmânî'deki mecmuada (189.a) ve Hüsnü Efendi'nin dîvanında vardır.

(1) Gel: R. M., (2) giçüben: Hüsnü, (3) uçuban: Hüsnü, (4) yaylaların yaylayayın: R. M., (5) ışk odı: Hüsnü, (6) Çekeyin: N. O., (7) Gireyim dostun bağuna bakup soluma sağuma: Hüsnü, (8) Dürülü çiçeklerin dirüp: Hüsnü, (9) Âşık oldum ben şol güle âleme düşdi gulgule: Hüsnü, (10) bağçesin: Hüsnü, (11) Âşıkam ben ilü şara âlem düşsün âhu zâra: N. O., (12) Akıdayım göz yaşunı: N. O., (13) Miskin Yunus ol dost için iyü dirlik dirilmedün: N. O.; Miskin Yunus bu dünyada bendesidür âşıklarun: Hüsnü, (14) Bârî gücüm yetdüğince: N. O., (15) huylarını huylayayın: Hüsnü.

XXXVII:

Yahya Efendi ile Ritter'in mecmuasında (S:23) ve yeni yazmalarda vardır.

(1)ben benlüğim: Hüsnü, (2) özümi: Hüsnü, (3) dün-ü günü: Hüsnü, (4) Dâyim isteyeyim: Hüsnü, (5) Nefse: Yahya,

(6) içeri: Hüsnü, (7) Bunda iken: Hüsnü, (8) Halüm getirürsem dile: Yahya, (9) yüregüm: Yahya, (10) ıskun bir ok urdı cana ben nicesi ya yanayın: Yahya, (11) (Bu beyit, Ritter ve Yahya'da yok), (12) (Bu beyit, Ritter'dedir), (13) (Bu beyit, Ritter ve Yahya'da yoktur), (14) Nedür bu derdün: Yahya, (15) yoluna virem canı: Yahya, (16) dir yâ Gani.

XXXVIII:

Râif (32.b - 33.a), Fâtih (155.b - 156.a) ve Yahya Efendi nüshalariyle Nûru Osmânî'deki mecmuada (186.a) vardır.

(1) İlmünde gark oldu uş ben beni bilemezsin: Fâtih; ıskundan gark olubanı ben beni bulamazın: N. O. (vezin bozuk), (2) söyleyübeni: N. O. (vezin bozuk), (3) sıfâtını virimezem: Râif (vezin bozuk); sıfâtuna irimezin: N. O. (vezin bozuk), (4) dilüme: N. O. (bozuk), (5) kandalüğünü: N. O. (bozuk), (6) Sun'un saymak dil ile ben hiç lâyük olmazın: Fâtih; Sun'un söylenmez dil ile ben lâyük olıma: N. O. (bozuk), (7) hâzır: Fâtih, Yahya, (8) itdüm: N. O., (9) bilimezin: N. O., (10) ilet-dün: Râif, (11) buluşdum: Fâtih, (12) buyurdın: Fâtih, (13) Teslim ideyin canı yalan da'vi kılmazın: Fâtih, (14) Teslim itdüm canımı yalan da'vi kılmazın: N. O. (bu beyit, Fâtih ve Yahya'da yoktur, bundan evvelki beyitle birleşmiştir).

XXXIX:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız Fâtih'te (149.b - 150.a) vardır ve bizçe Yunus'undur.

XL:

Fâtih (153.b - 154.a), Yahya Efendi ve Nûru Osmânî'de (191.a) vardır.

(1) ulaşdum: N. O., (2) (Bu beyit, Fâtih'te yok; bizdeki yazmadan olduğu gibi yazdık), (3) (Bu beyit de Fâtih'te yok), (4 - 4) ısk tonunu tonadum: N. O.; ısk tonuna tonandum: Yahya, (5) Derdün hanuna kandum: N. O.; Derdi hanına kandum: Yahya, (6) Çün varlık: N. O., (7 - 7) andan dost bize geldi: N. O., (8) Alan viren dost oldu lisânım: N. O., (9) sağışdan: N. O., (10) (Bu beyit, Yahya'da yok).

XLI:

Eski yazmalardan yalnız Râif'te (3.a - 3.b) vardır.

(1) yarın: Fuad Köprülü, (2 - 2) hisab olmamağün: Râif (kafiye tekerrür ediyor. Bizdeki yazmadan aldık), (3) Övle idelüm: Râif (vezin düşük, bizdeki yazmadan aldık), (4) dün-yâya: Râif, (5 - 5) şazı olmamağün: Fuad Köprülü; Yunus'da

yok dünya dadı gün fânîyimiş adı ★ Muhammed bize didi zından şad olmamağın: Râif (vezin bozuk. Bu beyti, bizdeki yazmadan aldık).

XLII:

Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 19) ve yeni yazmalarda vardır.

XLIII:

Râif (14.b), Fâtih (144.a - 145.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla (Ritter (S: 22) ve Nûru Osmânî'deki mecmualarda (181.a) vardır.

(1) aklum: N. O., (2) görmeğ için: Yahya, (3 - 3) ıvaz virmeğ için: Râif, (4) Benüm uçmak neme gerek hergiz gönlüm ana bakmaz: Fâtih, (5 - 5) çardağ için: Ritter, (6) Vardur ola birkaç hûri arzum yokdur uçmağ için: Fâtih, (7 - 7) oğul-u kız çift-ü halâl: Râif, (8) Andan dahı geçdi arzum benüm âhum didâr için: Râif; Andan geçdi arzum tamam arzum sana irmeğ için: Fâtih, (9) Ben nice terkidem seni şol bir evle çardağ için: Yahya; Hâşâ ben terkidem seni şol bir ala çardağ için: Fâtih; Bes hevesüm senden yana gönlüm gözüm açmağ için: N. O., (10 - 10) hasretini göster ana: Fâtih; hasretin göster sen ana: Yahya, (11) ister için: Fâtih; dâd eyle dasıtan için: Yahya.

XLIV:

Eski yazmalardan yalnız Râif'in (64.b) nüshasında vardır.

XLV:

Râif (22.a - 23.b), Fâtih (155.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Ritter'n mecmuasında (S: 12). Ritter'den maada diğer nüshalarda kafiyeleler, "ışıdemisin, gıdemisin, yudamısın....., şeklindedir.

(1) Işk ilünün haberin: Râif, (2) Yoldaş olup bu yola: Râif; Yoldaş olup ol yola: Fâtih, (3) Kadeh: Ritter, (4) dadamısın: Râif, (5) Kadeh dutmaz ol ağu nûş idüp yudamısın: Râif, (6) Ol ilde ay gün olmaz ay gün gediüp tolmaz:: Râif, (7) Tertibler terkin idüben hisâbın unudamısın: Râif (vezin bozuk), Tertibler terkidüben üşmar (isimiz: Fâtih) unudamısın: Yahya, (8) (Bu beyit, yalnız Ritter'de), (9) İşbu tenün: Râif, Fâtih ve Yahya, (10 - 10) gör özünü suda toprakdamısın: Râif; Yunus sen cevap eyle su-vü toprakdamısın: Fâtih.

XLVI:

Râif (69.b), Fâtih (160.b - 161.a) ve Yahya Efendi nüsha-

lariyle Nûru Osmânide'ki mecmuada (187.b) vardır.

(1) Virmegil ömrün: Râif; Virmegil gönlünü sen: N. O., (2) âdemiler: Yahya, N. O., (3) Uş bize dahı gele: Yahya; Nevbet bize geldikde: N. O., (4) Gör ahı niceleri topraklar koçmuş yatır ★ Bizi de anlar gibi: Fâtih, (5) altında: Râif, (6) nice kaç a dirlik yayına bir gün: N. O., (7) (Bu beyit, Fâtih nüshasında farklı olarak iki kere yazılmıştır. Bir tanesinin farklarını gösterdik, bir tanesi de şudur: Kuşların yuvasını kimse toğan idinmez ★ Ol ilde kaçan dura gide yine (yayına olacak) bir gün), (8 - 8) dutgıl iren etegün: Yahya, N. O., (9) Ol: Yahya.

XLVII:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih (145.a - 145.b) nüshasında olan bu şiirin, Yunus'a aidiyeti, bizçe şüphelidir.

(1) Bu kelime, Fâtih'te yok. Bizdeki yazmadan aldık), (2) dobrula: Fâtih.

XLVIII:

Fâtih (105.b - 106.a), Yahya Efendi ve Ritter'de (S: 11) vardır.

(1) Gerçek âşık oldun ise: Ritter, (2) cihan: Ritter, (3) Dost ayına bakdun ise sûret nakşı nendür senün: Ritter; Ol uludan andın ise dünya bahtı nendür senün ★ Ol aynaya bakdun ise sûret nakşı nendür senün: Yahya, (4) (Bu beyit, yalnız Ritter'dedi), (5) Sen senün terkini virgil gel işkun odına: Yahya, (6) Âşık isen menzile ir bu kibr-ü kin nendür senün: Yahya (bu beyit, Ritter'de yok), (7 - 7) değül: Fâtih (Bizdeki yazmada "-u yil, dir ve doğrusu da budur), (8) (Bu beyit, Yahya Efendi ve Ritter'de yok), (9) Şarabhâneyle büthâne: Ritter, (10) olmuş: Ritter, (11) Gel işün virme ziyâne: Ritter, (12) Çün âhirete kavisün: Yahya, (13) Bu mal-u hazne sevisün: Yahya, (14) (Bu beyit, Ritter'de yok), (15) (Bu beyit, Ritter'de yoktur, Yahya'da pek bozuktur), (16) Nidem yok yohsulın dirsın rızık için gussalar yirsın ★ Ol pâdişah viribdurur gussa yimek nendür senün: Yahya, (17 - 17) içgil iy biçâre: Ritter, (18) Allah: Ritter, (19) Çok arzular toprak olur: Ritter, (20) Yunus hoş esrimişsin ol pâdişah meclisinde: Ritter (vezin bozuk); Yunus sen esrimişsin ol pâdişah badyasından: Yahya (vezin bozuk).

XLIX:

Eski yazmalarda bulunmıyan bu şiir, Yunus'un olsa gerektir.

L:

Bu şiir, Yahya Efendi divaniyle yeni yazmalarda vardır. Yunus'un olmalı.

LI:

Râif'in (13.a) nüshasıyle Ritter'in mecmuasında (S: 20) vardır.

(1) (Bu beyit, bizdeki yazmada var), (2) (kâbiliyyete. Fakat vezin zarûretinden "kabliyyete,, denecek, Ritter'in mecmuasında da böyle harekelenmiştir. B. Fuad Köprülü'nün divânında "makbûlluğa,, dır).

R

I.

Feûlün feûlün feûlün feûlün

Ne bilsün bu ıskı usanlar uyalar
Ne varsın bu yola azıksuz yayalar
Gelün biz varalum Yusuf'ı görelüm
Ki yüzi nurından pek (1) açlar doyalar

2165. Harabâtilerden göründi çün (ki) ısk
Niderler bu ârı bu rengi yuyalar
Melekler dağunda sadıklar bağunda
Ecelsüz ne gün var ömürler sayalar
Biz bizi koyalum anlar biz olalum
Ecelsüz ne gün var ömürler sayalar
Bizi biz koyalum anlar biz olalum
Birliği duyanlar ikilik koyalar
Yunus sen bir olgıl gönülde sır olgıl
Ki derviş olanlar bu sırdan duyalar

II.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

2170. Bu dünyaya gönül viren son uci pişman olısar
Dünya benüm didükleri hep ana düşman olısar
İy dostını düşman tutan gıybet yalan söz söyleme
Bunda gammazlık eyleyen anda yiri dar olısar
Çünki olısar yiri dar kazançlu kazancı kadar
Mü'minlere geldi haber âşıklar dîdar göriser
Maksûdımız dîdar idi şeyhümüz gerçek er idi
Evvel dahı ol vâır idi âhır dahı vâır olısar
Evvel ahır oldur ebed hem dillerde Küfven Ahad
Evliya geçdi dünyadan bir sâat kime kalısar

2175. Alun evliya elüni doğru varun Hak yolunu
 Ma'ni budur bellü bilün bildim deyen bilmeyiser
Yunus imdi bildüm dime miskinlüği elden koma
 Kimde miskinlük var ise Hak dîdarun ol göriser

III.

Mefâilün mefâilün feûlün

- Padişahluk senüdür heybetün (1) var (2)
 Yaratdun yir-ü göki kudretün var (3)
 Bu dil nice ide nitelüğünü
 Söze getürmeğe binbir adun var (4)
 Cümle ins-ü melek vuhûş-u tuyûr
 Kamunun üstine ehliyyetün var (5)
 2180. Bi nişansun nişanun kimse bilmez (6)
 Eğerci bi nihâyet âyetün var (6)
 Ne dünya âhiret ne kaf-u ne kâf
 Bular katre derya melekûtun var (7)
 Ne reng-ü ne şekil ne kad ne kâmet
 Ne cevher ne araz ne sûretün var (8)
 Akıllar mat olur nitelüğinden
 Adun içinde bir ibâretün var (9)
 Senündür arş-u kürsi-vü kalem levh
 Döner çarh yir durur hoş hikmetün var (10)
 2185. Bu yüz yigirmi dört bin Nebîye (11)
 Gice mi'rac gündüz münacatun var
 Dört yüz kırk dört tabakat Evliyâya
 Virilmiş anlara kerâmetün var (12)
 Altı bin altı yüz altmış altı
 Okınur halk üzere âyetün var (13)
 Musahhardur kamu emrün içinde
 Cemi' kullaruna mürüvvetün var (14)
 Bu ameşe **Yunus** nice geçiser
 Rayegân cümleye çok rahmetün var (15)

IV.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

2190. İy ışk eri aç gözünü yir yüzine kılğıl (1) nazar
 Gör bu latif çiçekleri bezenüp uş (2) geldi geçer
 Bular (3) böyle bezenüben (4) boynunu Hakk'a sunuban (4)
 Bir sor anı bunlara sen (5) kancarıdur azm-i sefer
 Her bir (6) çiçek bir nâz ile öğer Hak'ı niyâz ile
 Her murg hoş âvâz ile (7) ol pâdişâhı zikrider
 Öğer anun kadırluğın her bir işe hâzırlığın
 İllâ (8) ömür kasırlığın anıcağız (9) rengi döner (9)
 Rengi döner günden güne toprağa dökülür gine
 İbretdürür (10) anlayana bu ibreti ârif duyar
2195. Ne gelmeğün gelmekdürür ne gitmeğün gitmekdürür
 Son menzilün ölmekdürür duymadınsa ıskdan eser (11)
 Her bir sözi (12) duyayıdun ye bu gamı yiyeyidün (13)
 Yiründe eriyeyidün gideydi senden kâr-u bâr
 Bildün gelen geçer imiş bildün konan göçer imiş
 Işk şerbetin (14) içer imiş (15) her ki bu ma'niden (15)
 duyar (16)
- Yunus bu sözleri kogıl kendözünden elün (17) yugıl
 Senden ne gele bir degül çün Hak'dan (18) ola hayr-ü şer

V.

Mef'ûlü mef'âilün mef'ûlü me fâilün

- Allah diyelüm dâim Allah körelüm neyler
 Yola duralum kâim Allah görelüm neyler
2200. Allah diyü kıl zarı oldur kamunun varı
 Andan umalum yârî Allah neyler
 Çıkarmayalum dilden ayrılmayalum tenden
 Tâ azmayalum yoldan Allah görelüm neyler
 Açluk sonu toklukdur tokluk sonu yoklukdur
 Bu yollar korkulukdur (1) Allah görelüm neyler
 Sen sanmaduğın yirde şâyed açıla perde
 Derman irişe derde Allah görelüm neyler

- Gündüz olalum sâim gice olalum kâim
 Allah diyelüm dâim Allah görelüm neyler
2205. Adı sanı dillerde sevgüsi gönüllerde
 Sol korhulu yollarda Allah görelüm neyler
 Ad-u sanı unuttum küfrümi suya atdum
 Miskinlüğe el katdum Allah görelüm neyler
 Her dem dalalum bahre aldanmayalum dehre
 Sabreyleyelüm kahre Allah görelüm neyler
 Ar namusu bırakdum kilimi suya atdum
 Dervişlüğe el katdum Allah görelüm neyler
 Mecnun gibi âvâre âşık oluban yâre
 Di Yunus sen bîçâre (2) Allah görelüm neyler
2210. Yunus sen anı sanma bu ışk sana sendendür
 Can kamuya andadur Allah görelüm neyler
 Nitdi bu Yunus nitdi bir doğru yola gitdi,
 Pirlir etegin tutdı Allah görelüm neyler

VI.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- Tanrıyıçün canum canı cefâyise tapdur yeter
 Senün firakundan beter azab dahı varum biter
 Işkın odı yüregümde yandığına âlem tanuk
 Kande bir od yanar ise nişanı var düttün düter
 Işkun çeri saldı benüm gönlüm ivi iklimine
 Canımı esir eyledün nider bana yağı tatar
2215. Ecel salam iklimlere vasyet kılam âşıklara
 Ma'sukadan diyem sakın oynar âşık gönlün atar
 Aceb bu benüm derdime neyiçün derman bulunmaz
 Kim bulsar derman ana kişiyi kim beri dutar
 Resmidürür sultanların kullar günah eyleyicek
 Ya edebler ol kulunı ya mezada virür satar
 Yunus şikâyet eyleme yardan cefa gördüm diyü
 Cümle âşıklar hâceti ma'sukı katunda biter

VII.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- İy dün-ü gün Hak isteyen bilmez misin Hak kandadır
Her kandasam anda hazır kanda bakarsam andadır (1)
2220. İstemegil Hakk'ı irak gönüldedir Hakk'a (2) durak
Sen senlüğün elden bırak tenden içerü candadır (3)
Gir gönüle bul andadır benliğün (4) defterini dür
Ol has güher bil andadır sanma kim ol ummandadır (5)
Ol ummanda yüzbin gevher bir (6) katreye benzer tamam
Ol cana zevâl mi irer (7) zevâl canı hayvandadır
Her kanda ki gözin baka Çalab hazırdur mutlaka
Şol can ki tapmadı Hak'a assısı yok ziyandadır (8)
Her kim ki gafletle geçer (9) canı zevâl suyun içer
Derviş gönlü arşda uçar çünkü mekânı andadır (10)
2225. Sûretüni eyle ören (11) can sırrıdur dosta iren
Bâtın gözüdür dost gören (12) zâhir gözi yabandadır (13)
Çün sûretün ören (14) ola gönlün (15) iyi taran olan (15)
Çünkü geçer kervân ola her çi ki bu cihandadır (16)
Yunus Emre (17) aç gözin bak iki cihan toptolu (18) Hak
Sıdk'odına gümanı yak (19) ol eşkere pinhandadır (20)

VIII.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- İşit sözümi iy gafil tanla seher vaktında dur
Öyle buyurmuş ol kâmil tanla seher vaktında dur (1)
İşit sözümi yâ velî eğer degül isen deli
Öyle buyurmuş ol ulu tanla seher vaktında dur (2)
2230. İşit ki gör ne dir horoz tanla virür Hak size rûz (3)
Dost dergâhuna dutgil yüz (4) tanla seher vaktında dur
İşit sözümi yâ sagir tâ terezün (5) gele ağır
Yalvar Çalabuna çağır tanla seher vaktında dur
Yatanların yatlı hâli hiç nesneye irmez eli
Seher eser rahmet yeli tanla seher vaktunda dur (6)

- Konşular ile dur bile (7) kıl namazın imam ile
 Yalvar günahun gel dile (8) tanla seher vaktında dur
 | Okuna Kur'an-u Yasîn kulak urub dinleyesin
 Dağca günahun yuyasın tanla seher vaktında dur (9)
 2235. Okuna Hadis-ü kelâm deyeler aleyhis selâm
 Âşık isen bellü bilem tanla seher vaktında dur (10)
 Halâl ola uçmak sana uçmak içre koçmak sana (11)
 Kevser şarabını içmek (12) tanla sereh vaktında dur
 Miskin Yunus aç gözüni uyar gafletten özüni
 Tâ bileşün kendözünü tanla seher vaktında dur

IX.

Mefâilün mefâilün feülün

- Hakikat her (1) vücûdın cânı ışkdur
 Ne can kim can içinde cân-ı ışkdur
 Bu can cismünü kaim tutar ancak
 O can kim zâhir-ü pinhân-ı ışkdur
 2240. Bu ışk elünde âciz cümle eşyâ
 Ne sır kim kamu sergerdân-ı ışkdur
 Bu ışk kandelüğün bilmez kimesne (2)
 Bilürler (3) hadd-i bî pâyân-ı ışkdur
 Gehi Leylâ olur Mecnun gözünden
 Ki onlar mahbub-ı hayran-ı ışkdur (4)
 Dirildir ölüyi İsí demünden
 Geh olur (5) Mûsî-ı İmrân-ı ışkdur
 Gehi Ya'kub gözünden kan yaş ağlar
 Geh olan Yûsuf-ı Ken'ân-ı ışkdur
 2245. Enel Hak çağırur Mansur dilünden
 Cüneyd'e cübbe - vü irfâ-nı ışkdur
 Bu ışkun dürlü dürlü rengi çokdur
 Kimi giryan kimi handân-ı ışkdur
 Fidi bu ışka cânüm dînüm olsun
 Bana hem dîn-ü hem îmân-ı ışkdur

Ne Yunus anda yüzbin cân-ı Yunus
 Kabûl işün ne (6) ki kurbân-ı ıskdur
 Vücûdın cübbesin düzedi çâk it
 Dalagör ana kim ummân-ı ıskdur (7)

X.

Mefâilün mefâilün feâfün

2250. Benüm gönlüm gözüm ıskdan doludur
 Dilüm söyler yarı yüzüm suludur
 Öd ağacı bigi yanar vücûdım (1)
 Dütünüm göklere (2) seher yelidür
 Çukal cevşen ıskun odına doymaz (3)
 Okı cana batar katı yalıdur (4)
 Senün ıskun deniz ben bir balıcak
 Balık sudan çıka heman ölidür (5)
 Okuram şâhumı kendü dilümce
 Şâhum aydur bana her dem gelidur
 2255. Seni sevenlerün ola mı aklı
 Bir (6) dem uslıyise her dem delidür (7)
 Yunus sen toprak ol iren yolında
 İrenlr mnzili arşdan uludur (8)

XI.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- Hak bir gönül virdi bana hâ dimeden hayrân olur
 Bir dem gelür şâdi olur (1) bir dem gelür giryân olur
 Bir dem sanasun kış gibi şol zemheri olmuş gibi
 Bir dem beşâretten doğar hoş bağ ile bostân olur
 Bir dem gelür söyleyemez bir sözi şerheyleyemez
 Bir dem dilinden dür döker derdlülere dermân olur (2)
 2260. Bir dem çıkar arş üzere bir dem iner tahtesserâ
 Bir dem sanasın katredür bir dem taşar ummân olur (3)
 Bir dem cehâletde kalur hiç nesneyi bilmez olur
 Bir dem talar hikmetlere Câlînûsu Lokman olur (4)

Bir dem div olur yâ peri virâneler olur yiri
 Bir dem uçar Belkis ile sultân-ı ins-ü cân olur
 Bir dem varur mescidlere (5) yüz sürer anda yirlere (5)
 Bir dem varır deyre girer İncil okur rûhbân olur
 Bir dem gelür İsî gibi ölmüşleri diri kılur
 Bir dem girer kibr ivine Fir'a'vn ile Hâmân olur
 2265. Bir dem döner Cebrâil'e rahmet saçar her mahfile
 Bir dem gelür gümrâh olur miskin Yunus hayrân olur

XII.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Sensün benüm canum canı sensüz kararum yokdurur
 Uçmakda sen olmaz isen vallah nazarum yokdurur
 Baksam seni görür gözüm söyler isem sensün sözüm
 Seni gözetmekden dahı yiğrek şikârum yokdurur
 Çün ben beni unutmuşam şöyle ki sana gitmişem
 Ne kalde ne hâldeyisen bir dem kararum yokdurur
 Eğer beni Cercis'leyin yetmiş kez öldürür isen
 Dönem girü sana varam zira ki ârum yokdurur
 2270. Yunus dahı âşık sana göster didarını ana
 Yârum dahı sensün benüm ayruk nigârum yokdurur

XIII.

Mefâilün mefâilün feûlün

Benem sahib - kıran (1) devran benümdür
 Benem uş (2) pehlevan meydan benümdür
 Haramiden benüm korkum kayum (3) yok
 Bu kuvvet zur ile Hak'dan benümdür (4)
 Ebu Bekr-ü Ömer (5) din uluları (5)
 Aliyy-el (6) Murtaza Osman benümdür
 Hasan'dur cismüm içre nûr-ı îmân
 Hüseyin-i sâhib-ül irfan benümdür (7)
 2275. Bi (8) gel bize gelen yohsol bay olur (9)
 İçünde sermaye dükkân benümdür (10)

Kim ala bu topı çevgânımızdan (11)
 Bu çevgân top ile meydan benümdür (12)
Yunus'am ben Yunus işbu cihanda ,
 Benem sultan kulu sultan benümdür

XIV.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

İy dost bu nice kıyl-ü kaal (1) maksud hud bir haberdür
 Ya dahı nice cüst-ü cû görene bir nazardurur (2)

Dağlar aşub berye söküp (3) irak yire emek çeküp (4) (5)
 İstedigin (6) bunda iken bu ne aceb seferdürür

2280. Tevhid donunu giyen varluğunu yoğa sayan (7)
 Hep işlere (8) kaim duran (9) mutlak bilün ol erdürür (9)

Sen (10) irak isteme anı canundan içerü canı
 Senünle biledür anı (11) görmeyen (12) bî basardurur

Hiç kılmagıl irak sefer (13) ömür (14) geçer ecel irer
 Dost sendedür (15) halvet sever bu galebe haşerdürür

Canundan ol dahı yakın key edeb bekle key sakın
 Bilürisen dostlık hakın dâyim sana ol yardurur (16)

Aydursın kim Çalab hazır pes kulağın niçün sağır
 Senün sözine sen münkir bu kelecün düşvardurur (17)

2285. Mescid-ü medrese sende sen yürürsin perekende (18)
 Irak (19) kaldun bu erkânda vallah (20) bu iş gaddardurur

Sen uyırsın ol uyanuk eksüklerün (21) bilgil (22) bayık (23)
 Nice bulam buna tanuk yoldaş-u hem razdardurur (24)

Sen anı eyle bilicek ol dirliği dirilicek (25)
 Gözin hicâbun silicek yir gök kamu (26) didârdurur

Miskin **Yunus** anı gördi gönli vü canı sevindi
 Kamusını bire saldı ma'suka muntazırdurur (27)

XV.

Bu dem yüzüm süre dıram her dem ayum yeni doğar
 Her dem bayramdurur bana yayum kışum yeni bahar

2290. Benim ayum ışığına bulutlar gölge kılmaya
 Hiç gedilmez doluluğı nuri yirden göke ağar
 Anun nûrı karanuyı sürer gönül hucrelerinden
 Bes karanulık nûr ile bir hucreye nite sığar
 Ben ayumı yirde gördüm ne isterem gök yüzünde
 Benüm yüzüm yirde gerek bana rahmet yirden yağar
 Sözüm ay gün için degül sevenlere bir söz yeter
 Sevdüğüm söylemez isem sevmek dedi beni boğar
 Nola Yunus sevdiiyse çokdur Hakk'ı seviciler
 Sevenleri göyer didi anun için boynın eğer

XVI.

2295. Koyup nakş-u nigârı nakşa yol virme zinhar
 Nakş ile yola giren âkıbet dünya sever
 Dünyeyi bırak elden dünya geçmez bu yoldan
 İki ışık bir gönülden asla geçmez bu haber
 Ye sevgil dünya dutgıl ye sevgil yol istegil
 İki da'vi bir ma'ni bu yolda sığmaz dirlər
 Geç mahluk tâatundan göz ırma dost katundan
 Aldanma fânî nakşa fânî nakşı niderler
 Kalma bu değme renge yüzbin yıllık fersenge
 İki cihan bir adım şaşurmadın adarlar
2300. Bu devrandan utagör, kervan gitdi yetegör
 Korku var sağda solda kaykımadın giderler
 Yaban yolın gözetme yol ivde taşra gitme
 Can yolu can ivünde can razunı can duyar
 Can razunı can bile can virmez razun dile
 Gerçek âşık dost ile yelen yabanda söyler
 Evvel kademden berü gerçek yöni ilerü
 Geldi gider içeri Yunus taşra bî haber

XVII.

- İrenler nazarunda (1) sofilik satmayalar (2)
 İhlas ile bu işka rıyâyı katmayalar (3)

2305. Mumsuz (4) baldur şeriat tortsuz yağdur tarikat (5)
 Dost için (6) balı yağa pes niçün (7) katmayalar
 Gönül sındı buludı hem Hakk'a yakın idi
 Yine dikerem diyü bütünü yırtmayalar (8)
 Yalancı mala kıymaz gerçek can virür (9) tınmaz (10)
 Yalan ile gerçeği (11) beraber tutmayalar
 Kur'ânı viribidi gönüle ivüm didi
 Gönül iv ıssın bilmez âdemden tutmayalar (12)
 Evvel (13) Âdem yanıldı uçmakda buğday yidi
 Tanrı'yı birleyenler İblis'den (14) tutmayalar
2310. Hakikat bakar isen neye benzer işbu dem (15)
 İrenler ma'nisini (16) almaza (17) satmayalar
 Bilmezlüğünü bile ye bir bildüren ala (18)
 Yolına teslim ola sözi (19) uzatmayalar
 Tatlu sözler söylegil şirinlikler eylegil (20)
 Sohbetlerde Yunus'ı hergiz unutmayalar (21)

ÂVIII.

- İşidün iy ulular (1) âhır zaman olısar
 Sağ müslüman seyrekdür ol da güman olısar
 Danışman okur dutmaz derviş yolın gözetmez
 Bu halk öğüt işitmez (2) ne sarp zaman (2) olısar
2315. Gitdi beğler mürveti binmişler birer atı
 Çıgduğı (3) yoksul eti içdüğü (4) kan olısar
 Ya'ni az kopdı erden el çekmezden murdardan (5)
 Deccâl kopısar yirden (6) anlar uyan (6) olısar
 Bir birne (7) yavuz sanur itdüğün kala sanur (7)
 Yarın mahşer gününde (8) işi yayan (8) olısar
 İy Yunus imdi senün ışk ile geçsün günün
 Sevdüğün kişi senün canuna can olısar

XIX.

Işkla bilışen canlara ezel ebed olmayısar
 Gümrah olup bu cihanda kimse bâkî kalmayısar

2320. Bir dona kan bulaşıcak yumayınca mısmıl olmaz
 Gönül pası yunmayınca namaz reva olmayısar
 Gönül pasın yudunise kibr-ü kini kovdun ise ,
 İkrar bütün olmayınca erden nazar olmayısar
 Murdar dünyaya bulaşan devşirübeni durışan
 Erden himmet olmayınca ömür geçer yunmayısar
 Yunus imdi sen Hakk'a ır dün-ü gün gönlin Hakk'a vir
 Gönül gözi görmeyince hiç baş gözi görmeyiser

XX.

- İy beni ayıblayan gel beni ışkdan kurtar
 Ger elünden gelmezse (1) söyleme fâsid haber
 2325. Âşıklarun ahvali (2) ma'suk katunda biter
 Sözin var ana söyle benüm (3) elümde ne (3) var
 Her kime ki ma'sûkı nikabunı götürdi (4)
 İşi hicabsuz oldu ana ne satu bazar (5)
 Kimesne kendözinden (6) hâlden hâle gelmedi
 Cümlemüzün hâlünü (7) ma'suk ider mukarrer (8)
 Kim ki ışk (9) kadehünden (10) bir zerre içdi ise (10)
 Ana ne akl-u ne us (11) ne esrük-ü ne humar (12)
 Tek ben değülem âşık ol ma'suk nazarunda
 Işk yolına can fidi benüm gibi sad hezar (13)
 2330. Âşıklarun hâlünü âşık olanlar bilür
 Işk bir gizlü haznedür gizlü gerekdür esrar (14)
 Korkaram söylemeğe şeriât edebünden (15)
 Yohsa ayıdayidüm (16) dahı ayruksı haber
 Kim vire bu dil ile o ma'sukadan haber (17)
 Meğer ol kimseler kim can içinde canı var (18)
 Dost kılıcandan Yunus ölürise gam değil
 Dost kökünden uyağan ma'suk burcundan toğar (19)

XXI.

Sahha ol âşık canuna kim dost ile visâli var
 Canı birdür ma'suk ile dahı ne dürlü bâli var

2335. Can-ü gönül akl-u fehim nisâr olsun ma'sukına
 Pes âşıkun andan ayrı dahı ne mülk-ü mâli var
 Bu yir-ü gök-ü arş-u ferş ısk dadı ile kâimdür
 Bünyâd-ı ıskdür âşika her bir arada eli var
 Âşıklarun ne kim varı tecrid gerekdür arada
 Her nesneye ol hükmider her yol içinde yolu var
 Bâkî dirlik seven kişi gerek tuta ısk eteğin
 Işkdan artuk her nesnenün değışürler zevali var
 Âşıklara işbu sûret meselâ gönlek gibidür
 Yüzbin gönlek eskidürse âşıklarun muhâli var
2340. Niçeler aydur Yunus'a çün kocaldun ıskı kogıl
 Rûzigâr uğramaz ıška ıskun ne ay-u yılı var

XXII.

Bir kişiye söyle sözi kim (1) ma'niden haberi var
 Ol kişiye virgil gönül (2) canunda ısk eseri var
 Anun (3) ki (4) taşı hoşdurur bilün kim (5) içi boşdurur
 Dün gün (6) öter (7) baykuşdurur (8) sanman mal-u (9)
 davarı var

Bir devlegüç yuva yapar yürir ilden yavri kapar
 Doğan ileyinden sapar zir'elünde murdarı var
 Yokdur doğanla birliği ye Hakk'a lâyıık dirliği
 Bir kişiden um erliği anun safa nazarı var

2345. Sûret ile çokdur âdem değmesinde yokdur kadem
 Evvel-ü âhır (11) pışkadem Muhammed din serveri var
 İrenler yolıdur mişe mişe kolaydur kolmaşa
 Mişe olan yirde paşa harami çok Anteri var (12)
 Şeyh-u dânişmend-ü veli (13) cümlesi birdür (13) er yolu
 Yunus'dur dervişler kulu Taptık gibi serveri var

XXIII.

İşidün (1) ulu kiçi (2) size bir haberüm var (2)
 Zihî devlet benüm ki şunun (3) gibi yârum var (4)

Yürüsem önümdedir söylesem dilümdedir (5)

Otursam yanumdadur ayruk ne bazarum var (6)

2350. Ne yürüyem ne aram (7) ne ırak sefer kılam

Çün dostı bunda gördüm ayruk ne seferüm var (8)

Irak yire tacirler assıyıçün varurlar (9)

Çün gevher (10) elümdedir (11) ırak ne bazarum var (12)

Miskin Yunus'ın canı (13) ışk ile ulaşalı (13)

Dembedem artar (14) derdi uludan (15) tımarum var

XXIV.

Yar yüregüm yâr gör ki neler var

Bu halk içinde bize güler var

Ko gülen gülsün Hak bizim olsun

Gafil ne bilsün Hakk'ı sever var

2355. Bu yol uzakdur menzili çokdur

Geçidi yokdur derin sular var

Girdük bu yola ışk ile bile

Gurbetlik ile bizi salar var

Her kim merdâne gelsün meydâne

Kalmasun câne kimde hüner var

Yunus sen bunda meydan isteme

Meydan içinde merdâneler var

XXV.

Dost senün ışkun okı key katı taşdan geçer

İşkuna düşen kişi can ile başdan geçer

2360. Dün-ü günü zar olur ışkun ile yar olur

Endîsesi sen olan cümle teşvişden geçer (1)

İşkuna düşenlerin yüreği yanar olur

Kendüyi sana viren dügeli işden geçer (2)

Dünyanın mahabbeti (3) ağulu aş benzer

Âhırın sanan kişi ağulu aşdan geçer

Başunda akı olan ücrete amel itmez

Hûrîlere (4) aldanmaz göz ile kaşdan geçer

Gerçek âşık ol ola can virmeğe ol eve
Dost ile bazar için nice bin başdan geçer (5)

2365. Âriflere bu dünya hayâl-ü düş gibidür
Kendüyi sana viren hayâl-ü düşden geçer
Yunus'ın gönli gözi doludur Hak sevgüsü
Sohbet ihtiyar iden yâd-u bilişden geçer (6)

XXVI.

- İşk ile gelen erenler içre ağuyı nûş ider
Topuğa çıkmayan çaylar denüz ile savaş ider
Biz bu yoldan üşenmedük irenlerden usanmaduk
Kimseyi yavuz sanmaduk her ne ider kolmaş ider
Kolmaşa virdük sözini söz ile dökdük yüzini
Yaban canavarı gibi bilenler andan şeş ider
2370. Bu sohbe gelmeyenler hak nefesi almayanlar
Sürin anı bundan gitsin durır ise çok iş ider
Câhildür ma'niden almaz oturur kararı gelmez
Öleceğini hiç sanmaz yüzbin yıllık teşviş ider
Dağ ne kadar yüksek ise yol anun üstünden aşar
Yunus Emre'm yolsuzlara yol gösterdi vü hoş ider

XXVII.

- Gelün sorın bu canlara (1) bu sûretten (2) noldı gider
Dün gün senün men (3) dirüken ne behâne buldı gider
Aceb değül giderise sûreti terkiderise
Yanlış yalan haber (4) değül dostdan haber geldi gider
2375. Kanı anun mülk-ü malı terkeylemiş cümlesini (5)
Ol pâdişah (6) dergâhuna (7) hulk-ı amel (8) aldı gider
Eyle ki(9) dost olmuş iken(10) nice iş düzülmüş iken(10)(11)
Bellü bilün can suretün sakaluna güldi gider
Eyler idi (12) satu bazar bir pul için girü (13) bozar
Şimdi noldı maldan bezer (14) yakasuz don giydi gider
Bini doğar bini gider buyruk böyle geldi meğer
Kim ola dünyaya doyar peymanesi dolı gider (15)

Gaflete virme izini dünyâperestlük eyleyüb
Görememiş bu dünyaya iyi yavuz gelen gider (16)

2380. İrte gice söyleşürler (17) anda Hakk'ı bulam diyü (17)
Yunus aydur miskin olan bunda Hakk'ı (18) buldı gider(19)

XXVIII.

Seni Hak'dan yığanı her neyise vir gider
Ne beslersin bu teni sinde kurd kuş yir gider
Ölene bak gözün aç dökülür sakal-u saç
İlan çıyan gelür aç yiyüb içüb sir gider
Bize bizden ulular eğin iyü hulular
Şol iyü amellüler haber söyle dir gider
Kesgil haramdan elün çekgil gıybetden dilün
Azrâil el'irmeden bu dükânı der gider

2385. Ecel irer kurur baş tiz dükenür uzun yaş
Düpdüz olur dağ-u taş gök dürülür yir gider
Çün can ağdı hazrete yarak it âhirete
Tanla duran tâata Tanr'ivüne ir gider
Miskin Yunus ölicecek sini nurla dolıcak
İman yoldaş olıcak âhirete şir gider

XXIX.

Hakikat irenlerin şer' ile bilmediler (1)
Hakikat dirliğini riyâ dirilmediler (2)
Hakikat bir denüzdür (3) şeriatdur gemisi (3)
Çoklar girdi gemiye (4) denüze dalmadılar

2390. Çoklar geldi kapuya (5) kapuyı (6) tutdı durur
İçerüye girüben ne varın bilmediler
Şeriat oğlanları bahsidüp da'vi kılır
Hakikat irenleri da'viye kalmadılar (7)
Dört kitabı şerhiden hakikatda âsîdür (8)
Zire tefsir okıyup ma'nisin bilmediler (9)
Yunus nefsunı öldür (10) bu yola geldün ise
Nefsün öldürmeyenler bu demi bulmadılar (11)

XXX.

Dürlü dürlü cefânun adını ısk virmişler

Bu (1) cefaya katlanan dosta halvet irmişler

2395. Işk durur dürlü belâ (2) döndürür hâlden hâle

Dost elünden piyâle key (3) melâmet olmuşlar

Kime kim ısk ulaşa (4) her dem kaynaya taşa (5)

İyü dirlik hem yavuz dört yanında durmuşlar (6)

Her kim ısk eri ise ıška müşteri ise

Işk anun yârı ise canuna od urmuşlar (7)

Miskin (8) Yunus'un cânı başunda serencâmı

Iška münkir âdemi bu meydandan sürmüşler

XXXI.

İy bana iyü diyen benem kamudan kemter

Söyle mücrimem yolda mücrimler benden server

2400. Benüm gibi mücrim kul (1) var işte bir dahı bul (1)

Dilümde (2) ilm-i usûl dileğüm (2) dünya sever

Dakındum şeyhlik adın kodum ma'suk tâatin

Virdüm nefsün muradın kanı Hakk'ile bazar

Hırkam suçuma perde endişem yanlış yirde

Gönlüm ayruk bazarda dilümde sözüm esrar (3)

Kime kim öğüt virdüm ol Hakk'a irdi gördüm

Bana benüm öğüdüm hiç eylemedi eser

Zâhirüm iyü adda (4) gönlüm fesad tâatda (5)

Bulunmaya Bağdad'da benüm gibi (6) bir ayyar

2405. Taşum biliş içüm yad dilüm hoş gönlüm mürted

Yavuz işe iyü ad (7) böyle fitne kanda var

Taşum göyni içüm ham dirliğüm budur müdam

Yol varmadın bir kadem arşdan virürem haber

Yayıldı Yunus adı suçdur kamu tâatı

Pâdişah (8) inâyeti suçın geçüre meğer

XXXII.

Ne bakarsun (1) dış kapudan gir içerü neler gezer
Tama' arturmuş (2) dâimâ saf bağlamış fitne düzer
Gel imdi gel kanâata gafil olma tezyînâta
Olmaya kim ecel yete fâsid ola satu bazar

2410. Sen kandesen teslim ile kamulardan aşağı dur
Usan olma bu sözümnden (3) gör müfsidi nice kızar (4)
Öne durur buhl-ü hased key mübârizdürür gayet (5)
Kökünü kaz yabana at fâriğ (6) otur iy gangüzar (6)
Kogıl bu yokluk (7) babını öğren dostluk edebini
Aydursan sor iste beni bana gelen kaalden bezer (8)
Kibr-ü menidür sübaşı delim kişidür yoldaşı
Sen olmagıl anun eşi buna (9) uyan yoldan azar
Var didiğüm yerlerde dur hıkd-u hasedi oda ur (10)
İhlâs gelüp (11) cümleyi (12) yur Yunus yolu yavlak sezer (13)

XXXIII.

2415. Bu dünyanın meseli bir ulu şara benzer
Velî bizüm ömrümüz bir tiz bazara benzer
Her kim bu şara geldi bir lâhza karar kıldı
Girü dönüp gitmeği gelmez sefere benzer
Bu şarın evvel dadı şehd-ü şekerden şirin
Âhır acısını gör şol zehr-i mâra benzer
Evvel gönül almağı hublara nisbet ider
Âhır yüz döndürmeği acuz mekkâra benzer
Bu şarın hayalleri dürlü dürlü halleri
Aldamış gafilleri cazu ayyâra benzer
2420. Bu şarda hayallerün haddi - vü şumarı yok
Bu hayâle aldanan otlar davara benzer
Bu şarın sultanı var cümleye ihsanı var
Sultan ile bilişen yoğiken vara benzer
Kendü mikdarın bilen bildi kendü hâlini
Velî dahı ışk ile evvel bahara benzer

Bıçare Yunus'ı gör derd ile hayran olmuş
Anun her bir nefesi şehd-ü şekere benzer

XXXIV.

- İşidün iy yârenler ışk bir güneşe benzer
İşkı olmayan gönül misâli taş a benzer
2425. Taş gönülden ne biter dilinde ağı düter
Nice yumşak söylese sözi savaşa benzer
İşkı var gönül yanar yumşanur muma döner
Taş gönüller kararmış sarp katı kış a benzer
Ol sultan kapusunda hazreti tâpusında
Âşıklarun ılduzu her dem çavuş a benzer
Geç Yunus endişeden gerekse bu bişeden
Ere ışk gerek öndin andan dervişe benzer

XXXV.

- Aydıvirem nê kıldıgün benüm ile ol dilpezir
Her dem yeni şiveyle beni yeni kılur esir
2430. Her kancaru bakarisem oldur gözüme görinen
Ne havsala ola bende yehud ana lâyı k basir
Niçe ömrüm olur ise azadluğum muhâldürür
Sayyadun elündedürür tuzaga tutılan nahcır
Âkilâne hoşdur nefes niteliğni (1) sorma anun
Niçe nişan aydıvirem ol misli yokdur bî nazir
Va'de kesildi kamuya ki yarın göreler anı
Benim yarınım bu gündür bunda göründi ol Kadir
Yunus'un cümle bakımı garkoldı dost dîdaruna
Hiç kalmadı ansuz arâ dolu göründi cümle yir

XXXVI.

- İsteyelüm iş ıssını bulıgörelüm (1) kandadır
Can kulağıla dinlenüz (2) işbu sözüm (3) turvandadır
Alıgörün turvandadan (4) işka dalar anı tadın (4)
Bunda boyun uran (5) adam Hak katında dermandadır

- Kişi gerek bile anı(6) hem uyanuk ola canı
 Dünya olduğün fânî görün baykuş virandadır (7)
 Baykuş çığırır virandan kimse murad (8) almaz andan (8)
 İyü amel eyleyenün terezüsü rüchandadır (9)
 Varıcağız terezüye Hak kendü bakar yazuya
 Ne diyem (10) dağlar eriyе ol korhular kim (11) andadır
 2440. Biti sunula elüne itdüğün gele yolına (12)
 Tanuklar bile (13) bulına dostun duşmanun andadır
 Ol haramılık ol acı bulasun itdüğün güci
 Muhammed Hak yalvarıcı şefâatcımız (14) andadır (15)
 Yunus Hakk'ı sevdünise iman billiğün kuşan sen
 Varluğın yokluğa denşür cümle eksiklik andadır (16)

XXXVII.

- Bilürmisiz iy yârenler gerçek iренler kandadır
 Kanda baksam anda hâzır kanda istesem (1) andadır
 Işksuzlara benüm sözüm benzer kaya yangısına (2)
 Bir zerre ıskı olmayan bellü bilün yabandadır
 2445. Yalancılık eylemegil (3) ıška yalan söylemegil (3)
 Bunda yalan söyleyenün anda (4) yiri zındandadır
 İy kendözünü bilmeyen söz ma'nisini bulmayan (5)
 Hak varluğın ister isen uş ilm ile (6) Kur'andadır
 Allah benüm didüğüne vermiş virür ışk varluğın
 Kimde ki var bir zerre ışk (7) Çalab varluğı andadır
 Niceler aydur Yunus'a kocaldun sen ıskı kogıl (8)
 Bu ışk bize yinle (9) değdi henüz dahı turvandadır

XXXVIII.

- Canunı dost (1) yolına komayan (2) âşık mıdır
 Cehd eyleyüb ol dosta irmeyen âşık mıdır
 2450. Işk derdünü (3) gönülde can ile berk itmeyen
 Tûl-i emel defterin dürmeyen âşık mıdır
 Işk kadehünden içüp nefis dirliğünden geçüb (4)
 Hak (5) yolına iregüb durmayan âşık mıdır

- Dâyım (6) riyâzât çeküb halvetlerde diz çöküb
 Dos didârun görmeyen sanma ki âşıkımdır (7)
 Işka danışuk sığmaz değme can göke ağmaz
 Pervane gibi (8) oda yanmayan âşıkımdır
 Kişi dertlü olıcak derman istegen olur
 Kendi deri dermanun sormayan âşıkımdır (9)
 2455. Ey Yunus sen dostunun cefasına katlangıl (10)
 Yüreğine ışk okın (11) vurmayan âşıkımdır

XXXIX

- Söylememek harcı söylemeğün hasıdır (1)
 Söylemeğün harcı gönüllerün pasıdır
 Sözi doğru disen e Kulil hak didi Çalab
 Bu gün yalan söyleyen ırte utanasıdır
 Bu gönüller pasını yuyuben gidermeğe (2)
 Şol sözi söylegil (3) kim sozun hulâsasıdır
 Cümle yaradılmışa (4) birlik ile (5) bakmayan
 Halka müderris ise (6) hakikatda âsîdur
 2460. Şer' ile hakikatun vafını aydam sana (7)
 Şeriat bir gemidür hakikat deryasıdır
 Niteme muhkem ise tahtaları geminün (8)
 Denüz mevc uruçagız anı uşadasıdır (9)
 Bundan içerü haber işit aydayın (10) iy yâr
 Hakikatun kâfiri şer'in evliyâsıdır
 Şûrîde olanların bi nihâyet dünyâda
 Akıl gönül fehim can fikir anun nesidür (11)
 Biz tabiblerüz her dem ışk sabakın okudık (12)
 Çalab müderris bize ışk hud medresesidür (13)
 2465. Evliyâ safâ nazar ideli günden beri (14)
 Hasıl oldu Yunus'a her ne kim (15) vayasıdır (16)

XL.

Evliyâyâ münkirler Hak yoluna âsîdur
 Ol yola âsî olan gönüllerin pasıdır

Tartduk (1) bu ışk cefâsın tâ irince ma'şuka
Zira ki ol dost benüm derdümün devâsıdur
Henüz bu yir olmadın gökler yardılmadın
Evliyâlar vatânı padişah kal'asıdur

Mevlânâ Hudâvendgâr bize nazar kılalı
Anun görklü nazarı gönlümüz (2) aynasıdur

2470. Giyiklü'nün ol Hasan (3) söz ayıtmış kendüden
Kudret dilidür söyler kendünün söz nesidür (4)
Miskin ol bire miskin gide senden kibr-ü kin
Rüzgâr gelir geçer bes kime ne kalasıdur
Okuyuban yazmadın yanılıban azmadın
Yunus bu ışk sözünü kim bildi bilesidür

XLI.

Bu dervişlük durağı (1) bir acâib durakdur (2)
Derviş olan kişiye evvel (3) dirlik gerekdür
Çün erde (4) dirlik ola Hakk' ile birlik ola
Varluğı elden koyub ere kulluk gerekdür

2475. Kulluk eyle irene (5) bakup Hakk'i görene (5)
Senden haber sorana key miskinlik gerekdür
Miskin olugör bari benlikden ırak (6) yüri
Gönlünde benlik olan miskinlikden (7) ırakdur (8)
Hak ere benüm didi varluğın erde kodı (9)
İrenlerün himmeti yirden göke direkdür
Bu dervişlük beratın okumadı müftiler
Anlar ne bilsün anı bu bir gizlü varakdur (10)
İy Yunus bildüm dime artuk eksik söyleme (11)
Dut miskinlik eteğın (12) ahır sana gerekdür

XLII.

2480. ışksuz âdem dünyede bellü bilün ki yokdur
Her biri (1) bir nesneye sevgüsi var âşıkdur
Çalab'un dünyesinde yüzbin dürlü sevgü var
Kabûl it kendözüne gör hangisi lâyıkdur

- Biri Rahmân-ı Rahîm biri Şeytan-ı Racîm
 Anun yazuğı müzdi sevgüsüne (2) taallukdur
 Dünyede Peygamberün başuna geldi bu ışk
 Tercemânı Cebrâîl ma'sukası Hâlikdur
 Ömer-ü Osman Ali Mustafâ yârenleri
 Bu dördinün ulusu Ebu Bekir Sıddîkdur
 2485. Âlem fahri Muhammed mi'raca açığağız
 Çalabdan diledüğü ümmetüne azıkdur
 Yunus sana hakikat budurur buyurduğı
 Gözinle gördüğüne dönüb bakma yazıkdur

XLIII.

- İy dost seni severüm can içre (1) yirün vardur
 Uyumaz gice gündüz aceb ahvâlün vardur
 Sen güli göririken dikene sunma elün
 Düşmandan ne korkarsın çün doğru yarum vardur (2)
 Düşmanlar aydur bana söz dimek kandan sana
 Bana söz dimek kandan benüm (3) üstâdum vardur
 2490. Ele götürdiğini miskinlere harceyle (4)
 Niçe çok yaşar isen (5) son ucu ölüm vardur
 Bunda kendözin gören (6) öldürür yolda kalan
 Benüm bir karıncaya ulu nazarum (7) vardur
 Her sabah tanla durub bülbülleyin söylersem
 Gönlimde ma'ni biter dertlü ciğerüm vardur
 Yunus Emre kendözün toprak eylegil yüzün (8)
 Ma'sukaya yaraşuk (9) bir miskinliğüm vardur

XLIV.

- Miskin âdem oğlanı (1) nefse zebun olmuşdur
 Hayvan canavar gibi otlamağa kalmışdur
 2495. Hergiz ölümün sanmaz ölesi günin anmaz
 Bu dünyâdan usanmaz gaflet önün almışdur
 Oğlanlar öğüt almaz yiğitler tevbe kılmaz
 Kocalar tâat kılmaz (2) sarp rûzigâr olmuşdur

Begler azdı yolından bilmez yohsul hâlimden
 Çıkdı rahmet gölinden nefis gölüne dalmışdur (3)
Yunus sözi âlimden (4) zinhâr olma zâlimden
 Korkadurın ölümünden cümle doğan ölmüşdür

XLV.

- İy dost senün ıskun odı ciğerüm pâre baş kılur
 ıskundan yanar yürğüm yandığum bana hoş gelür
 2500. ıskun odına yandığum ağlamak oldu güldiğüm
 Dost sana zarı kıldığum münkirlere savaş gelür
 Söyler isem sözüm savaş söylemezsem ciğerüm baş
 Cihan doludurur kallâş her birinde bir taş gelür
 Gör nice taşlar atılır dost için başlar tutılır
 Gelür gönüle batılır hâlimüze hâldeş gelür (1)
 Bizüm hâlimüzden bilen kimdür ıška münkir olan
 Bizüm sevdiğimiz Hâk'dur bu halka göz-ü kaş gelür
 Niçe niçe salâtinler zebun olur ışk elünde
 Her kim bu yolda düşerse ol bu yola yavaş gelür
 2505. İrenler buna kalmadı vardı yolına durmadı
 Hâk'ig erçek sevenlere cümle âlem kardaş gelür
 Miskin **Yunus** bil özünü dosta açub şol gözünü
 Kangı burcdan bakar isen ol sultana güneş gelür

XLVI.

- Bu semâa girmeyen sonına pişman olur
 İrişür bizüm ile serbeser düşman olur
 Dostdur bizi o kuyan üstümüzde (1) şakıyan
 Şimd'üç buçuk okıyan derin danışman olur
 Danışmanın cahili unamaz dervişleri
 Derviş ile danışman yavlak uruşgan (2) olur
 2510. Bir niçesi (3) gönline şeytanlar dolubdurur
 İrenler semâına bunlar gülüşken (4) olur
 Danışman oldu (5) geldi okuduğında (6) buldı
 Ehl-i derd dervişlere canı karışgan olur (7)

İy (8) biçâre danışman ayıt derviş dervişan
 Dervişlerle urışan işine pişman olur (9)
 Yunus aydur mevlânâ epsem otur yiründe
 Bu sohbeta doymayan sonra savaşgan olur

XLVII.

Gerçek âşık olanların işi ah ile zar olur
 Hasretinden ol dilberin gözi yaşı pınar olur
 2515. Dün-ü gün kılurlar zarı ya'nî görmek diler yarı
 İşitmezler bu haberi ışksuzlar bî haber olur
 Âşıklar bî mekân olur cihânun-terkini urur
 Cân-u cihan ne nesnedür çün dost ile bazar olur
 Âşık isen didârına koma bu günü yarına
 Girenler ışk bazarına kendözinden bîzar olur
 Terkeylesen sen senlüğün anın ıskını bul anın
 Bu ışk içinde ölenin kan bahası didâr olur
 Işka yoldaş olıcağız cümle işler olur geniz
 Varlıklar harcolıcağız dost iline sefer olur
 2520. Kanı gerçek âşık kanı gelün isteyelüm anı
 Biçâre Yunus'ın canı dost yolına îsâr olur

XLVIII.

Muştulanuz âşıklara bu ışk ulu devlet olur
 Işkı kime irdiyise (1) canunda bil işret (2) olur
 Her sevdüğü terkin ura (3) kaykımaya değme yana
 Her dem anun seyrangehi hem zât-u hem sıfât olur
 Sırrı içinde çapükbaz fikri daim nâz-ü niyaz (4)
 Çün saâdet oldu hemrâz hezâran münâcât olur (5)
 Müşâhede kapar anı hem bîkarar olur canı
 Her dem da'visüzdür ma'ni bu derd ile râhat olur
 2525. Buhl-ü tama' sığmaz ana izzet de kaldı bir yana
 Yol bulımaz hırs-u hevâ kimde ki bu devlet olur
 Ol bî nişândur cihandan ne diyelüm dilmüz andan
 Ol âlim-i Deyyân zât her zât içinde zât olur (6)

Ol işlere (7) eli iren Hak ışkuna gönöl viren (8)
 Dostını göze göz gören cümle varlukdan mât olur (9)
 Kime indiyse ol nüzöl ana gelür cümle usöl (10)
 Ne yire varur ise ol Hak'dan ana rahmet olur (11)
Yunus erdür nihâyetsüz ışk andan dahı gayetsüz
 Ne gayet var ne nihâyet kamusı bir hazret olur (12)

XLIX

2530. Yandı yüregüm dutuşdı bağrum ciğerüm kebaboldurur(1)
 Âşıklarun şerbetleri bu derdüme sebebdürür
 Bir niçeleri ışk düzer bir niçeleri ışk bozar
 Bir niçeler esrük gezer eyle kim var harabdurur
 ışk ile çalındı kalem ışka yesirdürür âlem
 Âşıklar (2) arasında Cebreil dahı hicabdur
 Medreseler müderrisi okımadılar bu dersi
 Şöyle kaldılar âciz (3) bilmediler ne babdurur
 Azâzil da'vi kıldı da'visi yalan oldu (4)
 Yalan da'vi kılanun (5) pes cezası azabdurur
2535. Ölmez ışk bilişleri esrük meclis hoşları (6)
 Dâîm bunların işi (7) çeng-ü şešta rebabdurur
Yunus imdi miskin ol hem miskinlere kul ol (8)
 Zire miskin olanları arzulayan Çalab'durur

L.

- Yir yüzünde gezer idüm uğradum mülketler yatur
 Kimi ulu kimi kiçi key kuşağı berkler yatur (1)
 Kimi yiğit kimi koca (2) kimi vezir hoca (2)
 Gündüzleri olmuş gice ancılayın çoklar yatur (3)
 Doğrı varurdu yolları kalem tutardı elleri (4)
 Bülbüle benzer dilleri danışman yiğitler yatur
2540. Ulu kiçi ağlaşmışlar server yiğitler düşmüşler (5)
 Baş ucında yay sımışlar kurulıba oklar yatur
 Atları izi tozöl önleri tabıl bazılu (6)
 İle güne hükmi yazlu şu muhteşem begler yatur (7)

- Gice gündüz oğlancıklar söyler iken bülbül gibi
 Ayrılmışlar anları sinlerini bekler yatur (8)
 Elleridür kınalı hep karavaşları şekerleb
 Kargu gibi uzun boylu gül yüzlü hâtunlar yatur (9)
 El bağlamışdur kamusı Hak Çalabdandur umusu
 Nökerlü kızdur (10) kimisi alınmadan çoklar yatur
 545. Yunus bilmez kendi hâlün Çalab'dur söyledür dilün
 Bir nicesi yeni gelin ak değirmi (11) yüzler yatur

LI.

- Sabahın sinliye (1) vardum gördüm cümle (2) ölmüş yatur
 Her biri biçâre olup ömrün yavu kılmiş yatur (3)
 Vardum bunların katuna bakdum ecel heyebtüne (4)
 Niçe yiğit muraduna irmeyüben (5) ölmüş yatur
 Yemiş kurd kuş bunu keler niçelerün bağrın deler
 Şol ufacuk nâresteler gül gibice solmuş yatur (6)
 Duzağa düşmüş tenleri Hakk'a ulaşmış canları
 Görmezmişün sen bunları növbet bize gelmiş yatur (7)
 2550. Esilmiş incü dişleri dökülmüş saru saçları
 Kamu bitmiş teşvişleri emr-ü nemde ermiş yatur (8)
 Gitmiş gözinün karası hiç işi yokdur durası
 Kefen bizinün pâresi sünüğe sarılmış yatur (9)
 Yunus gerçek âşıkısan mülke sûret bezemegil
 Mülke sûret bezeyenler kara toprak olmuş yatur (10)

LII.

- İşk erinün gönli dolu Pâdişahdan nevâledür (1)
 İşksüz âdem ne anlasun çün şeriat havâledür (2)
 İşkdur âşıklar dermanı ıška fidi hânümânı (3)
 İşk erinün armağanı (4) işksüz kişiye belâdur (5)
 2555. Kimi avret oğlan sever kim mülk-ü hânümân sever (6)
 Kim sermâye dükân sever bu dünya hâlden hâledür (7)
 Âşık bu dünyayı nider âkıbet bir gün terk ider
 İşk etegün dutmış gider her kim gelürse salâdur (8)

Bezm-i ezelden Pâdişah (9) elüme sundı bir kadeh
 İçeliden kıluram ah bilmezem ki ne belâdur (10)
 Çün ezelden Yunus senün ışk ile esrüdi canun (11)
 Dergâhuna(12)her dem(13) anun vâlih-ü hayran kaladur(14)

LIII.

- Sensin bize (1) bizden yakın görünmezsün hicab nedür
 Çün aybı yok görklü yüzün üzerinde nikab nedür
 2560. Sen ayıtdun iy pâdişâh Yehdillâhi limen yeşâ'
 Şerikün yok senün iy şâh (2) suçlu kimdür azab nedür
 Levh üzere kimdür yazan azdıran kim kimdür azan (3)
 Bu işleri kimdür düzen bu suâle cevap nedür
 Kün'i bir kerre söyledün her nesneyi var eyledün
 Yine bir âhır söz ile anı kılmak harab nedür (4)
 Rahimdürür senün adun rahimliğün bize (5) didün
 Mürşidlerin muştuladı Lâ taknetû hitab nedür
 Bu işleri sen bilirsün (6) sen virirsün sen alırsun
 Ne kim dilersen kılırsun (7) ye bu soru hisab nedür
 2565. Biz umaruz rahmetünden cümle iş senün katundan
 Senün ol çok rahmetünden bu bir avuç türab nedür (8)
 Kanı bu mülkün sultanı bu ten ise (9) kanı canı
 Bu göz görmek diler anı bu merci-u (10) meab nedür
 Yunus bu göz anı görmez görenler hud haber virmez
 Bu menzile akıl irmez bu koduğun serab nedür

LIV.

- Vuslat eri olanlara bu derd ile firak nedür (1)
 Dostı yakın gördün ise (2) bu bakduğun (3) irak nedür
 Vuslat eri olan kişi gerek varlukdan el yuya (4)
 İşbu yola girmekliğe (5) bir görelüm varak nedür
 2570. Eğer ışka irdün ise can-u gönül verdün ise (6)
 Dostı ıyan gördün ise bu varluğu bırak nedür
 İlim hud göz hicâbıdur dünya ahret hisâbıdur
 Kitab hud ışk kitabıdur bu okunan varak nedür

Zinhâr gözünü açagör nefis duzağın (7) seçegör
 Dost menziline göçe gör (8) andan yiğrek durak nedür
 Aydursın kim gözüm görür da'viyi (9) ma'niye irür
 Gündüzün gün (10) şu'le virür gice yiğrek durak nedür
Yunus dir eşkere nihan Hak doludur iki cihan
 Gelsün berü dosta giden hûr-u kusur burak nedür

LV.

2575. Eğer gerçek âşık isen boynundağı menşûr nedür
 Hak yolına sâdık isen yanlış sanu (1) tezvir nedür
 Sımak gerek (2) gönlin bütün fâsiddür (3) cümle tâatun
 Geçmeyince ibâdetün Hak'dan sana ma'zur nedür
 Çünkü adun oldı fülân hep dirlügün oldı yalan
 Gelsün bize (4) ma'ni bilen hakikatda menşûr nedür
 Terk eylegil (5) ten tertibin gider senden benlik adın
 İçün imâret olmadın taşundağı ma'mur nedür
 Aydursın kim gözüm görür da'viyi ma'niye irür
 Gündüzün gün şu'le verür bu gice yanan nur nedür (6)
2850. Günde birün gide durır konşın sefer ide durır
 Ecel birbir yuda durır bu dünyeye mağrur nedür (7)
 Küfr ile tutdın dinünü vir yağmaya gümanunı
 Getür görlüm (8) burhanunı bellü haber takrir nedür (9)
 Hiç yogıken oldın diri aç gözünü yolca yüri
 Anlamazsın sen bu sırrı bellü haber manzur nedür (10)
 Mü'min isen gelgil berü cebbâr ola burc-u bâru
 Fahr idelüm irenleri ma'lûm olan münkür nedür (11)
 Bunda belî diyen kişi anda tamam olur işi
 Bizden nişan isteyene ol Hallac-ı Mansûr nedür (12)
2585. **Yunus** imdi söyle hakkı Allah oldı sana sâkî
 Gider gönlündeki şekki elündeki menkur nedür (13)

LVI.

Kon ölüm endişesin âşık ölmez bâkîdür
 Ölmek senün degüldür çün nûrun ilâhîdür

Ölmekden ne korkarsun korkma ebedi varsun
 Çünküim işe yararsun bu söz fâsid da'vidür (1)
 Nazar kıl bu gevhre (2) bu gizlü gence nûra (2)
 Nur kaçan yavı vara (3) kendü nazargâhidur
 Kalû belâ dinmedin kadimde bileydük (4)
 Key anlagıl nidüğün (5) bilişlük kandağidur

2590. Yatlık yokdur bilene dirlik tutagelene

Bilelik söyleyene vuslat yola kavidür (6)
 Birliğe yetmiş idük mu'cizâta tuş idük (7)
 Biz bir uçar kuş idük vücud can budağidur (8)
 Hükmi revan mülkine ol işün (9) kendü bile
 Çün iş (10) geldi hâsıla bu mülk varluk ividür
 Yunus beşâret sana gel dirler dostdan yana
 Ol kimseyi ol ana küllü yerci' aslıdur (12)

LVII.

İşk makamı âlidür işk kadim ezelidür
 İşk sözünü söyleyen cümle kudret dilidür

2595. Diyen ol işiden ol gören ol gösteren ol
 Her sözi söyleyen (ol) (1) sûret can menzilidür
 Sûret söz kanda buldı söz ıssı kaçan oldı
 Sürete kendü geldi dil hikmetün yohıdur
 Bu bizüm işretimüz oldur bu lezzetimüz
 İçüb esridiğümüz işk şerbeti gölidür
 Anı anam dirisen söyleyen ol söz anun (2)
 Ol bizimdür biz anun (3) gayrı tesbîh dildür
 Yunus sözinde yalan görmedi münkir olan
 Ömrin (4) zulmete salan ma'rifet yohsulıdur

LVIII.

2600. İşidin iy yârenler dem Evliyâ demidür
 Gelsün ömür sürenler dem Evliya demidür

Ezeli bünyâd urdı altı gün (de) (1) dünya doldı
 İsrâfil'e buyurdı dem Evliyâ demidür
 Kırkbin kırkdört tabaka meşâyih Evliyâlar
 Dört kapudur kırk makam dem Evliyâ demidür
 Yüzbin yigirmidört bin güzide Peygamberlere
 Ümmetine buyurmuş dem Evliyâ demidür
Yunus Emre âşıkısan ıška key doydın ise
 Da'vet it âşıkları dem Evliya demidür

LIX

2605. İlim ilim bilmekdür ilim kendin bilmekdür
 Sen kendüni bilmezsin yâ nice okumakdur
 Okumakdan ma'ni ne kişi Hakk'ı bilmekdür
 Çün okudın bilmezsin ha bir kurı ekmekdür
 Okudım bildüm dime çok tâat kildüm dime
 Eri Hak bilmez isen abes yire yılmekdür
 Dört kitabun ma'nisi bellüdür bir elifde
 Sen elifi bilmezsin bu nice okumakdur
 Yigirmi dokuz hece okusan ucdan uca
 Sen elif dirsın hoca ma'nisi ne dimekdür
2610. **Yunus Emre** dir hoca gerekse bin var hacca
 Hepisünden iyüce bir gönüle girmekdür

LX.

- Nite ki bu gönlüm ivi ışk elünden taşagelür
 Niçe yüksek yürür isem ışk başumdan aşagelür
 Niçe ki ayduram razum söylemeyem kimesneye
 Gider bu sabr-u kararum dost önüme düşegelür
 Hey nice sabr eyleyiser dost yüzünü gören kişi
 Ol hakikat gördüm diyen kendözünden şaşagelür
 Ma'sukanun tecellisi dürlü dürlü renkler olur
 Bir şivede yüzbin gönlüm hemîşe cuşagelür (1)
2615. Ol dost ile benüm işüm buludile güncşeyin,
 Bir dem hicabı sürülür bir dem nikâb başa gelür

Aceb yine miskin Yunus ıskdan artuk sevdi meğer
Zira ki bu ıskdan yigrek hiç yokdurur başa gelür

LXI.

- İşbu vücud (1) şehrine her (2) dem giresüm gelür
İçindeki sultanun (3) yüzün göresüm gelür
İşidürem sözini (4) göremezem yüzini
Yüzini görmekliğe canum (5) veresüm gelür
Ol sultan (6) halvetinün yidi hücreci vardur (7)
Yidisinden içeri cevlan urasum gelür (8)
2620. Her kapuda bir kişi yüzbin çerisi (9) vardur
İşk kılıcın kuşanub (10) cümle kırasum gelür
İrenlerün sohbeti arturur ma'rifeti
Bî derdleri (11) sohbetden her dem süresüm gelür
Leyli-i Mecnun benem şeydâ-yı Rahman benem
Leyli yüzün görmeğe Mecnun olasum gelür (12)
Dost oldı (13) bize mihman bunca yıl bunca zaman (14)
Gerçek İsmâilleyin kurban olasum gelür
İrenlerün nazarı toprağı gevher eyler
İrenler kademinde toprak olasum gelür (15)
2625. Miskin Yunus'un nefsi dört tabiat içinde (16) ,
İşk ile can sırrına pihan varasum gelür (17)

LXII.

- İy sözlerün aslun bilen gel di bu söz kandan gelür (1)
Söz aslunı anlamayan sanur bu söz benden gelür (2)
Evvel gönül levhinde Hak yazmış idi (çün) (3) bir varak
Bu şimdi okınan varak ezel-i âzâlden gelür
Evvel hitab kılur cana canı andan gelür tene
Birer âletüz behâne ayruk ne elmüzden gelür (4)
Şu'le bize aydan değül ışk eri bu soydan değül
Rızkumuz bu şeyden değül deryâ-yı ummadan gelür (5)

2630. Ne elif okudım ne cim varluğundadır (6) kelecim
 Bilmeye (7) yüzbin müneccim tâliim n'ılduzdan (8) gelür
 Söz karadan akdan değül yazub okımakdan değül
 Bu yürüyen halkdan değül Hâlik avazundan gelür
 Söz var kılur kayguyı (9) şâd söz var(10) eyler(11)bilişi yâd
 Eğer horluk eğer izzet (12) her kişiye sözden gelür
 Biz bir behâne arada ayruk di elden ne gele
 Hak Çün emir eyler cana (bu) kelecı andan gelür (13)
 Yunus bir derd ile ah it kahr ivinde neyler rahat
 Bu derde derman keferet bir ah ile suzdan gelür (14)

LXIII.

635. Dün gelür gündüz gider gör nicesi uz gelür
 Pâdişah hükmiyle (1) âleme düpdüz gelür
 Karanuluk sürilür âlem münevver olur
 Işdı nur kandili havaya az az (2) gelür
 Bir bakgıl sağa sola haykıma değme yola
 Dingile kuş ünini niçe dürlü saz gelür
 Kuş hud (3) yumurdayidi yumada yirdeyidi (3)
 Ün hud kudret ünidür bilmeyene kaz gelür
 Söz ıssı sözden alur (4) sûret toprakda kalur (5)
 Her kim bu hâli bilür (6) kendözinden vaz gelür
 2640. Işk benlüğim ilettdi akıl dört yana gitdi (7)
 Yunus'a (8) yüki yetdi bilmeyene az gelür

LXIV.

İy pâdişah iy pâdişah her dem işin düzedürür
 Dünya anun bostanıdur sevdüğünü üzedürür
 Yavuzluk eyleme sakın ecel sana senden yakın
 Niçelerün aslun kökün yurd eyleyüb bozadurur
 Sen anda varursın anda çok yarak eylegil bunda
 Canlar bâki değül tende di bir kaç gün gezedurur
 Sorucı gelür yir yırtup sorar Tanrın kimdir diyü
 İşbu canum anı duyub sönüklerüm sızadurur

2645. İy Tanrıyı bir bilenler can Hakk'a kurban kılanlar
Ölü degüldür bu canlar ışk gölünde yüzedurur
Ben gördüm irenler uçdı ışk kadehin dolu içdi
Hak katunda nazı geçdi şöyle yüzü-yire durur
İrenlerin kulu işen ölümün andadur **Yunus**
Nice' irenler geldi geçdi növbet şimdi bizedürür

R HARFİNDE BULUNAN NOTLAR ve NÜSHA FARKLARI

I:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız B. Râîf'in divanında (17.a - 17.b) vardır.

(1) "bin,, de okunabilir.

II:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız B. Râîf'in divanında (67.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

III:

Bu şiir, Fâtih K.ndeki divanla (84.a - 85.a) Nûru Osmânî'deki mecmuada (181.b) vardır.

(1) Kudretün: Nûru Osmânî, (2) (Aruzun "Mefâîlün me-fâîlün feûlün,, vezniyle yazılmış olan bu şiirin bu mısraında vezin bozuktur. "Senündür pâdişahluk kudretün var,, olursa düzelir), (3) Anıñgündür kim biçün zâtun var: N. O. (vezin bozuktur), (4) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (5) İns cin melek vuhûş-u tuyûr ★ Cümle kez ana senün ehliyyetün var: N. O. (Yazdığımız şekilde yalnız birinci mısra'da, bu tarzda her iki mısra'da da vezin bozuktur), (6) (Nûru Osmânî'de şöyle bir beyit var ki buna pek benzer: Ne kıyas ne uran ne nakş ne nişan ★ ne miyan ne kenar ne nihâyetün var "İkinci mısra'da vezin bozuk,,), (7) (Bu beyit, N. O. de yoktur), (8) Ne reng-ü şekl-ü hem ne cism-ü gerdâr ★ ne kadd-ü kametün ne sûretün var: N. O., (9) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (10) Arşu fers-ü kalem levh-u kürsî ★ Çerh-i felek nücum hoş hikmetün var: N. O. (vezin bozuktur), (11) ("Enbiyâya,, denirse vezin düzelir. Bu beyit, N. O. de yoktur), (12) (Bu beyit de N. O. de yoktur), (13) (Bu da yoktur), (14) (Bu beyit Fâtih'te yoktur), (15) Yunus amel ile kanda geçiser ★ Rayegân bunca çok rahmetün var: N. O. (ikinci mısraın vezni bozuktur).

IV:

B. Râîf'in divaniyle (24.b - 25.a) Fâtih (67.b - 68.b) nüshasında vardır.

(1) eyle: Fâtih, (2) bezenüben: Fâtih, (3) Bunlar: Fâtih,

(4) dostdan yana uzanuben: Fâtih, (5) sen bunlara: Fâtih, (6) Ger: Râif, (7) Bu kuşlar hoş avaz ile: Fâtih, (8) Evet: Fâtih, (9 - 9) benzi solar: Fâtih, (10) İbretdürür: Fâtih, (11) (Bu beyit, Râif'te yoktur), (12) Ger bu sırrı: Fâtih, (13) Yuyayydın: Fâtih, (14) şarabın: Fâtih, (15 - 15) bu ma'niden her kim: Fâtih, (16) seçer: Râif, (17) el: Râif (vezin düşük), (18) ola Hak'dan: Râif.

V:

Bu şiir, yalnız Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 3) vardır. Fakat yeni bir yazı ile sonradan yazılmıştır. Yunus'un olması bize şüphelidir.

(1) (Vezin hatası var), (2) (Vezin dolayısıyla "Di Yunus-ı biçâre, olmalıdır).

VI:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız B. Râif'in divanında (15a.-15.b) vardır. Bâzi yerlerinde vezin bozuktur. Yahya Efendi'de vardır.

VII:

Fâtih K. ndeki divanla (91.b - 92.a) Prof. Ritter'e ait mecmuada (S: 7), Nûru Osmânî'deki mecmuada (190.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) Hak'dan artuk ıyan nedür kanda istersen andadur: Ritter; Andan artuk ne var ıyan kanda dilersem andadur: N. O., (2) şâha: N. O., (3) Sen ben demek elden bırak gönlün içinde candadur: Ritter, (4) sen-ü ben: N. O., (5) Key gevher er gönlündedir sanma kim ummandadur (vezin düşüktür): N. O. (bu beyit, Ritter'in mecmuasında yoktur), (6) bir zerreden öldi kemter: Fâtih, (7) Yokdurur bu cana zevâl: N. O. (bu beyit, Ritter'de yoktur), (8) (Bu beyit, Fâtih ve N. O. de yoktur), (9) Kim ki gaflet içre geçer: Fâtih; Her ki gaflet ile geçer: N. O., (10) Derviş sırrı arşdan geçer eğerci yir yüzündedir: Fâtih (bu beyit, N. O. de yoktur), (11) Eylegil sûretün veren: Fâtih, (12) Bâkî gözdür anı gören: Ritter, (13) zâhir gözleri sendedir: Ritter, (14) viran: N. O., (15 - 15) bağ-ı cenan ola: N. O. (bu beyit, Fâtih'te yoktur), (16) Canun genci viran ola çünkü bu genç virandadur: N. O., (17) Miskin Yunus: N. O., (18) doludur: Fâtih, (19) Gümânun sıdkı oda yak: Fâtih; Gümân-u sıdkı: Ritter, (2) şöyl-eşkerde nihandur: N. O., âşikâre nihandadur: N. O.

VIII:

(1) (Eski yazmalardan B. Râif'in divaniyle (49.a - 49.b) Fâtih (82.a - 82.b) nüshasında ve Yahya Efendi'de bulunun bu şiirin Râif'te matla'ı yoktur), (2) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (3) İşit ne dir horozunuz tanla virilür rûzınız: Fâtih, (4) Dergâha tutgıl yüzini: Râif, (5) tâ terezünde: Râif, (6) (Bu beyit, Râif'te yok), (7) Kuşlar ile durgıl bile: Fâtih, (8) Yalvar günâhunu dile: Fâtih, (9) (Bu beyit, Fâtih'te yok), (10) (Bu beyit, Râif'te yok), (11) Halâl ola sana uçmak uçmakta hürîler koçmak sana: Fâtih, (12) Kevser şarab içmek sana: Râif.

IX:

B. Râif'in divaniyle (65.a - 65.b) Nûru Osmânî'de (190.b) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) hep: N. O., (2) Bu ışkun nidüğün bilmez kimesne: N. O., (3) Belî bî: N. O., (4) (Bu beyit, N. O. de yoktur), (5) olan: N. O. (6) din (vezin bozuk): N. O., (7) (Bu beyit, Nûru Osmânî'de yoktur).

X:

Yalnız Fâtih nüshasıyla (85.a - 85.b) R. M. de (9.b) vardır.

(1) yüregüm: R. M., (2) görene: Fâtih, (3) ("Mefâilün mefâilün feülün", vezninde olan bu şiirin bu mısraında vezin ağırlaşıyor. "Çukal cevşen bu ışk odına doymaz,, olsa düzelir. Belki de aslen böyledir). Cebe cevşen: R. M., (4) yayun katıdır: R. M., (5) (Bu beyit, R. M. de ve yeni yazmalarda), (6) ("Bi,, olarak okunabilir), (7) (Bu beyit, R. M. de yok), (8) Yunus sen Tapduk'a kılğıl dualar ★ Aşıklar meydanı arşdan uludur: R. M. ve Yeni yazmalarda.

XI:

Yalnız Prof. Ritter'in (S: 7) ve Râif'in (31.a - b) mecmualarında vardır.

(1) kılur: R. M., (2) Bir dem cehâletde kalur hiç nesneyi bilmez olur: Ritter, (3, 4) (Bu iki beyit, R. M. de olup Ritter'de yoktur), (5 - 5) yüzün sürür anda yire: R. M.

XII:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız Fâtih'te (86.b) ve Yahya Efendi'de evardır.

XIII:

Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 4), Fâtih nüshasında (70.a), Yahya Efendi'de ve N. O. de (13.b) vardır.

(1) Sâhib kıran benem: Ritter (vezin bozuk), (2) key: Rit-

ter, (3) (Bu kelime, Ritter'de yok ve vezin düşük), (4) Bu zûr-u bu kuvvet: Ritter; Bu cümle inâyet: N. O., (5 - 5) ol din ulu-sı: Fâtih, (6) Aliyy-i: Fâtih, (7) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (8) (Bir. Vezin bakımından böyle okunacak), (9) Bize gel bize gelen, yohsul-u bay: N. O., (10) (Bu beyit de Fâtih'te yok), (11) Topı kim alısar çevgânumuzdan: N. O., (12) Tup uran mey-danda: Fâtih (vezin bozuktur).

XIV:

B. Râif'in divanile (42.a - 42.b) Fâtih K. ndeki divanda (22.b - 23.a), Ritter'in mecmuasında (S: 5) ve Yahya Efendi'de vardır. Bâzi mısra'larda vezin bozuktur.

(1) İy dost ne bunca kıyl-ü kaal: Râif; İy dost bunca kıyl-ü kaal ne: Fâtih, (2) Ya ne bunca dost cah âkile bir nazardurur: Râif (vezin düşüyor); Ya bunca cüst-ü cu nedür görene hud bir nazardurur: Fâtih (vezin düşüktür), (3) çeküp: Fâtih, (4) iy uzak sefer idenler: Fâtih, (5) döküp: Râif, (6) İstedîği: Râif, (7) Bu tevhid donunu: Ritter; Bu tevhid donunu giyen var-lığın yokluğa sayan: Fâtih, (8) İşbu yola: Râif; İşbu yolda: Fâtih, (9 - 9) bil ki mutlak öldürür: Ritter, (10) Hiç: Râif; Gel: Fâtih, (11) Senünle bile duranı: Fâtih, (12) görmemek: Ritter, (13) Hiç varmagıl ırak yirler: Râif, (14) ömrin: Râif, (15) bundadır: Râif, (16) (Bu beyit, yalnız Ritter'in mecmuasında vardır), (17) hatardurur: Râif, (18) sen yabanda perakende: Ritter, (19) Âciz: Ritter, (20) katı: Râif; Ne kaldun sen bu erkânda işün katı düşvardurur: Fâtih, (21) eksüğünü: Ritter, ((22) kılur: Fâtih, Ritter, (23) artuk: Ritter, (24) Dahı nice tanık müdam sana ol yardurur (vezin düşük): Râif; Dahı nice yolum tanık dâim senünle vardurur: Fâtih, (25) Ol işler tamam olıcak ol düzenlik dirilicek: Ritter; Ol işler tamam olıcak işbu yolda dirilicek: Fâtih, (26) dolu: Ritter, (27) Yunus derd ile gireyin ışkun yolında dembedem ★ Varluğun yoğa sayıben ma'suka intizardurur: Râif; Yunus dostı görd'utandı kamu var-luğu yok sandı ★ Özür kuşağın kuşandı ma'suka muntazırdurur: Ritter.

XV:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız B. Râif'in divanında (37.a - 37.b) ve Yahya Efendi'de vardır.

XVI:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız Fâtih K. ndeki divanda

(77.b - 78.b), Yahya Efendi'de ve Nûru Osmânî'de (183.a) vardır.

XVII:

Bu şiir, Râif (23.a - 23.b) ve Fâtih nüshalarıyla ((90.a - 90.b) Prof Ritter'in mecmuasında (S: 3 - 4), Nûru Osmânî'deki mecmuada (183.a - 183.b) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) Âşıklar ortasında: Râif; Ârifler ortasında: Fâtih, (2) itmeyeler: Râif, (3) Sôfî bî ihlâs olup ıška riyâ (vezin bozuk): Râif; Çün sôfiye ihlâs oldu: Fâtih (vezin bozuk); Çün sôfi ihlâs ıška riyâyâ: N. O., (4) Mumlu: Râif, (5) Tortsuz yağdur tarikat mumlu baldır şeriat: Ritter, (6) Bu dostçün: Râif, (7) neyiçün: Râif, (8) (Bu beyit, Râif ve Fâtih'te yoktur), (9) gerçekler virür: Râif, (10) doymaz: Râif, (11) Bu yalanla gerçeği: Râif, (12) (Bu beyit, Râif ve Fâtih'te yoktur), (13) Mis-kin: Râif, (14) İşi Hak'dan bilenler Şeytan sözün (vezin bozuk): Râif, (15) Söz kıymetin bilenlere söyleyeler söz gevherin: Râif (vezin bozuk); Kıymetin duyar isen neye değer işbu dem. Fâtih; Kıymetin tutar isen neye değer işbu dem: N. O., (16) İrenlerün ma'nisin: Râif, (17) almayana: Râif (vezin bozuk), (18) Ye pir bildiğin diyüp ye bir bilürden isidüp: Râif (vezin bozuk); Ye gel bildüğünden ayıt yahud bilenlerden: Fâtih (vezin bozuk); Ya bildüğünden ayıt ya bir bilürden isit: N. O., (19) Teslimün ucın dutup bes sözi: Râif (vezin bozuk), Teslimlik ucın tutup sözi: N. O., (20) Şirîn hulklar eylegil tatlu sözler söylegil: Fâtih, N. O., (21) Tâ sohbet jere irenler: Râif (vezin bozuk); Sohbetdeki yârenler: Ritter: Sohbetlerde seni irenler Yunus unutmayalar: N. O. (vezin düşük).

XVIII:

B. Râif'in divaniyle (49.b - 50.a) Fâtih'te (90.b - 91.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) hey: Fâtih, (2 - 2) sağır heman: Fâtih, (3) Yidüğü: Fâtih, (4) yedüğü: Râif, (5) (Râif'te bu mısra bozuktur), (6 - 6) âhır zaman: Râif, (7 - 7) yavu yana itdüğüm kalur sana: Râif, (8 - 8) cümle ıyan: Fâtih.

XIX:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih nüshasında (66.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

XX:

Râif (26.b) ve Fâtih nüshalarıyla (65.a - 65.b) Yahya Efendi'de ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (191.b) vardır.

(1) Elünden gelmez ise: Fâtih, (2) her hâli: Fâtih, (3 - 3) arada nem: Fâtih, (4) Dost yüzünden nikabı her kim giderdi ise: Fâtih, N. O., (5) Hicab kalmadı ana ne hazîne ne bazar: Fâtih, N. O., (6) Hiç kimsene kändüden: Fâtih, N. O., (7) Aşıklarun canuna: Fâtih, (8) Ma'suka irür minkar: Râif, (9) Her kim ışk: N. O., (10 - 10) içdiyise bir cür'a: Fâtih, (11) ana ne yâd-u biliş: Fâtih, N. O., (12) Geh esrükdür geh humar: N. O., (13) (Bu beyit, Fâtih nüshasında yoktur), (14) (Bu beyit de yoktur), (15) Şeriat âdâbundan korkaram söylemeğe: Râif, (16) Ayıdayidüm yohsa: Fâtih, (17) Hayvanlar ne bileler âşıklar kıymetini: N. O., (18) Meğer anlar bileler kim can içinde can var: N. O. (bu beyit, Fâtih'te yoktur), (19) Yunus öldise ne gam ışk içinde kardaşlar ★ Işk yoluna uyağan ma'suk burcunda biter: Râif.

XXI:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih nüshasında (70.b - 71.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

XXII:

Prof Riter'in mecmuâsında (S: 4), Fâtih nüshasında (67.a-67.b), Yahya Efendi ve Nûru Osmânî'de (191.b) vardır.

(1) Bir kişiden sorgıl haber ki: N. O., (2) Bir kişiye vir gönölünü: Fâtih; bir kişiye virgil gönöl: N. O., (3) Şunun: Fâtih, (4) kim: Fâtih, (5) bil kim: Fâtih (vezin düşer), (6) Dâim: N. O., (7) öten: Fâtih, (8) baykuşlayın: N. O., (9) sanasın kim: N. O., (10) Şol: Fâtih, (11) Evvel âhır ol: Fâtih; Evvel âhır bir: N. O., (12) (Bu beyit, Ritter'de yoktur, N. O. de bozuktur), (13 - 13) cümle birdürür: Ritter.

XXIII:

B. Râif'in divaniyle (6.b) Fâtih nüshasında (71.a - 71.b), Ritter'in mecmuâsında (S: 6), Nûru Osmânî'deki mecmuâda (189.b) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) İşidün iy: Râif (vezin bozuk), (2 - 2) size benüm ha berüm var: Fâtih (vezin bozuktur), (3) şunun: Ritter, (4) Zihî devlet ki benüm senün gibi: Râif (vezin bozuk); Zihî devlet benüm bu gün senün gibi: Fâtih (vezin bozuk), (5) Yürür isem önümdesin söyler isem dilümdesin: Râif (vezin bozuk), (6) Oturursam yanumdasın ayrukda ne bazarum var: Râif, Fâtih (vezin bozuk); ayruğa ne nazarum var: N. O., (7) ne hud aram ne uzak: Fâtih (vezin bozuk), ne ırak sefere varam: Râif (vezin bozuk); ne ırak yire varıram: N. O. (vezin bozuk),

(8) Çün dostı bunda buldum ayruk (gayrı: N. O.):Râif; Çünki dostı bende buldum ayruk: Fâtih, (9) Irak yola bazergânlar assı itmeğe giderler: Fâtih (vezin bozuk; Irak il bâzergâni asıyğun yürürler: Râif, (10) cevher: Râif, (11) ele girdi: N. O., (12) di irak ne seferüm var. Fâtih (vezin bozuk), (13 - 13) şol Hakk'a ulaşalı: Râif; Dosta ulaşalıdan: Fâtih; Hakk'a olalı âşık: N. O., (14) arturur: Fâtih (vezin bozuk), (15) ulu yirden: Fâtih (vezin bozuk); dostumdan: Râif.

XXIV:

Eski yazmalardan yalnız Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 5) vardır.

XXV:

B. Râif'in divaniyle (56.b) Nûru Osmânî'deki mecmuada (190.b - 191.a) vardır.

(1) (Bu beyit, Râif'in divanında yoktur), (2) (B ubeyit, N. O. de yoktur), (3) Bu dünyânun sevgüsi: N. O., (4) Hüriyile: N. O., (5) (Bu beyit, Râif'te yoktur), (6) (Gerek B. Râif'in divanında, gerek Nûru Osmânî'deki mecmuada bu şiirin tac beyti yoktur. Bu beyti bizdeki yeni bir yazmadan yazdık: Bâzi yeni yazmalarda tac beyit şudur:

Miskin Yunus ol dostı hakikat seven kişi

Uzlet ihtiyar idüb yâd-u bilişden geçer

Nûru Osmânî'deki mecmuada buna benzer şöyle bir beyit var:

Gönül gözi uludur dost sevgüsi doludur

Mahabbet ihtiyar eden yâd-u bilişden geçer

Son beyit olan bu beytin tac beyti olması lâzım. Aynı beytin muharrefidir ve ikinci mısra'da vezin düşüktür).

XXVI:

Eski yazmalardan yalnız B. Râif'in divanında (72.a - 72.b) ve bâzi farklar ve eksikliklerle Nûru Osmânî'deki mecmuada (195.a) vardır.

XXVII:

Bu şiir, B. Râif'in divanında iki kere yazılmıştır (8.b ve 31.b - 32.a), Fâtih nüshasıyla (79.a - 80.a) Yahya Efendi'de ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (195.a) ve Râif'in mecmuasında (59.a) vardır.

(1) canları: N. O., (2) Gelün soralum canlara sûretinden: Fâtih, (3) senünem: N. O.; senünem diriken sebep neyi: Fâtih, (4) gıybet: Fâtih, (5) Oğul kız-u mülk-ü malın bunda ko-

muş hânümanın: N. O., (6) pâdişeh: Fâtih, (7) hazretine: N. O., (8) heman amel: Fâtih, (9) Böyle ki: N. O., (10 - 10) bu işleri görmüş iken: N. O., (11) (Bu mısra' Fâtih'te çok bozuktur), (12) İder idi: N. O.; Eyleridik: R. M., (13) gine: Fâtih, (14) bizar: R. M.; Olmuş bu dünyadan bizar: Fâtih, R. M., (15) (Bu beyit, yalnız Fâtih'te var), (16) (Bu beyit, Fâtih'te, R. M. ve N. O. deyoktur), (17 - 17) Hakk'ı bulalum diyüben: Fâtih; Kamu âlem ümid tutar âhiretde görem diyü: N. O., (18) Hakk'ı bunda: Fâtih, (19) Yunus aydur derviş olan Hakk'ı bunda buldı gider.

XXVIII:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih nüshasında (73.b - 74.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

XXIX:

Fâtih'teki divanla (77.a - 77.b) Yahya Efendi'de, Prof Ritter'in mecmuasında (S: 6) ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (182.a) vardır.

(1) Hakikatun ma'nisin şerh ile bilmediler: Fâtih, (2) İrenler bu dirliği: Fâtih; Erenler bu dirliği riyayla dirilmediler: N. O. (vezin bozuktur), (3 - 3) şeriat anun gemisi: Fâtih (bir hece fazladır), (4) Çoklar denüzden (gemiden olacak) çıkup: Fâtih, (5) Bular geldi tapuya: Fâtih, (6) şeriat: Fâtih, (7) (Bu beyit Fâtih ve N. O. de yoktur, (8) âmidür: N. O., (9) olma-dılar: N. O., (10) Yunus adun sâdıkdur: Fâtih; Yunus ödünü sidur: N. O., (11) Adın densürmeyenler bu yola gelmediler. Fâtih; Ödi sıdmayan kimse bu yola gelmediler: N. O.

XXX:

Bu şiir, B. Râif divaniyle (65.b) Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 8) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) Ol: Râif, (2) Işkdur âfet-ü belâ: Râif, (3) hoş: Râif, (4) erişe: Râif, (5) ışk anunla barışa: Râif, (6) Işka müsteriyise canuna od urmuşlar: Râif, (7) (Râif'te bu beyit, bundan evvelki beyitle karışmıştır), (8) Işkdur: Râif.

XXXI:

Prof. Ritter'in mecmuasiyle (S: 5 - 6) Fâtih nüshasında (74.a - 75.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) bir dahı isteyebul: Fâtih, (2 - 2) ilm-ü usûl değülem: Ritter, (3) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (4) yirde: Fâtih, (5) fâsid haberde: Fâtih, (6) bencileyin: Fâtih, (7) İsmüm yavuz iyü ad: Fâtih, (8) Çalab'um: Fâtih.

XXXI:

B. Râif'in divaniyle (36.b - 37.a) Fâtih (81.a - 81.b) nüsha-sında ve ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) N'oturursun: Fâtih, (2) arturmuş: Fâtih, (3) Edeb ta-cun başuna ur: Fâtih, (4) gör müfsid nicesi kızar: Fâtih, (5) Yaramazdur buhl-ü hased kibir mübârizdür gayet: Fâtih, (6 - 6) ol kıl hazer: Fâtih (vezin bozuk), (7) dünya: Fâtih, (8) Bu-lursan ustabanunu öne varan kalden zarar: Fâtih, (9) ana: Fâ-tih, (10) Riyâ şevük yirdedurur key sakın ide bir: Râif (ve-zin bozuk), (11) gelür: Fâtih, (12) cümlesin: Râif, (13) düzer: Fâtih.

Bu şiir, âdeta "Risâletün nushiyye,, nin bir hulâsasıdır.

XXXIII:

Yalnız Yahya Efendi'deki divanda ve bâzı yeni yazmalar-da bulunan bu şiir, Yunus'un sözlerine benzer.

XXXIV:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız B. Râif'in divanında (25.b - 26.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

XXXVI:

Bu şiir, yalnız Fâtih kütüphanesindeki divanda (88.b - 89.a) vardır.

(1) "niteliğini,, tarzında okumak lâzımdır; "niteliğini,, denirse bir hece fazla olur. Yahud da "niteliğin,, dir de yan-lışlıkla böyle yazılmıştır. Maamafih "sorma anun,, vasıl ile "sorma'nun,, tarzında okunursa "niteliğini,, deyebiliriz.

XXXVI:

Prof. Ritter'in mecmuasiyle (S: 34) Fâtih K. ndeki di-vanda (75.a - 75.b), Nûru Osmânî'de (189.b) ve Yahya Efen-di'de vardır.

(1) bulup görelüm: Fâtih, (2) açuğise: Fâtih, (3) sözi: N. O., (4 - 4) ışk eridür anı dadan: Fâtih, (5) buran: Fâtih, (6) bula: Fâtih, (7) Bilürsin dünya seveni baykuş gibi: Fâtih, (8 - 8) bunda N. O., (9) İyü amel iltegörin (iltün anda: N. O. ; ol hak terazu andadur: Fâtih, (10) Göricek: Fâtih, (11) zebâ-niler kim: Fâtih (vezin bozuk), (12 - 12) Biti bulna önünde ne kim var ise yolında: Ritter, (13) buluna bile: Ritter, (14) şe-fâatinuz: Ritter, (15) (N. O. de bu ve bundan evvelki beyit, bozuktur), (16) Yunus eğer âşık işen varluğın denşür yoklu-ğa ★ İmân kuşağın berk kuşan di hep eksiklük bendedür. Fâtih.

XXXVII:

Bu şiir, B. Râif'in divanında (55.a), Yahya Efendi ve Nûru Osmânî'deki mecmua (181.b) ile Prof. Ritter'e ait mecmuada (S: 8) vardır.

(1) istesem: Râif, (2) Işksuzları benüm sözüm kaya yankusu sanmagıl: Ritter, (3 - 3) ışk yalandur dimegil: Râif, (4) yarın: Râif, (5) ma'nisin anlamayan: Râif, (6) ilm içinde: N. O.; Kime bir zerre ışk vire: Râif, (8) kocaldı vü ışkı kodı: N. O., (9) Işk bize yenile: Râif.

XXXIII:

B. Râif'in divaniyle (39.b - 40.a) Fâtih nüshasında (73.a - b), Nûru Osmânî'deki mecmuada ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) ışk: Fâtih, (2) virmeyen: Fâtih, (3) Dost sevgüsin: Fâtih, (4) nefis arzusundan geçüp ışk kadehinden içüp: Fâtih, (5) Dost: Fâtih, (6) Dün gün: Fâtih, (7) Sohbetlerde baş çatup yanmayan: Fâtih, (8) Pervâneleyin: Fâtih, (9) (Bu beyit, Fâtih'te yok), (10) Yunus imdi ol dostın cefâsuna sabreyle: Fâtih, (11) okm: Fâtih.

XXXIX:

B. Râif'in divaniyle (46.b) Fâtih nüshasında (68.b - 69.a), Ritter'in mecmuasında (S: 33 - 34), Nûru Osmânî'deki mecmuada (188.b) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) Söylemek söz harcı söylememek hasıdur: Ritter, (2) Gönüllerün pasını ger sileyin dir isen: Ritter, Fâtih; Ol gönülün pasını eğer sileyin dersen: N.O., (3) söyleyesin: N.O., (4) Yetmiş iki millete: Râif, (5) bir göz ile: Ritter, (6) Şer'in evliyâsiye: Râif, Fâtih, (7) Şeriatun haberin şer'ile aydum size: Ritter; Şeriat haberini şerh ile aydum işit: Fâtih; Şeriatun sözünü şer'ile dinle ey yâr: N. O., (8) Ol geminün tahtası ne denlü muhkem ise: Ritter; Ol geminün tahtası her nice muhkem ise, (9) Mevc urucağız denüz anı oynadasıdur: Râif; Denüz mevci kat'olsa tahta uşanasıdur, (10) avdayım: Fâtih; ilerü haber dinlegil benden: Nûru Osmânî, (11) (Bu beyit, Fâtih'te, Ritter'in mecmuasında ve Nûru Osmânî'deki mecmuada yoktur), (12) Biz tâlib ilmlerüz ışk kitabın okuruz: Fâtih, (13) Tanrı virür sabakı ışkun: Râif, (14) Giyikli Baba bir kez nazarı kılalıdan: Râif, (15) ki: Ritter, (16) olasıdur: Fâtih; Nazar oldı Yunus'a eyle kim safâsıdur: N. O.

XL:

Bu şiir, eski yazmalardan B. Râif'in divanında (58.b) ve Yahya Efendi' nüshasında vardır.

(1) Tatduk: Yahya, (2) gönüller: Yahya, (3) Niçeleri görürsin: Yahya, (4) Kudret dilidür söyleyen kendüde söz nesi-dür: Râif (vezin bozuk).

XLI:

Râif'in divanında bazı farklarla iki kere yazılmıştır (28.a ve 28.b), Fâtih nüshasında (80.a - 80.b), Nûru Osmânî'deki mecmuada (186.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) Dervişlik didükleri: Fâtih; toprağı: N. O., (2) toprak-dur: N. O., (3) ezel: N. O., (4) anda: Râif, (5 - 5) şarkdan garbı görene: Râif, (6) girü: Râif, (7) dervişlikden: N. O., (8) (Bu beyit, Fâtih nüshasında yoktur), (9) Hak eri anubeni var-luğı erde kodı: N. O., (10) Anun için bilmezler bu bir gizlü varakdur: Râif; Kim ne biliser anı bir acaib varakdur: Râif, (11) İy Yunus ârif isen anladum bildüm dime: Râif, N. O.; Yunus sen ârif isen anladum bildüm dime: Fâtih, (12) Tut irenler nefesin: Râif.

XLII:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız Fâtih'teki divanda (78.b - 79.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) Vezin dolayisiyle böyle okunması lâzımdır, (2) Vezin bozuk, "sevgüye,, olmalı.

XLIII:

Râif'in divaniyle (43.b - 44.a) Fâtih nüshasında (85.b - 86.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) cânumda: Fâtih, (2) Güli göre dururken dikene sun-maz elün ★ Korkma düsmanlarından cün doğrı virün var-dur: Fâtih, (3) Söz demek kandan bana illâ: Fâtih, (4) harce-ve le miskinlere: Fâtih, (5) Dünyeyi kimse dutmaz: Fâtih, (6) gündüzin giden: Fâtih, (7) vallah istândum (vahut isnâdum): Fâtih, (8) Yunus miskin kendözin toprak eyle gel yüzün: Fâ-tih, (9) hoş gelür: Râif.

XLIV:

Nûru Osmânî K. ndeki mecmuada (187.a) ile yeni yazma-larda bulunan bu şiirin, bizçe Yunus'a aidiyeti şüphelidir.

(1) Bu miskin âdem oğlu: B. Hüsnü, (2) itmez: Hüsnü, (3) Çıkdı rahmet gönlünden nefsi gönle dolmuşdur: Hüsnü, (4) âlemde: Nûru Osmânî.

XLV:

Yeni yazmalarda bulunan bu şiirin, edâ bakımından Yunus'un olduğunu zannediyoruz.

(1) Ol şardan taşlar atılır gelür ciğere batılır

Ârifler sözi satılır ol şarun bâzâresinde

Hacı Bayrâm-ı Velî.

XLVI:

Râif'te (51.b - 52.a), Fâtih (87.b - 88.a), Nûru Osmânî'de (184.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) üstümüze: Râif, (2) üleşgen: Fâtih, (3) niçenin: Fâtih, N. O., (4) anlar irişken: Fâtih, (5) öldür: Fâtih, (6) okuduğında: Râif, (7) Ehl dervişlere canı katı: Fâtih, (8) Hey: Fâtih; Hay: N. O., (9) Derviş ile irişen âşına: N. O.

XLVII:

Eski yazmalarda bulunmıyan bu şiirin Yunus'a aid olduğunu zannetmekteyiz.

XLVIII:

B. Râif'in divaniyle (Başı 56.a da, sonu 24.b dedir) Fâtih nüshasında (57.a - 57.b) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) değdiyse: Fâtih, (2) devlet: Râif, (3) Her sevdiğin terkider anı: Râif (vezin bozuk), (4) (Fâtih'te bu mısra çok bozuk), (5) Çün said ola gammaz âhı münâcât olur: Râif, (6) (Bu beyit, Fâtih'te çok bozuktur), (7) işe: Râif (vezin bozuk), (8) her nükteyi gideren: Râif (vezin bozuk), (9) Dostı yüze yüz gören cümle dar-ı mâât olur: Râif (vezin bozuk), (10) Kim ki değdiyse ol menzil ana varur cümle yol: Râif (vezin bozuk), (11) Ne yire var dirise ol ana rahmet olur: Râif (vezin düşük), (12) Yunus imdi beşâret isi oldu bî gayet ★ Ne hadd-ü ne nihâyet cümle bir hazret olur: Râif (vezin bozuk).

XLIX:

Yalnız Fâtih'teki divanda (83.b - 84.a) bulunan bu şiir, kuruluşuna bakılırsa 16 hecelidir. "4 müstef'ilün,, le yazılmış ve müstensihler tarafından bozulmuş da olabilir.

(1) Bu mısrada bir hece eksiktir. "bağrum,, yerine "bu ciğerüm,, olması ihtimali vardır. (2) "Âşıklarun,, olursa vezin düzelir, (3) Veznin düzelmesi için "Şöyle kaldılar âciz kim,, yahut "Şöylece kaldılar âciz,, denmelidir, (4) İki hece eksiktir. "Âzâzil çün da'vi kıldı hem da'visi yalan oldu,, olsa gerek, (5) "Yalan da'vi kılanların,, olmalı, (6) İki hece eksik. "Ölmez bu ışk bilişleri esrük meclis serhoşları,, olursa düzelir, (7)

“Dayim bunların işleri,, olacaktır, (8) “Yunus imdi miskin olgu hem miskinlere kul olgu,, olmalı.

L:

B. Râif'te (39.a, baş tarafı yok), Yahya Efendi'de ve Nûru Osmânî'de (188.a) vardır.

(1) (Bu matla' beyti, Râif'te yok), (2 - 2) gündüzleri olmuş gice: N. O. (Râif'te bu beyit teyoktur), (3) Kimi vezir kimi hoca bunculayın: N. O. , (4) Ülemânın kulları kalem tutar elleri: N. O. (vezin bozuk), (5) komşular: Râif, (6) dökülüben: N. O. (vezin bakımından böyle okunmak lâzımdır; Yedekleri nârin tazla önleri tabıl bazılu: N. O. , (7) 'Kargı gibi uzun boylu bahâdır yiğitler: Râif, (8, 9) (Bu iki beyit, Râif'te yok, (10) Oğlan-u kızdur: Râif, (11) teleme: N. O.

LI:

Bu şiir, Yahya Efendi kütüphanesindeki divanda, R. M. (16.b - 17.a) de ve yeni yazmalarda vardır. Bizçe Yunus'undur.

(1) sinlere: R. M. , (2) şunlar: R. M. , (3) Her birisi bir biçâre boyun Hakk'a virmiş yatur: R. M. , (4) sûretüne: Yahya, (5) irememiş: R. M. , (6) (Bu beyit, Yahya'da yok), (7) Bu beyit R. M. de yok), (8) Bitmiş kamu teşvişleri Hak varlığın bulmuş: R. M. , (9) (Bu beyit te Yahya'da yok), (10) Hep gubar olmuş tenleri Hakk'a ulaşmış canları ★ Yunus gördün öienleri nöbet bize gelmiş yatur: R. M.

LII:

B. Râif'in (22.a) divaniyle Fâtih K. ndeki divanda (91.a - 91.b), Yahya Efendi'de ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (194.a) vardır.

(1) pâdişahün haznesidür: B. Râif, (2) şeriatun mânasıdır: Râif, (3) ıskdan hâsıldur muradı: Râif; ıskdan hâsıl mürâdâtı: N. O. , (4) Âşık kişün sohbeti: Râif, (5) ıksızların belâsıdır: N. O. , (6) Kimisi hânümân sever: Râif, (7) her birinün vayasıdır: N. O., (8) gelsün salâsıdır: N. O. , (9) Ezeli-den ol pâdişah: Fâtih, (10) piyâledür: Fâtih; İçelden berü kaldum ah bilmezem ne piyâlesidür: N. O. (vezin bozuktur), (11) Ey miskin Yunus nişânun ıskdan esridi bu cânun: Fâtih; Ezeliden Yunus senün ısk ile esrimiş cânun: N. O. , (12) Dergâhunda: Fâtih, (13) bir gün: N. O. , (14) kalasıdır: N. O.

LIII:

Bu şiir Râif (35.a), Fâtih (80.b - 81.a), Yahya Efendi ve Nûru Osmânî nüshalarında (181.a) vardır.

(1) Sen hud bize: Fâtih, (2) hâşâ: N. O., (3) (Bu mısra' Fâtih'te çok bozuktur), (4) (Bu beyit, Râif ve Fâtih'te yoktur), (5) bana: Fâtih, (6) görürsin: N. O., (7) Ne kim kildum çün bilürsin: Fâtih, (8) (Bu beyit, Râif ve Fâtih'te yoktur), (9) bes ten isen: Râif, (10) merhûma: Fâtih; Gönüldeki rebâh: Râif.

LIV:

Fâtih (76.b - 77.a) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî'de (82.a) vardır.

(1) Vuslatı olan kişiye: Fâtih; Vuslat eri olanlara bu derd-ü bu fırac nedür: N. O., (2) gören kişi: Fâtih, (3) bakduğı: N. O., (4) mahvola: N. O., (5) giden kişi: Fâtih, (6) Vuslat eri oldun ise göz hitabun bildün ise: Fâtih, (7) dâmını: N. O., (8) mahfiline geçegör: N. O., (9) davini: N. O., (10) Gündüz günes: N. O.

LV:

Fâtih K. ndeki divanla (89.a - 89.b) Yahya Efendi'de ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (182.b) vardır.

(1) Yata: N. O., (2) Sımayınca: N. O., (3) Yazılmaz: N. O., (4) Disün bize: N. O., (5) Terkeyle bu: N. O., (6) (Bu beyit N. O. de yoktur), (7) (Bu beyit te yoktur), (8) "Görelüm,, (vezin dolayısıyla böyle okunacaktır), (9) (Bu beyit' Fâtih'teki divanda yoktur), (10) (Bu bevit te yoktur), (11) Mü'minlerin gelgil yiri fark idelüm müşkilleri ★ Ma'lûm ola münkirler ortada bu kâfur nedür: N. O., (12) (Bu beyit, N. O. de yoktur), (13) Yunus sen isitgil hakkı gider gönüllerden şekli ★ Calab" durur sana sâkî elündeki menkûr nedür: N. O., (her iki nüshada bevitlerin tertibi de karışıktır).

LVI:

Bu şiir, Fâtih (75.b - 76.b) ve Yahya Efendi nüshalarıyla Nûru Osmânî'de (182.a) vardır.

(1) (Bu iki beyit, Fâtih nüshasında çok bozuktur), (2 - 2) Ye bu gizlenü nura: N. O., (3) olagide: N. O., (4) bileydük: N. O., (5) bu demi: N. O., (6) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur), (7) Ezeli biliş idük birliğe bitmiş idük: Fâtih, (8) Mevcûdât düşdi irak vücud can bayağıdır: Fâtih, (9) işini kendü bile: N. O., (10) Çünkü: N. O., (11) (Bu beyit, Fâtih'te yoktur, N. O. de çok bozuktur).

LVII:

Eski yazmalardan Yalnız Fâtih nüshasında (66.b - 67.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) (Bizdeki yeni bir yazma; vezin de bu kelime ile düzeliyor), (2) (Bu mısra', Fâtih'te bozuktur. Bizdeki aynı yazmadan yazdık)(3) (Fâtih'te "bu,, kelimesi var: vezin bozuluyor), (4) Ömrüni: Fâtih (vezin bozuluyor).

LVIII:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız Râif'in divanında (72.b) vardır; yeni yazmaların çoğunda da yoktur.

(1) "de,, eki olmıyacak, vezin bozuluyor.

LIX:

Yunus'un bu çok güzel şiiri, eski yazmalardan yalnız Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 7) vardır.

LX:

Bu şiir, yalnız Yahya Efendi'deki diyanda var. Dil ve edâ bakımından Yunus'un olarak kabul ediyoruz.

LXI:

Bu şiir, Fâtih K. ndeki divanla (82.b - 83.b) Prof. Ritter (S: 36), Nûru Osmânî'deki mecmuada (188.b) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) Vücudım: Fâtih (vezin düşer), (2) bir: Fâtih, (3) sultanların: N. O. , (4) ününi: Ritter, (5) Bir kez didarın görmeğe canlar: N. O. (vezin düşer), (6). sultanun: Fâtih (vezin düşer), (7) İşbu vücudım şehrinün yedi kapısı vardır: N. O. (vezin düşer), (8) Yedisinden içerü seyran kılasum: Fâtih; İcerüden içerü cevlan kılasum: N. O. , (9) çerisiyile: N. O. , (10) Kudret kılıcın olub: N. O. , (11) Câhilleri: N. O. , (12) (Bu beyit, N. O. de yoktur), (13) geldi: Ritter, (14) Nice yıl nice zaman yar bize geldi mihman: N. O. , (15) İsmâil gibi: Fâtih, (16) (Bu beyit, Fâtih ve N. O. de yoktur), (17) içinden: Ritter; Yunus Hakk'ın menzili car anâsır içinde ★ Işk ile can erini nihan göresüm gelür: N. O.

LXII:

Fâtih nüshasıyle (71.b - 72.a) Nûru Osmânî'de (188.b) ve Yahya Efendi'devardır.

(1) İy her sözün aslın bilen bil bu söz ne bizden gelür: gelür: N. O. , (2) Söz bilmeyen anca sanur bu söz bize bizden gelür: N. O. , (3) (Fâtih'te olmıyan bu beyitteki kelime, N. O. de yoktur. Bizdeki yeni yazmada var), (4) (Fâtih'te bu beyit, yoktur, (5) (Bu mısra', N. O. de pek bozuktur), (6) ne varlukdandur: N. O. , (7) okumaz: N. O. , (8) yıldızdan: N. O. , (9) gönülü: N. O. , (10) (Bu kelime, Fâtih'te yoktur ve vezin dü-

şük), (11) kılır: Fâtih, (12) hürmet: N. O. (13) (Bu beyit, N. O. de yoktur), (14) Bir derde yüzbin kefâret şol ah ki suzden: N. O. (vezin düşüktür).

LXIII:

Fâtih nüshasıyle (64.b - 65.a) Nûru Osmânî'deki mecmuada (189.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) emriyle: N. O. , (2) havadan pervaz: N. O. , (3 - 3) Yumurdadaydı yuva hud yirdeyidi: N. O. , (4) ala: N. O. , (5) kala: N. O. , (6) bile: N. O. , (7) Aklum bu yola gitdi beni ben-den ilettdi: N. O. , (8) Yunus'a: N. O.

LXIV:

Bu şiir, yalnız Yahya Efendi kütüphanesindeki divanda vardır. Gerek dil, gerek edâ bakımından Yunus'un olması lâzımdır sanırız. Bazı mısra'lar uymamakla beraber "4 müstef'ilün,, le yazılmış ve istinsah edile edile vezin bozulmuş benzer.

S.

I.

Işk erine dünyede ne harîr-ü ne palâs (1)
Zire kim (2) gönli anun (3) kibr ile dutmadı pas (3)
İşk amel (4) ile biter lâyük olursa yeter
Gerekse uryan yüri gerek ise giy atlas (5)

2650. Diler isen (6) iresün feragat menzilüne
Var kanaat darında nefsi (7) buğazundan as
Nefs-i cüz'î varlığın akl-ı külle ulaştır (8)
Varlugin yoğa denşüp (9) kalmasun sende (10) heves
Bu kamu tâatların (11) başı miskinlik imdi (12)
Gel imdi miskin Yunus (13) tamaun yayını yas

S HARFİNDEKİ NOTLAR ve NÜSHA FARKLARI

I:

Râif, Fâtih (97.b - 98.a), Yahya Efendi nüshalariyle Nûru Osmânî'deki mecmuada (182.a) vardır.

(1) Işk erine çi dünya çi harîr-ü çi palas: N. O. ; Işk erine dünyada çi harîr-ü çi palas: Yahya, (2) ki: N. O. , (3 - 3) dutmadı kibr ile pas: Yahya, (4) Işk: Yahya, (5) libas: N. O. , (6) Dilersen kim: N. O. , (7) nefsin: Yahya, (8) Nefsinin varlığını akl-ı küll'ulaştırup: Yahya, (9) değış: Yahya, (10) tende: N. O. , (11) günahların sonı: Yahya, (12) imiş: Fâtih, (13) Var Yunus sen miskin ol: Yahya; Var Yunus bu dünyanun: Nûru Osmânî.

S.

I.

- Hak'dan haber geldi yine (1) kullar yarağitsün dimiş
Dirilüben evliyadan bir el etek (2) tutsun dimiş
Ben severin şol kulumı yohsül ola sabreyleye
Benden ana yol iledem mi'râcuma gitsün dimiş (3)
2655. Yakındur işimün (4) ucu azıptur müftiyü (5) hacı
Göreyin dirse mi'râcı miskinliğün tutsun (6) dimiş
Fânî dünyayı nidelüm bâkî ivine gidelüm (7)
Armaganlar gerek bulsun (8) yüklü yükin dutsun dimiş
Her bir kişi dosta vara armaganun dosta vire (9)
Anda bizi anmayanlar bunda da unutsun dimiş (10)
Şol kahr ile kazananlar güle güle yidürenler
Götürdüm perdelerini didâruma baksun dimiş (11)
Bir gönül mi ele aldun ye bir açî mı toyurdun
Kime bir gönlek giyirdün benümiçün nîtdün dimiş (12, 13)
2660. Ayıdun Yunus'a (14) dursun yüzünü toprağa sürsün (14)
Öğüdin kendüye virsün okıdığın dutsun dimiş

II.

- İrenlerün yolları (1) inceden inceymiş
Süleymân'a yol kesen (2) şol bir karıncayımış
Ol karınca söyledi Süleyman'a yol didi
Ol karınca söylediğ cevab alıncayımış (3)
Gönlüm aydur varayın yine tiz gelem sana (4)
Gönlüm uyduğı bana dostı bulıncayımış (5)
Götürmedi kimesne kimēsnenün gücünü
Güç götürürin diyen eli irinceyimiş (6)
2665. Kim kime ne dir ise eğer hahr-u eğer şer
Allah virür (7) cezasın gele yol inceyimiş (8)

- Âşıkun gözi yaşı dün-u gün turmaz akar
 Âşık kan ağladuğı ma'şuk sorıncayımış (9)
 Aydurlar idi bana âşık (10) âvâre olur
 Geldi başuma gördüm ol söz yerinceyimiş (12)
 Dört kitabun ma'nisinin okıdum tahsil (13) itdüm (14)
 Işıka gelincek gördüm bir uzun heceyimiz (15)
 Ben dervişem diyenler haramı yimeyenler
 Haramun yinmedüğü ele girinceyimiş (16)
 2670. Aydurlar fılan öldi mülkiyle malı kaldı
 Ol malun irkildüğü ıssı ölünceyimiş (17)
 İki kişi söyleşür (18) **Yunus'**ı görsem diyü (18)
 Biri aydur ben gördim bir âşık kocayımış

III.

- Bilenlere sormak gerek bu tendeki can neyimiş
 Can hud Hakk'un kudretidür tamardağı kan neyimiş
 Felek yumuş oğlanıdur endişe kaygu kânıdur
 Bu ah-u vah ısk donıdur taht'oturan han neyimiş
 Şükür anun birliğüne yoğıken uş var eyledi
 Çünkü asıldan biz yağız mülk-ü hanuman neyimiş
 2675. Çalab viribidi bizi var dünyeyi görün diyü
 Bu dünya hud bâkî degül mülke Süleyman neyimiş
 Sorın Taptık'lu **Yunus'a** bu dünyeden ne anladı
 Bu dünyanın kararı yok sen neyimiş ben neyimiş

Ş HARFİNDEKİ NOTLAR ve NÜSHA FARKLARI

I:

Râif (72.b - 73.a) ve Fâtih nüshalarıyla (98.a - 98.b) R. M. de (10.a) vardır.

(1) Dostdan haber geldi gine: Fâtih; Bir hoş haber geldi bize: R. M. , (2) Dirkinsünler meşâyih'e er eteğin: Fâtih: Kime dîdâr gerek ise evvel etek: R. M. , (3) (Bu beyit, yalnız Fâtih'te), (4) ömrümün: R. M. , (5) müttakî: R. M. , (6) Her kim ki sever mi'racı miskinliğün itsün: R. M. , (7) Göçerüz bâkî mil-kine göçerüz: Fâtih; Fânî ivüni terkiden bakâ sarayuna gi-den: R. M. , (8) Armağan gerek dostumdan bunda bir gün tursun: Râif, (9) Dostlı kişi dosta gider armagansuz kişi nider: R. M. , (10) Bâkî değüldür bu saray evvelü âhır anda var ★ Bunda yarağıtmeyenler bâkîvin unutsun dimiş: Râif, (11) (Bu beyit, yalnız Fâtih'te), (12) (Bu beyit, Râif'te pek bozuktur), (13) (Râif'te bu beyittin sonra şöyle bir beyit var: Bunda islâm şol kuluna yohsül iken sabur ola ★ Yirden göke yol ile dem dîdâruma baksun dimiş. Bu beyit, metinde Fâtih nüshasından yazılan 2 nci beyittir), (14 - 14) varsun öğüdin başuna virsün: R. M.

II:

Râif (53.a - 53.b), Fâtih (99.a - 100.a), Yahya Efendi nüshalarıyla Ritter (S: 10) ve Nûru Osmânî'deki mecmualarda, (189.b - 190.a) vardır.

(1) Cânım iren: Ritter; Cânım irenler yolu: Fâtih; İşbu irenler yolu: N. O. , (2) viren: Râif; diyen: Yahya, (3) (Bu beyit, yalnız N. O. de var), (4) Gönlüm bana aydurdı seni severem dirdi: Râif, (5) Gönlüm beni sevdiği dosta irince imiş: Râif; Gönlüm bana dostluğu yâre irinceyimiş: N. O. , (6) Kimesne kimesnenün cefâsın götürürse ★ Ol cefâ götürdüğü eli irinceyimiş: Ritter; Güç götürdüm diyenler: Râif, (7) vire: Yahya, (8) (Bu beyit, Ritter ve Fâtih'te yoktur), (9) (Bu beyit Râif ve N. O. de yoktur), (10) âvâre olur âşık: Ritter, (11) Yâranların aydurlar âşık melâmet gerek: Râif; Yârenler ay-

dur bana âşık melâmet gerek: N. O., (12) Geldi benüm başu-
ma sözün: Râif, (13) hâsıl: Fâtih, (14) kıldum: Yahya, N. O.,
(15) Işkı başa gelicek bir ulu heceyimiş: Râif; Aradum varak
varak bir nâzük heceyimiş: Ritter, (16, 17) (Bu iki beyit, yal-
nız Fâtih'te vardır), (18 - 18) Yunus'ı gördüm diyü: Ritter;
Yunus'a irsem diyü: N. O. (Râif'in nüshasında "imiş,, ler va-
sılsız yazılmıştır).

III:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız Fâtih'te (98.b - 99.a)
vardır.

T.

I.

- İşk imamdur (1) bize gönül cemâat
Dost yüzü kıbledür dâimdir salât (2)
Dost yüzünü görecek şirk yağmalandı
Anınçün kapuda kaldı şeriat (3)
Can secdeye vardı dost mührabına
Yüz yire uruban ider münâcât (4)
2680. Derildi bişimiz bir vakte geldi (7)
Biş bölük oluban kim kıla tâât (8)
Münâcât gibi vakt olmaz arada (5)
Ne güzindür (6) bize dost ile halvet
Kimse dînine biz (9) hilâf dimezüz
Din tamam olıcak doğar mahabbet
Yârenler dir bize şartı bırakman (10)
Şart ol kişiyedür (11) ider hıyânet
Belâ kavlün didük evvelki demde (12)
Henüz bir demdür ol vakt-u bu sâat (13)
2685. İrenler nefesidür devletimüz (14)
Anunla (15) fitneden olduk selâmet
Toğrulık bekleyen dost kapusunda (16)
Gümansuz ol bulur ilâhî devlet
Yunus öyle esirdür ol kapuda (17)
Diler ki olmaya ebedî râhat (18)

II.

Dîn-ü millet sorarısın âşıklara din ne hâcet
Âşık kişi harâb olur harâb (1) bilmez din diyânet
Âşıklarun gönlü gözü ma'suk dapa gitmiş olur
Ayruk sûretde ne kalur kim kıhsar (2) zühd-ü tâat

2690. Tâat kılan uçmak için din tutmayan tamu için
 Ol ikiden fârîğ olur (3) neye benzer bu işâret
 Her kim dostı sever ise dostdan yana gitmek gerek
 İşî güci dost olıcak cümle işden olur âzâd
 Anun gibi ma'sukanun haberini kim getirür
 Cebreîl-ü melek (4) sığmaz şöyle olundı işâret
 Soru hisâb olmayısar dünyeye âhîret koyana (5)
 Münker-ü Nekir ne sorar terk olıcak cümle murad
 Havf-u reca gelmez anda varlık yokluk bırığana
 İlm-ü amel sığmaz anda ne terezü var ne sırat (6)
2695. Ol kıyamet bazarunda (7) her bir kula baş kayusu
 Yunus sen âşıklar ile hiç görmeyesün kıyâmet

III.

- Nitelüğüm oran (1) işit hikâyet
 Suvü toprak od-u yıl oldu sûret
 Muhâlif çâr unsurdan vücûdum (2)
 Sâzkâr eyledi virdi kerâmet
 Yıl ile toprağı kıldı muallâk
 Su içinde odi dutdı selâmet
 Rızkı ömri tamâm eyledi henüz
 Şeş cehet olmadan tutduğı kisvet
2700. Ruhumdan kimesne haber viremez
 Emrdür kadırlığı virür harekât
 Bâkî tertiblerümi şerh ideyim
 İnâyet mevcûdı sem'ü basâret
 Aklumun haberi bu günki değül
 Anı er (3) dirisen evvelki âyet
 Suâl cevap kelecisi buna değindür (4)
 Bundan böyle cihânım bî nihayet
 Yunus ile buna denlü nasîbüm
 Gönül dost turağı dilüm şehadet

IV.

2705. Sen bu cihan mülkünü kafdan kafa dutdun dut
 Ya bu dünyâ (1) malını (2) oynayuban utdun dut
 Süleymânun tahtuna şâd olup oturdun bil (3)
 Div-ü periye düpdüz hükümleri (4) itdün dut
 Sen Feridun haznesin Nûşirevan genciyle (5)
 Karun malına (6) katup sen malûna katdun dut
 Dünya (7) bir lokmadur ağzunda çiynenmiş (8) bil
 Çiynenmişe ne durmak (9) ha sen anı yutdun dut
 Ömrün delim bir okdı (10) yay içinde toptolu
 Tolmuş oka ne durmak ha sen (11) anı atdun dut
2710. Çün denüze garkoldın (12) buğazuna geldi su (12)
 Dalbınmagıl iy miskin ha sen ana (13) batdun dut
 Âhır bir gün ölürsin ölüm vardur bilürsin (4)
 Kamulardan ayrılup varup sinde yatdun dut
 Her bir nefes kim gelür kiseden ömr eksilür (14)
 Çün kise ortalandı (16) sen anı düketdün dut
 Yüz yıllar hoşlığıla ömrin geçerse (17) Yunus (18)
 Sonucu bir nefesdür sen anı unuttun (19) dut (20)

T HARFİNDEKİ NOTLAR ve NÜSHA FARKLARI

I:

Râif'in divaniyle (44.b - 45.a) Fâtih (62.b - 63.b) nüshasında, Nûru Osmânî'deki mecmuada (189.a) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) imam: Fâtih (vezin düşüyor), (2) Kiblemüz dost yüzüzdür dâim salât: Râif; Kiblemüz dost yüzüzdür dâimdür salât: Fâtih (vezin düşüyor), (3) (Bu beyit Râif'te yoktur), (4) Can dost mihrabuna secdeye vardı ★ Yüz yire kuyuben dün gün münâcât: Râif; Gönül secde kılur dost mihrabunda ★ Yüzün yire urup kılur münâcât: Fâtih, (5) Mahabbet peyki hiç aralanmaz (vezin düşüyor, peyki, peyki, okunursa olur): Râif; Mahabbet peyki vakt olur aralatmaz hiç: N. O. vezin bozuktur), (6) Ne hoşdur: Râif (vezin düşüyor), (7) Bir vakt tertibimiz beş vaktı geldi: Râif; Beş vakt namaz tertibimiz bir vakte geldi: N. O. (vezin bozuluyor), (8) Beşi bir eyleyüp kim kıla tâat: Fâtih, (9) Biz kimse dînüne: Fâtih, (10) Şeriat aydur bize sen şartı bırakma: Râif (vezin bozuk); Şeriat aydur sakın şartı bırakma (vezin bozuk): Fâtih, (11) kişiyedür kim: N. O. (vezin bozuk), (12) Kâlû Belâ didük evvelki demde: Râif, (13) Dahı yenidür ol demde bu sâat: Râif, (14) İrenler nefesidür devletlü rumuz: Fâtih (vezin bozulur), (15) Anınçün: Râif, (16) Doğruluk beklemek Hak kapusunda: Râif; Doğruluk okuyan dost eşiginde: N. O. , (17) ışıkde: N. O. ; Yunus ol kapuda kemine kuldur: Fâtih, (18) Ezelden ebedindür bu izzet: Fâtih (vezin bozulur); Diler ki kurtulmaya evvel-ü ebed: N. O. (vezin bozuluyor).

II:

Eski yazmalardan Fâtih nüshasıyla (63.b - 64.b) Ritter'in mecmuasında (S: 35) ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (184.b) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) harab: N. O. , (2) işlesün: N. O. , (3) olan: N. O. , (4) mürsel: Fâtih, (5) âhret koyanlara: N. O.), (6) Anun gibi müşâhede kimün eli irer ise ★ Hırka teslih ne hâcet ne terazu ne

sırat: N. O. (ikinci mısra'da vezin bozuktur), (7) Yarım kıy-
yamet kopıcak: N. O.

III:

Eski nüshalardan yalnız Fâtih nüshasında (61.b - 62.b)
vardır. Bizdeki bir yazma ile farklarını gösteriyoruz:

(1) sorana: Fâtih (vezin dolayısıyla vasıl yapılması lâ-
zımdır), (2) Dört muhâlif nesneden bu dört dıvârüm: Fâtih
(vezin bozulur), (3) (eğer muhaffefi), (4) (Bu mısra'da vezin
bozuktur).

IV:

Bu şiir, Râif'in divaniyle (42.a) Fâtih K. ndeki divanda
(61.a - 61.b), Nûru Osmânî'deki mecmuada (168.a), Câmiün
nazâir'de ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) âlem: Fâtih, Câmiün nazâir, N. O., (2) mülkümi: Câ-
miün nazâir, (3) Sen Süleyman köşkünde taht kurup oturdun
bil: N. O.; Sen Süleyman köşkünde taht kurup: Câmiün nazâir,
(4) sen hükümler: Câiün nazâir; hükümler eyledün: N. O.,
(5) Fir'avn'un hazînesin Nûşinrevân'un gencile: Fâtih, (6)
Ya Karun malın: Câmiün nazâir, (7) cümle: Câmiün nazâir,
(8) ağızdadur çiyenmiş: Râif, (9) yudmak: Fâtih; dutmak:
Fâtih, (10) Ömrün senün ok bigi: Fâtih, Câmiün nazâir, (11)
hele: Fâtih; ya sen: Câmiün nazâir, (12 - 12) su buğazına yet-
di: Râif, (13) Delü bigi (gibi) dalbınma iy bîcâre: Fâtih, Câ-
miün nazâir, (14) Ölüm vardur bilürsin niçün gafil olursın:
Câmiün nazâir, N. O. (bu beyit, Fâtih'te yoktur), (15) Her
nefes kim ayrılır ol kiseden dūr gider: Fâtih; her dem kim
nefes gelür ol rızkundur eksilür: Câmiün nazâir; Her dem nefes
ki gelür ol kiseden eksilür: N. O., (16) Cün rızkun ortalandı:
Câmiün nazâir; Çün kise girü dolmaz: Râif, (17) olursa: Fâtih,
Câmiün nazâir, (18) Yüz bin şadılığla ömrün olursa Yunus:
N. O., (19) dūketdün: Câmiün nazâir, (20) geç andan da ut-
dun dut: Fâtih; geç andan unuttun dut: N. O.

İy yaranlar iy kardaşlar korkarım ben ölem diyü
Öldüğümü kayırmazam itduğümü bulam diyü

2715. Bir gün görünür gözüme (2) aybım uralar (3) yüzüme
Endişeden del' olmuşam (4) nidem ben ne kılam diyü
Eğer gerçek kul imişsen ana kulluk kılایدum (5)
Ağlayadum bu dünyada (6) yarın anda bulam diyü
Hemin geldüm bu dünyâya nefşüme kulluk eyleyi
İyü amel işlemedüm azabdan kurtulam diyü
İy biçâre miskin Yunus günâhın çok neyleyesin (7)
Sığındum ol Allahuma didi hem afv kılam diyü (8)

Ü HARFİNDEKİ NOTLAR ve NÜSHA FARKLARI

I:

Bu şiir, Râif'in divaniyle (57.a - 57.b) Yahya Efendi'de
ve R. M. de (17.b - 18.a) vardır.

(1) Be yârenler be: R. M., (2) Bir görünür şu gözüme:
R. M., (3) urılır: Yahya, (4) toptoluyam: R. M., (5) eyle-
yeydüm: R. M., (6) cihanda: R. M., (7) neyleyesin günâhun
çok: R. M., (8) Sığındum Allah'a didi va'desi afv kılam di-
yü: R. M.

Z.

I.

- Senünle dirliğüm (1) senden ırılmaz
Hayat senünledür sensüz dirilmez (2)
2720. Benüm münacatum senden yanadır (3)
Sana varan yolum sensüz varulmaz (4)
Sensün gözlerüm içre bile bakan
Sen bile bakmasan yolum görölmez (5)
Sen ayru ben beni kanda bulayım
Sensüz bu hak nefes ömrüm sürölmez
Sefer kılsam bana yoldaş olursın
Karar itsem yine sensüz durulmaz (6)
Varluğum (7) sendedür ben bir aletven (7)
Sun' ıssı sunmasa âlet kurulmaz (8)
2725. Âlet-ü harekât (9) cümlesi senden (10)
Anınçün işüne kimse kırılmaz
Birlikden öte hiç şerikün yok (dur)
Kim noksan irgöre hükmün yuyılmaz
Âlem halkı (11) zebun emrün içinde
Kimdür ki kullığa boynı burulmaz (12)
Bu benven didiğüm eğer ben isem
Neçün bu benliğe elüm urulmaz (12)
Yarenler salâdur kapu açıkdur
Bu kapuya gelen mahrum sürölmez
2730. Yunus bu tevhide (14) gark oldu kaldı (15)
Giru (15) gelmeklüğe akli dirilmez

II.

Biz didar gerek dünya gerekmez
Bize ma'ni gerek da'vi gerekmez

Bize kadir gicesidür bu gice
 Ko irte olmasun seher gerekmez
 Bize ışk şerbetünden sun iy sâkî
 Bize uçmağda kevser gerekmez
 Badyalar dolu dolu içelüm biz (2)
 Biz esrük olmazuz humar gerekmez
 2735. Yunus esriyiben duşdı sokakda (3)
 Çağırur Tapduğ'una ar girekmez (4)

III.

Niçeler bu dünyede günahını yuyamaz
 Ömri geçer yok yire iy diriğa duyamaz
 Bir niçe kişilerin gaflet gözin bağlamış
 Hak yoluna dir isen bir yufkaya kıyamaz
 Bu dünya bir gelindür yeşil kızıl donanmış
 Kişi yeni geline bakubanı doyamaz
 İy niçe arslanları alur akdarur ölüm
 Azrâil niçesine bir yohsulca doyamaz
 2740. Var imdi miskin Yunus uryan olub gir yola
 Yüz çukallu gelürse yalnızcağı soyamaz

IV.

Ya Rab (1) bu ne derttür derman bulunmaz
 Ye bu ne yaradur (2) zahmi belürmez
 Benüm garib (3) gönlüm ışkdan usanmaz
 Varur ışka düşer hiç bana dönmez (4)
 Döner gönlüm bana öğüt virür çok (5)
 Âşık olan gönül ışkdan usanmaz
 Âşık ki cana kaldı âşık olmaz
 Canun terk itmeyen ma'sukı bulmaz
 2745. Işk bazarıdur bu canlar satılır
 Sataram canımı hiç kimse almaz (6)
 Âşık bir kişidür bu dünya malun
 Âhıret korkusun bir çöpe (7) saymaz

Bu dünya ol âhiretten içerü
 Âşıkun yiri var kimesne bilmez
 Âşık öldi diyü salâ virürler
 Ölen hayvan olur (8) âşıklar ölmez
 Beğüm ârif isen var sen yolınca (9)
 Bunda (10) başlar yiter kanlar sorılmaz

2750. İrenler meydanı arşdan uludur
 Salarlar çevgânı topı belürmez (11)
 İrenler kapusu mürvet kapusu (12)
 Sıdk ile gelenler mahrum günelmez
 Yunus bu tevhîde gark oldı gitdi
 Girü gelmekliğe akhı dirilmez

V.

Nidem ben bu gönül ile (1) benüm ile bile (2) durma (3)
 Ma'suk yüzün gördi meğer (4) öğütleyüb öğüt almaz
 Tanrı içün (5) uslular gönlüm bana alıvirün (6)
 Vardı bilişdi dost ile girü bana boyun virmez (7)

2755. Bunun gibi gönül ile nice dirlik idivirem (8)
 Bırakdı yabana beni bir gün (9) gelüb hâlüm sormaz
 Gönlüm(10) bana yoldaş iken (11) zühd-ü tâat kılur idüm
 Yıkıldı bu tertiblerüm gönülsüzem elüm irmez
 Gönül içerü dost ile ben kapuda feryâd ile (12)
 Bin bin (13) zarı kılur isem işbu noldı (14) diyüb sormaz
 Aydur isem eya gönül kanı farz-u kanı sünnet (15)
 Aydur ki yok teşviş yime bu seviye amel irmez (16)
 Eğerleyin aydur isem gör boynında borç kalmasun (17)
 Kakır söğer (18) buşar bana aydur ki iy Hakk'ı görmez
 2760. Ağız ağızdan kutludur (19) ola ki sözünüz duta (19)
 Ben yüzbin yıl (20) söyler isem sözüm kulağuna girmez
 Gönlüm dahı canum dahı el bir itdi şol ikisi
 Yüzbin Yunus'dan ferâğat dost yüzinden gözin ırmaz

VI.

- Eğer dilüm bende ise kimse bana nesne dimez
 Gönüm ger revanda ise âlemde karar eylemez
 Eğer gözümler bakar ise bakduğuna akar ise
 Gördüğün benüm dir ise oda düşer âr eylemez (1)
 Eğer akıl (2) başda ise (3) gönül de ol tuşda işe (3)
 İkişi bir işde ise düşman bana kâr eylemez
 2765. Düşman benüm nefsimdürür var tama'la hırsımdurur
 Tama' ile hırsla uyan gönüllerde yir eylemez
 Gönüllerde yir eylemek Muhammed'e gelmişdürür
 Mustafa'ya ümmet olan tamuda karar eylemez (4)
 Oldur bu işleri düzen cümle nakışları yazan
 Can gövdeden gidiceğiz ye niçün diller söylemez (5)
 Öldiren ol dirgören ol (6) Yunus imdi Hakk'ile ol
 Hak'dan artuk (7) kimsene yok nesneyi var eylemez

VII.

- Rızık için gussa yime kimse rızkun kimse yimez
 Rızık için gussa yime pâdişah eksik eylemez
 2770. Benden öğüt ister isen ayuduram bildiğümden
 Budur Çalab'un buyruğı tutun oruç kılun namaz
 Namaz kılarım diyüben münkir gelmen dervişlere
 Eğer bin yıl kılur isen kendi duan yarlıgamaz
 Namaz kılan âdemiler tehi kalası değül (dür)
 Ol pâdişah dergâhundan kimseyi mahrum eylemez
 Bir kişinün yatlu sözün varıban kimseye dime
 Biz uludan işitmişüz hınzirden giridür gammaz
 Yunus çağıruban aydur ben kulıyam dervişlerin
 Kim ola kim bu dünyada sultâna kullık eylemez

VIII.

2775. Sana her işde iy Kâdir bildük terceman gerekmez (1)
 Sen olmaduğın (2) gönülde dîn ile îman (2) gerekmez

Miskinem aran yetimi yudum şöyle meyyitimi
 Öldürem (3) nefsüm itini (3) gelmesün koman gerekmez
 Her kim nefsüne kalursa müslüman değül ölürse
 Hayr itsün benden bilürse eğlenmen zaman gerekmez
 Çün kara sakal ağardı (4) ak çıkıdı karayı örtüdi (4)
 Anı ki Çalab uyardı ol göze duman gerekmez
 Yunus derdiyilen tüter gönlünde Hak ışı yeter
 İrenler etegün tutar ölürse güman (5) gerekmez

IX.

2780. Ben dervişem diyen kişi işbu yola ar gerekmez
 Derviş olan kişilerün gönli giyğdür dar gerekmez
 Derviş gönülsüz gerekdür sögene dilsüz gerekdür
 Dögene elsüz gerekdür halka beraber gerekmez
 Halka benzetmeye işin süre gönlünün teşvişin
 Yüzbini birdür dervişiñ arada ağyar gerekmez
 Eğer derviş isen derviş cümle âlem sana biliş
 Fuzulluğı hulka değış arada ağyar gerekmez
 Derviş olan kişilerün miskinlikdür sermâyesi
 Miskinlikden özge bize mâl-ü mülk-ü şar gerekmez
2785. Er elüni aldun ise pes ere gönül virdün ise
 İkrar ile geldün ise pes ere inkâr gerekmez
 Yunus sen gördün bir eri arturma gördüğün biri
 Şudur budur diyübeni derviş tarumar gerekmez

X.

- Hak cihana doludur kimsene Hakk'ı bilmez
 Anı sen senden iste o (1) senden ayru olmaz
 Dünyeye inanursın rızka benümdür dırsın (2)
 Niçün yalan söylersin çün sen (3) didüğün olmaz
 Ahret yavlak ırakdur doğruluk key yarakdur
 Ayruluk sar firakdur hiç varan (4) girü gelmez
2790. Dünyeye gelen geçer bir bir şerbetin içür (5)
 Bu bir köpridür geçer câhilliler anı bilmez

Gelün tanşuk idelüm işün (6) kolayın (6) tutalum
 Sevelüm sevielüm dünyeye kimse (8) kalmaz
 Yunus sözün (9) anlarsan ma'nisini dinlersen
 Sana bir amel (10) gerek bunda kimesne kalmaz

XI.

- Bu bir acâib hâldür bu hâle kimse irmez
 Âlimler da'vi kılur veli değme göz görmez
 İlm ile hikmet ile kimse irmez bu sırra
 Bu bir acâib sırdur ilme kitaba sığmaz
2795. Âlem ilmin okuyan dört mezheb sırrın duyan
 Âciz kaldı bu yolda bu ıška el uramaz
 Bu ıškun sırrı aceb bu ışkı kılğıl taleb
 Meğer ki vire Çalab anı değme göz görmez
 Anı ol kişi görür ol ecelsüzün ölür
 Bu nasibi ol alur anlar ki cana kalmaz
 Her kim kaldı canuna irmeyiser hanuna
 Vardı düşdi haşerde dahı bir cana kalmaz
 Hağisdür Mustafâ'dan ışk ile ikrar didi
 Binde bir ârif bunı bakıb okuyıbilmez
2800. Yunus canunı terkit bildüklerini terkit
 Fenâ olmayan sûret şâhuna vâsıl olmaz

XII.

- Binde biri bu halkın Rahman yolına girmez
 Gel bir kişi göster kim Şeytan yolına girmez
 Uzatdı bu halk işi ger erkek eğer dışı
 Müslüman olan kişi isyan yolına girmez
 Hep gaflet ile gafil gafleti nider âkil
 Bin söylediği câhil irfan yolına girmez
 Gönli dolu zulmetdür Kur'an işlediği bid'atdur
 Bu nicesi ümmetdür Kur'an yolına girmez
2805. Gel sen Yunus iste bul Allah'a bir yarar kul
 Kul kaçan ola makbûl sultan yolına girmez

XIII.

- Soffiyem halk içinde tesbih elümden gitmez
 Dilüm ma 'rifet söyler (1) gönlüm hiç kabûl itmez
 Boynımda icâzetüm riyâyile tâatum
 Endişem ayruk yirde gözüm yolum gözetmez
 Söylerem ma'rifeti salûslanuram katı
 Miskinflüğe dönmeğe gönlümden kibir gitmez (2)
 Hoş dervişem sabrum yok dilümdë inkârum çok (3)
 Kulağumdan gireni hergiz içüm işitmez
 2810. Âlem çıracdur sadır gönlüm bunu gözedür
 Nideyim Hak korhusı hergiz içümden bitmez (4)
 Görenler elüm oper tâc-ü hırkaya bakar
 Şöyle sanurlar beni zerrece günah itmez
 Taşumda ibâdâtum sohbetüm hoş tâatum
 İç bazarda gelicek bın yıllık ayyar (5) itmez
 Görenler sofî sanur selâm virür utanur
 Anca iş koparaydum (6) el irüben güc yetmez
 Taşum derviş içüm boş dilüm tatlu sözüm hoş
 İllâ ben itdüğümü (7) dinin denşüren itme?
 2815. Yunus eksüklüğünü Allah'una arzeye
 Anun (8) keremi çokdur (8) sen (9) itdüğün ol itmez (9)

XIV.

- Keleci bilen kişünün yüzünü ağide bir söz
 Sözi bişirüb diyenün işünü sağide bir söz
 Söz ola kese savaşı söz ola bitüre başı
 Söz ola ağulu aş bal ile yağide bir söz (1)
 Kelecilerün bişirgil yaramazunu şaşurgıl
 Sözin usıla düşürgil dimegil çağada (2) bir söz
 Gel ahı iy şehriyarı sözümüzi anla bari
 Hezaran gevher dinarı (3) kara toprağ ide bir söz
 2820. Kişi bile söz demini dimeye sözin kemini
 Bu cihan cehennemini sekiz uçmağ ide bir söz

Yüri yüri yolın ile gafil olma bilin ile
 Key sakın key (4) dilin ile canuna dağide bir söz
Yunus imdi söz yatından söyle sözi gayetinden
 Key sakın o şeh (5) katından seni ırağ ide bir söz

XV.

Yine geldi ışk elçisi yine doldı meydânumuz
 Yine teferrücgâh oldu sağlı sollı (1) dört yanımız
 Yine mahfiller düzüldi yine badyalar kuruldı (2)
 Yine kadehler (3) sunuldı esrük (4) oldu canlarımız
 2825. İ yiçi ışk ile doldı ulu kiçi âşık oldu
 Canlarımız hayran oldu dağıldı perişânumuz
 Bir niçemüz Hakk'ı aıdı (5) bir niçemüz Hak'dan doldı
 Kimimiz Süleyman oldu Işk tahtuna bineüimüz
 Bir niçemüz Leyli oldu bir niçemüz Mecnun oldu
 Bir niçemüz Ferhad oldu ışkdan haber duyanımız
 Meydanımız meydan oldu canlarımız hayran oldu (6)
 Her dem arş seyrangâh (7) oldu hazret oldu revânımız (8)
 Düşmüşidük ol (9) kaldırdı (10) birliğün bize bildirdi (10)
 İçimüze ışk doldurdu dürüst oldu îmânımız (11)
 2830. Sorar isen dost kandadur kanda istersen andadur
 Hem gönülde hem candadur hiç kalmadı gümânımız
Yunus ışkun vasfın söyler gerçeklere haber eyler (12)
 Mahrumların cânı göyner aşkâr' oldu nihânımız (13)

XVI.

İy bana iyi diyen benem kamudan yavuz
 Alnumu ay bilürem bu gözlerümü yıldız
 Bu vücûdım şehrinde buçuk yılluk assum (1) yok
 Amelüm mahallesi (2) serbeser (3) kalmış issuz (4)
 Hucrede-vü bucakda Hakk'a lâyük olmadum (5)
 Kimde der-ü firak var kimlere eserlü söz (6)
 2835. Halk hep ayağın durur ben severem (7) oturam
 Geçdüm sadır yirüne döşek (8) kalın yirim düz

Bunun gibi saluslık çünkim elüme girdi
 Ayruk n'ışüme yarar derd-ü firak âh-u suz
 Olmaz sözi dimezem ben ma'rifet ehlüne (9)
 Zira disem inanmaz ağaçda bitdi karpuz
 Ben bir kitab okudum kalem anı yazmadı (10)
 Mürekkebe eyleyeydüm (11) yitmeye yidi denüz
 Ben oruc namaz için süci içdüm esridüm
 Tesbih seccâde için (12) dinlerem şeşte (13) kobuz
 2840. Yunus'un bu sözinden sen ma'ni anlar isen
 Konya menaresini göresün bir çuvalduz

XVII.

Gayridür her (1) milletden bu bizüm milletimüz
 Hiç dinde bulunmadı dîn-ü diyânetimüz
 Bu dîn-ü diyânetde yetmiş iki milletde (2)
 Bu dünya ol ahretde (3) ayridur âyâtumuz
 Zâhir suya banmadın (4) el ayak deprenmedin
 Baş sücûda inmedin (5) kılınur tâatumuz
 Ne kâ'be-vü ne mescid ne rükû'-u ne sücûd (6)
 Hakk' ile dâim (7) becid olur münâcâtumuz
 2845. Gerek (8) kâ'beye varlum gerek (9) mescide gırlüm
 Gerek (10) suyla yunalum çün bile illetümüz
 Su ne kadar arıda çün yavuz fi'lün (11) senün
 Meğer bizi pâk ide (12) Hak'dan inâyetimüz
 Kimün sözün kim bile akıl irmez bu hâle
 Yarın anda bell'ola müslüman mürtedimüz (13)
 Yunus canun yenile kim dostlığın anıla
 Işk ile dinler isen bilesin kudretimüz

XVIII.

Hiç bir kişi bilmez bizi biz ne işün içindeyüz
 Ne hırsımız baydur bizüm ne nefsimüz içindeyüz

2850. Bir kimsenün devletine ta'nidüben biz gülmezüz
Ne münkirüz âlimlere ne tersânun haçıdayuz
Biz bunın neliğün bildük dünyenün nesine kalduk
Arzumuz nefis için degül dünya teferrücündeyüz
Yunus aydur hey sultanum özge şahum vardur benüm
Ko dünya altun gümüşin ne bakır-u tuncnodayuz

Z HARFİNDEKİ NOTLAR ve NÜSHA FARKLARI

I:

Bu şiir, Ritter'in mecmuasiyle (S: 9) Râif (46.a - 46.b) ve Yahya Efendi nüshalarında ve Nûru Osmânî'de (181.a - 181.b) vardır.

(1) birliğüm: Râif, (2) İnâyet sendedür: Râif ;Hayatum senünle: N. O. , (3) Benüm yönüm dâim senden yanadır: N. O. , (4) derilmez: N. O. , (5) (Bu beyit, Râif'te yoktur), (6) (Bu beyit, yalnız N. O. de var), (7 - 7) sendendür bir âletüm ben: Ritter, (8) sürülmez: Ritter, (9) hareket: Ritter, (10) kamu senündür: N. O. , (11) Halk-ı âlem: N. O. , (12) sorulmaz: N. O. , (13) Benliğüm bana niçün virilmez: Râif (vezin bozuk); Çün benliğüm bana: Yahya, (14) tevhidde: Râif, (15) gitdi: Ritter, (16) Hiç girü gelmeğe: Ritter.

II:

Fâtih (93.a - 93.b) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) Bize dünyâ taam'iftar gerekmez: Yahya, (2) Badyalar doldurur içelüm biz: Yahya, (3) susakda: Yahya, (4) Çağırur Taptuğ'a humar gerekmez: Yahya.

III:

Yalnız Fâtih nüshasında olan bu şiirin Yunus'a aidiyeti bizce şüphesizdir.

IV:

Bu şiir, Râif'in divaniyle (62.b - 63.a) Yahya Efendi kütüphanesindeki divanda vardır.

(1) Yâ re: Râif, (2) Ye bu ne derddür: Râif, (3) delü: Yahya, (4) tınmaz: Yahya, (5) hoş: Yahya, (6) (Bu beyit, Râif'in divanında yoktur), (7) pula: Yahya, (8) hayvandurur: Yahya, (9) yüri yolunca: Yahya, (10) Bundan: Yahya, (11) (B ubeyit, Râif'te yoktur), (12) tapusu: Yahya.

Yeni yazmalarda son beyitten evvel şu iki beyit de var:

Kişi ma'nisüz olsa nesne gelmez

Kova kuyuda hiç su çekilmez

Kuyu cismindürür ma'ni kovası

Çekerler kovayı suyu belürmez

V:

Râif'in (14.b - 15.a) nüshasında, Yahya Efendi'de Fâtih (95.b - 96.a) ve Nûru Osmânî'de (187.a - 187.b) vardır.

(1) gönüli ki: Yahya, (2) bir dem: Fâtih, (3) (N. O. de bu mısra' bozuktur), (4) dahı: N. O. ; Ol dost yüzün gördi yine: Yahya, (5) Tanrınızçün: Yahya, (6) buluvirüp: Fâtih, (7) Vardı dost ile buluşdı bana girü boyun virmez: Fâtih; Vardı dost ile oturdı: N. O., (8) iltebilem: Fâtih, N. O., (9) dem: Fâtih; Bırakdı beni yabana: N. O., (10) Gönül: Fâtih, Yahya, (11) benümle yâr iken: Yahya, (12) Gönül içerü dost ile ben kapuda feryâd-ü zar: Fâtih, N. O., (13) yıl: N. O., Fâtih, (14) nedür: Fâtih, (15) fariza ya sünnet: Fâtih, (16) sığmaz: Fâtih, (17) (Bu mısraın yeri Râif'in nüshasında boştur), (18) buşar söğer: Fâtih, (19 - 19) bolay ki sözünüz tuta: N. O., (20) kez: N. O.

VI:

Bu şiir, Râif (9.a - 9.b) ve Yahya Efendi'de vardır.

(1) (Bu beyit, Râif'te yoktur), (2) devlet: Yahya, (3 - 3) akıl dahı tuşda ise: Yahya, (4) (Râif'te bu beyit de yoktur), (5) Gönülleri düzeden ol dürlü nakışları yazan ol ★ Can sûretten ayr'olıcak bu diller niçün söylemez: Râif (birinci mısra'da vezin bozuktur), (6) Söyleyen ol söyleden ol: Yahya, (7) özge: Yahya.

VII:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız Râif'in divanında (19.b) vardır.

VIII:

(1) İlâhi sensün ol kâdır sana: Yahya, (2 - 2) gönüle hiç derman îman: Yahya, (3 - 3) bana nef iti: Râif, (4 - 4) akdur karayı yürüdi: Yahya, (5) gasil: Râif.

IX:

Yahya Efendi'de olan şiir de bizçe Yunus'undur.

X:

Fâtih nüshasında (94.b - 95.a), Murad Molla ve Nûru Osmânî'deki mecmualarda (192.b) vardır.

(1) Kendünden istesen e ol: N. O., (2) Dünyâya benüm dîrsin dünyâya özenürsin: N. O., (3) hiç: N. O., (4) eiden: N. O., (5) Hep bir şerbetden içer dünyâya gelen göçer: N. O., (6) (Vezin düşüktür, "iş.. olmalı), (7) unarın: N. O., (8) dünyâ kimseye: N. O., (9) imdi: N. O., (10) San'iyü dirlik: Fâtih.

XI:

Eski yazmalardan Râif'in divanında (60.b - 61.a) vardır.

XII:

Bu şiir, eski yazmalardan yalnız Râif'in divanında (39.b) vardır.

XIII:

Prof Riter'in mecmuasında (S: 9), Yahya Efendi nüshasında ve Nûru Osmâ nî'deki mecmuada (183.b) vardır.

(1 - 1) nideyim gönlüm tutmaz: Yahya, (2) (Bu beyit, N. O. de var), (3) lenkerüm yok (?): Ritter, (4) (Yahya Efendi'de), (5) yüzbin ayyarlar: Yahya, (6) işler başardum; Yahya, (7) itduğum işi: Yahya, (8 - 8) işi mürvetdür: Yahya, (9 - 9) itduğünü itmez: N. O.

XIV:

Fâtiḥ (93.b - 94.a) ve Yahya Efendi nüshalarında vardır.

(1) (Bu beyit, Fâtiḥ'te yok), (2) çağ ide: Yahya, (3) Hezar güher-ü dinârı: Yahya, (4) ki: Fâtiḥ, (5) şah: Yahya.

XV:

Râif'in divaniyle (66.a) Yahya Efendi nüshasında ve Nûru Osmânî'deki mecmuada (187.b) vardır.

(1) sağdan sola: N. O., (2) Yine badyalar kuruldı yine kadehler sürüldi: N. O., (3) Yine gördük dost yüzünü: N. O., (4) esir: Yahya, (5) Bir niçemüz Hak'dan oldu: N. O., (6) Canlarımız hayran oldu meydanımız meydan oldu: N. O., (7) arşa seyrân: N. O., (8) divânımız: N. O., (9) Hak: N. O., (10 - 10) gönlümüze ışk doldurdu: N. O., (11) Kendözünü ol birdirdi dürüst idildi: N. O. (vezin bozuk, (12) Yunus sen sözünü ayıt yokdur âşıklara kayıt: N. O., (13) Mücrimlerün canı göyner aşkâr' oldu pinhanımız: Yahya; Gizlü degül bu söz layık askâredür peymânımız: N. O.

XVI:

Bu şiir, Râif'in divaniyle (36.a - 36.b) Fâtiḥ (96.a - 97.a) Yahya Efendi nüshasında ve Nûru Osmânî'de (182.b - 183.a) vardır.

(1) assu: Râif, (2) mahalleleri: Râif, (3) serteser: Râif, (4) Amelüm meclisi serteser: Râif, (5) amel yok: Fâtiḥ, (6) (Bu beyit, Râif'te yok), (7) seğirdüm: Fâtiḥ; sözünü ataram: Yahya, (8) kalın dösek: Râif, (9) Olmaz söz sağınv uran geverleyin balkıyan: Yahya (bu beyit, Fâtiḥ'te yok), (10) yaz-

madı anı: Fâtih, (11) eyler isem: Fâtih, (12) Tesbih-ü seccadeyçün: Fâtih, (13) çeşte: Fâtih, Yahya.

XVII:

Râif'in divaniyle (36.a - 37.b) Yahya Efendi nüshasında Prof. Ritter'in mecmuasında (S: 8 - 9) ve Nûru Osmânî'de (194.b) vardır.

(1) bu: Râif, (2) dünya vü âhiretde: Râif, (3) Yetmiş iki milletde (milletden: Yahya: Râif, (4) yunmadın: Ritter, Yahya; girmedin: N. O., (5) secdeye varmadın: N. O., (6) Ne rûkû' var ne sücûd ne kâ'be var ne mescid: Râif, (7) Dâim dost ile: Ritter, (8, 9, 10) Gerekse: Râif (vezin bozuk), (11) huyın: Râif, (12) bilelik ola: Ritter, (13) (Bu beyti bizdeki yeni yazmadan yazdık. Ansuz sana ün gele bilesin kudretimüz: Ritter; Ansuzın bir ün gele bilesin kudretimüz: N. O.

XVIII:

Eski yazmalardan yalnız Fâtih'te (94.b) vardır.

MÜNÂCÂT

Fâilâtün fâilâtün fâilün

- Yâ ilâhî ger suâl itsen bana
Cevabum işbudurur (1) anda sana
Ben bana zulmeyledüm itdüm günah
Neyledüm nitdüm sana iy Pâdsâh
2855. Gelmedin (2) didün hakuma kem diyü
Toğmadın didün Asâ Âdem diyü (2)
Sen ezelde beni âsi yazasın
Toldurasın âleme âvâzesin
Ben mi düzdüm beni sen düzdün beni
Pür ayıb nişe (3) getürdin (4) iy Ganî
Gözüm açup gördüğüm zindan içi
Nefs-ü hevâ pür tolu Şeytan içi (5)
Habs içinde ölmeyeyin diyü aç
Mısmıl-u murdar (6) yidüm bir iki kaç
2860. Nesne eksildi (7) mi mülkünden senün
Geçdi mi hükmüm ye hükmünden senün (8)
Rızkunı yiyüp seni aç mı kodum (9)
Ye yiyüp oynuni muhtaç mı kodum (10)
Kıl gibi köpri gerersin (11) geç diyü
Gel seni sen tuzagumdan seç (12) diyü (13)
Yâ düşer ya tayanur yahut uçar
Kıl gibi köpriden âdem mi geçer
Kulların köpri yaparlar hayr için
Hayrı budur kim geçerler seyr için
2865. Tâ gerek bünyâdı muhkem ola ol
Ol geçenler ayıda uş toğrı yol (14)

Terzi korsın hevâset dartmağa (15)

Kasd idersin beni oda atmağa (16)

Terezi ana gerek bakkal ola

Ya bazergân tâcir-ü attâr ola (17)

Çün günah murdarların murdarıdur

Hazretinde (18) yaramazlar kârıdur

Sen gerek lûtf ile anı örtesin

Pes (20) ne hâcet murdar açup (21) dartsın

2870. Ayıdursın kim sen oda urayım

Şirkün bir denk artuk ise göreyim (22)

Şerri azatmak elünde hayrı çok

Hayr içün itmek degül mi hayrı çok (23)

Sen temâşâ kılasın ben hoş yanam

Haşa lillâh senden iy Rabb-ül enâm (24)

Sen basırsın (25) hud bilürsin halümi

Pes ne hâcet dartsın a'mâlümi (26)

Geçmedi mi intikâmün öldürüp

Çürüdüp (27) gözüme toprak toldırup

2875. Hiç (28) Yunus'dan (29) değdi mi sana ziyan (29)

Sen bilürsin âşkârâ-vü nihan

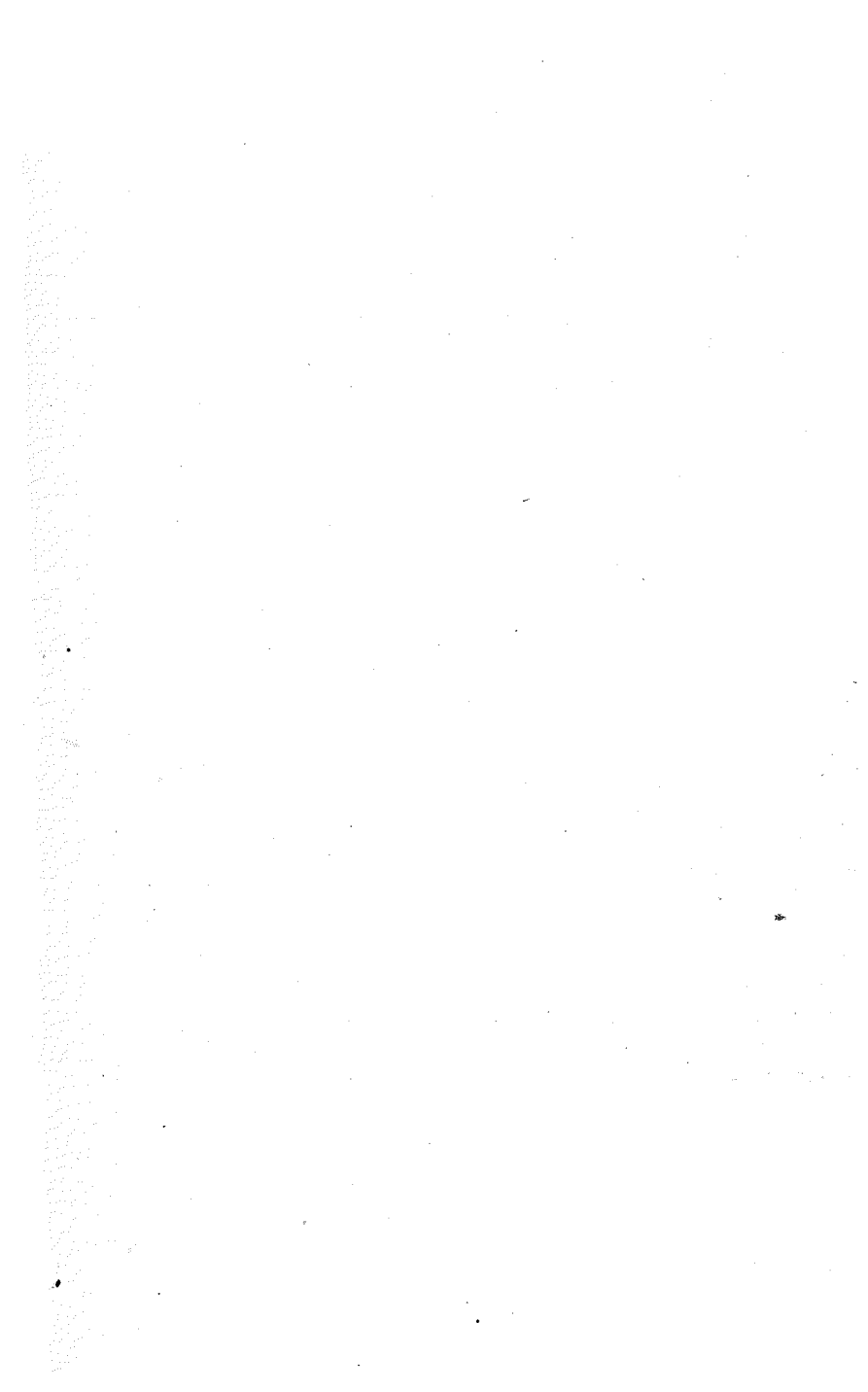
Bir avuç toprağa bunca kıyl-ü kaal

Neye gerek iy Kerîmi Zül celâl

MÜNÂCÂT'TAKİ NOTLAR ve NÜSHA FARKLARI

Râif (55.b - 56.a), Fâtih (206.b - 208.b), Yahya Efendi'de (sonda) ve Nûru Osmânî' 130.a) ile Selim Nûzhet'te ve yeni yazmaların hepsinde vardır.

(1) işbuyidi: Fâtih, (2) hakkuma benüm kem didün Toğmadın âsı bana âdem didün: Yahya, (3) Niçün (3) niçün: (4) yaratdın: Yahya, (5) Pür hevâ vü toptolu içi: Yahya, (6) Mısmıl-u murdarıdum: Fâtih (vezin düşük), (7) eksedemi: Fâtih, (8) Ya sözüüm mi geçdi hükmünden senün: Yahya, (9) Rızkun alup seni muhtaç mı kodum: Yahya, (10) Ye öyüncün yiyüben aç mı kodum: Yahya, (11) yaparsın: Yahya, (12) şeş: Fâtih, (13) Geçüben kevser şarabın iç diyü: Yahya, (14) Ne kadar gerek ki muhkem ola ol ★ Kim geeçnler diyeler uş doğru yol: Yahya, (15) kurarsın hevâset dartmağa: Fâtih; Terezi kurdun günâhum dartmağa: Yahya, (16) (Kasd kıldın beni oda yakmağa: Yahya, (17) Yâ bazergân-u yehud attâr ola: Yahya, (18) Hazretinden: Fâtih, (19) Kim: Yahya, (20) Sen: Yahya, (21) Murdar açup: Vezin dolayısıyle vasıl ile okunacaktır), (22 - 23) (Bu iki beyit, yalnız Yahya Efendi'dedir), (24) Hâââ senden yâ gafûr Rabb-ül enam: Yahya, (25) âlimsin: Yahya, (26) Ne revâdur tartasın a'mâlümü: Yahya, (27) Öldürüp: Yahya, (28) Çün: Yahya, (29 - 29) gelmedi hergiz ziyan: Yahya.

İNDEKS

Metinde geçen insan isimleri

— A —

- Abdürrazzak (Şeyh San'an) : 112, 164, 196, 247.
Âdem (Peygamber) : 9, 10, 45, 55, 75, 102, 126, 127, 128; 192;
196; 208; 215; 244, 247, 288.
Affan (Osman'ın babası) : 110.
Ahmed (Muhammed) : 208, 244.
Ahmed-i Kebir (Seyyid) : 111.
Ali (El Murtaza, İmam) : 110, 115, 208, 213, 265, 285, 300.
Anter (Ali'nin öldürdüğü rivayet edilen muhayyel bir kah-
raman) : 290.
Ashab-ı Suffe: 196.
Azazil (Şeytan'ın adı) : 303.
Azrail (Can alan melek) : 22, 53, 58, 85, 127, 128, 139, 176,
201, 202, 210, 211, 214, 247, 258, 340.

— B —

- Baba Tapduk: 98.
Barak (Baba) : 187.
Bayezid (-i Bistami) : 111.
Belkis : 112, 228, 285.
Bukrat : 186.

— C —

- Ca'fer (-i Tayyar) : 186.
Calinus: 186, 284.
Canalıcı (Azrail) : 190.

Cebraîl (, Cebraîl, Cibril) : 75, 198, 202, 300, 303, 334.
 Cercis (Peygamber) : 51, 186, 215, 283.
 Cüneyd (-i Bağdadi) : 111, 283.

— D —

Davud (Peygamber) : 187, 213.
 Deccâl : 288.

— E —

Ebubekir : 110, 283, 300.
 Ebu Müslim : 111.
 Eyyub (Peymagber) : 51, 120, 215, 208, 253.

— F —

Fahri âlem (Muhammed) : 134, 251.
 Fahr-i cihan : 110.
 Fakir Ahmed (Kutbüddin) : 111.
 Ferhad : 52, 112, 217, 345.
 Feridun : 235.
 Firavun : 186, 283.

— G —

Giyiklünün Hasan (Giyikli Baba) : 299.

— H —

Habib (Muhammed) : 207.
 Hallâc-i Mansur : 115, 135, 196, 306.
 Halil (Halilullah-İbrahim P.) : 57, 77, 110.
 Haman : 186, 283.
 Hamza : 52, 110, 166, 197, 199, 208.
 Harut : 55, 59, 112.
 Hasan (İmam) : 261, 285.
 Hattab (Ömer'in babası) : 196.
 Havva : 102, 196, 247.
 Hızır : 105, 124, 177, 186, 209.
 Husrev : 112, 198.
 Huseyn (İmam) : 261, 285.
 Huseyn (Mansur) : 102.

İblis : 45, 127, 188, 260, 288.
 İbrahim (Peygamber) : 99.
 İbrahim Edhem : 24, 108, 136, 196, 251.
 İdris : 213.
 İlyas (Peygamber) : 105, 124, 177.
 İmran : 136, 187, 213, 283.
 İsâ (Peygamber) : 106, 108, 114, 196, 208, 209, 213, 214, 215, 251, 283.
 İskender : 214.
 İsmail : 75, 308, 309.
 İsrail : 52, 57, 58, 76, 84, 85, 116, 166, 198.

— K —

Karun : 29, 30, 31, 57, 107, 108.
 Kelîm (Mûsa P.) : 75.

— L —

Leylî (Leylâ) : 112, 233, 238, 309, 345.
 Lokman (Peygamber) : 186, 284.

— M —

Mâlik (-i Cehennem) 53, 84.
 Mansur (Huseyn Hallâc) : 51, 58, 75, 77, 99, 115, 120, 139, 178, 195, 196, 206, 212, 215, 230, 244, 247, 342.
 Ma'ruf-ı Kerhî : 111.
 Mârût : 55, 59, 112.
 Mecnun : 102, 112, 186, 238, 283, 309, 345.
 Meryem : 106, 251.
 Mevlânâ (Celâleddin Hudavendigâr) : 82, 111, 299.
 Mikâil : 59, 198.
 Muhammed (Peygamber) : 51, 58, 75, 77, 99, 115, 120, 139, 178, 195, 196, 206, 212, 215, 230, 244, 247, 260, 342.
 Mûsâ (Peygamber) : 75, 80, 114, 115, 126, 127, 136, 166, 178, 187, 193, 196, 198, 202, 203, 208, 211, 213, 215, 217, 283.
 Mustafa (Muhammed P.) : 55, 102, 134, 160, 166, 242, 253, 300, 342, 344.
 Münker : 190, 192, 196, 211, 334.

— N —

Nasuh : 100.
 Necmeddin (Seyyid) : 111.
 Nekir : 190, 192, 196, 211, 334.

Nemrud : 99, 110, 186.

No'man : 186.

Nuh (Peygamber) : 75, 198, 208, 215.

Nusirevan : 335.

— O, Ö —

On iki Sultan (Selçukoğullarından) : 111.

Osman : 110, 285, 300.

Ömer : 110, 196, 208 285, 300.

Ömer'in oğlu : 196.

— P —

Peygamber (Muhammed) : 100, 110, 210.

— B —

Rasûl (Muhammed) : 110, 208, 255.

Rıdvan (-ı Cennet) : 186, 207.

Rüstem : 186, 199.

— S —

Saltuk (Baba) : 187.

Selman : 185.

Seydi Balum : 125.

— Ş —

Şeddad : 110.

Şeytan : 55, 126, 127, 185, 217, 260.

Şiblî : 111.

Şirin : 112, 217.

Şit (Peygamber) : 213.

— T —

Tapduk (Baba) : 48, 74, 76, 82, 98, 102, 113, 179, 187, 198,
240, 255, 290, 330, 340.

Terzi Necîb (O zamanın meşhur bir terzisi olsa gerek) : 261.

— Ü —

Üveys (-i Karenî) : 255.

— Y —

Ya'kub (Peygamber) : 120, 208, 238, 283.

Yunus (Peygamber) : 185.

Yusuf (Peygamber) : 25, 51, 110, 112, 120, 238, 251, 268.

— Z —

Zekeriyya (Peygamber) : 75, 120, 208, 215.

Zelha (Zeliha) : 112.

COĞRAFİ ADLAR

— B —

Bağdad : 102, 106, 248, 294.

— C —

Ceyhun (Meşhur nehir ve mutlak nehir mânasına) : 74.

— K —

Kaf (Dağı) : 54, 197, 199, 208, 266.

Kayseri : 248.

Kenan : 110, 238, 253, 283.

Konya : 111, 346.

— M —

Maras : 248.

Mısır : 110, 120, 198, 252.

— N —

Nahcuvan : 248.

— R —

Rum : 98, 256.

— S —

Sivas : 248.

— S —

Şam : 256.

Şiraz : 248.

Tebriiz : 248.

— T —

Tur (Dağı) : 59, 75, 80, 115, 126, 129, 166, 178, 193, 198, 202,
211, 213, 215, 217.

— Y —

Yukarı iller : 256.

İçindekiler:

Yuuns Emre ve hayatı	1
Risaletün Nushiyye	9
Risaletdeki nussha farkları	43
Kimün ne zehresi vardır	45
İki cihan zindan ise	45
Aceb aceb ne nesnedür	46
İy padişah-ı lem yezel	46
Ol kişünün yoktur yeri	47
Her kime kim	47
Hoşdur eğer yürür isen	48
İy âşikan iy âşikan	48
İşk da'visün kılan kişi	49
Bir kez yüzünü gören	57
Hakk'ı kaçan bulasın	50
Aklum başuma gelmedi	50
Zehî şirin hulu dilber-ki	50
Bî mekânâm bu cihanda	51
Sensüz yola girür isem	52
Anmamısın sen şol günü	52
Bir şâha kul olmak gerek	53
Anmamısın sen şol günü	53
Sana direm iy veli	54
Benem ol ışk bahrısı	54
Kimse doymaz bu nazara	55
Bir söz diyeyim sana	55
İşk etegün tutmak gerek	56
Bir imaret göster bana	56
Bir kez yüzünü gören	57
Âlem düşman olursa	58
Uş yine nazar oldu	58
İsrafil sûri urıla	58
Beni ışkdan esriden	59
A harfindeki şiiilere ait notlar ve nussha farkları	60
Ulu ulu günahlarım	72
Gideridüm ben yol sıra	73
Düşmüşem elden ayağa	74

Tâmusu âşıkları	75
Âşık oldum irene ermek ile	75
Ben dost için ağlar isem	76
Bir ay gördüm bu gice	76
İy ışk delusi olan	77
İstedüğümü buldum	77
Maşûkunu isteyü	78
Can olgıl can içinde	79
On sekiz bin âlem halkı	79
Vücut bir binadurur	80
Her kim seriat bile	81
Tarikat anun değil	81
İy kopuz ile çeşte	82
Dirliğüm neydiğün	83
Derviş olan kişiler	83
İsrafil suri urula	84
Görenün hâli döner	84
Bu dünyanın misâli	85
Yine bu bâd-i nevbahâr	85
Âşık-ı zinde kulun	86
Vasf-ı halim aydısaram	86
Tutgıl bir Tanrı hassını	87
İçimde bir derd vardır	87
Miskinlik ile gelsün	88
Sanaatun yiğreği namaz	88
Zinhar gönül evinde	89
Ma'ni beratun aldık	89
E harfindeki şiirlere ait notlar ve nussha farkları	90
Ol ben sevdiğüm nigâr	97
Hak'dan inen şerbeti içdük	98
Kime gönül virdüm ise	99
Müselmanlar zamâne	99
Eşkere kıldum	100
Âşıkımdur ol ma'suk	100
İy yârenler aydımazam	101
Benem zârî kılan	101
İrenlerün gönlünde	102
Beni melâmet eyledi	103
Evvel dost bizden yana	103
İster idim Allah'ı	103
Andan berü kim	104
Kaçan ol mahbub-ı cihan	104
Yine yüzünü gördüm	105
Evvel dahi varıdı	105

Ol geçidün korkusu	106
Kemdürür yoksullardan	107
Gerçek âşık oldun ise	107
Bana namaz kılmaz diyen	107
İşk bezergenî sermeye canı	108
Yir altına varur ise	108
İşk ile ister idük	109
Gerçek âşık olanların	110
İy dünyâya aldanan	110
İşbu vücud bir kal'adur	111
Halâl kıldı Ma'suka	112
Bakdığım yüzde gördüm	113
Kime ki dost gerek ise	113
İy yârenler kim işitdi	114
Dostı göricek sevenler	114
Dost yüzünü göriceğiz	114
İrenler bir denüzdür	115
Menzili rak bu yolun	116
Bu ne gülecek yirdür	116
Ben bunda seyrider iken	117
İy yârenler iy kardeşler	117
Uş yine işkun	118
Bülbül-i haste gül	118
Zihî katre ki deryadan	119
Ne ki senün cevvrün ile	119
Paidşehler pâdişâhı ol ganî	120
Allah sana birlikiye	120
Bencileyin gören kişi	121
Severem ben seni	121
Yort iy gönül sen bir zaman	122
İki cihanı unutur	123
Dosttan haber soran kişi	123
Geldi geçdi ömrüm benüm	124
Ben yürirem yane yane	124
İşidün iy vârenler	125
Biz bizi bilmez idük	125
Yir gök yaradılmadın	128
O çalab'ımın işkı	128
Banladı ol müezzîn	129
Nasihat kandilinden	129
Doldur kadeh sugıl bize	130
Bu işk denuzine dalan	130
Hak nûrî âşıklara	131

Çıkıdım erik dalına	131
İşkun aldı benden beni	132
Yok yire geçürdüm günü	132
Ömrüm beni sen aldadın	133
Sana ibret gerek ise	133
Dinin imânun var ise	134
Bir sualım var sana	134
Bir sâkiden içdük şarap	135
Dilsüzler haberini	136
Nice bir besleyesün	136
Düşd'önüme hubbül vatan	137
İ, I harfindeki notlar ve nusha farkları	138
Ne söz kelecı dirisem	158
Dünyeye gelen kişi (ler)	158
Kim dervişlik ister ise	159
N'idelüm bu dünyayı	159
Müselmânım diyen kişi	160
Bu dünyaya gelen kişi	161
Evvel bize vâcib budur	161
Dost yüzüne bakmağa	162
Niderüz hayat suyn	163
Ey çok kitaplar okuyan	163
Şükür hakk'a kim	164
Kerem it bir beri bak	164
Biz kime âşıksavuz	165
İşidün ey yârenler	166
Ma'ni evine talduk	166
K harfindeki şiirlere ait notlar ve nusha farkları	167
Dervişlik makamı hâl içinde hâl	173
Yavlak acep geldi bana	173
Kogıl dünya bezegünü	174
Eyâ gönül acgıl gözin	174
Ata belinden bir zaman	175
Bir nazarda kalmayalum	176
Dervişlik didükleri	176
Gerekmez dünyeyi bize	177
Ma'ni eri bu yolda	177
Canlar fedâ yoluna	178
Müşkili halleylemek	178
Senün ben dimeklüğün	179
İşksuzlara virme öğüt	179
Tehi görme kimseyi	180
Bir kez gönül yıkdun ise	180

Kul padişahsuz olmaz	181
L harfindeki şiirlere ait notlar ve nusha farkları	182
Bu fenâ mülkinde	185
Ne dir isem yortum yürür	188
Beni anmakluğa	188
Kanı bana sabr-u karar	189
İy yârenler tınman bana	189
Dostdan haber geldi bana	190
Koyalum zühdi bugün	190
Sâkî o camı getir kim	191
Benem ol tılsım-ı pinhan	191
Sensün Kerim sensün Rahim	192
Ben bende buldum gün	193
Ger râzımı söyler isem	193
Ben seni sevdiğümi	194
Cümle âlem terkin urunp	194
Dost elinden ölür isem	195
Ben ol yarı sevdiğümi	195
Muhammed ile bile	196
Evvel benem âhir benem	197
Ol kâdır-ı kün feyekûn	197
Evvel kadim önden sona	198
Bu cümle erkânı koyup	198
Kâ'be-vü büt iman benem	199
Haber eylen âşıklara	200
Bu mülke garip geldüm	200
Acep degül senün için	201
Eyle sanmagıl beni	202
Uş yine geldüm ki	202
Kaçan kim ben ma'suk ile	203
İrenlerin himmetünü	203
Bin yıl vafsun ider isem	204
İy dost ıskun denüzine	204
Aldı benim gönlümi	205
Senden gelür cevri cefâ	205
İy yârenler aydun bana	206
Hak Çalabum, hak Çalabum	206
Bu cihâna ben gelmedin	206
İy yârenler	207
İv yârenler	208
İlk adum Yunus idi	208
Hakdan nazar oldu bana	209
Girdüm ıskun denüzine	209

Nitekim ben beni bildüm	210
Sensin kerim sensin rahim	211
Bu cihâna gelmedin	211
Benim bunda kararum yok	212
Andan beri günildüm	212
Beni bunda viribiyen	213
Cânım ben andan	213
Dost bakalı yüzime	214
Tehi görmeyen siz beni	215
Teferrüç eyleyü vardum	216
Hiç bilmezem kezek kimün	216
Her kancaru döner isem	216
İy bana derviş diyen	217
Denüz oldu bir kaç kadeh	217
Ben bir acep ile geldüm	218
M harfindeki şiirlere ait notlar ve nusha farkları	219
Giderem aklum başumdan şaşuben	238
Ol dürr-i yetimem ki	238
Bu ömrüm yok yire harcetmişem	239
Acep oldu hâlüm	239
Gönül usanmadun sen bu seferden	240
Eğer ıskı seversen can olası	240
Eğer ıskı seversen can olası	241
Niçün sen nefis-i mekkârı	241
Şükür şükür ol çalab'a	242
Bu gün sohbet bizüm oldu	242
Ol göz ki seni gördi	243
Dost yüzünü göriceğiz	243
Evvel kıdemden geldüm	244
Dîn-ü millet kodurdu	245
İy bana iyü diyen	245
Dîn-ü millettenden geçer	246
İy dost seni sevelden	246
Erenlere muhip iken	247
Hak bir gevher yarattı	247
Çarkı felek yoğdı	247
Kanda bulam isteyüben	248
Ol vakit bir olası	248
Ol can kaçır ölişer	249
Sen zâhirde var iken	249
Suretden gel sıfâta	250
Bunca gönüli aldı	251
Daşdun yine deli gönül	252

Sen canundan geçmedin	252
Lâ şerik'den okursın	253
Şöyle hayran eyle beni	254
Ol dost bize gelmez ise	254
Kimseler iremedi sırrına	255
Âşıkuz ne diyelüm	255
Egriligün koyasın	256
Acep şu yirde varm'ola	256
İy gönlümün eylencesi	257
İlâhî bir ışk vir bana	257
İlmüne garkoluban	258
Andan yigrek ne vardır	258
Canlar canını buldum	259
Gelün yanalum bu gün	259
Yaratdın cümle milleti	260
Gözüm seni görmek için	260
Çalap nurdan yaratmış	261
İşk eri haberini	261
Zinhar virmegil gönül	261
İy yarenler iy kardaşlar	262
Ger uluya irdün ise	262
Hakk'ın emri geliceğiz	263
Dervişlerin yolına	263
Bu dervişlik yolına	264
N harfindeki şirler ve nusha farkları	265
Ne bilsün bu işkı	278
Bu dünyaya gönül viren	278
Padişahlık senüdür	279
İy ışk eri aç gözünü	280
Allah diyelüm dâim	280
Tanrıyıçün canum canı	281
İy dün-ü gün Hak isteyen	282
İğit sözümi	282
Hakikat her vucûdın cânı	283
Benüm gönüm gözüm	284
Hak bir gönül virdi bana	284
Sensün benüm canum canı	285
Benem sahib . kıran	285
İy dost bu nice kıyl-ü kaal	286
Bu dem yüzüm süre	286
Koyup nakş-u nigârı	287
İrenler nazarunda	287
İşidün iy ulular	288

İşkla bilişen canlara	288
İy beni ayıplayan	289
Sahha ol âşık canına	289
Bir kişiye söyle sözi	290
İşidün ulu kiçi	290
Yar yüreğüm yâr	291
Dost senin ıskun oku	291
İşk ile gelen erenler	292
Gelün sorın bu canlara	292
Seni Hak'dan yıganı	293
Hakikat irenlerin	293
Dürlü dülü cefanın	294
İy bana iyü diyen	294
Ne bakarsun dış kapudan	295
Bu dünyanın meseli	295
İşidün iy yarenler	296
Aydiverem ne kıldığın	296
İsteyelüm iş ıssını	296
Bilir müsüz iy yârenler	297
Canını dost yolına	297
Söylememek harcı	298
Evliyaya münkirler	298
Bu dervişlik durağı	299
İşksüz âdem dünyede	299
İy dost seni severüm	300
Miskin âdem oğlanı	300
İy dost senün ıskun odı	301
Bu semaa girmiyen	301
Gerçek âşık olanların	302
Muhtulanuz âşıklara	302
Yandı yüreğüm dutuşdı	303
Yir yüzünde	303
Sabahın sinliğe vardım	304
İşk erinün gönlü dolu	304
Sensin bize bizden yakın	305
Vuslat eri olanlara	305
Eğer gerçek âşık isen	306
Kon ölüm endişesin	306
İşk makamı âlîdür	307
İşidün iy yârenler	307
İlmi ilim bilmektir	308
Nite ki bu gönlüm ivi	308
İş bu vücûd şehrine	309

İy sözlerün aslın bilen	309
Dün gelür gündüz gider	310
İy padişah iy padişah	310
R harfinde bulunan notlar ve nusha farkları	312
İşk erine dünyede	328
S harfindeki notlar ve nusha farkları	328
Hak'dan haber geldi yine	329
İrenlerin yolları	329
Bilenlere sormak gerek	330
Ş harfindeki notlar ve nusha farkları	331
İşk imamdur bize	333
Din-ü millet sorarısın	333
Nitelüğüm soran	334
Sen bu cihan mülkünü	335
T harfindeki notlar ve nusha farkları	336
İy yârenler iy kardaşlar	338
Ü harfindeki notlar ve nusha farkları	338
Seninle dirliğüm	339
Biz dîdar gerek dünye	339
Niçeler bu dünyede	340
Ya Rab bu ne derttür	340
Nidem ben bu gönül ile	341
Eğer dilüm bende ise	342
Rızık için gussa yime	342
Sana her işde iy Kâdir bildük	342
Ben dervişem diyen kişi	343
Hak cihana doludur	343
Bu bir acâib hâldür	344
Binde biri bu halkın	344
Sofiyem halk içinde	345
Keleci bilen kişinin	345
Yine geldi ışk elçisi	346
İy bana iyi diyen	346
Gayridür her milletden	347
Hiç bir kişi bilmez bizi	347
Z harfidenki notlar ve nusha farkları	349
Münacat	353
Münacattaki notlar ve nüşha farkları	355
İndeks	357
İçindekiler	363